

M. S. 4.º perg.º con 115 hojas, comprenden dos trata-
dos, el primero con 67 sin folios faltan algunas, el se-
gundo con 48 foliadas. ~~[illegible]~~

R. = De Gratia auxiliante et censuris.

int. dicere aut malefactores puniret si malum vellet aut permitteret
sic n. Dyon. de div. nom. c. 4. docet deum n' ee auctorem mali, nam
aut bonus (inquit) n' e' aut bona facit et n' mala. Tertul. lib. de
exhortat. ad castit. n. n. 11. excusabitur (inquit) omne delictum si di-
xerimus nihil fieri a nobis sine dei volunt. utique quae vetat n'
vult, quibus eis offenditur, sicut et quae vult praecipit et accipit. et lib.
2. 3a Marc. c. 14. et 24. hoc ipsum late prosequitur et int. alia dicit,
Deus nec malum admittit, nec bonum damnat. Clem. Alex. lib. 1. Paed-
dag. c. 8. Hoc idem ex professo probat dicens deus n' vult mala
inveniri quia bonus e' et paulo post illum qui bonus e' quia bonus e' sequitur
odium vitij. quod idem sumitur ex lib. 1. Strom. Iustinus medium et ex
iustino m. in respons. ad q. 12 ex necessarijs ad orthodoxos et
Athanasio or. 3a idola post mediu. Orig. dialogo 3. de ca. contra
malos, et q. 2a Celsum post medium. Basil. homil. cujus et est.
quod deus n' sit auctor mali. Greg. 3. moral. c. 6. damasc. 2. fid. c. 29.
Hyeron. lib. 12. in Isai. ad finem et in illud Amos 3. si erit malum
in civitate quod n' fecerit dns et ep. ad Ctesiphontem. Amb. lib. 1. de
Jacob et vita beata c. 3. Epiph. haeres. 24. Nazi. or. 3. n. 13. Nis.
7. phil. c. 4. Ansel. de Conceptu Virg. c. 5. Diadoco lib. de perfectione
spiritual. c. 3. et habetur tu. 3. Bibliotecae. Hugone Victorino lib.
1. de sacramentis p. 4. c. 13. et bene Chrys. hom. 4 in 2m ep. ad Thim.
ubi inter alia dicit. hoc solum scire quod deus alia quidem operatur
alia vero permittit, quod nihil mali vult fieri quod n' ex sola ipsius volunt.
fiunt omnia sed ex nra quoque, mala omnia ex nra tantum fiunt
et. unde Aug. lib. de art. falso sibi impositis. a. 10. Adulteria
(inquit) matronarum et corruptellas virginum n' astruere novit
divinitas sed damnare, nec disponere sed punire. et paulo
inter positis. dei judicium futurum n' eet si homines dei voluntate
peccarent, et omnis homo quem discretio divina sent. in dex-
tra constituerit pro damnabitur quia n' dei sed suam exequutus
sit volunt. idem prosequitur a. 13. et lib. 83. qq. q. 3. et 4. quod dei
autore et volente n' fit homo malus sed vitio voluntatis, quod vitium
(inquit) si longe abe a dei voluntate, ut ro docet, in quo sit quaerendu
e etc. ut omittam quamplurima testim.a ejusdem Aug. et aliorum PP.

sed hec omnia latius fulgent. lib. 1. ad Monomium. et inter alia dicit. Vasis irae numquam deus redderet interitum, si non spontaneam inveniret homo habere peccatorum nec deus peccanti homini juste inferret iram si homo ex praedestinatione dei ceciderit in culpam cujus testimonium habetur apud Gracianum. c. Vasis. 23. q. 4. quod falso ibidem adscribitur Aug. sicut et fere omnia alia verba quae in eodem c. et titulo continentur cum tamen desumpta sint ex Prosp[ero] Aquitanico in respons. ad capitula Galor. c. 6. et aliis affirmat doctrinam quam hic probare contendimus. Et Leo 9. ep. decretali ad Petrum Antioch. quae sic. sine oper. Leon. 1. Credo (inquit) deum praedestinasse solum bona, praescivisse autem bona et mala et in Concil. Arausic. 2o c. 25. anatematis damnantur qui dixerint deum praedestinasse aliquos ad malum, et in Trid. ses. 6. can. 6. duae propositiones damnantur tamquam hereticae. 1a est non esse in potestate hominis vias suas malas facere. 2a est deum operari mala opera sicut et bona non permissive tantum sed etiam proprie et per se ita ut sit tam proprium ejus opus proditio Judae, quam vocatio Pauli, et tamen utraque propositio videtur inferri ex principiis istorum theol. qui locis citatis dicunt deum ab aeterno statuisse non dare aliquibus illam efficacem promotionem. unde sequitur inferri id quod etiam ipsi interdum ibidem concedere videntur. s. non esse in potestate hominis consequi illam praedeterminationem sine qua volunt eos non posse operari necessario esse in potestate ejus non operari ex suppositione illius praedeterminationis. ex quibus fit consequens nec ante nec post praedeterminationem ac proinde numquam esse in potestate hominis vias suas malas facere, et quia tamen illi ideo bona opera specialiter tribuunt deo tamquam autori quod ad illa praedeterminet voluntatem. sequitur si eodem modo illam praedeterminat ad mala opera nihilominus haec tribuenda deo quam bona quod non solum est contra verba Trid. citata sed etiam contra lumen rationis et propterea dixit Plato 2. de Rep. contra finem. deum esse bonum, ac proinde nullius mali autorem, errasse que Hesiodum et Homerum qui Jovem induxerunt tamquam causam malorum, loquitur autem Plato (ut constat ex ctx.) tantum de malo culpae.

3. P. rone quam insinuant Th. est quia in deu n. pot cadere defectus aliquis aut malitia, cum sit p essam infe bonus, sed si pmoveret et pdeterminaret volunt^m humana ad actum malum, male faceret et illi tribueret culpa, n. minus imo magis quam tribuit. hi consulenti et impellenti ad actu malu quia n. minus. sed magis deus determinaret volunt^m si illam phice b. inevitabiliter impelleret, quam pdetermin. qui solum moraliter concurrit consulendo et proponendo rones quibus voluntas invitat. et allicit. sed non necessitat. ad actum malum, ps deus n. solum n. sic efficacit. pdetermin. volunt^m ad actus malos sed neque pot sicut n. pot male et culpabiliter operari

Ad hoc aa Th. interdum solet i. actum malum qua rone malus e et hec ronem culpe, dicere privat^m conformitatis ad reg^am seu ad legem cui operans tenet. se conformare, et quia deus nec het nec habere pot legem aut pceptum, sicut n. het aut pot habere super^em a quo sibi imponat. ista lex, imo ejus voluntas e omnium aliarum reg^a. ideo ipse n. pot culpabiliter operari aut peccare quamvis pdetermin. volunt^m ad actum malum, et nihilominus peccat tam operans quam consulens actum malum, quia uterque tenet. id n. facere ex pcepto sibi imposito, sic e. n. deus tn ssa consulit imo praecipit furtum, et q majus e etiam parricidiu, ut Abrahamo occisionem filij, nec tn psa in illum cadit aut pot cadere culpa. Sed sane haec solutio inducit n. solum falsam sed intollerabilem doct^m. ex illa. n. sequeret. deum p se l. p alium posse mentiri, aut praecipere, aut efficere odium sui ipsius, et alia quae sunt, et dici solent intrinsece mala, quod ee contra fidem satis tollig^r ex ssa et Th. relatis. et m^a supp. ex ma de fide.

Et ist^r Th. inter ea quae mala culpe dicr quaedam ee mala ru aliquorum hominum quia s. sunt contra regulam seu contra pceptum positibum. l. nale illis impositum, quae tn ru aliorum n. hent rat^n mali quia s. ru illor. cessat tale pceptum, sic .n. distribuere bona temporalia e contra legem nae, si illa n. sint propria sed aliena et tamen si propria sint n. e contra aliquam legem, nec ut sic ista distributio het ronem mali, sic h. deus qui dns e n. solum bonor. temporalium

sed etiam vita hominum potest per se ipsum vel per alium tollere non solum bona temporalia sed etiam vitam, et ut sic utitur jure suo, nec proinde deus male facit aut ille qui jussu dei hoc idem operatur quia respectu hujus cessat praeceptum et ratio furti, quae consistit in ablatione boni temporalis invito rationabiliter domino, et similiter cessat praeceptum et ratio homicidij ~~dei~~ vetiti quod consistit in ablatione vitae sine debita auctoritate. Alia vero sunt mala respectu ~~hominum~~ omnium quia scilicet in ordine ad omnes sunt contra dictamen et regulam rectae rationis ut mendacium, odium contra deum etcetera quae proinde respectu dei etiam sunt intrinsece mala. ad cujus majorem intellectum ulterius notandum est quod licet deus non subdatur alteri eo quod superiorem non habeat a quo possit sibi imponi praeceptum et regula, imo nec proprie subdatur sibi ipsi, nec proinde possit sibi imponere praeceptum quia subjectio et impositio praecepti importat distinctionem inter superiorem et subditum, nihilominus in illo reperitur proprie dictamen rationis quo judicat quid sit bonum respectu sui vel aliorum, quid ve malum et contra ipsum dictamen rationis et hoc dictamen dici solet lex naturalis et aeterna respectu aliorum quamvis ut dixi respectu ipsius dei non habeat propriam rationem legis, si tamen deus aliquid vellet contra hoc dictamen et regulam male faceret, et ex hoc principio colligitur primo esse omnino impossibile ut deus per se vel per alium operetur proprie quod est intrinsece malum sicut implicat contradictionem deum operari contra proprium dictamen rationis aut esse injustum et malum.

Et ex eodem principio colligitur 2.o quod cum deus aliquid praecipit aut consulit operationem quae re ipsa non est intrinsece mala respectu omnium aut ad illam promovet consequenter respectu ejus qui illam operatur tollit rationem praecepti quo tenebatur non exercere talem operationem et hoc modo potest praecipere aut consulere homicidium, ablationem bonorum temporalium etcetera et in eo casu sicut deus non male facit consulendo aut praecipiendo, aut etiam per se promovendo, sic etiam neque homo operando, si vero respectu hominis adhuc manent ratio praecepti in ordine ad aliquem actum similiter implicat contradictionem ut deus consulat praecipiat aut etiam per se promoveat voluntatem ad talem actum vetitum, quia ratio ipsa dictat non licere aliquem

impellere ad altum malum, quamvis impellens non teneatur per se
ipsum evitare talem actum, quem alius qui impellitur tenetur
evitare, ac proinde si deus sic compulerit aut praeceperit actum
ipsi sit enim deo vetitum aut per se ad illum promoveret male
faceret et injuste operaretur. id quod bene ad hoc propositum
prosequuntur Clem. Alex. 4. Strom. circa medium et Aug. lib. de
art. falso sibi imposit. a. 10. qui cum sequentes docent cum in scripturis
deus dicitur saepissime aliquem indurare aut spiritum erroris
immittere non esse sic intelligendum ac si deus aliquem impellat ad ma-
lum culpae, vel ad errorem sed quia hoc permittit non conferendo
tantam gratiam, quantam si conferret homo non peccaret, quod etiam
docet damasc. 4. fid. c. 20, et inter alia dicit operepretium est ag-
noscere morem esse divinae scripturae permissionem dei actionem ejus vocare
et hac ratione idem Aug. lib. ad simplicianum de solutione quar-
dam quaestionum q. 2a quibusdam (nempe) peccantibus misericordiam suae justi-
ficationis deus non largitur et ob hoc dicitur illos indurare, quia non eorum
miseretur non quia impellit ut peccent. quod etiam prosequitur lib. de 83.
quaestionibus. q. 68 circa medium dicens, Indurare dicitur deus quorundam
malorum corda, non quia omnipotens per potentiam suam corda eorum indu-
ret quod est impium ita credere, sed exigentibus eorum culpis cum
duritiam cordis non auferet, quam ipsi sibi mala perpetrando nutri-
unt quasi ipse eos induret qui justo judicio indurari sinit. et
clarissime lib. 5. contra Julianum. c. 3. ubi congerit omnes scripturae locos
in quibus deus dicitur non solum indurare aut immittere spiritum erro-
ris, sed etiam eos in quibus videtur praecipere ut malum fiat quale
est illud. 3. Reg. 22. ubi spiritui dicenti ego decipiam Achab, quia
ero spiritus mendax in ore omnium Prophetarum ejus, Respondit deus
decipies et praevalebis, egredere et facito. id est permitto tibi
ut egrediaris et facias. et item illud 2. Reg. 16. dominus praece-
pit ei ut male diceret David et quis est qui audeat dicere quare
sic fecerit, quem locum bene explicat Bern. ser. 34. in cant.
nam hoc praeceptum necessario intelligitur de lege permissiva non de impulsiva

id q prael. dicta colligi ex illo loco 15. nemini mandauit
deus impie agere. sic n. q mar. 10. dicit. Ad duritiam cordis
vri scripsit vobis moyses praeceptum istud (ubi sermo e de di-
mittenda uxore) math. 19. habetur. qm moyses ad duritiam
cordis vri pmisit vobis dimittere uxores vras. ex quibus
ostat pmissionem in ss interdum uocari n praecepti et
hac rone Tren. 3. ubi vulgata legit. quis e iste qui dixit
ut fieret dno n jubente. alij legunt. quis hoc dixit aliq. fieri
quod dns n praecipiat. idest q ipse n faciat. l. q n pmittat
fieri. addit etiam Hieron. ad Hedibiam q. 10. quod sicut sol eadem
luce ceram liquefacit et obdurat lutum pp diuersam dispositionem
passi, sic etiam deus eodem lumine malo affectum dicit. excaecare sicut
alios illuminare sic. n. eisdem miraculis obduratus e Pharao
quibus emolliti sunt filij Israel et pp miracula quibus addu-
cti sunt Apostoli ad credendum obdurati sunt Pharisaei
et parabolis quibus audiebant discipuli, sm illud Luc. 8.
caeteris aut in parabolis, ut videntes n videant et audientes
n audiant, nam sermo dubius et aequiuocus occasionem
praebet deceptioni, et qui sic loqr. nec dum dici solet alios de-
cipere, et hac rone dixit Hieron. c. 20. Seduxisti me dne
et seductus sum, audierat n. hic a dno ecce prophetam in
gentibus dedi te, et existimauerat nihil mali ee prophetatu-
rum c Iudaeos, ideo q acceptauit munus Prophetiae, cum aut
multo aliter res euenerit quam ipse existimauerat conqueritur
se ee deceptum. et certe dominus n alio modo illum decepit quam
n explicando q explicare n tenebat.

Concludo ergo q deus n pot alicui praecipere aut consulere actum
malum, nec proinde voluntatem physice praedeterminare ad illum, neq
aliter concurrere quam pmittendo voluntatem labi in actus
malos, et n denegando illi suum glem concursum quem n tenet
denegare, sicut nec tenet impedire pdictos actus malos. caeter-
a ofi possunt rone qua ad hoc intentum utit. D. T. 1. p. q. 19.

a. 9. & quo rem de qua agr a fundam explicar quia deus n' potest
impellere aut propere aut phice promovere ad actum qui e intrinsece
contra diuinam bonitatem quam ipse amat & propter quam reliqua alia fieri
vult, sed omnis actus malus & culpabilis, si sit lethalis e intrinsece
contra Deum & ejus bonitatem, si si sit tm leviter culpabilis disponit ad le-
thalem, ut ml supp. ex ma de peccatis quod deus n' pot ad istos
actus phice promovere aut predeterminare voluntatem creatam

Propterea haec alij dicunt deum predeterminare voluntatem in ordine ad to-
tum positiuum & reale quod e in actu culpae n' v ad rationem formalem
culpae & malitiae quae consistit in sola privatione conformitatis ad re-
gulam ad quam privationem voluntas ipsa deficiens a regula se determi-
nat & ideo ipsi e n' deo tribuitur ro culpae. Hanc solutionem saepius
ferunt a viris pijs & doctis induxisse Vasquez P. Salmanticae
cum pro suggestu publicas conclusiones defenderet & illa expresse habetur
inter conclusiones Salmanticae typis excussas 7. die octob. an. 1594 in
coenobio S. Stephani. nam in 3a conclusione dicitur Deus sua voluntate abso-
lute et ante previsionem operum praedeterminavit quoad substantiam
e singulas ejus circumstantias particulares omnes actus liberos imo
& peccata quoad eorum materiale. Et sane haec doctrina apte sumitur
ex ejus principijs. nam 1. p. q. 14. a. 13. dub. ult. ad finem solutionis
1. arg. Nulla (inquit) causa 2a pot operari nisi sit a 1a efficaciter praedetermina-
ta & q. 19. a. 10. dub. 1. conclusione solutione 5. arg. inter alia dicit. diuinae
providentia infallibiliter praedefinivit omnem bonam liberam operationem praedefinivit
et addit. imo et omnem operationem in quantum bona e, & causa bonum exercet.
hoc aut additum n' aliter pot intelligi nisi ad comprehendendas etiam malas
operationes n' quidem ut malae sunt sed ut sunt entitates quaedam bonae
bonitate essentiali seu transcendentali: id quod etiam clarius expressisse. q. 23. a. 3.
dub. 2. post. 2. conclusionem.

Sed n' magis imo minus satisfacit hoc solutio quod praecedens e quia
n' alia ratione in Concil. Arausic. & in Trid. cit. damnantur haeretici prae-
cipue nri temporis tamquam facientes deum auctorem peccatorum, nisi quia
asserunt deum efficaciter praedeterminare voluntatem ad ipsos actus peccati
quod etiam reddit P. dom. Vas. qui tn merito negat deum peccare, aut esse
auctorem peccati, aut esse causam ut nos peccemus. sed hoc etiam expresse
negant Calvinus Zuinglius, Beza & omnes alij haeretici, ut ex eorum

eorum dbis apte ostendit Bellar. lib. 2. de amiss. grã et statu peccator. à c. 2°. qui tñ bene asserit hos omnes ab Eccla damnari quia q dbis negant re ipsa inf.r ex eorum doct.a qg induciit deum efficaciter prædeterminantem volunt.m ad actus peccator.

id q P. 2° quia quis demus rõnem culpæ formaliter consistere in privat.e de quo n' ē m.s ex professo disp.ne Negari tñ n pot q aliqui actus qui dici solent intrins.e mali quales sunt e.g. odium dei mendacium etc.a sm suam rõnem realem et positiam quam sent dicant disconvenientiam et repugnãtiam cum recta rõne, ac proinde si deus prædeterminaret volunt.m ad totum reale et positivum istorum actuum. faceret q.a totam rõnem et ei attribueret. tamq male operanti deformitas posit.a peccati 3° ei qui prædeterminat ad totum positivum cui intrinsi.e est annexa aliqua privatio merito debet attribui talis priv.o quia hæc n' aliter prædeterminat. q' prædeterminando totum positivum qua rõne inducens frigiditatem dr causare privat.m caloris g si deus prædeterminat volunt.m ad eos actus positivos quibus intrins.e est annexa privatio conformitatis ad regulam consequent. diceret. prædeterminare ad privat.m ac proinde ad rõnem culpæ sic. n. qui consuleret totum positivum actus cui intrins.e ē annexa malitia et priv.e rectitud.is male faceret.

4° quia hac sola rõne Iacob. 1. dr h.o tentari à concupisc.a sua attractus et illectus q illi à concupisc.a proponatur obm dellectabl. cui annexa ē culpa, et à quo n' necessitat. sed tm allicit. et eadem rõne dr tentari à dæmone q hom.m per proposit.m objecti dellectabilis alliciat ad actum consensus cui annexa ē malitia g majori jure dicet. a deo tentari si ab ipso n' solum alliciat. sed phice prædeterminet. ad talem consensum, cum tamen ibidem dicat Iacobus. Nemo cum tentat. dicat qm a deo tentat., deus. n. intentator malorum ē ut potequi neminem tentat. 5 quia n' aliter concurret voluntas ad illam privat.m q' efficiendo totum actum positivum cui illa priv.o est intrins.e annexa g hæc eadem privatio majori jure deberet tribui deo, ut potequi ii fo concurreret, sed (ut Vasq.z docet) volunt.m

Physice

Physice pdeterminaret ad totum positibum imo hac ratione effic collisio deo e' n' volunt' esse tribuendam totam ronem culpa q' Deus cum posset n' pdeterminare volunt.m libere n' voluit illam pdeterminare in ord.e ad actum, cui sciebat annexam esse privat.m rectitudinis, voluntas v' sic pdetermin.a n' potuit sm' hos Theol. evitare actum aut privat.m eius, ac proinde n' debet ei imputari culpa quam n' potuit evitare, sic .n. ei qui libere alium necessitaret ad homicidium tribueretur tota malitia homicidij n' v.o occisori qui n' potuit necessitatus homicidium evitare.

Addo denique q' etsi cum illa phca pdeterminat.e volunt.s ad actum pecci posset salvari libertas, adhuc in volunt.e n' posset ludi dari aliq' pecc.m nam semp efficiendo talem actum se conformaret cum divi.a volunt.e pdeterminante ad illum actum. omitto alia plura c.a istam pdeterminat.m ex SS.is PP. et concilijs quae bene congerunt Vuald. lib. 1. doctrinal. fidei a. c. 25. Ruard. Tapor a. p.o s.o Luther. Bellar. loco cit.o et valent. supra disp. 8. q. 9.

Et per hoc excludit.r 3.a sol.o qua interdum utuntur aliqui Thom. dicentes .n. deo n' attribui malitiam peccati quia ipse e' ca' natis et n' moralis actus peccati et privationis illi connexae, tribui v' volunt.i quia illa e' uniusq' ca' eius moralis, nam si p ca'am mtem intelligant ca'm liberam potius deus erit ronem ca'e moralis quam voluntas quia ille sic concurrit pdeterminans volunt.m ad actum ut posset n' concurrere aut illam n' pdeterminare voluntas v' a deo phice pdeterminata n' posset n' concurrere, si v' intelligant eam quae n' influit phice et realiter in actum ut solet influere ca' nalis sed tm' extrinseco consilio .s. aut favore, ut solent interdum concurrere moratr hi.es ad actus malos alior. fateor quidem illum concursum extr.m ee' sufficientem ad hoc ut h' sic extri.o concurrenti imputet culpa alterius male operantis sed istu' concursum n' ee' necess.m ad ronem ca'e moralis cui debeat imputari actus malus constat quia volunt.i imputat. quae tn' phice et realiter producit suum actum et n' extrinseco consilio aut favore.

Nec satisfacit alia 4.a sol.o quam inducit Vaz. 1. p. q. 49 ad a. 2.

ideo S. volunt. e n deo tribui malitiam peccati quia in volunt.
recip.r actus malus n s.t in deo nam sit p impossibile intelligo
volunt.em libere producentem actum malum quem in se n reci=
peret intelligeres volunt.m culpabilem et male moralr operatem
et [illegible] aspirari e quia in producto actus exercet liber=
tatem v.o in recepe quia voluntas n pot n recipere actum quem
libere producit. Unde fit ut qui consulit actum malum aut
fauore extrin.s.o concurrit ad illum merito tribuatur malitia mo=
ralis actus quem in se n recipit, id q est abs ratione nisi quia libere
induxit et inclinauit alium ad actum malum, et majori jure
tribueretur Deo si n solum extrinsece sed ex intime et realis
volunt.m omnino flecteret ad talem actum, id q medio aliquo
actu libero quem in se deus haberet sicut ex habet ille qui consulit
talem actum malum.

Ex his ex excluditur alia solutio magis apparens sed
n minus falsa quam usurpant alij Thom, asserentes Deo n
ee attribuendam malitiam actus peccati quia ut auctor nae
tenetur operari [illegible] necess.o omnibus entibus nalibus ad proprias
operationes ac proinde tenetur pdeterminare voluntatem in ordine ad suas
operationes quas n pot exercere sine ista pdeterminatione. Sic n si quis
solvit debitum ei quem scit male usurum pecuniis bene faceret
quamvis si n esset debitum sed mutuum male faceret. Ex quo
ex inferunt q si deus consuleret actum malum male faceret quia
ad id n tenetur sicut tenetur ad predeterminandam voluntatem.
Sed haec solutio multa involuit falsa. nam 1.o si deus teneretur
ad illam pdeterminationem, n posset n facere illam quia n pot facere
contra dictamen ronis q ru sit ipsius se habet p modum legis juxta
sup.a dicta, ac proinde n libere concurreret cum causis 2.is q ee
contra fidem supp.e in 1.a imo, 2.o Deum saepe de facto denegasse
talem concursum ut denegauit igni in fornace Babylonis ne com=
bureret pueros, et magis ad nrum propositum, ut denegauit ei
quem fecit ut fit confirmauit in gra, ut non posset peccare, id q factum
est n solum per infusionem gratiae ac omnium virtutem et p unione hypostaticam

sedeez p denegat[m] concursus in ord[e] ad oc malum. ex quibus lt colligo
Ordum e liberum ad conferendum hunc concursum & n tenen adeb
lat[m] illius. Ex quo quamvis teneretur pdeterminare volunt[m] in
ord[e] ad dm debite propositum, n tamen teneb illam pdeterminare
ut ea tale dm eliciat actum malum, cum posset pdeterminare
ut eliciat bonum. Et quo alterius fieret q ipsi deo tribuendum ee pccat[m] ut perequi cum posset illam pdeterminare in ord[e]
ad actum bonum. l. malum liberet pdeterminaret ad malum, n b
tribueret volunt[e] ut porque sic pdeterminata necessitaretur
ex vi hujus pdeterminationis ad male operandum, nec posset illa
supp[o] elicere actum bonum.

Pravidet fortasse Van. hos diff[a] Orzdio dixit. 1. p. q. 14.
a. 13. paulo post initium deum pdeterminare volunt[m] tm in ord[e]
ad actus bonos, n v. in ord[e] ad actus malos. sed addit ex eo q
voluntas n pdetermine a Deo ad aliquem actum bonu c[ra] n am
aliquius virtutis manere ex se determinatam in ord[e] ad actum
malum et deficientem ab illa regula virtutis. id quiendem
docuere tunel cc[a] eumdem a. 13. q. 7. ad finem & q. 22. a. 4. &c.

Sed c[a] illos ofer infero 1 quod talis pdetermin[e] phica dei non
sit necess[a] ad actus bonos qua rone sunt effas causae creatae
nec d qua rone sunt actus voluntarii, siquidem utraq ro reperitur in actu peccati, quem fatent n praedeterminari phice a deo
imo 2° infero illam pdeterminat[m] n ee necessariam ad actus
bonos qua rone sunt actus boni. prod sic ostendo, quia l. voluntas n pdeterminata ad actus bonos manet de pdetermin[a] ad
actum malum, sicut ignis dicit ee determinatus ad calefaciendum, et sic n magis libere, nec minus nalr & necess[o] produceret actum malum q ignis suum calorem, nec proinde illi posset culpabiliter imputari mala operatio, quam ex sua nõ vitare
n pot sed potius deo tamq[m] autori qui nam reddidisset omnino
determinatam ad malum ronis. l. solum manet magis propensa
ad actum malum q ad actum bonum, n tn de phice determinata
& sic vere certe manet indifferens ad utrumque. quia qum illi
deest de omnoda determinat ad actum malum addit in volunt
de indiff[a] in ord[e] ad utrumq actum. ex quo fit q ipsa q suali-

Cut.º se determinat ad actum malum, et pro eadem potius se determinat ad bonum sine illa pdetermin.e phca facti a Deo.
Addo etiam quod voluntas non semper est magis inclinata et determin.a ad actus malos quam ad bonos; imo aliqua opera v.g. deambulatio est indifferens ut sit bona vel mala nam si ab aliquo actu dirigat. ad bonum finem erit bona et si illi non apponat aliquis bonus finis erit mala et otiosa; sed quod illi non apponit. bonus finis non eget pdetermin.e dei quod neque quod apponitur, siquidem est eadem et ex appositione boni finis non trahit voluntas majorem difficult.m ad habendum illum actum, max.e quando finis bonus ad quem ordinat. oper.e est valde consentaneus nae, sicut cum ho vult deambulare ad conservandam bonam valetud.m

Quae omnia sic ulterius ost. possunt quia interdum actus peccati est max.e contra inclinat.m nat.ae ut desperatio occisio parentis aut filii etc.a et si post ad istos et alios similes actus non eget voluntas aliqua phca pdeterminat.e sed ipsa pro sua libertate se determinat, quo m.to aut quare fingit. necess.o haec pdetermin.o praecipue ad actus bonos in quos ipsa nat.a est max.e propensa ut ad honestam conservat.m honoris, vitae propriae, aut suorum parentum et carorum. Et certe incredibile est quod voluntas non praedeterminata ad Deum in ord.e ad actum studiosum conservat.is proprii finis aut vitae maneat magis determinata ad actum contra vitiosum contra totum pondus nae quam ad actum illum studiosum, ad quem est max.e propensa ejus nae, nec apparet unde possit provenire illa major inclinatio et determinatio, nisi forte a daemone, qui tamen neque semper pulsat cor hominis ad malum, semper vincit aut superat naturalem propensionem.

Ex dictis sequitur licet jam inferre 1.º quod Deus non imputet. actus malos quia ipse non determinat volunt.m ad actum malum, imputet. vero post quatenus homo pro sua libera volunt.e se determinat ad actum malum potius quam ad bonum, nam licet Deus suo concursu simultaneo physice concurrat ad omnes actus tam bonos quam malos tamen sic concurrit ut ad volunt.m ex nae sua indifferentem et liberam pertineat determin.o ad istum actum potius quam ad alium, et ideo ipsi et non Deo imputat. actus malus ad culpam.

2.º inf. uoluntatem se det. minare ad actus bonos salutem nobis [illegible]
illa concipi [illegible] qui [illegible] inde eq. [illegible] esse communem [illegible] indifferentem
ad bonum, l. ad malum et habere uim ut se determinet ad hoc uel
ad illud, nec q. inde egere speciali [illegible] determinatione facta a
Deo, id q. sumitur ex illo Paul. ad Rom. 2. Gentes quae legem non habent
naturaliter quae legis sunt faciunt. et ponderandum est illud verbum
naturaliter, quo significat non esse opus alio auxilio q. con. et debito
naturae [illegible], quem locum [illegible] ponderauit Mag. lib. [illegible]
[illegible] dixit quam [illegible] quae ante
[illegible] non possumus, imo quae meritis laudamus, et hoc ipsum dixit
Basil. hom. de opere 6. dierum interdum reperiri in hominibus
uirtutes aliquas [illegible] naturae, quia (inquit) a natura homines inclinantur
ad bonum sicut fugam a malo. [illegible] eadem fere verba habet Damasc.
lib. 3. fidei [illegible] Chrys. hom. 67. ad pop. Non [illegible] (inquit)
malos omnino malos esse, sed euenit ut multi habeant bona et operantur
opera imperfecta [illegible] in Mart. docet eos qui a bono natura
[illegible] bene operari in hac uita [illegible] proximo [illegible] docet
Hieronymus in [illegible] ep. ad Gal. [illegible] Collatione
c. 26. Fulgent. de Incarnat. [illegible] hom.
27. in Euang. circa illa verba Ioan. c. 15. Hoc est praeceptum meum.
Sunt (inquit) nonnulli qui diligunt [illegible] affectum cognationis
et carnis, quibus in hac dilectione sacra eloquia non contradicunt. Sed
aliud est q. sponte impenditur naturae, aliud q. praeceptis dominicis ex
caritate debetur obedientiae, quibus verbis [illegible] amorem q. [illegible]
[illegible] interdum tamen esse ex uiribus et cum auxilio con. debito
naturae, sed voluntatem esse valde propensam ad talem amorem.
Caeterum hunc non sufficere ad uitam aeternam, sed praeter illum requiri
amorem [illegible] [illegible] in respons.
ad q. [illegible] necessariis ad [illegible] dicens: Talem deus
eam uim nobis dedit ut [illegible] bonum q. et malum cognosce-
remus, atq. faceremus, sed cui liberum arbitrium nobis [illegible]
potestatem quae fecit eligendi, id q. uidetur [illegible] propositum.
Non ergo deus causa est uirtutis nostrae ac uitij, sed propria [illegible]
et voluntas est. quibus verbis aperte indicat determinationem ad bonum
vel ad malum esse a libera uoluntate [illegible] [illegible]

homines et malos, n. e. deo quia absolute n. determinat, quis eidem ejus specialis auxiliandi [illegible] bonis & praecipue aliis [illegible] ex dicendis [illegible]

Illam efficacem praemotionem tollere tamen non auxilii sufficientes. Cap. 3.um

Supp.m e tamq. fidei dogma omnibus hominibus, tunc utentibus de quibus in hoc dp. sermo est a deo parata et offerri auxilium sufficiens ad salutem ita ut per deum n. stet q. homines quilibet consequatur conversionem et vitam eternam. Sic in enim Paul. 1. ad Thim. 2. cum dixit: deus vult omnes homines salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire. Hujus autem rationem reddit ibidem Paulus addens unus est n. deus, unus mediator dei et hominum, homo Christus Jesus. ac si dixisset quia unus deus qui plasmator est omnium pro omnium voluit omnes reparari post lapsum, et ideo Christus redemptor pro omnibus omnino est. Et hac ratione omnes peccatores vocabat Christus Math. 11. dicens Venite ad me omnes (nullam excipit) qui laboratis & onerati estis et ego reficiam vos, jugum n. meum suave est & onus meum leve.

Quod si ex positione illius auxilii efficacis eo m.o quo inducitur in dimissilis inferatur deum aliquibus denegasse tale auxilium constat quia illa pmotio efficax in duabus [illegible] nec sanans ad conversionem, ut hanc nemo consequi posset sine tali praemotione; q. sine illa n. hic homo quidemne p. se necessariam ad consequutionem conversionis et salutis, sed n. e in potestate multorum illam efficacem praemotionem consequi, quia (ut dicunt illi Theol.) deus voluntate absoluta cui nullus pot. resistere, decrevit ex ante praevisa eorum opera multis n. dare talem praemotionem efficacem, quare non in potestate illorum illam habere, ac proinde neq. convertere et post conversionem consequi salutem.

Ex quo ulterius infertur quod deus praeciperet conversionem respectu cujus denegaret auxilium sine quo n. pot. esse conversio et consequenter jure possent peccatores dicere deo. [illegible] illa quae [illegible] Ezech. 33 iniquitates nostrae et peccata nostra super nos sunt et in ipsis

talis simus, quo modo et vivere poterimus, caeterum quia non stat per deum sed per illos conversio, ideo illis ibidem ait dicens: vivo ego nolo mortem impij sed ut revertatur impius a via sua et vivat; convertimini a vijs vestris pessimis et quare moriemini domus Israel: plane significans ab ipso conferri omnia necessaria ad conversionem, quibus tamen peccatores pro sua libertate nolunt cooperari, et idem significat in illis verbis Isa. 49. dixit Sion dereliquit me dominus et oblitus est mei, cui dominus ait: numquid oblivisci potest mulier infantem suum ut non misereatur filio uteri sui, et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui, et ipsa ait Petrus 2a canonica c. 3. Patienter agit deus propter vos nolens aliquem perire, sed omnes (nullum excipit) ad poenitentiam reverti.

Et haec tenes ad hoc ipsum probandum Patres ecclesiae comparant deum ejus auxilio Soli qui nulli denegat suum lumen sed quantum est de se paratus est omnes illuminare, sic n. Dyonis. de cael. hierarc. c. 9. immensum (inquit) et infinitum divini numinis pelagus paratum semper est et patet omnibus, quod amplius explicans Naz. orone de laudibus Athan. dicit quod in sensibilibus est sol, nec hoc intelligibilibus est Deus: ille n. mundum hunc collustrat, hic invisibilem; ille corporeos oculos ita afficit ut lumen ipsius intueri possent; hic mentes deiformes reddit. et Cyril. Alex. 1. in Ioan. c. 11. quemadmodum (inquit) quamvis universis Sol oritur nihil tamen inde caecus utilitatis consequitur, nec propterea merito quis propriam splendorem solis accusabit, sed non videndi culpam caecitati attribuet; sic ut arbitror, de unigenito existimandum est, lux n. vere ille perfecto est, et splendorem suum ad omnes emittit etc. Ambr. ser. 8. in Psal. 118. explicans verba illa ejusdem Psal. misericordia domini plena est terra. Sol (ait) justitiae omnibus ortus est, omnibus venit, omnibus passus est, et omnibus resurrexit, si quis aut non credit in Christum generali beneficio ipse se fraudat, ut si quis clausis fenestris radios solis excludat. et idem facit Aug. in illud Ps. 18. non est qui se abscondat a calore ejus, et in 1. lib. de Gen. contra Manich. c. 3. ubi inter alia dicit omnes posse credere et praecepta servare si velit, quia illud lumen semper illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, et ipsa optime concludit Chrys. hom. 7. in Ioan. gratia Christi in omnes diffusa est, non Iudaeum non

Graecum, n. barbarum, n. Scytam, n. liberum, n. servum, n. virum, n. mulierum, n. senem, n. juvenem effugit & dedignat. omnibus eadem e, omnibus se facilem exhibet, qui autem ejus munere frui negligunt hanc suam caecitatem sibi ipsis imputent cum n. omnibus aditus pateat et a nemine prohibeat. perditi quidam et nequam hom.es propria duntaxat malitia ingredi recusant. et quo m.ti hi PP. & plerique alij quos brevit. studens n. refero ru omnium admittunt potestem & sufficientiam ad credendum & ad sequendam conversionem et salutem quae tamen n. est in illis qui n. credunt aut n. convertuntur quibus ut aiunt Theol. dnt deus denegat illam efficacem p motionem quam inducunt tamq. omnino necess.am ad conversionem.

Ex quibus conseq.ter infero 3.o istos Theol. quod deus est causa n. conversionis et n. ipse homo quia deus sine illa praevisione operum hominis inducit ab illis tamq. denegans voluntate absoluta cui nullus pot resistere hanc efficacem promot.m quam posset praestare & sine qua n. e in potest.e hominis actualis conversio, quod utrumque videt concessisse Vasq. 1. q. 23. ar.o 3. disp. 3. ad 6. dicens. nihil verendum e concedere quod sicut div.m auxilium est causa efficax conversionis in deum, ita neg. auxilij efficacis ca e n. conversionis in deum. & paulo s.a ex qua negat.e statim sequit. necess.e conseq.e quod aliquis n. convertat. cet.a Quod sane intellig. est qq. sine illo efficaci auxilio n. pot converti, nam si posset converti n. inferret. p necessariam conseq.m ex negat.e auxilij n. conversio, ac similiter ejus doct.a intellig.it de ca adaeq.a seu totali n. convers.is ut evidenter colligit ex toto contextu. Sed sane ex his colligit. apte deo attribuendum ee pecc.m n. convers.is ut potequi convers.em praecipit et e ca adaequata n. conversionis cum posset convers.em efficere medio auxilio; n. vl. homini in cujus pot.e n. e converti sine isto auxilio aut illud consequi; quae omnia sufficienter manent impugnata ex Sbis ss.e et PP. ar.is et praecipue ponderanda sunt Sba illa Ose. 13. Perditio tua ex te Israel, tantum ex me auxilium tuum, & pp.o dixit Stylar. cc illud Ps. 118. inclina cor meum in testim.a tua; hoc impia e volunt.is existimare

idcirco se ea quæ sunt credentium propria n. asequi q. sibi à deo in-
dulta non fuerint. et Gente vocat ibidem impiam excusat.
id q. latius prosequr. Prosp. lib. 2. de vocat. Gent. c. 19. dicens
Deus dona generalia specialibus novit cumulare muneribus ut qui
devotus fuerint, gra de sua nequitia coarguant. et qui ejus lume
invenerint n. in suo merito sed in dno glorient. et c. 26. addit
de sua hec (s. voluntas, de qua ibi sermo e) mutabilis si defuit
de gra opitulat. si proficit, quæ opitulatio p innumeros m. alios
occultos, alios manifestos omnibus adhibet. et q a multis respuitur
ipsoz e nequitia, quod aut a multis suscipit. et gre e divine, et
volunt. humanæ. et c. 29. ad finem. nulli pereuntium excusatio
suppetat de abnegato sibi lumine veritatis cum illos propria nequitia
demergat ad pœnam. et ideo bene addit fulg. lib. 1. ad monimum
c. 20. ex doct. Aug. ut n. adjuret. a deo in ipsis ca e n. in deo quod
latius prosequr ipse Aug. lib. 2. de peccator. meritis et remiss. c. 17.
et int. alia dicit nullius proinde culpæ hum. in deum referas cam
ut omittam alia testimonia PP. et Trid. quæ statim commodius in
hoc eodem cap. referuntur. Male igr Vanes deum statuit cam ex
adæquatam n. conversionis in deum. quod etiam sæpe docet Lumiel
Sed huic arg. Ut ibi Van. deum ee cam n. conversionis ut non
conversio e pura negatio et hoc mo illam n. ee culpabilem n. et ejusdem
ut e privatio seu omissio moralis, quia hoc mo solum liberum
arbitrium e causa n. conversionis. Sed hæc solutio e insufficiens
nam causa negat. in subo apto nato n. pot non cãre privationem
sic ut qui causaret negatm caloris in igne diceret necess causare m
eodem privatem ut pote quæ n. e aliud q neg. in subo apto. sic igr
si deus e ca n. conversionis in hoe qui e aptus hre conversionem
conseqr et necess. erit ca privationis conversionis. Neque homo
pot ee ca hujus privationis si n. e ca negationis, neque supposita
negat. illius præmotionis quæ dr necessa ad conversionem pot ullo
mo converti nisi admittat. in ipso vel pôa ad convers. em ac proinde auxi-
lium sufficiens ad hoc ut convertat, quamvis n. habeat illam effica-
cem præmotem.

Cōis et sape repetita solutio ad hoc argᵐ solet eē in omnibus hominibus eē sufficiens auxilium ut possint bene opari, sed prat. illud requiri aliud auxilium efficax pradeterminans voluntatem ut de facto operet. sic n. processit Cumel 1. p. q. 23. a. 3. dub. 7. in solutᵉ ad 4ᵐ dicens. Auxilium sufficiens dicit. p hoc q dat posse operari. hoc tamen n̄ tollit quin reqrat. aliud auxilium ad actualiter operandum, sicut pōa visiua ē sufficiens priūm in rōne pōtᵉ ad videndum et tamen si n̄ adsit novus concursus dei n̄ pōt de facto et in actu exercito videre ... Sed sane hac solutio inuoluit apertam ɔdictionem et repugnantiam, nam auxilium q dat sufficiens posse opari similiter etiā dat quod reqʳ ad operari quia posse est in ordine ad actualem operatᵐ sic. n. qui het quod requiritur et sufficit ad posse calefacere, het etiā q reqʳ et sufficit ad producendum calorem. ergo si quilibet hᵒ habet quod sufficit et reqʳ ad posse conuerti, similiter etiā habet quod sufficit et requiritur ad elliciendum actum conuersionis, et si hoc non het nec illud etiā habebit, quia hac sunt omnino synonima, et ɔf. exemplo quo utit. Cumel. Nam pōa visiua sine concursu dei n̄ ē pōa adaequata ad videndum nec per illam pōt homo videre, nec here quod sufficit ad videndum, nisi deus sit paratg tamq cā. ulis ad ɔcurrendum simul cum pōa visiua ergo si deus decreuit aliquibus n̄ dari illam praemotᵐ efficacem quae ut illi dnt reqrit. ad ɔuersionem homo qui n̄ ɔfert. n̄ dicet. posse conuerti aut habere quod sufficit ad elliciendum actum conuersionis. Addo pᵃ quod deus n̄ pracipit homini posse ɔuerti, sed ipsam ɔuersᵉᵐ et n̄ solum vult hominem posse saluari, sed etiā ut saluet. juxta illud Pauli. deus vult omnes hᵉˢ saluos fieri et ad agnitᵐ veritatis uenire, ergo n̄ solum debet illi ɔferre auxilium sufficiens ad posse sed etiā ad ɔuersionem et salutem, aliter. n. uellet salutem ad quam n̄ conferret requisita media, et pracipere id quod homo non pōt implere defectu auxilij, ac ppᵃ ejus pceptum eēt crudele et injustum. ē hac rōne bene ait Greg. lib. 33. moral. c. 14. ccᵃ illud Iob. 4.4. An extrahere poteris Leuiathan hamo - Vbiq nobis

occurrit superna medicina, quia et dedit illi praecepta ne peccet, et iam peccanti dedit remedia ne desperet. S. Leo 1. serm. 16. de pass.e
iuste (inquit) nobis instat praeceptis qui praecurrit auxilio, et benigne incitat ad obedientiam qui ducit ad gloriam. S. Cyprian. serm. de lapsis
ad implenda Dei praecepta vigilemus, quatenus totam quam perdidimus iterum invenire possimus quia quod tenetur dabit. Certa et
propterea ad hoc intentum dixere PP. Trid. sess. 6. c. 11. Deus impossibilia
non jubet sed jubendo monet et facere quod possis et petere quod
non possis, et adjuvat ut possis, quae verba verum desumpta ex Aug.
lib. de natura et gratia c. 43; et in can. 9. ejusdem sess. anathematis damnantes qui dixerint hominem post lapsum non posse iterum ... reparari
cum Dei adjutorio contra, et idem fide c. 14. et vero desumptum ex Concil.
Lateran. sub Innoc. 3. ut refert in c. firmiter de summa trinitate
et fide cathol. omitto alia testimonia PP. quae commodius referam
et ponderabo dub. seq. c. ubi etiam impugnabo alias duas evasiones
quae huic argumento solent accommodari.

Altera evasio est de potentia passiva quam homo habet ut possit recipere
motionem illam efficacem, ultimo vero de auxilio finali quod dat aliquod posse
non tamen totaliter sed partialiter, quia neque potentia passiva sufficit ut
homo dicatur posse consequi conversionem libere, sic enim damnatus non
potest consequi beatitudinem quamvis habeat potentiam passivam ad illam, neque vero sufficit potentia partialis activa, ut ex parte supra dictum est qua ratione homo sine
specie intentionali dicitur non posse videre colores quamvis habeat potentiam
visivam quae partialiter concurrit ad visionem si re ipsa non
possit habere species intentionales partialiter concurrentes.

Concludo igitur ad veram rationem auxilii sufficientis in ordine ad aliquem actum finalem esse necessarium vel quod homo habeat quae requiruntur
ad talem actum ita ut sit sufficienter constitutus in actu primo vel si aliquid
illi desit saltem sit in ejus potestate illud consequi cum Dei adjutorio quod nulli umquam denegat. quantum est ex parte Dei, ac proinde
quod ipsi homini qui libere vult non converti cum possit debeat attribui quod re ipsa non convertatur non vero Deo qui semper est paratus conferre
necessaria ad conversionem et propterea dixit Deus Isai. 5. Quid ultra debui
facere vineae meae et non feci, an quod expectavi ut faceret uvas

et facit labruscas. D. Aug. lib. 1. ad Simplic. q. 2. noluit Esau et non cucurrit, sed et si voluisset et cucurrisset cum Dei adjutorio pervenisset, qui ei et velle et currere vocando praestaret nisi vocatione contempta reprobus fieret ~

Illam efficacem praemotionem eo modo quo inducitur tollere libertatem arbitrij et inducere alia magna inconvenientia in Theologia. Cap. 6.

Maximum inconveniens quod ex hac efficaci praemotione infertur et ex quo tamquam ex radice et fundamento reliqua oriuntur hoc est, illud est quod omnino evertat libertatem arbitrij, in ordine ad conversionem. Ut autem ita esse intelligatur, advertendo quod haec libertas potest tantum quantum ad praesens institutum attinet, vel in ijs quibus non confertur illa efficax praemotio ad conversionem, vel in ijs quibus re ipsa confertur. et quidem quod in ijs quibus non confertur nulla sit libertas in ordine ad conversionem sic ostenditur, nam consequutio illius praemotionis efficacis non est in illorum potestate quia ut dicunt isti Theologi Deus illam operatur in nobis sine nobis, decrevit quae voluntate absoluta illam non conferre ijs qui de facto non convertuntur, sed sine ista praemotione non possunt re ipsa converti ergo non sunt liberi in ordine ad conversionem ex quo ulterius efficitur 1º quod frustra esset persuasio ad conversionem quam homo non potest consequi sine illa efficaci praemotione nec vero est in sua potestate talem praemotionem habere sed potius esset orandus Deus ut hanc praemotionem efficacem illis condonaret. 2º fieret quod non conversio non posset homini imputari ad culpam sed potius Deo qui denegaret gratiam necessariam ad implendum praeceptum, ad quod homo tenetur, et quod Deus jubet adimpleri. 3º fieret non solum fore Deum crudelem sed injustum si hominem puniret propterea quod non sit conversus ad ipsum et tamen eidem denegaret illam efficacem praemotionem sine qua dicitur homo non posse converti, sic enim crudelis et injustus esset dominus qui servum alligatum quem non vult dissolvere puniret propter opus quod praeciperet et servus non posset facere nisi solutus, nec ad opus faciendum esset exhortandus servus ante solutionem sed potius dominus ut illum dissolveret aut non exponeret ea quae servus non potest opere complere nisi solutus.

Quae omnia n solum sunt p se manifesta in lumne na sed ex SS. Eccla desumta, sic.n. Aug. lib. de va relig. c.14. si n voluntate (inquit) malefacimus, nemo objurgandus e aut monendus, quibus sublatis xna lex et discipa omnis religionis auferat. necesse est et bene paulo ante dixerat defectus iste qui peccm nuncupatur si tamq febris invitum occuparet injusta pena videret quae peccm consequr et quae damnatio vocat, nunc vs peccm usq adeo e malum voluntarium, ut nullo mo sit peccm si n sit voluntarium et hoc quidem usq adeo notm e, ut nulla dd paucitas, nulla indoctorum turba dissentiat. Et ser. 61. de tempe. nec impossibile aliqd potuit deus imperare quia justus est, nec damnaturus e hom pro eo q non potuit evitare, quia pius est. et hac rone bene concludit Chrys. hom. 60. in Math. quod si homines n sponte sed necessario delinquant non puniendi sed commiseratione digni sunt, sic.n. (inquit) quando servus aegritudine oppressus jussa n facit n mo n criminaris sed valde commisereris...

Ad hoc argm interdum Rnt Van. et Cumel illum hm posse consequi efficacem praemotm quae mediante de facto convertat. si bene utat. auxilio sufficienti speciali quo suppr ee praeventus et quo pot. bene uti, ac proinde ut sic habet liberum ad conversm quia in ejus potestate est consequi illam efficacem praemotmm necessariam ad conversionem. Sed haec solutio inducit apertam repugnantiam in doctrina horum Theol. + deum in penam pecc. orig. vel etiam alicujus actualis independenter ab aliis operibus homis ~~deum~~ decrevisse volunte absoluta cui nullus pot resistere n dare aliquibus illam efficacem praemotm ex cujus negatne et illa suppa n possunt converti quia per necessitatem consequentiae infertur n conversio, sic.n. Cumel .1. p. q. 23. a. 3. q. sua 3. cc. 2. nulli (inquit) reprobo ~~b pa~~ deus dat. li paratus e dare de facto auxilium illud efficax quo suos solet convertere et 1. 2ae q. 111. a. 3. dp. sua. 3. cc. 5. ad 2m latissime prosequr deum decrevisse non dare auxilia efficacia eis quos interdum animadvertit n bene uti aliquibus sufficientibus quae receperunt, et ibidem docet haec auxilia efficacia ee omnino necessaria ad conversm, et eandem doctm inducit etiam P. d. Van. 1. p. q. 23. a. 3. dub. 3. cc. 10. in solutne ad 3m dicens. Ad mi

+ dicentium

concedo in sensu composito quod homo non potest agere paenitentiam sine auxilio speciali, sed nego consequentiam quam infert ergo si Deus statuit sua providentia non conferre illud auxilium speciale non imputabitur homini si non agat paenitentiam nihil valet ista consequentia quia sufficit quod ille homo acceperit auxilium generale et notitiam divinae vindictae invitantis ad paenitentiam ut homo obligetur, proinde ex dicatur simpliciter posse agere paenitentiam. Et praeterea rogo quid intelligant hi Theol. per bonum usum auxilii sufficientis ut necessarium ad hoc ut deus conferat auxilium illud efficax, nam vel ille bonus usus est aliquis actus entitatis naturalis voluntatis quod non concedent quia videtur infra adimere vim efficacis esse decreto divino annexum et debitum actibus naturalibus voluntatis, vel est actus voluntatis liber et entitatis supernaturalis et si ita est consequenter tenentur admittere de facto dari aliquem actum liberum voluntatis supernaturalem ad quem non sit necessaria motio illa efficax nam ille actus inducit tamquam dispositio praevia ad illam praemotionem ergo eadem ratione dari poterit ipsa actualis conversio quia non est neque apparens ratio cur ad illam requiritur ista motio efficax et non ad alios actus supernaturales voluntatis praecipue et cum isti Theol. dicant hanc efficacem praemotionem esse omnino necessariam ad omnes actus supernaturales liberos voluntatis. Addo etiam quod⁺ deus sufficienter movet voluntatem per illuminationem et inspirationem non dat alius actus liber voluntatis et supernaturalis ante actualem conversionem et qui disponat ad illud auxilium efficax. Licet certe saltem ille actus non est cur sit necessarius cum praeter illum supponat ex parte intellectus et voluntatis quod sufficiat ad conversionem nempe illuminationem supernaturalis ex parte intellectus et insuper inspirationem seu impulsum ad conversionem ex parte voluntatis.

+ postquam

Est igitur 2a eorum solutio in hoc esse potentiam ad consequentiam illius praemotionis efficacis non solum quia est dispositus per auxilium supernaturale praeveniens, sed quia potest etiam a deo recipere illam efficacem praemotionem nec vero istam potentiam et capacitatem tollit per hoc quod Deus decreverit numquam dare homini tale auxilium sicut potentia visiva semper dicitur potentia ad videndum quamvis numquam sit habitura necessarias species intentionales sine quibus non potest videre, et in capite semper est potentia ad albedinem sine qua non potest esse album. Sed haec solutio non

et magis sufficiens q. praecedens. Ad cujus impugnationem distinguenda est
potentia in activam et passivam, et rursus activam in partialem et
totalem, sive adaequatam.

Et quidem ad rationem potentiae passivae sufficit ut ex parte subjecti sit capacitas
ad recipiendam formam quae ab alio agente potest produci, sive tale
agens sit impeditum ad producendam, sive etiam non existat, quo modo
materia habet in se potentiam et capacitatem ad recipiendam formam quam
agens impeditum aut non existens non potest modo producere in illa, et
sic non est dubium in homine esse potentiam ad recipiendam illam gratiam
praevenientem et efficacem si forte est possibilis, quamvis
Deus decreverit illam non producere, et ex suppositione hujus decre-
ti non possit etiam illam producere. Caeterum evidens est hanc potentiam
passivam non sufficere ut hoc ut homo dicatur esse liber in ordine
ad consequutionem illius praemotionis efficacis, quia libertas seu indifferentia
voluntatis importat positivam potentiam activam ratione cujus penes hominem
sit per suos actus liberos consequi aliquem effectum, et propterea illi im-
putetur ad culpam, quod non efficiat eos quibus adimpleret praecepta
cum vero homo solum habet potentiam passivam ad formam cujus consequutio
non potest obtineri per suos proprios actus liberos voluntatis non magis
dicitur habere potentiam liberam in ordine ad talem formam quam
lignum in ordine ad consequutionem albedinis quam potest passive reci-
pere, nec proinde homini juste imputaretur ad culpam, quod non reciperet
illam efficacem praemotionem aut quod mediante illa non operaretur, sicut
non imputaretur servo qui esset ligatus, nec posset a se ipso dissol-
vi sed a domino quod non adimpleret jussa domini quae non posset ope-
re complere nisi solutus, nec proinde diceretur posse libere illa
adimplere ex suppositione quod sit ligatus, ut bene notarunt PP. cit.
sicut nec Daemon dicitur modo liber ad consequendam beatitudinem
neque illi imputatur ad novam culpam, quod beatitudinem non consequatur
ex suppositione quod Deus decreverit Daemoni illam non conferre, quamvis
habeat potentiam et capacitatem passivam in ordine ad beatitudinem
et pariter eamdem capacitatem habent beati ad peccandum imo et
activam. caeterum quia haec est omnino impedita, ita ut non possit
exire in actum peccati ex suppositione beatitudinis, ideo beati dicuntur non habere

libertatem ad peccandum.

Porro vero partialis actu quamvis vero sit ipsa non per se ipsam tamen est totalis et sufficiens nisi concurrat alia partialis cum qua compleat totalis et proxime disposita ad producendum effectus sic enim licet potentia visiua vero sit potentia quia tamen non est totalis nec proxime productiua actus visionis sine specie intentionali ideo verum est dicere quod sine specie non potest producere visionem nec juste homini imputaretur ad culpam quod non videret si reipsa non haberet nec posset acquirere speciem intentionalem sic igitur ad nostrum propositum licet illud auxilium quod alii Theol. inducunt tamquam sufficiens ad conversionem det homini posse converti partialiter et remote, quia confert vires spirituales in ordine ad actum conversionis non tamen dat totaliter et proxime posse, quia nisi addatur aliud auxilium praevium s. illa praemotio efficax non potest produci actus conversionis ac proinde non potest homini imputari ad culpam quod sine illa non convertatur.

2o. quia non solum tollit libertas ad conversionem in his quibus illa praemotio efficax denegatur sed etiam in his quibus de facto confertur. quod sic ostendo quia haec praemotio efficax sic inducitur ut illa posita non possit homo non converti, ergo ex suppositione quod ponatur necessario convertitur ac proinde non libere. Ex quo ulterius sequitur quod nullo pacto sit homini imputanda conversio sic ut consequi non operatur ut homo libere et humano modo. sed tamen deo qui hominem voluit necessitare media illa praemotione efficaci, ac propterea Deus et non homo esset laude dignus juxta illud Damasc. 2. fid. c. 1. 7. quod necessario fit nec virtus nec vitium est. si autem nec virtutem nec vitium possidemus, nec laudibus et coronis, nec vituperationibus et punitionibus sumus digni. invenietur aut et Deus injustus his bona illis vero tribulationes tribuens. et propterea dixit Aug. lib. de vera relig. c. 14. Tales servos suos meliores esse Deus judicavit si ei servirent liberaliter quod nullo modo fieri posset si non voluntate sed necessitate servirent per voluntatem aut ut evidenter sumitur ex dicta intelligit libertatem et indifferentiam, nove distinguitur contra necessitatem.

Ad hanc dif^tm^ vix sapibile cur Theol. voluntm creata vel absolute indifferentem ad actum conuersis, quia absolute pot habere aut non habere talem pmotm efficacem, ac proinde con- uerti cum illam hét, aut n̄ conuerti si illa caret, n̄ abs [illegible] suppl. quod hét talem pmotnem quia aut [illegible] pot n̄ [illegible] et addunt ad libertm requiri et sufficere indifam absolutam n̄ [illegible] indifam ex suppl. et idem intendam explicant p sensum compositum et diuisum asserentes voluntm nram cum illa efficaci pre- motione n̄ posse n̄ operari in sensu comp. quia n̄ operari et prede- terminari a Deo n̄ possunt componi simul stare in eadem [illegible] bene aut in sensu diuiso quia voluntas posset n̄ operari si diuideretur et separaretur ab illa pmotione efficaci, quod dicunt sufficere ad libertm [illegible] 2o documento: 3. Album absolute pot esse nigrum et tamen ex suppl. quod hēat albedm n̄ pot esse simul nigrum, quia n̄ possunt componi et simul stare in eodem sub albedine et ni- gredo; quod etiam explicat alio explo magis ad rem, quia homo quamvis vere pot peccare et tamen impossibile est ex suppl. gratie existentis in anima quod simul sit peccatum [illegible] q in eadem anima simul componantur. hoc [illegible] [illegible] Mar- cumel. 1. p. q. 23. a. 3. q. sua 7. not. 3. et cc. 3. et q. 8. not. 2. addit aliud explum dicens quod [illegible] elliciens actum volunt- tis contrarium [illegible] absolute seu in sensu diuiso indifferens in ordine ad illum quia voluntas in se considerata et [illegible] actu poterat talem actum ellicere, aut n̄ ellicere, qua tamen ex suppl. quod illum jam elliciat, [illegible] quod talis actus existat n̄ potest illum ellicere, aut n̄ ellicuisse, juxta illud com. axio- ma desumtum ex pho, omne q ē q dō est necesse ē ēē, et proinde n̄ possunt componi in eadem voluntate illum actum simul ēē et n̄ ēē et nihilominus hō dicit. liber in ordine ad talem actum, et addunt ipsos n̄ posse satis mirari q quidam novitij Theol. ex ignorantia dialecte haec n̄ intelligant, et propterea n̄ admittant illam vulgarem dnem de necessitate simplr aut ex suppl. vel in sensu diuiso aut in sensu compto, quas sapientissime tenent. Schol. imo et DD. recta [illegible] explicent quoniam [illegible]

scia dei cc^a effus futuros s^t et illos stingi et libertas volunt^is quia ex supp^e scia n' possunt n' eé, aliter. n. scia dei posset falli, si posset aliter contingere quam sic a Deo pscitum in aeternitate...

Sed sane haec solutio plum retinet nudum m̄ libertatis, & re ipsa illam tollit. Quod sic ostendo quia 1^ex tm pot concipi illa potestas et indiua quam inducunt in h^e ad habendam. l. n' habendam suers^em aut illam efficacem pmot^em in sensu diuiso et sine illa facta supp^e. 1° est solum passiua quae tn ut probatum e n' magis sufficit ad libertatem quam pa et indiff^a in ligno ad recipiendum l. n' recipiendum colorem. 2^a poa. seu indiua e acta in ord^e ad conuersionem et haec qdem requiritur et sufficit ad libertatem voluntatis ut satis ex s^a dictis stat, sed haec omnino tollit. quia nemq dat. instans aut tempus, in quo re v^a reperiatur in volunt^e hominis nam l. n' reperit. anteq heat illam pmot^em sine qua dicit. n' posse conuerti, nec homo e potens illam consequi ut supp^r deus decreuit ab aeterno illam n' conferre huic et mente isti homini qui n' conuertit. 2° n' reperit. in eo qui illam het, siquidem n' pot n' suerti cum 1^m illam habet g nullum dat. tempus in quo reperiat. in homine positiua et actiua indiua ad suersionem eiz sine supp^e et in sensu diuiso ac proinde numq dat. in h^e libertas ad conuersionem. Addo eiz ad majorem abund^m quod suppo^a quae ineuitabiliter det.minat volunt^m ad aliquam actionem exercendam, oio tollit ab illa liber^m in ord^e ad talem actionem, sic. n. infantes, amentes, dormientes et ebrij n' opant. libere quia lt possint n' habere eam disposit^m sensuum internorum, cujus rone necessitat. ad operat^es subsequentes, imo lt heant volunt^m ex na sua liberam, quia tamen nec possunt a se tollere talem dispositionem neque ex supp^e quod illam habeant possunt n' operari, ideo non sunt liberi, et conseq^r n' sunt laude aut vituperat. digni ex eo quod bene l. male operent., et idem 2seq^r dm e de supp^me quae volunt^m ineuitabiliter et phce determinat ad n' exercendam aliquam operat^m, nam tunc n' pot eé libertas in ord^e ad aliquá operat^m. sic. n. in x^o et in beatis merito dr n' eé libertas ad aliquá

actionem pecc.; quia voluntas ex supp. unionis hypost. est omnino determinata ad non peccandum, sicuti est voluntas beati ex supp. visionis beatificae; quae omnia intelligenda sunt, sive haec explices per modum suppositionis, sive per modum sensus compositi, nam supposito quod sit illa efficacem praedeterminationem in pso non convertit, certe nec habet indifferentiam ac proinde neque libertatem, ad componendam simul in se illam efficacem praemotionem et non aversionem; quod sufficit ut voluntas dicatur non esse liber in ordine ad avers. vel ad non aversionem [illegible] ad [illegible] illa priora exempla, quae induxit P. de Val. art. 1. ma infeste procedit de corpore in quo est solum potentia passiva in ordine ad albedinem et nigredinem, nam ex hoc corpus habeat voluntatem qua mediante posset in se activae producere albedinem aut nigredinem, adhuc in illo non esset libertas ad producendam nigredinem ex supp. quod haberet nec posset amittere albedinem, nec proinde esset in illo potentia et libertas ad componendam simul in se albedinem cum nigredine in [illegible] quia habere gratiam non est potentia activa et libertas voluntatis ad habendum pecc. simul cum gratia quamvis sit potentia et libertas voluntatis ad peccandum, quia per peccatum potest a se tollere et excludere gratiam. Caeterum si Deus decrevisset conservare gratiam independenter ab operibus, sicuti tunc ex supp. gratia nec homo posset peccare, nec proinde ad pecc. haberet libertatem, si supponatur quod gratia et pecc. non possunt esse simul, sicut nec est neque beatitudine libertas ad peccandum, eo quod pecc. repugnet cum unione hypost. et visione beatifica, praecipue si dicatur quod Deus decrevit conservare unionem hypost. et visionem beat. independenter ab operibus [illegible] beatorum.

Ut autem radicaliter intelligatur haec de necessitate absoluta vel ex supp., aut in sensu diviso vel composito quae solent esse familiares interdum utilis in hac materia et simul [illegible] ad 3. instantiam quam induxit P. S. Cumel, distinguo esse 2. suppositio, et altera quae antecedit actiones voluntatis, et si haec necessario inferat ipsas actiones omnino tollit libertatem, ut probatum est, quia tollit indifferentiam potentiae tam voluntatis in ordine ad productionem ipsorum actuum, de qua dixit Damasc. lib. 2. fid. c. 30. deum non esse praedefinire quia non praedefinit quae in nobis sunt

per hoc aut intelligit actus liberos, ut ipse satis ibi et praecipue c. 26. explicat. Per praedefinitionem v.º intelligit praedeterminationem qua sic flectit voluntatem ad alteram partem ut ea maneat aliqua indifferentia ad alteram, nam vox graeca προορίζω praedefinire aut praedeterminare significat, et in antiqua versione sic quam refert hoc testimonium D. T. 1. p. q. 23. a. 1. arg. 1. legitur praedeterminare. cum hac igitur praedeterminatione sine dicta indifferentia nec Damasc. neq. D. Th. in his locis admittit libertatem. Et hoc ipsum contendit Chrys. ep. ad Heb. hom. 12 dum dicit non antecedit Deus nostras voluntates ne liberum laedat arbitrium. et Hieron. ep. ad Damasum dicens Dedit eis mentis propriae libertatem, ut viveret unusquisq. non ex imperio Dei, sed ex obsequio suo. Per imperium aut sine dubio intellexit illud quod omnino flectit voluntatem ad alteram partem et pp.ª in his libris citatis addit. idest non ex necessitate sed ex libertate id quod etiam bene prosequuntur Albert. 1. d. 39. et 40. a. p. 13. ubi cum Schol. inter quos D. Th. non solum locis cit.º sed etiam 1. p. q. 83. a. 1. ad 5.^m addit. Hac ratione habitus et dispositiones quae reperiuntur in ipsa et antecedunt actus voluntatis non tollere libertatem quia non omnino praedeterminant sed tm inclinant voluntatem ad alteram partem et subjacent imperio liberi arbitrij. Sed de sententia D. T. et aliorum Schol. conficiam speciale caput.

Altera suppositio est quae fit medianti ipsa actione aut actu voluntatis ut jam existente in rerum natura et haec non potest tollere libertatem quia non antecedit sed sequitur indifferentiam voluntatis, quae per ipsam actionem aut actum determinatur ad alteram partem, quia actio voluntatis est formaliter determinatio ipsius; non igitur mirum, sed necessario dicendum quod ex suppositione determinationis non maneat voluntas indifferens quae tamen fuit indifferens ad habendam vel faciendam in se determinationem in priori ratione quo intelligitur sine illa, et de hac bene procedit illa d.º de voluntate absolute vel ex suppositione exercitii libertatis, aut in sensu diviso vel in sensu composito, non vero de suppositione antecedente usum libertatis. Quare nullo modo est ad propositum instantia quam adducit P. F. Lumel, ut pote quae procedit ex suppositione

libertatis jam exercita quae omnia optime prosequitur Ansel. lib. Cur
Deus homo. c. 18. ubi inter alia dicit: e necessitas praecedens, quae
causa e ut sit res, et e necessitas sequens, quam res ipsa facit. et
ibidem docet hanc necessitatem subsequentem n tollere sed suppone-
re libertatem, tollere vero necessitatem antecedentem et efficientem
et lib. de Concordia liberi arbitrij cum praescia et praedestinat.
e. 1. multa egregie disputat de hac supp. antecedenti quae
tollit libertatem et de subsequenti quae illam n tollit sed suppo-
nit et inter alia dicit. Potest voluntas n velle antequam velit quia
libera e, et cum vult n pot. n velle, sed eam velle necesse e, qm
impossibile e id ipsum simul et velle et n velle. et subjungit, haec
necessitas facit libertas voluntatis, quae priusquam sine eas cavere
potest. ubi aperte loquitur ex supp. quod actio voluntatis sit jam ab
ipsa voluntate quae tn in priori ne intelligitur possibilis indifferens
ad elliciendam, et n elliciendam illam actionem et ideo ipsa voluntas
pro sua libertate facit hanc suppositionem quae proinde n tollit sed sup-
ponit libertatem. et in eodem. c. docet n esse peccatum in eo actu qui pro-
cedit a voluntate jam necessitata. et c. 2. addit, in eodem actu
n posse esse justitiam.

Ex quibus consequenter infero q. si praescia Dei necessario determinet vo-
luntatem creatam ad unam tantum partem ita ut voluntas n se posset
determinare ad aliam, neque actus voluntatis nec vero effectus ab illis orti
ab aeterno praesciti possent esse liberi et contingentes, et hac ratione PP.
Eccle. ut concordarent hanc praesciam et ejus certitudinem cum libertate vo-
luntatis creatae supponebant ex parte ipsius voluntatis determinationem
ipsam ut liberae et cum indifferentia exercendam a voluntate seu quod idem
est ut liberae exercitam pro tali differentia temporis in qua jam volun-
tas erit determinata pro sua libertate cum re ipsa posset n se deter-
minare, et propterea dicebant, n quia praescit Deus aliquid futurum ideo erit
sed quia erit ideo praescitur a Deo, sic n processerunt Iustinus m.
in exposit. q. 58. ex his quas Gentes xpianis proposuerunt. Orig.
lib. 7. in ep. ad Rom. circa illud: quos praescivit. Athanas. lib. de cru-
ce et passione dni n longe ab initio. Euseb. 6. de praepar. cap. 9.

Cyril. Alex. 9. in Ioan. c. 10. Chrys. hom. 60. in Math. Hieronim. cc^a cap. 26. Hierem. ad initium et cc^a illud Isa. 6. Hoc verbum qd' loquutus ē dnus ad Moab et cc^a illa Ezech. 2. Et dices ad eos Aug. 5. de lib. c. 10. et idem Aug. sive quicunq alius sit autor libri de praedestin. et gra. c. 5. damasc. dialogo 3^a manich. leo 1. serm. 16. Gaudentius Brixiensis hom. 3. in 1^a domin Pascha. Hugo Victorin. lib. 1. de sacr. p. 2. c. ult^o. Beda in lib. var. qq. q. 13. to. 7. demq Ansel. loc. cit. et de casu diaboli c. 21.

3. Hoc ipsum P. et simul declaro duas rones praecedentes et impugno datam solut^m quia illę opa^{les} solum dicunt. liberę quae procedunt à ca indifferenti et indeterminata ad operandu vel n' operandum, et quae seipsam media opere determinat, sed voluntas supp^{ta} illa efficaci praemot^{ne} n' se determinat imo ab illa omnino flectitur ad conversionem necessj exercendam ergo supp^{ta} illa pmot^e a volunt^e tollit^r libertas. maj. in qua ē tota diff^{as} P. quia libertas voluntatis formaliter consistit in illa indiff^a et indeterminat^e, id q P. 1° ex ss^a. nam deuter. 30. dixit Moyses. considera q hodie posuerim in cospectu tuo vitam et bonum, et è contrio mortem et malum. et 7^a. Testes invoco cęlum et terram qd' proposuerim vobis vitam et mortem, benedict^m et maledictionem, elige ergo vitam, ut et tu vivas et semen tuum. Iosue ult^o. Optio vobis dat^r cui servire potissimum debeatis. ecli 31. qui potuit trasgredi et n' ē transgressus facere mala et n' fecit, ideo stabilita sunt bona illius. 1. Cor. 7. qui statuit in corde suo firmus non habens necessitatem, sed potestatem hens suae voluntatis et hoc judicavit in corde suo servare virg^{m} suam bene facit. et 5^a. quod vult faciat, n' peccat si nubat. et 2. Cor. 9. unusquisque prout destinavit in corde suo n' ex tristitia aut ex necessitate; hilarem n. datorem diligit deus

2° ex PP. et 1 sit P^s Aplus apud Clementem lib. 3. c. 7. recognitionum juxta versionem Ruffini, sape hanc indifferentiam et indeterminat^m ut necess^{am} ad libert^m inculcat, et int^r alia Simonem magum interrogat. dic quo m^o deus judicat sin veritatem

unum=

unumquemq. pro actibus suis et agere aliq. in potestn. habuit, hoc si tenear, convulsa sunt omnia frustra erit studium sectandi meliora sede et judices frustra legibus praesunt, et puniunt eos qui male agunt n. n. in sua potestte. habuerint ut n. peccarent. Quid idem exposite docet ipse Clem. ep. 3. de offo sacerdotij. Ignatius in ep. ad Magnesianos. quandoquidem (ait) actio ipsa sua habent praemia et obedentia proponit vita mors autem inobedientiae fugiamus mortem et eligamus vitam. ...si quis peccati studet, Dei ... impie agit diaboli e. n. id factus per naturam sed per animi arbitrium. Dyonis. Areop. lib. de div. nom. c. 4. p. 4a. ... Diceret (ait) quispiam in firmum supplicium n. mereri, sed veniam, si ... n. licuisset obsistere cedere ... eet objectum, sin aut ex ipso bono vires suppeditant; quae sacra eloquia docent, omnibus convenientia tribuit, n. e ignoscendum, si quis per ignaviam ab ipso bonos proprios habitu ... praecedentes abominaverit. Quod idem exclarius ... lib. de Eccl. hierar. c. 2. p. 3. et quo magis accedunt ad nostra tempora multo clarius docent SS. Justinus martyr in Apolog. ad imperat. Antonin. et in Apolog. ad senatum praecipue in illis verbis, nihil eet in illis laude dignum nisi facultatem haberent qua se in utramq. partem converterent. Athenagoras in apolog. ad eumdem imperatorem. Iraeneus lib. 4. contra heres. c. 71. dicens ... assensio q. homo liber sit et suae potestatis ad hoc ut possit eligere bona vel mala et c. 72. Orig. 3. Periarch. c. 1. Athanas. or. contra idola. Basil. lib. 3. contra Eunomium et in illud Isa. 14. semen nequissimum. Nazian. apolog. 1. et in carmin. de X° patiente, praecipue in illis verbis neque n. deus necessitate adducere vult sis bonas sed in electione et sponte tua id situm e. Nissenus lib. 7. de phia c. 2. Epiphan. lib. 1. contra heresis heresi. 16. ubi liberum arbitrium explicat per hoc q. penes hominem sit bene facere aut prave operari. Theophilus Alex. ep. 3. pascali praecipue in illis verbis. Nec ambigitur quin in utramq. partem faciendi l. n. faciendi bona habeamus liberam facultatem. Chrys. hom. 22. in Gen. praecipue in illis verbis quia in nra voluntate totum post gratiam Dei relictum e. ideo & peccantibus supplicia proposita sunt et bene operantibus retributiones. Enodius Ticinensis ad quemdam Constantinum cujus testimonium refert

Turrianus 2ª magdeburgenses c. 2º Ubi irridet eos qui libertatem admittunt in qua in una tm̄ parte dat eligendi lic.ª clarissime machaius Ægyptius hom. 15. macharius Heremita lib. de libr.º ultra medium Cyril. Alex. lib. 2 in Ioan. c. 34. & lib. 4 c. 3. Theodoretus c.ª illud Ps. 67. pluviam voluntariam præcipue in illis vbis n. n. ex necessitate irrigat aliquis, sed doctrinæ acquiescens con. seq.r grām & Damasc. 2 fid. c. 26. qui omnes Græci sunt excepto clemente, quem tamen int. Græcos numeravi q græco sermo.e scripserit. 2.º idem prorsus docent omnes PP. latini. Tertul. lib. de exhortat. castitatis n. longe ab initio & lib. de monogamia & lib. 2 3ª marcionem præcipue in illis vbis: libertas arbitrii in utramq. partem concessa e. Cypr. lib. 1 ep. 3. ad Cornelium præcipue in illis vbis homo libertati suæ relictus & in arbitrio proprio co̊stitutus sibimetipsi vel mortem appetit l. salutem. Lactantius 4 div. instit. c. 24. Iul. firmicus lib. de erroribus profanar. Relig.um Hylar. in Ps. 2 præcipue in illis vbis. Unicuique nrum liber.em vitæ permisit n. necessit.em in alterutrum affigens. Optatus mille. vitanus lib. 7. 2ª Parmenianum ad initium Ambr. lib. 2. de Caim c. 7. et in exposit.e ad Ps. 40. Hieronimus dialogo 3. 2ª Pelagian. præcipue in illis vbis. Hoc e q tibi a prīo dixeram in nra ee potest.e peccare l. n. peccare ut liberum servet arbitrium & lib. 2º. adversus Iovinianum & ep. ad Hedibiam q. 10. & ep. ad Damasum de filio prodigo. Aug.us sæpissime, præcipue tn̄ lib. 3 de liber. arb. c. 2. 3. 18. & 23. et lib. de spū et lit.a c. 34. & de prædestin.e sanctor. c. 5. et ep. 47. Philaster lib. de hæresibus c. de Pythonissa Gaudentius Brixiensis tr. de machabæis Prudentius in Hamartigenia præcipue in illis vbis. Non fit sponte bonus cui n. e promta potestas Velle aliud, flexos q animi convertere sensus. & lib. 2. adversus Symachum præcipue in illis vbis. Alterutrum quia velle suum e. etc. Paulinus ep. 8. ad Severum Beda in comment. ad c. 4. Gen. Ansel. in c. 2 ep. 2. ad Thim. & Bern. serm. 81. in Cant.

3º ex Concil. et præcipue ex Senonensi decreto. 15. 2ª Luthera. ubi int. alia quæ optime ibi ad hoc incontrum disputant. hoc eis adjicit.

Peracrrett

Percurrenti SS^as passim obvium est quod liberu utramvis in Sententiis arbitrium asseruerunt, et Trid. sess. 6. c. 5. et in can. 4. ubi ad usum libertatis exigitur quod voluntas possit resistere vocanti et illam abjicere si velit, et anathematis damnat qui oppositu dixerint. et sane sermo est ex suppositione vocationis. nam neque resistit vocationi, neque eadem rejicit quam quis non habet sed ei quam quis jam habet sed haec duo concilia commodius ponderabo infra c. 9. hujus tractatus.

Hoc ipsum 4. P. ex omnibus schol. qui sequuntur SS. PP. et Concil. testimonia nequaquam censent illum actum liberum qui non oritur a voluntate qua habeat potestatem et indifferentiam ad non operandum, sicuti est Ar. 9. mph. tx. 10. ubi opt. D. Th. lect. 4. et idem Ar. 3. Ethic. c. 5. cum reliquis phis. idem est D. Th. 1. p. q. 41. a. 2. et q. 83. a. 1. 2. et 3. et fusius q. 22. de verit. a. 8. et q. 3. de pot. a. 7. ad 13^m Alensis 2^a p. q. 73. memb. 2. a. 3. et memb. 3. a. 1. et 5. et q. 25. memb. 4. Enricus ql. 1. q. 16. et ql. 14. q. 5. Herue. ql. 1. q. 1. a. 1. Magister in 2°. d. 24. c. de lib. arb. et d. 25. ad initium. Capr. d. 24. q. 1. a. 3. Ricar. a. 7. ad initiu. Maj. d. 25. q. 1. Ocam. 1. d. 1. q. 6. Torrensis 1. p. q. 41. a. 2. p. 1. 2^a et 3. Victoria relect. de veniente ad usum rationis p. 4^a. n. 6. Soto. 1. de na. et gra. c. 16. Ferr. 3. p^a. c. 159. § ad hujus evidentiam. et quod magis mirandum. P. D. Van. quando non disputabat contra novitios Theol. 1. p. q. 41. a. 2. dub. 2. Dicto 3. hanc eamdem veritatem sequutus est tamquam coe ploquiu phor. et PP. et inter alia dicit. sancti PP. Philosophi, et ceteri sapientes illud dumtaxat appellant liberum quod possibilitatem habet ad esse, et non esse, et ad hoc intentum refert Ar. Aug. Hyer. et Damasc. et inde infert spiritum sanctum non procedere libere, quia procedit per voluntatem divinam necessario determinatam ad illius productionem, et q. 19. a. 8. c. 8. expresse docet, quod si deus ad extra operaretur ex necessitate naturae, nulla esset libertas in voluntate creata quia (inquit) moveretur et praedeterminaretur a deo ad unam tantum partem. et idem omnino docet Cumel. 1. p. q. 41. a. 2. q. sua. 4. c. 4. ubi inter alia dicit. liberum dicitur quod potest operari et non operari. et post pauca. Profecto ex communi omnium consensu ille alius dicitur liber qui est in eorum potestate et dominio. et sic libere operari est operari

cum indiffã etcª ~

4º P. ecº. et simul ipsº tres rōnes præcedentes, et excludo datã solutm ex defin.ne cã liberæ quã admittūt oēs Schol. 1. d. 38. et 39. Almain in moralib9 c. 1. et Card. lib. 1. q. q. 55. dub. 8. et 10. et ipse Camel. 1. p. q. 23. a. 3. nu. 2. nempe. cã libera ē quæ positis oīb9 reqsitis ad opādū pōt opari et n' opari. Ex qua defon. duo lt colligere. 1m ē q illa requisita debent eē ante operatm quia expostulant. ut requisita ad ipsam faciendam, ac proinde debent eē p modū actus primi in ordē ad actum 2m qui ē ipsa opatio seu actus. 2m ē q positis hīs oīb9 præreqsitis adhuc sit penes cãm liberam potestas et indiffa ad actum 2m. scilt ad actum producendum, q̄tq. s. etz post suppositm omniū quæ necessª sunt ad perfectam constitutionem actus primi in ordē ad 2m adhuc pōt producere. l. n' producere actum seu effum liberum et p hoc solum disting.r a cã nati et in omnibus alijs cū illa cōuenit, nam sicut cã natis n' pōt agere si n' hēat oīa reqsita p modum, actus 1 ad agendum. sic etz cã libera n' pōt agere si desit aliq præqsitum ad actem; ac proinde ut sic n' ē magis libera quam cã natis. et si cã quæ dr libera necessº ageret positis omnib9 præreqsitis, certe n' eēt magis libera in ordē ad talem actm q cã natis in ordē ad suam propriam actm. sic. n. voluntas n' ē libera in ordē ad actus 1º 1ºs nec ad actū amoris in patria qr positis oīb9 reqsitis ad tales actus elliciendos n' pōt illos n' ellicere.

ex his pōt lt jam colligere q si illa efficax pmotio det. ans actem cōuersibam dic necessaria ad cōuerscm ut sine illa n' posset voluntas ellicere actū cōuersis, sº n' eēt liber in ordē ad talem actum, qr ut sic n' distingueret. a cã nati, nec sine illa pmotē diceret. hēre auxiliū sufficiens ad actū, qr n' eēt nec posset eē sine illa sufficiens cōstitu9 in actu 1º in ordē ad 2m. Præcipue si addas q hoc pmotio efficax n' pōt acqri ab ijs qui illam n' hent. si vº posita illa pmotē efficaci ante operationem vel ad illam requisita n' posset hō n' ellicere actum cōuersionis, similis n' eēt liber respu cōuersis, quia neque in hoc distinguit. a causa nati. Et igitur hō liber quia posita quacumque pmotē requisita ad actum adhuc voluntas ejus manet indifferens ad elliciendum actum cōuersionis quem proinde

pro sua libert.te pot n elicere, aut elicere cu dei auxilio concomitate. Cæter, q̄ jam intellig.r actio versiua posita in re, seq.r intellig.r indiua voluntatis reducta ad actum 2m et determinat.m et ideo n̄ e opus ad libert.m volunt.is ut supp.ta act.o, deinceps Sciat indiuam ad candem act.m quia ista actio n̄ e de præreq.sitis ad opandū imo reliqua oiā sunt præquisita ad illam, et sp.a ait Angel. ubi s.a q suppo.o ans et necess.o determinans volunt.m ad actum tollit libert.m, n̄ v.o suppos.o sequens quæ e ipsa actio aut actus, nam ista supp.t jam libertatem exercitam. et sane miror quo m.o P.P. d. Vanes et f. aumel non solum in dialect.a sed etz in Theol. peritissimi, et in euoluendis voluminibus sacror. Biblior. P.P. concil. et schol. diligentissimi, atq in his oibg n̄ jam novitij sed Professi et veterani, quæ adducta sunt in hoc c. ex ss.a P.P. concil. et scol. atq ex ss.mis a prijs dialecticæ et Theol. peritis n̄ animaduerterint.

Ante actum convers.is n̄ præcedere aliam efficacem præmot.em præt. dei vocat.em quæ includit illuminat.es et inspirat.es. Capit. 7.m

Hanc efficacem præmot.em inducunt cæt.i Theol. ut necess.am ad versionem et illam vocant grām efficacem præuenientem ut satis stat ex dictis s.a c. 2. sed illam ei ab his Theol. effictam sufficienter colliges ex eo q nec in ss.a nec in P.P. aut concilijs aut in alio aliquo antiquo Theol. reperiat., et mirum e q sæpissime a P.P. et concilijs mentio fiat de gra præueniente c.a Pelagianor et illor reliquias, et nullus illor hujus phcæ præmotionis meminerit, cum tamen inducat n̄ solum tamq gra præuenions sed etz ad illam redacat. tota efficacitas grāe et versionis quod certe mihi e aptum signum illam ee ab his Theol. ad libitum effictam, et tm ee necess.o præquisitam dei vocat.em quæ includit illustrationes et inspirat.es quas deus operat. in nobis sine nobis unde seq.r infero ad hanc vocat.m solum reducendam ee efficatiam grā præuenientis, quia illa tm necess.o præreq.r ad versionem.

id q P. 1.o ex ss.a Apoc. 3. ego sto ad ostium et pulso si quis aperuerit mihi jamiam intrabo ad illum, quo loco post vocarem

& a nobis postulat nunc consensum. Eadem clauis sci. Ps. 94. cum dr hodie si uocem ejus audieritis nolite obdurare corda vra Ad Rom. 8. quos vocauit hos justificauit. s. uocat illa (ut monet Aug. lib. de correptione et gratia c. 7.) sm propositum de qua dicit Aplus in eodem cap. omnia cooperant in bonum ijs qui sm propositum uocati sunt sancti. et de qua dicit xt Ioan. 6. omnis qui audiuit a Patre et didicit uenit ad me. et Propheta Ps. 93. Beatus homo quem tu erudieris Dne. quem locum bene ad hoc intentum ponderauit Aug. lib. de Praedestinatione sanctorum c. 8. nam de alia uocatione cui interdum resistitur dr Prov. 1. quia uocaui et renuistis ego quoq in interitu vro ridebo, ut omittam alia plura testima quae commodius ponderabo c. seq. et quae ad hoc intentum induci possunt et debent

2° ex PP. nam Celestinus Papa in ep. ad Epos Galliae refert quendam Canonem epoz Aphricae in epistola ad Sozimum in quo inducunt illa uba saepe ab Aug. repetita Praeparatur uoluntas a Domino et cum illis explicat hanc praeparatm dicens. Vt boni aliq agant paternis inspirationibus suorum ipse tangit corda fidelium. ecce quo mo hi PP. antequam uersum nihil aliud requirunt praeter. sas inspirationes ad quas saepissime Aug. reducit efficacitatem gratiae. sic n. lib. de spiritu et litt cap. 34. Visorum (inquit) suasionibus agit deus, ut velimus et ut credamus et paulo post ijs modis deus agit cum aia rotli ut ei credat, neq. n. credere pot si nulla sit suasio. l. uocatio cui credat etc. et lib. 1. ad Simplicianum. q. 2a praecipue in illis ubis qui cogi ei uellet et aerrue uocando praestaret. et in eodem cap. de Paulo dicit. Vna desup uocatione prostratus occurrenteq tali uiso quo mens illa et voluntas refracta saeuitia retorqueret et corrigeret. ad fidem. et tandem concludit explicando efficacitm gratiae quiescentis consistere in mo uocationis, dicens igr n uolentis neq currentis sed miserentis e Dei, qui hoc mo uocauit quo mo aptum erat ijs qui secuti sunt uocationem. et paulo post cujus miseretur sic eum uocat quo mo scit ei congruere ut uocantem n spernat. quod etiam de uocatione Pauli bene explicat in lib. de gratia et libero arb. c. 5. et lib. 83. qq. q. 2a. ad hoc intentum bene ponderat parabolam de uocatis ad nuptias, et idem omnino sumitur ex ltr 26. in Ioan. ubi Aug. explicat deum n alio mo trahere hoem ad fidem nisi

nisi alliciendo illos per inspirat^{ones} interius oblatas et praecedentes conuers^{em} ad me, dum quo pastor trahit ovem inuitando illam media ostensione rami viridis et parens puerum ostensis nucib^{9} quib^{9} scit illum dellectari. et alio simili exemplo utit. methodius lib. de lib. arb. dicens. Quod n' aliter deus ad suam^{em} flectat uo-luntat^{em} eor. qui conuertunt. nisi internis suasionibus ad modum quo P^{r} hortat. filium ad p discendas lit^{as}. cujus testimonium ad hoc intentum refert et bene ponderat Jansenius lib. 4. 5^{a} magdeburg^{de} cap. 2. quod etiam bene explicat Cyril lib. 4. in Ioan. c. 39. et 40. circa illud Ioan. 6. Omne q dat mihi P^{r} ad me veniet et eum qui venit ad me n' ejiciam foras et int. alia n^{e} X^{i} dicit Aderunt q omnia bona ijs qui sup^{ri} gra uocati ad me veniunt, sed hoc ipsum latissime et elegant^{er} prosequunt. Prosper et Bern. ille lib. 2. de vocat. Gent. c. 26. ubi int. alia dicit gra quidem dei in omnibus justificationibus principalit^{r} praeminet suadendo exhortationibus, monendo exemplis, terrendo periculis, incitando miraculis, dando intellum, inspirando consilium, cor q ipsum illuminando et fidei affectionibus imbuendo etc^{a} Bernar. v^{r} opusc. de gra et liber. arbit. ubi de eadem gra agens dicit ipsa liberum excitat arbitrium cum seminat cogitatum, sanat cum immutat affectum roborat ut perducat ad actum, et cet^{a} quae ad hoc intentum longo sermone prosequ^{r}.

3° ex concil. ex quib^{9} Trid ss. 6. c. 5. cum exordium justifica-tionis in adultis a gra dei praeveniente sumendum esse definijsset, statim accurate explicat quae sit ista gra praeveniens dicens. hoc e, ab ejus vocat^{e} qua nullis eor existentibus meritis uocant. et idem sumit. ex c. 6. et can 3. et 4. qbus loqu^{is} praec. gram hanc praevenientem solu addit. et adjuvans et cooperans, de qua in seqq. capp. sermo erit. et id q etiam late tradit. in concil Senon. decret. 15. ubi gra praeveniens explicat? p hoc q voluntas hum^{a} sit mia praevenientis auxilio fulta per interiorem quendam et occultum secretionis inspirationis af-flatum, quae omnia sunt desumpta ex concil Araus. 2. in cujus can^{e}. 5. Haec gra praeveniens dr esse inspiratio ss sancti et in can. 7. eadem explicat. n^{e} illuminationis et inspirat^{is} ss^{ti}. merito igr dixit Vuald. lib. 1. doctrin. fid. a. 1. c. 25. illam efficacem praemotionem praevenientem a deo, et dio praedeterminantem volunt^{m} ad suersionem aut aliq. aliud simile esse inauditum apud eccl^{a} s^{ta}.

Ex his le jam colligere p illam vocatm quae dictas inspiratles et illuminatlles includit ee htm prxe et suffic constituentem in actu 1o in ordle ad actum 2m conversionis, id q constat quia tunc dr causa sufficienter constituta in actu 1o quando habet omnia praerequisita ad actum 2m ita ut nihil illi desit. sed praet dicta nihil aliud requirit ad actum conversionis qui qtum ad praesens institutum attinet dr actus 2. ergo p illam htr ho qq reqr ad actum 1m nam lt vm sit cz requiri decretum et pparatm dei ad concurrendum simul cum volunte concursu snali necesso ad actum snalem conversionis suppm tamen e deum qtum e ex parte sua semp ee paratum ad concurrendum cum volunte concursu snali in ordle ad actus bnales, sicut e paratus concurrere concursu nati cu eadem volunte et cum qualibet alia ca 2a ad operatlles et esse natis. Quare sicut voluntas dr ee sufficienter constituta in actu 1 in ordle ad operlles natis p hoc q propositio obi se tenens ex parte intellus sit sufficienter facta et similiter quaelibet alia ca natis p hoc q sit sufficienter applicata quia semp suppr praeparatio dei ad concurrendum simul cum his causis, sic cz summo cum dicta vocatle bnati qua mediante proponit debito modo obm bnale et afficit voluntas in ordl ad illud dr sufficienter constitutus in actu 1o in ordle ad actum conversionis bnalis quia suppr deus paratus ad concurrendum simul cum hc mo snali in ordine ad talem actum. et haec praeparatio in illis vbis Apoc. 3. ego sto ad ostium et pulso, si quis aperuerit mihi januam intrabo ad illum.

Voluntatem humanam se determinare suppta
Vocatle praevenienti sed cum auxilio snali
dei concomitante, ita tn ut posset se n determinare
Probat. 1o ex sacris literis. cap. 8m.

Hactenus impugnavi opinionem quae asserit voluntm humanam inevitabiliter praedeterminari a deo ad actum conversionis et simul probavi illam ee sufficienter constitutam in actu 1o p snalem vocatem quae illuminatlle et inspiratle importat deinceps probanda et explicanda e magis ex professo 2a opinio quae docet suppta vocatle voluntm ee quae se determinat ~~ad~~ ad actum ipsum conversionis, sed cum auxilio dei snali cooperante. ex quibus cz magis impugnabitr 1a opinio.

Ad introduct.^m aut. et intellig.^m dd. bor. ss^do et PP. quæ in hoc cap. et seq. ponderanda sunt pro 2a op.e 3a^m supp.^me id quod clare probat et bene proseq.^r Soto. lib. 1. de nã et gra c. 16. ee quordam actg gnaly qui sic in ss tribuunt. deo ut nullo mo nobis tribuant. quales sunt vocatio, illuminatio, inspiratio, pulsatio, loquutio et cæteri, n. qz sic fiat a solo deo ut homo n. concurrat effective ad illos simul cum deo sunt n. actus intellig. et voluntarii + quos vel n. pot deus facere se solo vel si pot saltem n. pot homo p illos intelligere et velle, l. certe non decuit illos producere se solo cum commode poterat p intellectum et voluntatem, sed quia sic concurrit homo cum deo ut illos producat sine ulla potestate aut dominio morali q. csistit in indiã positiua ad elliciendos aut n. eliciendos tales actus quã n. hẽt quando ipse non se determinat, sed a deo determinatus et iõ necessitatus operatur. et ideo n. sibi qui n.e moraliter illor. dñs, sed soli deo qui ad eos libere concurrit solent attribui, sic n. in Ps. 54 dicit. audiam quid loquatur in me dominus meus. et 1. ad Thim. 2. qui nos vocavit vocatione sua et n. sm opera nra et in concil. Arausic.o can. 20. multa in se dicunt fieri quæ n. facit homo (et sermo e de vocat.) unde Aug. lib. 1. ad simplicianum q. 2. cuius (inquit) in potest.e tali viso attingi mentem suam quo eius voluntas moveat. ad fidem. et hoc idem latius prosequitur lib. de spu et litt. c. 34. et int. alia ad hoc intentum dicit nemo habet in potestate quid ei veniat in mentem et qz. si pot quia hac rõne dæmoni et n. homini attribuunt. malæ cogitat.es et suggestiones quas ipse libere excitat in nobis n. libere sed necess.o operantibus. de quib. dixit Paulus ad Rom. 7. iam n. ego operor illud sed q. habitat in me peccatũ.

Alii v.o sunt actg vitales qui tribui solent homini quia respu illorum hẽt potestatem et indiam, qua supposita se determinat ad hanc potiem potius quam ad aliam, atque proinde moraliter dñs illorum actuum quis simul cum illo deus etz libere concurrat et ideo tribuant. etz deo vel deo et homini tanq. morali dominis et simul concurrentibus et cooperantib.

Hoc itq. supposito omnia illa verba ss.^æ quib. soli deo tribuit. vocatio et vocat. supp.^a a nobis exigit. vel nobis tribuit. csensus deo vocante apperte indicant eq. supposita, quacumque vocat. et mot. divina præcedente actionem cversibam ee a nobis talem cversionem sine ulla necessitate plicã et proinde determinat.^m ee in manib. libere voluntatis quæ adhuc indifferens erat ad csentiendum. l. resistendum deo vocanti, huiusmi aut sunt illa sanct. s. Aperi mihi soror mea etc. in quibus

+ ut satis cstat ex dictis cap. 1.

sponsus Xus existens ad ostium animæ et pulsans per internas illuminationes et inspirationes expostulat enixe consensum, et ideo Apoc. 3. dicit ego sto ad ostium et pulso. in quibus continetur vocatio a solo deo et statim subdit. si quis apperuerit mihi januam intrabo ad illum, ut significet adhuc post motum illum et pulsationem voluntatem posse aperire aut non aperire et hac ratione ait Proph. Ps. 94. hodie si vocem ejus audieritis nolite obdurare corda vestra significans post vocem domini posse nos sequi vocantem et incantantem sapienter. vel non sequi et sic in malo obdurari, et item illa in quibus deus vocando ad pœnitentiam et conversionem a nobis pœnitentiam expostulat ut Isa. 1. lavamini, mundi estote. Hierem. 1. tu fornicata es cum amatoribus plurimis verumtamen revertere ad me. Ezech. 18. facite vobis cor novum et spiritum novum. Zach. 1. et Johel. 2º convertimini ad me. Joan. 6. operamini non cibum qui perit sed qui permanet in vitam æternam. Ad philipp. 2º cum metu et tremore salutem vestram operamini et Math. 12. ait Xus. aut facite arborem bonam et fructum ejus bonum, aut facite arborem malam et fructum ejus malum. quæ verba bene ad hoc propositum ponderavit Aug. lib. 1. Retractatt. c. 22. dicens. nisi quis voluntatem mutaverit bonum operari non potest. quod in nostra potestate esse positum alio loco dominus docet ubi ait aut facite arborem bonam et fructum ejus bonum, aut facite arborem malam et fructum ejus malum. quod non est contra gratiam dei quam prædicamus. in potestate quippe hominis est mutare voluntatem, sed ea potestas nulla est nisi detur a deo, de quo dictum est dedit eis potestatem filios dei fieri cum enim hoc sit in potestate quod cum volumus facimus nihil tam in potestate quam ipsa voluntas, sed preparatur voluntas a domino, et eo modo dat potestatem. quibus verbis aperte docet Aug. etiam post preparationem voluntatis a domino esse propriis in nostra potestate facere arborem bonam aut malam. i. bene aut male operari, neque hoc esse contra gratiam dei quod magis explicans lib. 2º de actis contra Felicem manichæum c. 4. sic concludit. cum ergo dicit dominus aut hoc facite aut illud potestatem indicat non naturam nemo enim nisi deus facere arborem potest, sed habet unusquisque in voluntate aut eligere quæ bona sunt et esse arbor bona, aut eligere quæ mala sunt et esse arbor mala. Huc etiam pertinent verba scripturæ quibus admonemur ut non sequamur vias pravas, nam perinde est ac si deus a nobis peteret sequi virtutis semitas et solum referam ad hoc intentum testimonium Ennodij Ticinensis qui ante mille annos scripsit contra quemdam Constantinum asserentem voluntatem nostram esse determinatam ad malum nisi dei gratia eius fulciatur ad bonum

∴ & ejus operis fragmentum Scr. apud Turian. lib. 4. 2ª magdeburgenses c. 2. in quo int. alia dicit - quid sibi vult universa prophae quasi sertis redimita eloquutio. noli æmulari in malignantibus, nolite confidere in principibus, nolite fieri sicut equus et mulus. et Apls nolite fieri servi hominum. toties, noli, in sua admonitione quo respicit, si aliud nolle n' licuit. Hac Ennodius. Huc etiam ptinent alia vba ssª in quibus pp hæc opera quæ supptª vocatur sunt dominum propria rone determinationis factæ à voluntate indifferenti homines dicunt. agricolæ, vinitores, ædificatores operarij et mercenarij. & denique illa in qbus hæc opa tribuunt. hominibus tamq cooperatoribus. ut sic intelligat. etiam cum ad illa 5ae se determinant gabere deum simul cooperantem ac ppª illa opera sic ee hominu ut etiam sine dei * sic. n. ait Paul. 1. ad Cor. 3. Unusquisq mercedem accipiet sm suum laborem. cª quem locum advertenda ē illa partª suum laborem, dicit. n. ~~illa~~ operº bona etiam snalis quam deber. merces ee propria cujusque quia cª illam hēt dominium morale, qtq ad illam n' necessitat. à deo. cæterum quia sic illam efficit homo. ut simul concurrat deus addidit Paulus. dei. n. sumus coadjutores. i. cooperatores ut dcit. in græco origli is ppª dixit idem Paul. ad Rom. 8. spus adjuvat infirmitatem nram et clarius 1. Cor. 13. plus omnibus laboravi n' ego (s. solus) sed gra dei mecu & ut allusisse ad illud Sap. 9. mitte illam de ~~a~~ cælis sanctis tuis ut mecum sit et mecum laboret. Unde Aug. expendens dicta vba Pauli in lib. de gra et lib. arb. c. 15. n' solus, inquit, sed gra dei mecu ac p hoc nec gra dei sola, nec ipse solus, sed gra dei ~~mecum~~ cum illo. & demq. Cant. 1. dicit. Trahe me post te curremus in odorem unguentorum tuor. cª quæ vba advertit p illud trahere p modum impulsus videnti, necessitatem vocantis importat et soli deo tribuit at illa parte curremus, denotat spontaneam et liberam conversionem post vocationem quæ libere ē a Deo & à voluntate et ppª deo et animæ simul tribuit.

Idem Probatur ex Patribus Eclesiæ

Caput nonum

Quod etiam supptª vocat dei seu gra præveniente adhuc sit in potestate hīs consentire deo vocanti et sic converti, aut n' consentire et sic manere in pecº n' solum liet. ex ssª sed etiam ex PP. eccla. qui juxta Sanc sentm semp interpretati sunt ss. & quia præcipua cversia movit solet ee de mente Aug. qui divinitus datus ē eccle tamq acerrimus propugnator græ divinæ

ↄa Pelagian. et cujus hac in re pcipua deberet ee auctoritas, ut bene ad hoc intentum dixit Celestinus pp. ep. ad Epos Galliæ ideo præt. verba illius relata c. præc. qbus ↄfr hac sent. et repellit. ostendi referam alia ejus dem testim. multo efficaciora. sic n. lib. de spu et litª c. 34. Postq. induxit vocat.m tamq. a solo deo dicens. visorum suasionibus agit deus ut velimus et ut credamus sive extrinsecus p Evangelicas exhortat.es sive intrinsecus ubi nemo habet in potest.e quid ei veniat in mentem. Statim addit et bis reperit Aug. Consentire aut vocat.i dei aut ab ea dissentire propriæ voluntatis e. Nec e ad propositum solutio quorundam asserentium hanc sent.m ee retractatam ab Aug.o lib. de prædestin.e sanctorum c. 3. ubi fatetur in suis libris contineri errorem eor. qui docent nrum ee proprium consentire prædicat.i evang.cæ quia ibidem docet Aug. istum errorem solum contineri in libris quos scripsit anteq. Epus crearetur et ante exortam hæresim Pelagianor. nam eo temp.e docuit ↄsentire evang.o ee propriæ volunt.is. i. ex solis viribus nræ volunt.is et hoc merito retractat in dicto c. 3. At liber de spu et litª scriptus fuit post exortam hæresim Pelagij et creat.m ejus in epum, in quo n' ait sed sæpe impugnat ee ex solis viribus nræ consentire deo vocanti; asserit tamen ee propriæ voluntatis. i. sine ulla necessit.e aut oimoda determinatione facta a deo quamvis n' sine dei auxilio fnali præveniente et coadjuvante et sp.ª postq. lib. i. ad Symplic. q. 2. dixit n' ee in nra potest.e vocat.e aliqua divina tangi statim addidit ee post vocat.m consentire deo vocanti dicens ut velimus et suum e et nrum, suum vocando, nrum ~~ↄsentiendo~~ sequendo. Quod clarius explicans lib. de gra et lib. arb. c. 17. ipse (inquit) ut velimus operat. incipiens qui volentibus cooperat. perficiens. et mox addidit Ut velimus sine nobis operat., cum autem volumus et sic volumus ut cooperemur nobiscum cooperat. et idem sumitur ex eodem Aug. ep. 89. et ibi. ubi eis deum vocat adjutorem nrum in operibus gra et conversionis ad ipsum. et eodem m.o loq.r in lib. 2. de peccatorum meritis et remiss.e c. 5. et ibidem addit. Adjutor deus dicit, nec adjuvari pot nisi qui sponte aliq conat. quod autem intelligat p sponte conari. i. n' necess.e operari, sed cum indiff.ª explicat lib. 3. de lib. c. 10. dicens ~~sa~~ si necessitas nra illa dicenda e quæ n' e in nra potest.e manifestum e volunt.em nras quibus recte .l. perperam vivit. sub tali necessitate n' ee et lib. de gra et l. c. 14. Quis, inquit, n' videat venire quemq. aut n' venire arbitrio volunt.is sed hoc arbitrium pot ee solum si n' venit, n' autem

pot ee nisi adjutum si ueniat, et in lib. 2. c. duas eplas Pelagianorum c. 8 addit. quamuis nisi adjuvante deo os non possumus aperire tamen nos aperimus illius adjutorio et opere nro, hoc testimonio nihil potest ee clarius si p os intelligas uoluntatem in actu ad conversionem de qua ibi sermo e et huic simile hec tr. 72. in Ioan. et denique serm. 15. de verbis Apli videtis (inquit) quia neque ipsa conversio e sine adjutu dei, totum ex deo non tamen quasi dormientes non quasi ut non conemur, non quasi non velimus sine uoluntate tua non erit in te justitia tua, qui fecit te sine te non te justificat sine te. innocent. 1. ep. ad concil. milevitanu qua e apud Aug. 93. in omnibus (inquit) divinis paginis uoluntati liberae non nisi adjutorium dei legimus ee nectendum. et idem prosequitur Zozimus ep. ad omnes Epos apud celestinu ep. ad Gallos. c. 9. et ipse celestinus c. 8. hujus ep. et c. 12. neque otiosa (inquit) in nobis ee patitur quae exercenda non negligenda donavit, ut etenim cooperatores simus gratiae dei, et propterea dixit Amb. 2. in Luc. c. 12. Vides quia ubique dni virtus studijs cooperatur humanis. clarius Hylar. 1. de Trinit. dicens eo filios dei non necessitatem ee voluit (s. deus) sed potestatem. et Hyeron. contra c. 5. mat. quod (inquit) non e na filius sed arbitrio suo, quod magis explicans Iranaeus 4. contra haeres. c. 71. agens de actibus bonis rationalibus ad hoc intentum refert illud Paul. ad Rom. 2. gloria et honor et pax omni operanti bonum et addit. dedit quod deus bonum quemadmodum et Aplus testificatur in eadem epla et qui operantur quidem illud gloriam et honorem percipient quoniam operati sunt bonum cum possent non operari illud, hi autem qui illud non operantur judicium justum recipient dei quoniam non sunt operati bonum cum possint operari illud et c. 72 addit hominem dum consentire deo vocanti ad fidem ee suae potestatis et sententiae et propterea dixit Cypria. lib. 6. ep. 3. servat dns legem qua homo liberi sua relictus et arbitrio proprio ipse sibi mortem appetit. l. salutem, et idem omnino docet Lactant. 4. institut. c. 11. et ad hoc idem intentu ait Clem. Rom. ep. 3. decretali de officio sacerdotis si quis audiens sermonem veri propterea velit aut nolit recipere et amplecti onus ejus l. mandata vitae in sua potestate habet liberi. n. sumus arbitrij na si hoc eet ut videntes ea jam non haberent in sua potestate aliud facere quam audierant vi quadam naturae per quam liberum non eet ad aliam migrare sententiam. et post pauca. liberum e animo in quam velit partem declinare judicium suu.

et quam probaverit viam eligere; Bene et Chrys. hom. 19. in Gen. ubi agens de justificatione inter alia dicit necessitatem non imponit sed congruis remedijs appositis totum in agnoscentia jacere permittit et addit hom. 22. ~~dum~~ veram quia in vita voluntatis totum post Dei gratiam relictum est ideo et peccantibus supplicia proposita sunt et bene operantibus retributiones et concludit hom. 52. Sicut nisi gratia Dei adjuti nihil possumus unquam recte agere ita nisi quod nostrum est attulerimus non poterimus supernum acquirere favorem. clarius Bern. lib. de gratia et lib. arb. explicans illud Paul. 1. Cor. 15. Plus omnibus laboravi non ego sed gratia Dei mecum. poterat (inquit) dicere per me, sed quia minus erat maluit dicere mecum praesumens sed non solum operis esse ministrum per effectum, sed operantis quodammodo socium per consensum. et adhuc clarius Ansel. circa illud Math. 6. Fiat voluntas tua ubi ait hominem ideo non cogi a Deo quia licet voluntati justitiae Dei resistere non possit potest tamen resistere voluntati qua ei Deus miam) fert. et deinde sibi objicit saltem Paulum videri coactum a voluntate Dei quod efficacissime vocatus est et dicit non itaque quia licet sic percussus voluntas tamen ejus erat libera ut resistere posset si vellet. id quod latius prosequitur lib. de concordia gratiae + cum libero arbitrio c. 2. sed omnium latissime et clarissime Prosper lib. 2. de vocatione gent. c. 12. et 22. ubi agens de gratia Dei vocante tandem concludit Hac opitulatio per innumeros modos sive occultos sive manifestos omnibus adhiberi et quod a multis respuitur ipsorum est nequitiae et quod aut a multis suscipitur et gratia est divinae et voluntatis humanae et idem repetit c. 28. et addit Deum non auferre etiam a perseveraturis illam mutabilitatem qua possunt nolle. Concludamus igitur caput hoc cum verbis Enodij Ticinensis loco citato c. praec. dicentis. Quod debemus gratia quod vocamur, debemus gratia quod occultis irrigationibus nisi resistamus sapor nobis vitalis infunditur, nostrae tamen electionis est quod beneficia demonstrata sectamur.

(In margin: + et praedestinatis)

Idem P. ex Concilijs et praecipue ex Tridentino. Caput. 10.m

Proferamus jam Conciliorum testimonia quae sacris literis atque divinis traditionibus a PP. per manus acceptis innituntur et quae assistente illis Spiritu Sancto si rite procedant, et legitime coacta atque confirmata sint errare non possunt, et quidem in Concil. Arausicano 2.

coacto in fauorem gr̃ae 2.ª quosdam Pelag. can. 25. definiv. Si per peccatum adae peccᵐ Sete ita attenuatum liberum arbitrium ut nullus post illud aut diligere deum sicut oportet, aut credere in deum aut operari pp deum posset nisi gr̃a cum aut mia diuª prevenerit. caeterum in can. 23. definiv. supp.ª hac uoluntis praeparatione quae per gr̃am dei fit homines agere q volunt. et quibus lt colligere gr̃am praevenientem sic eē necessᵃᵐ ad praedictos actus ut sine illa ñ possint elici sicut oportet. i. sub ratione s:nali, postea tamē hac gr̃a eē in potestate hominis se determinare aut ñ determinare ad illos. quod clarius expressit concil. Tol. 4ᵐᵒ c. 56. agens de Iudaeis ne cogantur ad fidem, dicens sicut homo propria arbitrij voluntate serpenti obediens perijt sic uocante se gr̃a dei propria mentis 2uersione quisque credendo saluatur. et ponderanda est illa particula. propria mentis 2uersᵉ, quae importat determinatᵐ ñle a voluntᵉ quamuis ñ sine gr̃a dei vocante et adjuvante. Sed adhuc clarius Trid in ses. 6. quae tota ē de justificatᵉ et de ijs quae justificatᵉᵐ antecedunt et subsequuntur. in cujus c. 5. decernunt tria 1ᵐ ē. initium justificationis in adultis sumendum eē a dei gr̃a praeveniente, et ibidem explicatur hanc gr̃am ñ eē aliam praet. uocatᵉᵐ et hoc het. in illis vbis. declarat praetereª (s. sancta synodus) ipsius justificationis exordium in adultis ad dei per xᵐ Iesum praevenientē gr̃a sumendum eē, hoc ē ab ejus uocatᵉ, qua nullis eorum existentibus meritis uocantur. ~ 2ᵐ ē hominem se libere 2uertere sed cum gr̃a dei concomitante et coadjuvante. 3ᵐ denique potuisse ñ solum ñ se 2uertere suspendendo actum conuersionis, sed etiam positive abjiciendo uocatᵉᵐ et illi repugnando, et hęc duo decernuntur. in vbis quae adjunct. immedᵉ praecedentibus, dum dicit. Vt qui per peccª a deo auersi erant per ejus excitantem atq adjuvantem gr̃am ad 2uertendū se ad suam ipsorum justificatᵉᵐ eidem gr̃ae libere assentiendo et cooperando disponantur, ita ut tangente deo cor hominis per spus sᵗⁱ illuminationem neque homo ipse nihil omnino agat inspiratᵐ illam recipiens quippe // qui illam et abjicere potest tota. id q expressius sub anathemate definivit. can. 4. dum dicit. Si quis dixerit liberum hīs arbitrium à deo motum et excitatum nihil cooperari assentiendo deo excitanti atq vocanti quo ad obtinendam justificationis gr̃am se disponat ac praeparet, neque posse dissentire si velit, anathema sit.

certe n̄ potuit clarius definiri q̄ eu̅ post Dei vocatⁿᵐ seu motⁿᵉⁿ s̄ralem praevenientem sit in h̄ⁱˢ potestᵉ se vertere cum g̃ra Dei coadjuvāte vel eu̅ n̄ se convertere, imo resistere.

Hoc testimonium Trid. sibi objicivit P. d. Vāz. 1. p. q. 23. a. 3. dub. 3. c.ᵈᵉ 10. §. de hac difficultᵉ ad finem. et in 2. 2. q. 10. a. 1. dub. 2. docum 3. et P. F. Cumel. 1. p. q. 23. a. 3 q. sua 7. et in 1. 2. q. 111. dp. 2 a. r. 2º. Q anteqū ad illud Respondeat in hoc ultº loco dicit, mirabile ē quā intrepide adversarij postq̄ sentᵐ suam valde suspectam tradiderunt adducant definitᵐ Concil ad eam confirmandam. et addit. si non intelligunt (s. novitij Theol. qᵃ quos ibi sermo ē) credant e intelligāt id quod saepe ad hoc intentum reperit et desumpsit ex P. d Vāz. qui eu̅ a nobis fidem expostulat ut hanc suam doctᵃᵐ et solutᵉᵐ percipiamus. est igitur 1ᵃ eor̅ solutio quod vba q Tridentini procedant in sensu diviso et sine ulla facta suppᵉ vocatⁱˢ et motionis quo mᵒ verum ē quod liberum arbitrium potˢ n̄ converti quia nisi vocatᵉ suppᵃ numq̄ converteret. sicut oppositū n̄ vᵒ in sensu composito seu ex suppᵉ vocationis e motionis efficacis, qua supposita dicunt necessº inferri conversᵉᵐ. sed si a nobis exigant fidem divinā ad credendam hanc solutᵉᵐ, certe cum illa n̄ sit expresse a Deo revelata, nec ex prijs revelatis deducta, nec volumus nec possumus divᵃⁿ fidem, quam Dei mīa possidemus, ad illam applicare, ut pote quae est oīo extra obm fidei divinae. si vᵒ fidem humanā quae debet. testimonijs hominum fide dignorum, quales sunt isti Theol. n̄ solum veterani, sed eu̅ doctissimi, religiosissimi, et veracissimi, et ideo fide dignissimi, certe illis crederemus nisi obstarent oīa quae adducta sunt ex SS.ᵃ et PP. et quae jᵃ adducemus ... reliquo certu Theol. et modo aperta definitio Trid. in qua sermo ē ex suppᵉ motionis et vocatⁱˢ ac proinde in sensu composito. Quod sic ostendo 1º. ex illis 2bus cap. 5. Tangente Deo cor hominis. et canonis 4 liberum arbitriū a Deo motum et excitatum. ex his enim plane colligit. motio et excitatio liberi arbitrij ac proinde haec supponit. cum additur illud sic tactum et motum posse inspiratᵉᵐ abjicere et ab ea dissentire si velit. 2º quia illa vba abjicere et dissentire quae Concilium usurpat ex propria sua significatᵉ suppositionem vocationis et motionis inducunt, nemo. n. abjicit quod n̄ habet, neq̄ dissentit rei aut propositioni n̄ dum cognitae vel sibi propositae, nam si

auferamus illam suppositionem uocationis et motionis certe non nisi falso homo qui illam non habet diceret cum coniunctis uocationem et motionem abjicere et ab ea dissentire. 3° Sic idem confirmatur et data solutio refutatur ex actis ejusdem Concil. Trident. quae seruantur in Bibliotheca Vaticana ex quibus quoddam fragmentum fideliter transcriptum est a viris pijs et Religiosis coram Cardinali Baronio maximo Bibliotecario. in 2a igitur parte Actorum circa sessionem 6. de justificatione sub Paulo 3. anno 1546. fol. 6. pag. 2. proponitur examinandum quid faciat Deus in justificatione, quid requiratur ex parte hominis quid praecedat, quid comitetur quid sequatur ipsam justificationem et in eodem fol. et pag. habetur responsio a congregatione Theologorum data die Lunae 20. Iunij sub his uerbis. ex parte nostra requiritur bonus motus voluntatis et non resistere deo moventi et fol. 10. pag. 2. dixerunt ijdem Theol. in justificatione est gratia dei movens, cui succedunt actus liberi arbitrij non renuentis sed assentientis. et in congregatione generali die Lunae 5. Iulij coeperunt Patres sententias dicere et communi summo consensu requirunt ex parte Dei uocationem antecedentem deinde ex parte hominis consensum suppositâ uocatione cui poterat resistere, et solum refero uerba reuerendissimi Felciensis quae habentur fol. 23. pag. 2a. scilicet deus uocat, monet, et trahit modo quis uocationi et tractioni pertinaciter et obstinate non resistat. et paulo infra ex parte hominis requiritur quod diuinae uocationi consensum praebeat, nec attractioni obstinate resistat. et post pauca. Posse autem hominem reluctari diuinae uocationi ejusque auxilium renuere satis constat ex eo quod habetur Prov. 1. Vocaui et renuistis, extendi manum meam et non fuit qui audiret, et Matt. 23. quoties uolui congregare filios tuos etc. et noluisti. ex quibus et ex ijs quae postea subsequuntur aperte conuincitur PP. Tridentinos processisse ex suppositione motionis et uocationis et in sensu composito, et praeterea consulto et ~~mature~~ considerate additam fuisse illam particulam quae habetur in can. 4 ~~cap. 5.~~ neque posse dissentire si velit, siquidem an addenda esset fuit specialiter disputatum a Patribus ut habetur in eisdem actis die 5. Novemb. fol. 263. et postea ~~26~~ fol. 267. justum ut adderetur. Addo etiam quod non defuerunt aliqui qui in Concilio Trid. hanc eamdem doctrinam et solutionem quam modo impugnamus inducere conati sunt, sed a

Patribus merito fuit rejecta ut ex testimonio Archiepi Comsani Sedis Apostolicæ Nuntij refert Joannes à Bonnonia Canonicus Lovaniensis lib. de Prædestinatne p. 2. de libero arbitrio fol. 103. in editione Lovaniensi anni 1555. ubi cum quorundam catholicorum interpretationem verborum concilij, quam nos modo impugnamus, induxisset, hoc scribit. Cæterum quia non desunt modo homines quamvis omni pietate præditi aliter de libero hominis assensu dum justificamur, quàm nos sentientes, ac ideo hujus Oecumenici Concilij clarissimam doctrinam obscurare conar quodam modo conari videntur dum dicunt hominem habere libertatem arbitrij ut excitationi, admonitioni que divinæ resistere possit, sed his inspirationibus atque motionibus suppositis nullum resistere arbitrium; obscurare autem dixi, quoniam ex dictis reverendissimi Dni Hyeronimi a Bonomia sedis Apostolicæ Nuntij dignissimi, nec non Archiepi Comsani professoris Theologiæ peritissimi atque sacri Palatij magistri eximij apud Carolum imperatorem 5m cognomento maximum residentis eamdem opinionem in sancta Tridentina synodo fuisse summa diligentia a Patribus discussam et tamquam minus probabilem optimo jure percepi ibi rejectam. Hæc ille quæ merito ad verbum retuli quia in alijs impressionibus recentioribus nescio quo spiritu, vel à quibus hoc fragmentum avulsum reperio. Sed ut nullus sit locus dubitandi et verba Trid. explicemus, atque claram solutionem radicitus evellamus ex verbis alterius Concilij postremo addenda sunt quæ habentur in Concilio Senonensi celebrato ante Tridentinum contra Lutherum, in cujus decreto 15. et animus explicare vires gratiæ contra Pelagianos et vires liberi arbitrij contra Vuiclefitas et Lutheranos, et postquam relati sunt horum extremi errores. mox addit. Cum igitur reliquerit Deus hominem in manu consilij sui apposuerit que coram eo ignem et aquam, bonum et malum, ut ad quodcumque voluerit porrigeret manum suam, nec abs re beatus ille dicatur qui potuit transgredi et non transgressus est facere mala et non fecit quod sub eo sit appetitus ejus et dominetur illius, ac demum percurrenti Scripturam passim obvium sit quod liberum utramuis in partem hominis arbitrium asseveret, satis esse visum est sacro Provinciali Concilio libertatis hujusmodi vires et metas exponere. Neque enim liberum arbitrium asserentes divinam excludimus

ipp.a gram quod illi falso toties imponere n. verentur, atq. hoc fumo credulos, oculos perstringere, sed juxta sacram scripturam eo extendimus ut voluntas humana mia praevenientis auxilio suffulta et interiori quodam et occulto secretioris inspirationis afflatu contacta se se convertat in deum, deo appropinquet et ad veram illam gram se praeparet, qua tandem accepta sit ad vitam aeternam neque tamen tanta gra necessitas libero praejudicat arbitrio cum illa semp sit in promtu, nec momentum quidem praetereat in quo deus n. stet ad ostium et pulset, cui si quis apperuerit januam intrabit ad illum et caenabit cum illo, neq. demique tale sit hujusmodi trahentis dei auxilium, cui resisti n. possit. quoties n. dominus voluit congregare filios Hierusalem sicut gallina congregat pullos suos sub alas et noluerunt. frustra certe Stephanus Iudaeos dura cervicis et incircumcisi cordis argueret qui semp spui sancto resisterent, frustra Pauls Thesalonicenses admoneret spum ne extinguerent si divinis inspirationibus homines inevitabiliter raperentur. Trahit quidem deus, sed in ejus odorem currimus n. vi unco rapiamur, praedestinat, elligit, vocat, sed eos demum adultos glorificat qui in fide et caritate radicati per bona opera certam suam vocationem ellectionem q. fecerint, et lt. attingat a fine usq. ad finem fortiter, disponit tamen oia suaviter cao. Huicq. Concil Senonense Parisijs ceptum anno. 1527. et perfectum anno 1528. Praeside illmo Cardinali Anto a Prato Archiepo Senonensi Galliaz et Germaniae Primate, et Franciae Cancelario; Assistentibus n. solum Praelatis et clero totius Provae sed etz Sorbonicis Theologis Parisiensis Achademiae quae illo tempe maxe florebat. quare merito quis dixerit in hoc uno Concilio fidem Germaniae et Galliaz fuisse propositam, ad quam PP. cei isti existimarunt pertinere ut posita quacumq. motione et vocat praecedi adhuc sit in potestle voluntatis illi resistere, et aliter n. salvari libertatem.

Et ex his similiter excludit 2a solutio quam inducunt P. d. Van. et P. F. Cum loc. cit, asserentes quod etz ex supp.a vocat.e coi et sufficienti pot homo resistere et n. converti aut se disponere ad illam efficacem praemotem qua posita n. pot n. averti aut resistere, et dei.a et coi vocatione dicunt intelligi.e Tridentm n. tamen de efficaci praemot.e. Hac ingt solutio sufficienter excludit.

ex verbis citatis Concilij Senonensis, nam supposita quadam gratia praeue:
niente et trahente hominem ad conversionem, adhuc homo dicitur se conuer:
tere et illi posse resistere, et in actis Tridentini citatis postquam
propositum fuit ut exacte explicaretur quid praecedat, quid comitetur
quid sequatur justificationem decretum est praecedere vocationem et mo:
tionem a deo, cui potest homo dissentire et resistere, ut habetur
c. 5. et can. 4 citatis. et certe si praeter hanc vocationem et motionem
cui resisti potest esset alia efficax vocatio aut motio praecedens actum
conversionis cui resisti non posset insufficientissime explicassent
PP.es Tridentini quid praecedat justificationem cum de hac efficaci
praemotione tam necessaria ad ipsam justificationem numquam meminerint,
quia tamen illa non datur ut sufficienter supra c. 8. demonstratum est a me
etiam illius nulla mentio danda est, et certe efficacissima fuit vo:
catio Pauli qua conversus est adductum de qua tamen bene dixit Ansel.
citatus sup. c. 9. voluntas ejus mansit libera ut resistere pos:
set si vellet. Ac ut nullus sit locus dubitandi: Addo quod in actis
Tridentini citatis fol. 134. pag. 1. quidam ex Theologis pro:
posuit ut illis verbis quae in habentur c. 5. et can. 4. cit.o ~~[illegible]~~
Nec posse dissentire si vellit, adderetur, cum vocatione, quam particulam
censuerunt addendam aliqui ex PP. ut habetur fol. 166. pag.
1.a Concilium s.o consulto noluit illam addere fortasse quia nul:
la est vocatio hominis, cui resisti non possit, et praeterea post lo a Bonnonia
citatum, qui censuit hanc fuisse mentem Tridentini, Didacus
Stunica lib. 2. de vera relig. c. 10. ad finem non dubitat asserere hanc
veritatem fuisse definitam in Trid. dicens ~~cum deus nos ad se allicit~~
cum deus nos ad se allicit, nostra nos voluntate accedimus ita ut et non
accedere in nostra sit potestate quam sententiam luculenter Sanctum Concil. Trid.
6. ses. c. 5. declaravit, et mox refert verba quae ex illo c. 5. nos
supra retulimus. clarius multo Ruard. Taper dicens in a. 7. de libero
arbitrio. Quod aut diximus de libero arbitrio libero ej neglectu gratiae
quae datur ad poenitentiam et conversionem peccatoris quod quae ea ad ipsam vel
uti possumus et converti vel negligere etiam eam quae ad conversionem est
sufficiens sic quod ea stante non convertamur, adeo ut in neutra
parte contradictionis sit necessitas sed mera contingentia definitum
esse videtur in Concil. Trid. in decretis et canonn. de iustificatione
et ad huc intentum immediate inducit verba a nobis citata ex c. 5. et can. 4.o

quem postea sequutus est Tiletanus ejus discipulus in defensione Tridenti contra calumnias Kemnitij ad ses. 6. et Stapletonius lib. 4. de justificat.e c. 8. ubi ad hoc intentum inducit 26a cit.a ex can. 4. et in c. 10. inducit 26a cit.a ex c. 5. et eodem m.o ea intelligit Andr. de Vega lib. 6 c.i. ses. 6. Trid. c. 9. et supra Alfonsus de Castro lib. 7. contra haereses tit. de gratia haeresi 1.a et lib. 9. tit. libertas haeresi 1.a refert et approbat tamquam certam catholicam quod etiam post divinam praemotionem sit in potestate hominis consentire aut non consentire Deo vocanti et post factam illam suppositionem hominem esse liberum non solum a coactione sed etiam a necessitate.

jam igitur nullus merito mirabitur quod nos Sacr. 26a Trid. probabiliter inducamus contra oppositam opinionem. et haec satis de concilijs.

Idem Probatur ex D. Thoma, et ejus praeceptoribus Discipulis et Sectatoribus. Cap. 11.m

Proferamus jam schol. DD. qui innixi autoritati ss.a PP. et concil. per discursum ac.s elicivnt et primo D. Th. cujus hi Theologi, contra quos est nobis concertatio gloriantur esse discipuli; is igitur saepe docet deum sic movere voluntatem ut illam non determinet ad alteram partem, sed determinatio sit ab ipsa voluntate se determinante et hoc esse necessarium ad libertatem; sic enim de pot.a q. 7. a. 3. ad. 13. Voluntas (inquit) dicitur habere dominium sui actus non per exclusionem causae 1.ae sed quia causa 1.a non ita agit in voluntate ut eam de necessitate ad unum determinet, sicut determinat naturam, et ideo determinatio actus relinquitur in potestate rationis et voluntatis. et 3. contra c. 90. ad finem contendens probare quod etiam actus liberi voluntatis humanae cadant sub divinae provid.a exponit Greg. Nisen. et Damas. dicentes quod deus praecognoscit ea quae sunt in nobis, idest, actus liberos sed non praedeterminat. exponenda (inquit D. Th.) sunt, ut intelligantur ea quae sunt in nobis divinae determinationi non esse subjecta quasi ab ea necessitatem accipientia. Quod amplius declarat 1. p. q. 41. a. 2.o eorum (inquit) voluntas principium est, quae possunt sic vel aliter esse; eorum autem quae non possunt nisi sic esse principium natura est. et adhuc clarius 1. 2.ae q. 10. a. 4. dicens, Quia igitur voluntas est activum principium non determinatum ad unum; sed indifferenter se habens ad multa, sic deus ipsam movet, quod

n̄ ex necessitate ad unum determinat, sed remanet motus ejus contingens et n̄ necessarius, nisi in ijs ad quæ natur movet. idem fere asseverat q. 9. a. 6. ad 3. dum dixit. sine uti motione h.º n̄ pot aliquid velle sed homo p rōnem determinat se ad volendum hoc vel illud quod ē v.º bonum. l. apparens bonum. et si opponas id qd immē addit D. Th. sed tamen interdum specialiter Deus movet aliquos ad aliquid determinate volendum quod ē bonum sicut in his quos movet per gram: quibus vbis significat saltem in ordᵉ ad actus supnales gra voluntatem determinari a Deo ad alteram partem

R. D. Th. aperte procedere de actibus volunt.is ptinentibus ad grā praevenientem quales sunt in spirat.e volunt.is quæ ppᵃ n̄ sunt libera quia procedunt à Deo solo determinante voluntatem. qua rōne dr Deus illos operari in nobis sine nobis. id quod clare sumitr. ex ipso D. Th. qui in 2ª 2ᵃᵉ q. 174. a. 1. distinguit 2am prophetiam, alteram quam vocat prædestinationis, et præscientiæ alteram, et hanc dicit ē eorum quæ fiunt per liberum arbitrium, q possat indifferenter ccᵃ bonum. l. malum, illam v.º eorum quæ fiunt à Deo in nobis sine nobis, idest necess.º et n̄ per liberum arbitrium, quia s. Deus ad illa determinat, ejus vba sunt. præcognoscit Deus aliqua ut fienda ab ipso et horum ē prophetia prædestinationis, quia sdm Damascenū Deus prædestinat ea quæ n̄ sunt in nobis vel ut fienda p liberum arbitrium hominis et sic est prophetia præscientiæ quæ potest eē bonorum et malorum.. Addo etiā 2º interdum Deum aliquos movere p gram determinando moraliter eorum volunt.es ad actum conversionis, de quibus etiā ~~[struck through]~~, fortasse processit D. Th. ut latius suo loco dicetur, et ppᵃ concludit D. Th. opusc.º de præscientia et prædestinat.e c. 4 erroneum ē dicere q ex præscientia vel ordinat.e diuᵃ humanis actibus necessitas ingeratur, tolleretur enim libertas arbitrij legum utilitas etcª

Addo pª q hæc phīca prædetermin.º aperte pugnat cum multis principijs D. Th. nam iº D. Th. et ejus discipuli: 1. p. q. 14. a. 13. et saepe alias disputant quomº cohæreat certitudo sciæ diuᵃ ac rerum conting.ᵘ ac libertas arbitrij, et numquam hujus præmotionis omnino determinatis causas 2as mentionem faciunt, cum tamen si hæc daret. in determinᵉ

divinae volunt^is in ord^e ad praemovendas illas c^as 2as, Deus certo cognosceret effus, et deinde restaret diff^as quom^o in ord^e ad illos esset contingentia et libertas sed confugiant ad praesentiam rer in aeternitate in ordine ad quam dicunt effus ee extra c^as, et libertatem voluntatis ee jam exercitam, et ideo istos effus certo cognosci a Deo in sua aeternit^e q sane si recte intelligat^r verum e et a nobis late explicatum in 1^a illa q. 14. dub. 8.

2° si hoc praemotio daret^r recepta in causis 2^is quibus applicarent^r ad suos effus n dixisset D. Th. 2° d. 1. q. 1. a. 4 corp^e et ad 3^m quod Deus et c^a 2^a imm^e attingunt eumdem effum nulla facta ment^e illius applicationis per quam Deus med^e eius illum attingeret, imo falso ibidem addidisset quod influxus c^ae 2^ae determinat influxum c^ae 1^ae in ord^e ad effum determinatum. quod amplius explicans. 3. 2^a Gentes c. 66. r^one 5^a docet, secundaria agentia ee quasi particulantes et determinantes actionem primi agentis.

3° quia saepe distinguit D. Th. inter 1^m actum volunt^is quem dicit ee a Deo movente et in illo n reperiri libertatem sed attribui 1^ae causae et alios subsequentes in quibus voluntas h^et dominium et a se ipsa determinat^r non v^o a 1^a causa, et ideo volunt^i eius attribuunt^r, sic n. processit 1. 2^ae q. 9. a. 3. et 4. et q. 109. a. 2 ad 1^m et q. 111. a. 2 quod certe n ect v^m si in ord^e ad omnes actus determinaret^r a Deo, neque in illis s^m D. Th. reperiret^r libertas.

4°. denique quia D. Th. de verit^e q. 6. a. 3. ut concordet certitud^m divinae praedestinationis cum liber^e arbitrij inducit d^m praedeterminat^is in ord^e ad unum actum in particulari et in ord^e ad effum intentum et docet illam n dari aperte significans r^onem ee quia quamvis hoc m^o salvaret^r certitudo p^rdestinationis n tamen libertas arbitrij, dari v^o in ord^e ad effum p multiplicat^m medior, ex quibus q^libet in particulari e liberum et contingens et sic salvat certitud^m finis praedestinat^is cu liber^e arbitrij in ord^e ad quemliber actum in particulari q^s^o e infallibile per illa media quae multiplicant^r tandem consequendam ee beatitud^m quamvis in ord^e ad q^libet sit in h^o integra libertas e sing^a sic. n. ait inuenimus ordinem r^um alicuius 2er uno m^o in quantum una c^a singularis producit effectum suum ex ord^e divinae provid^ae. alio m^o quando ex

concursu multarum causarum contingentiu[m] et possibilium deficere deuenitur ad unum effectum, quarum unamquamq[ue] deus ordinat ad consequutionem effectus loco ejus quae deficit, l[ice]t ne alt[er]a deficiat, sicut videmus quod omnia singularia unius speciei sunt corruptibilia et tamen per successionem unius ad alterum potest in eis saluari perpetuitas speciei, diuina providentia taliter gubernante q[uod] n[on] o[mn]ia deficiant uno deficiente et hoc modo e[st] in praedestinat[io]ne liberum n[amque] arbitrium deficere potest a salute tamen in eo quem deus praedestinat tot alia adminicula praeparat quod vel n[on] cadat, l[ice]t si cadat quod resurgat etc[etera]. quae omnia v[er]a n[on] esent si deus praedeterminaret uoluntatem ita ut hac n[on] praedeterminat[io]ne supp[osi]ta n[on] posset n[on] conuerti. Ex quibus omnibus et alijs principijs D. Th. quae breuitati studens omitto constat hanc efficacem praemotionem qua voluntas omnino flectat ad conuersionem e[ss]e c[ontr]a mentem ipsius. Sed interdum a quibusdam induci quaedam v[er]ba ipsius D. Th. pro c[ontr]aria opinione quae comodius afferam et quae sit ejus mens aperiam, cum satisfaciam argumentis c[ontr]ariae sent[enti]ae.

Atq[ue] hanc quam nos fatemur fuisse semp[er] mentem D. Th. ex eo praecipue constat quod hanc eamdem didicit a suis magistris Alex[andr]o scil[ice]t Alensi et Alb. magno. et eamdem profitentur ejus discipuli et sectatores nam Alex. 1. p. sum. q. 26. memb. 4. a. 3. distinguit cum Damasc. 2[em] Dei providentiam alteram quae v[er]sat[ur] c[irc]a natura in quibus n[on] c[on]tingit resistentia neque contradictio, alteram v[er]o quae v[er]satur c[irc]a ~~continge~~ actus liberi arbitrij, in quo c[on]tingit resist[enti]a et contradictio. Deus n[amque] dedit (inquit Alex) libero arbitrio ut consentiat, l[ice]t n[on] consentiat bono et ipsi malo n[on] consentiat si velit, et q[uic]q[uid] faciat siue bonum siue malum semp[er] ordinat ipsum provid[enti]a. unde subsunt provid[enti]ae sem[per] ordinat[ion]e quia n[on] cogit liberum arbitrium l[ice]t sub ipsa sit sed permittit ei facere q[uic]q[uid] vult, sed in bono ipsum adjuvat instinctu g[rati]ae. Quod idem bene proseq[uitu]r in solutionibus argum. et multo clarius q. 40. memb. 4. ad 3. ubi inter alia dicit. D[icendu]m ergo quod voluntas beneplaciti (s. dei) est respectu bonorum 2[pliciter], aut cum praedeterminat[ion]e ut eorum quae n[on] sunt in potest[at]e arbitrij, et haec sunt alligata necessitati, aut sine praedeterminatione et hoc modo e[st] bonorum quae sunt in potest[at]e arbitrij, sic n[amque] vult illa bona

ut relinquat nrae facult. et volunt. et non compellat, et ideo si fiat con:
trarium non fit contra ejus voluntatem. et eodem modo procedit Albertus qui 1. p.
sum. tr. 16. q. 63. memb. 3. a. 2. ad argum. proposita p. 1. praecipue ad 3.
dicit, licet praedestinatio praeparet isti gratiam et gloriam tamen quia iste
liberi arbitrij erit potest ponere obstaculum spiritui sancto et operationi divinae
et potest impedire ne conferat ei. Quod latius et clarius prosequitur
in solutione ad argum. p. 2a. ubi aperte excludit aliquam suppositionem
ante actum conversionis quae omnino flectat voluntatem ad alteram partem
et addit, quamvis dispositionem dependere a causa meritoria potente operari
in contrarium et ponere obicem spiritui sancto. et ad hoc intentum refert Damasc.
et in 2. p. sum. tr. 16. q. 97. memb. 1. Tandem concludit non esse liberum
arbitrium nisi respectu earum operationum quas potest facere vel non facere, sic vel
aliter facere. Egidius Rom. D. Thomae auditor et propugnator acer:
rimus 2. d. 5. q. 2. a. 1. postquam induxit pulsationes et vocationes speciales tamquam
a solo Deo addit. semper vel quasi semper facit Deus hujusmodi impetus et
speciales motus in anima nostra, cum ergo tales impetus sequimur dicimur
Deo aperire et intrat ad nos per gratiam, dicimur audire quid loquatur in
nobis Deus, et ipse in nobis suam vocem audientibus et suis impetibus
sive motibus obtemperantibus largitur suam gratiam. nisi ergo ipse nos converteret
et nisi in nobis tales motus speciales faceret non converteremur, hoc est
ergo quod Damasc. ait lib. 2. c. 30. ubi ait quod ipse Deus est omnis boni
principium et causa et sine ejus cooperatione et auxilio impossibile est bonum
velle vel facere, in nobis autem est, ut ait, permanere in virtute et sequi
Deum ad hanc vocantem; gratiam ergo gratum facientem praecedit conversio,
quae est dispositio ad gratiam; conversionem autem praecedit motio et operatio Dei
facta in anima, quae est impetus quidam ad bonum, quem sequentes con:
vertimur etc. et clarius d. 7. q. 1. a. 2. praecipue in solutione ad 1um.
Hoc modo (inquit) homo adipiscitur gratiam quia Deus semper vel quasi semper
quamdiu sumus viatores facit hujusmodi impetus in animabus nostris
quos possumus sequi et non sequi, sequendo autem eos adipiscimur gratiam
non sequendo remanemus in culpa etc. Idem prorsus docet Herveus
magister generalis ordinis Praedicatorum et doctrinae D. Th. dedicatissimus Quodl. 1. q. 1.
a. 1. Capreolus compilator doctrinae D. Thomae in 1. d. 1. q. 3. a. 1. post 3.
concl. et toto a. 2. in solutionibus argumentorum saepe docet voluntatem nostram pro
statu hujus vitae mortalis posse velle et non velle quodcumque objectum
uti et non uti gratia. et D. Tho. q. 1. a. 3. concl. 6. explicat certitudinem providentiae

cum omnimoda indiff.a ex p.te volunt.is sicut c. 7. certitud.m prædestin.is per hoc quod deus adhibeat plura media, ex quibus quilibet per se deficere pot. et ad hoc intentum inducit Scrip.a D. Th. quæ sup. retuli ex q. 6. de verit.e a. 3. et in 2. d. 24. q. 1. toto. a. 3. præcipue ad. u.m et ad 1.m Bernardi de Ganay.co 2.a 4.m c.m docet quod ad libertatem requirat. indiff.a ex p.te volunt.is ita ut ipsa se determinet, et int. alia dicit req.r q. ad perfectam libert.m quod pot.a quæ dicit. formatr libera moveat. ab intrins.o quoad exercitium, nec de necessit.e exeat in actum ad præsentiam cujuscumq agentis. l. passi, r.ũ cujus dicat. habere liberum arbitrium, id quod latius docet d. 25. q. 1. a. 3.o. sed clarius Vera ejus insequutor. 1. d. 40. q. 1. a. 3. notab. 4. ubi ex explicat certitud.m prædestinationis p multiplicat.m mediorum s.nalium in ord.e ad finem, ex quibus nullum in particulari necess.r infert effum. et in 2.o d. 24. q. 1. a. 3. not. 2. et 4. et a. 4. ad 12.m 16. et 20. quibus locis requirit ad libertatem quod voluntas operans sit omnino indifferens ad volendum. l. n volendum obm propositum ab intllu, et in soluc.e ad 3.am replicam 2.ã addit quod li deus interdum moveat volunt.m ad aliquid volendum ita tamen movet ut in illa maneat indiff.a ad oppositum sine qua n salvat. libertas et d. 25. tota q. 1. præcipue not. 4. et in solutionibus argumentorum sed adhuc clarius Cap. 1. p. q. 14. a. 13. et q. 19. a. 8. quibus locis docet n sic Deum movere voluntatem ad operandum ut aliquid in ipsa recipiat. quo inevitabiliter applicet. ad ipsam operatonem. conferrat. 1. 3.o Gen. c. 67. c.a rationem 2.m præcipue in solutionibus ad arg.a Scoti et multo clarius lib. 3. c. 159. § ad Sujus evidentiam. ubi postq. induxit divinam motionem tamq necess.am ad conversionem et a solo deo factam juxta illa Scrip.a Apoc. 3. Ego sto ad ostium et pulso addit. Sed quia div.a provid.a unumquodq sm rõe suæ conditionem gubernat et movet, homo aut e liberi arbitrij potest quæ divinam motionem sequi et n sequi, inde e quod aliqui divi: nam hanc motionem sequentes se ad gr.am præparent, aliqui v.o ipsam n sequentes n se præparent ad gr.am, sed magis illi impedim.m præstant peccando. Soto 1. de nã et grã c. 16. ubi int. alia ad hoc intentum dicit. Quidquid deus vult volunt.e absoluta et quæ dicit. beneplacitum, fit, juxta id Rom. 9. Volunt.i ejus quis resistet. Q.do autem cum libero h.e concurrit, n vult illud fieri, nisi

"salua hum.a nat.a et libera volunt.e, quæ iccirco resistere deo pot. etc.a
et ad finem 4.i sent. explicans suas opin.es, inter alias docet se dixisse
lib. 1. de na et gra c. 15. cam proximam cur unus conuertat. et
alius n., ee liberum arbitrium, et vult ijs vbis adjungi. Cum deus pa:
ratissimus sit quemcumq. conuertere præsentissima q. mna ex duobus
utrumque adspiret cur iste conuertat. et n. ille reddi n. potest causa
nisi quia unus præbet assensum, alter v.o minime. et mox addit.
Quidam v.o hoc taxare voluerunt, quod nimium tribuerim libero ar:
bitrio in justificationis causa, et tamen salua semp. eccle ~~censura~~
catholicæ censura arbitror necess.o sic dm. et paulo j.a cum induxisset
illud testimonium Ioan. 6. Nemo pot venire ad me nisi P.r qui me
misit traxerit eum illud explicat ex vbis sequentibus dicens. Propt.a
additum fuisse, qui audit et discit venit ad me. quasi in nra potest.e
sit trahenti assentire aut dissentire. idem docet Hieron. porcq. ad
1.m p. d Th. q. 23. a. 7. §. 3.o notandum. Atq. ex recentioribus magistri
Mantius, Ioan. Vincentius. Ludov. legionensis, Gaspar à Corduba Thom
Cuello, ut alios quamplures eis ex fratrum Prædicator. familia omittã
qui physicam et ineuitabilem prædeterminat.em excludunt, quamuis
aliqui illor. admittant moralem, de quor. opin.e j.a comodius disputabo.

Idem P. ex ~~aliquibus~~ reliquis Schol. et alijs ddbus
qui diuersitas c.a hæreticos scripserunt, atque
ex rationibus. Cap. 12.

Quamuis reliqui Schol. a d Thoma scholæ doct.a discedant, quoties
probabiliter possunt, in hac tn sent.a c.a physicam pdeterminat.m mire cu
illo conueniunt. nam scot d. 37. q. 1. §. ad solutionem, et 4. d. 1. q. 1.
ad ult.m expresse docet quod ca 1.a nihil agit in 2.a quo mediante illam
applicet ad operandam sed q utraq. simul na concurrat ad eamdem
rationem et effum, ut j.a comodius explicabo. et d. 49. q. 6. §. dico q.
aperte docet quod si deus prædeterminaret volunt.m ita ut ipsa n. mane:
ret stingens et indifferens ad utrumlibet, n. eet libera. quod etiam
docet Ricard 1. d. 40. a. 2. q. 2 ubi addit eis prædestinatos ita stin:
genter bene operari et cequi salutem, ut possent n. bene operari aut n.
consequi et in. 2. d. 25. a. 4. q. 2. et in solut.e ad 1.m explicat illud luc. 14.

compelle cor inrare, de impulsu inclinat's inducentis, quom° eis in solut adu^m explicat illa Ioan. 6. nemo pot venire ad me nisi Pater qui misit me traxerit illum; et item illa Numer. 21. Cor Regis in manu Dni, quocumq voluerit inclinabit illum, et hoc ipsum clarius docet Bonau. ibidem. a. 2. q. 1. et 2a. ubi ex professo agit de praedestin.e ut includit causalitatem effectuum inducentium ad consequutionem Beatitudinis. Maj. 2. d. 28. q. 1. cc. 4. ad 7. ubi inter alia dicit Auxilium speciale allicit. l. mitigat Sm ad bene agendu, sed n c tantae efficaciae quod Sm necessitet, nam aliquis potest saepe illuminat.ees spus Sti speciales ad hoc bonum opus. l. ad illud, et illi impulsui reluctari etca, et postea addit: solum in patria necessitari uolunt.m ad amandu Deum p auxilium specialissimum. Optime Argent.as 2. d. 28. q. 1. a. 2. dicens Gratia n inducit in animam adulti hominis sine snali agente gnaliter movente ipsam animam, quia tamen in hujusm motionibus Deus hem n violentat, sed allicit, neque illi infundit gram nisi talibus motionibus assentiat, ideo tota nra justificatio et ad gram dei praeparatio c a Deo et a nobis, aliter tamen et aliter, quia a Deo c sufficienter a nobis aut consentienter etca. et spa addit saepissime in SSa Deo attribui nram conversionem et justificat.em et saepissime eis nobis. Baconis 1. d. 40. q. 1. a. 2 §. ulterius scm, ubi asserit ee valde ridiculum negociari et consiliari de rebus ad quas oro determinat uolentatem, quia illa n sunt in nra potestate, et ibidem addit Deum ee causam humanaru actionu relinquendo determinationem illarum in potestate voluntatis, et spa de ijs ee consiliandum. et in 4. d. 1. q. 4. praecipue a. 4. late probat Deum neminem praedeterminare ad gram ita ut posita praedeterminat.e necesso operet.. idem omnino docent Ocam in 1. d. 38. q. unica §. cca istam opinionem. Gab. in 2o. d. 1. q. 2. a. 2. cc. 4. et a. 3. dub. 5. multo clarius et latius d. 37. q. unica. a. 1. Greg. in 1o d. 37. q. 1. et d. 38. q. 2. a. 2. et in 2. d. 28 q. 1. a. 3. ad 12m., Michael a Bononia. 1. d. 39. q. unica. et d. 40. q. eis unica praecipue cc. 2. Michael de Palacios. 1. d. 38. dp. 2 et d. 40. dp. 1. et in 2. d. 22. dp. 2 Hugo Victorinus in annotatt. in c. 9. Ep. ad Rom. Altisiodorensis lib. 2. Sum. tit. 2. c. 3. Almain tit. 1. moral. cap. 1. et 4. Angestus lib. 1. puerum moral. c. 1. et Corduba. lib. qii. q 55. dub. 8. et 10. §. notandum 2o, ut alios quamplures omittam.

Scholasticor Theol. sequuti sunt omnes alij, qui ↄuersias ↄa Haeretcos scripserunt praecipue ↄa Vuiclephum, Lutherum, et Caluinum, atq alios ejusdem farinae. et latissime ex SSa et PP. probant n dari illam phcam praedeterminatem ad actum ↄuersionis, et si illa daretur funditus euerti libertatem, sed post vocatem snalem, quae soli deo tribuitur ee in potestate uoluntatis aut n se ↄuertere, aut se ↄuertere cum dei auxilio snali concomitante, sic enim processerunt Vualdensis de catholica eccla optime meritus, qui multo tempore ante Trid. scripsit in lib. 1. doctrinal. fidei a. 1. c. 25. ubi postq multa retulit in ↄfirmatm hujus doctrinae tandem concludit dicens. Necessitas qe praecedens non compatitur arbitrij libertatem, et ideo ipsa n ↄuenit humanis affectibus. Vocat aut necessitatem praecedentem, eam praemotionem quae dicit. procedere a Deo et qua posita n pot voluntas n operari, et ideo addit. Periculose igitur aliqui magni viri necessitatem istam praecedentem ponunt in humanis operibus. et qd fluat a voluntate Dei, maxime cum in antiquis Patribus nihil consonans reperire possint. et illud quod adducunt, Cor Regis in manu dni, quocumq uoluerit inclinabit illum, ipse textus se exponit se intelligi de necessitate inclinationis, n autem de necessitate illa quae praecedit hm quam voluntas necesso agit, nec pot aliter agere, eti si velit etca, et ibidem ↄriam sentem appellat Vuiclephisticā necessitatem, et c. 26. docet falso imponi D Thomae, ille que novam, neque ex antiquis Patribus deduci. Dricdo de captiuite et redemtione generis humani tr. 6. c. 1. p. 2 late docet ee tenendū tamquam fidei dogma, quod eti post diuinam praemoten sit in nra potestate operari, aut n operari, id que luce clarius demonstrari ex diuis literis et PP. Latius Alb. Pigius lib. 2. et 3. de libero arbitrio. dignissimus martyr Roffensis in a. 36. ↄa Lutherum de gra et liber arbitrio. Doctores Colonienses in censera ↄa cathechismū Monhemij dialogo. 2. pag. 36. quorum sententiam refert et confirmat. Dicens Paiua lib. 4. orthodoxar explicat: et bene ibidem nram sententiam explicat, praecipue §. At inquis. Osorius lib. 9. de justitia. Io. a Bonon. Stapletonis. Ruardus Thaper, Thiletanus, Castro, Vega, et Didacus Stunica citati supra c. 10, qui eti addiderunt hanc veritatem definitā ee in Tridento. multo clarius et n minus exacte quam nos ipsi Cuneius

Petri Epus Leovardiensis vir sane doctissimus lib. de lib. arb. c. 2. 8. 9. et 10. Orantius lib. 1. de locis catholicis praecipue c. 42. 46. et 56. ubi cum Bernardo bene ponderat vba illa Pauli: 1. Cor. 15. Abundantius laboravi, non ego sed gratia dei mecum. dicens, poterat dicere, per me, sed quia minus erat, voluit dicere, mecum; praesumens se non solum operis esse ministrum per effectum, sed operantis quodammodo socium per consensum / ac si diceret, abundantius laboravi, non ego, sed et ego, in eo enim quod solo dei dono praeventus sum, non ego; in ea autem quod donum voluntate subsequutus sum, et ego etc. Bartholomaeus Cameracius lib. 1. de lib. arb. praecipue toto c. 8. Ioan. Bunderius in compendio concertationum tit. 7. de gratia et lib. arb. a. 3. praecipue in illis vbis. In liberis itaque hominis situm est assentire vel dissentire divinae voluntati, parere vel spernere ejus motionem. Iuxta illud Sap. Ante hominem vita et mors, bonum et malum. Sanderus lib. 3. de Lutheranorum dissidiis de justificatione praecipue in illis vbis qui autem vocant. ideo vocant, ut audiant, et obediant deo si velint, neque enim omnes qui audiunt etc. late etiam Turrianus lib. 7. in D. Clem. c. 35. et lib. 4. contra magdeburg. c. 2. et ut alios omittam Bellar. lib. 1. de gratia et lib. arb. c. 12 postquam retulit et impugnavit opinionem quorundam, qui totam efficaciam gratiae reducebant ad liberum arbitrium, et de qua dicetur infra. statim addit. Et est alia sententia in alio extremo aliorum, qui docent gratiam efficacem esse actionem dei physicam quae determinat voluntatem ad volendum et elligendum bonum, quod illi fuerat per gratiam excitantem inspiratum, et quia non potest fieri ut deus physice determinet voluntas, quin ipsa voluntas determinetur et velit id ad quod determinat. ideo fieri non potest ut gratia ista non habeat effectum infallibilem. Certe non potuit clarius referri opinio nostro. sed statim addit Bellarm. Haec opinio videtur mihi aut esse omnino eadem cum errore calvini et Lutheranorum aut parum ab illa distare, et quemadmodum opinio superior destruebat gratiam efficacem, ita haec destruit gratiam sufficientem, et simul tollit de medio liberum arbitrium. et utrumque late probat ibidem. ubi addit voluntatem se detraro, quod latius prosequitur lib. 4. c. 14. et inter alia dicit. sententia quae ponit praedeterminationem istam in voluntate non videtur posse distingui a sententia haereticorum negantium liberum arbitrium nisi quoad voces, nam haeretici non negant deum libere agere cum determinat voluntatem nostram, et homines habere plenum atque perfectum judicium rationis cum aliquid elligunt, et sponte ac voluntarie elligere, sed dicunt decreto ac praedeterminatione dei omnia fieri, nec posse deo decernenti et praedeterminanti resisti

resisti contra sed certe desiderarem ut Vuald. Dricdo Bellar. et alij sen-
tentiam tenerent, temperarent tamen calamum, nec tam animose dam-
narent contrariam opinionem, quam sequuntur viri catholici, pij et Religiosi.

Deinde probanda est haec sententia rationibus, quae facile possunt colli-
gi ex adductis ad impugnandam primam opinionem, et quas ipsa brevissime
tangam: 1a ista est. quia si supposita vocatione voluntas non se determinaret
pro sua indifferentia determinaretur a Deo, ita ut supposita hac praedeterminatione
non posset non operari, sed haec praedeterminatio est in se impossibilis supposita
plena advertentia ex parte intellectus ut late probatum est sup. cap. 3.
ubi et induxi et impugnavi solutiones, quae ad hoc argumentum induci solent,
ergo voluntas est quae se determinat cum auxilio speciali concomitante
supposita dei vocatione. 2o quia talis praedeterminatio facta a deo in
ordine ad actus malos constitueret deum operantem contra rationem; si vero
voluntas maneat indifferens in ordine ad illos actus malos, non potest etiam
non manere indifferens in ordine ad actus bonos oppositos, quia indifferentia
voluntatis se habet circa opposita ergo supposita haec indifferentia voluntas est
quae se determinat ad bonos sicut ad malos, et de hac ratione di-
ctum est supra cap. 4. ubi etiam induxi et impugnavi solutiones quibus
utuntur qui contrariam opinionem sequuntur. 3o quia si non esset talis
indifferentia ex parte voluntatis in ordine ad conversionem non esset in illa auxilium
sufficiens ad talem conversionem, non enim esset in ejus potestate facere quod
praedeterminetur a deo, et sine praedeterminatione non posset converti, ut
late probatum est in cap. 5. ubi etiam induxi et impugnavi solutiones
quae dari solent a Theol. qui sequuntur contrariam opinionem. 4a
denique quia nisi voluntas pro sua indifferentia et libertate se determinaret
in ordine ad conversionem supposita vocatione speciali praeveniente, et auxilio
Dei speciali concomitante, sed opus esset alia motione praevia qua
posita homo necessario converteretur, omnino auferretur ab homine libertas
quia haec non esset antequam homo haberet dictam praemotionem efficacem ex parte
quae inducitur tamquam a deo operante illam in nobis sine nobis
nec etiam postquam illam habet, quia tunc non posset non converti, unde
nec homini imputaretur ad culpam quod non converteretur sine praemotione
neque ad laudem quod posita praemotione converteretur, sed utrumque merito
imputaretur deo qui libere denegaret illam praemotionem necessariam ad

implendum praeceptum, sicut eos libere offerret alias, quam rationem induxi p.a c. 6. ubi induxi et impugnavi evasiones quibus utuntur contrariae opinionis patroni, qui immerito saepe inculcant nos non alio argumento uti quam quod non intelligamus quo modo cum hac praemotione salvari possit libertas et inde inferamus illam non dari, cum tamen haec nostra opinio sufficienter maneat probata, et opposita impugnata ex ss. PP. Concil. d. Thoma et reliquis Theol., atque non tantum rationibus, ex quibus una est non quod nos non intelligamus quo modo cohaereat libertas cum hac physica et inevitabili praedeterminatione sed quod re ipsa non possit cohaerere, et a qua non video quo modo se expediam. Forte tamen P. f. Cumel qui magis quam ego ipse versatus est in legendis commentariis nostris scriptis, ut constat ex commentariis quae edidit in 1.am p. et 1.am 2.ae d. Th. in aliquo ex nostris hanc ridiculam rationem invenit.

Inducuntur et impugnantur aliquot opiniones quorundam Theol. circa modum quo se voluntas determinat in actibus liberis et finalibus. Cap. 13.

+ pro sententia sent.a

Quamvis omnes Theol. ut praeter duos citatos + excludant illam physicam et inevitabilem praedeterminationem, et admittant illam se determinare in omnibus actibus liberis tam naturalibus quam finalibus, non tamen omnes conveniunt in modo quo voluntas se ipsam determinat.

Et 1.a op.o asserit quod et voluntas non possit physice praedeterminari salva ejus libertate, tamen quotiescumque operatur est ita inclinata ut dicatur moraliter praedeterminata ad operandum, et quotiescumque non operatur est etiam ita inclinata, ut dicatur moraliter praedeterminata ad non operandum quamvis semper ipsa se physice determinet ad operandum vel non operandum. Hanc tenent P. Gab. Vasq. in commentariis ad 1. p. d. Th. disp. 67. 88. 91. et 98. et aliqui alii Theol. neoterici. Quam sic explicant et simul probant, ex hoc principio physico quia voluntas semper operatur circa obiectum quod sibi proponitur tamquam majus bonum, ita ut si ab intellectu proponantur duo bona incompossibilia semper voluntas sequatur quod tamquam majus illi repraesentatur attentis omnibus circumstantiis, si vero unum dumtaxat repraesentatur semper eos illud sequitur nisi repraesentetur tamquam melius illud non sequi, aut contra illud non operari, nam tunc aut tale

bonum fugiet aut cum illud non operabitur, si denique oro representet utrumque æquale habebit et consequenter neutrum operabitur voluntas. Quæ omnia colligunt ex D. Tho. 1.2. q. 13. a. 6. arg. 3. adjuncta solutione.

Ex quibus consequenter inferunt 1.º quod quotiescumque proponitur voluntati per illuminationem supernaturalem conversio ad Deum tanquam majus bonum quam non conversio seu quam remanere in peccato mortali, toties reipsa voluntas convertitur cum auxilio supernaturali concomitante, quoties vero non convertitur, aut aliquod aliud bonum incompossibile conversioni representatur tanquam majus bonum quam conversio toties non convertitur. Et si ab istis Theologis petas in quo cernatur libertas et indifferentia voluntatis, si verum est quod semper illa sit determinata ad sequendum majus bonum quod sit ab intellectu propositum. Respondent consistere in eo quod potest illud non sequi, et ideo dicitur physice indeterminata et libera, quamvis hæc potentia numquam reducatur re ipsa ad actum, supposita illa representatione, et ideo dicitur voluntas moraliter prædeterminata et necessitata in ordine ad tale objectum, sicut enim (dicunt) homo non potest moraliter evitare omnia peccata venialia collective quamvis physice posset, et ideo dicatur liber in ordine ad illa evitanda, sicut et confirmati in gratia, v.g. Apostoli poterant physice peccare, et in peccato mori, non tamen moraliter suppositis auxiliis gratiæ et extrinseca Dei protectione.

2.º hinc inferunt distinctionem auxilii prævenientis in sufficiens et efficax nam auxilium sufficiens vocant illud cum quo re ipsa voluntas potest converti sed numquam convertetur quia conversio non representatur hic et nunc tanquam majus bonum, auxilium vero efficax vocant illud cum quo re ipsa voluntas convertetur quia conversio representatur voluntati per illustrationem tanquam majus bonum quamvis posita etiam hac representatione posset non converti.

3.º inferunt quod hæc representatio majoris boni, et proinde ratio auxilii efficacis non semper sumatur ex majori intensione et perfectione vocationis, sed etiam ex multis circumstantiis extrinsecis, v.g. ex eo quod intellectus non nimium advertat ad bona dellectabilia et incompossibilia cum conversione, et ex ablatione multorum impedimentorum, quæ intus et extra interdum solent adesse quando homo vocatur a Deo.

4.º inferunt ex duobus vocatis æqualiter et per omnia intrinseca et extrinseca æqualiter se habentibus, posse interdum contingere ut unus convertatur et alius non, numquam tamen ita continget. Ratio autem est quia si attentis omnibus circumstantiis utrique representetur conversio tanquam majus bonum, uterque re ipsa converteretur quamvis quilibet illorum posset non converti, si vero representetur ut minus bonum neuter converteretur quamvis quilibet illorum posset converti. Addunt tamen quod etiam si vocatio

snalis, et quodcumque aliud auxilium phicum snale praeveniens sit omnino aequale interdum. ex de facto continget unum convertat. et alius n pp extrinsecas circumstantias quae adsunt. & absunt in illo, qui convertit. et n in alio.

Ab hac opinione parum differt 2a quam sequunt. Staplectonius lib. 4. de gra et libero arbo c. 8. et quamplures alij Theol. praecipue ex Thom. admittenes totam hanc doctm solum in orde ad opera gre, de quibus in praesenti sermo est. et n in orde ad reliqua opera entitatis nalis. unde consequenter distinguunt 2em gram praevenientem, alteram sufficientem cum qua numquam convertit homo quamvis posset converti, + cum qua semp convertit quamvis posset n converti, et ulterius distinguunt dupplicem necessitatem in volte in orde ad conversionem provenientem a gra praeveniente, alteram phicam, alteram moralem, phica e illa quae sic praedeterminat voluntm in orde ad suersm ut nullo mo possit illam n ellicere, quo mo tenet probabilior opinio Theol ex supple visionis beatae sic praedeterminari voluntm ad amorem dei ut nullo m possit illum n ellicere. moralis vo est illa quae sic pdeterminat volumtm ad suersm ut semp cum tali praemo orde convertat. quamvis re ipsa possit n converti, et haec dici solet necessitas moralis seu infallibilitas ad suersm quae n tollit indiffm phicam et libertm, modes vo phca inducit omnimodam necessitm et nullam relinquit indiffm ac proinde vol tollit libertm

+ alteram efficacem

et ex his consequm dicunt cum gra efficaci praeveniente hm necrio moraliter seu infallibiliter converti non tamen necrio phice, gra vo praevia et sufficienti necrio moraliter seu infallibiliter n converti, n tamen necrio phice quia revera poterat homo converti, et existimant hanc ee mentem D Th. qui 1. 2. q. 9. a. 6. ad 3. postquam dixit voluntm esse quae se determinat in orde ad actus entitatis nalis addit interdum Deus specialiter movet aliquos ad aliquid determinate volendum, sicut in his quos movet p gram. et q. 112. a. 3. docet praeparatm ad gram sm quod e a deo movente habere necessitm ad id ad quod ordinat a deo n quidem coactis sed infallibilitis. et post pauca si ex intentione (inquit) dei moventis est quod homo, cujus cor movet gram consequat infallibiliter ipsam consequit.

Caeterum Theol. qui istam opm sequunt n nihil inter se dissentiunt nam quidam illorum dicunt efficaciam grae praevenientis n necessario exigere majorem intensm et effectm intrinsm + sed interdum sumi ab extrinsecis circumstantijs quibus suppis infallibe e hm ee convertendum cum tali mote snali et in hoc eis conveniunt cum Theol praecedentis opis. Alij vo ut magis faveant

gratia suavi dei determinatione sumendam esse à majori perfectione intrinseca gratiae praeveni-
entis, ita ut si illa detur in quibuscumque circumstantijs sit etiam infallibiliter et mo-
raliter necessarium hominem esse convertendum. et de hac praedeterminatione morali et infal-
libilitate seu necessitate morali quidam Theol. explicant sententiam PP. D.
Vasquez et F. Curiel, non vero de necessitate physica.

Sed quamvis qualibet istarum opinionum non sit improbabilis et sufficienter
salvet libertatem humanorum actuum, ut verum tamen fatear nulla illarum
mihi umquam visa fuit vera. nam primo omnes illae huc tendunt ut deo tri-
buatur conversionem et dei gratiae potius quam libero arbitrio. Sed certe si
quae est in hoc difficultas adhuc contra citatas opiniones manet integra, nam juxta
illas omnes voluntas est quae cum posset non se determinare, adhuc se phy-
sice determinat, cur ergo haec determinatio physica tribuitur voluntati potius quam deo
cum ab utroque dependeat ipsa conversio. Quare ut hanc difficultatem fugerent
P. d. Vasq. et P. F. Curiel excogitarunt illam physicam praedeterminationem
nec contenti fuerunt cum morali praedeterminatione et indifferentia physica, et propterea
dixit Curiel. 1. 2. q. 111. a. 2. dub. 2 Verumtamen advertat Catholicus
lector quod non satis sit difficultati propositae si quis dicat deum non praede-
terminare efficaciter physice arbitrium nostrum, sed solum moraliter osten-
dendo in obiecto majorem vel minorem bonitatem vel aliquid ratione cujus arbi-
trium moveatur et determinetur magis adhuc quam ad illud etc. Quare sine
ullo probabili fundamento hij Theol. adhibent inter praedeterminationem
moralem vero physicae, cum ipsi ex professo inducant physicam et negent
moralem. —

2o quia illud principium physicum quod desumitur tamquam fundamentum istius opinionis
ad inducendam praedeterminationem moralem in ordine ad omnes actus liberos
est falsum, et à me latè impugnatum lib. de actu peccati dub. 25.
q. 1. et nunc breviter. Probatur quia deus elegit creare in hoc instanti mun-
dum istum visibilem, cum tamen non esset major ratio bonitatis creare illum in
isto quam in alio, et ex infinitis caelis quos cognovit omnino aequales
in perfectione et bonitate elegit creare potius istum quam aliud, et eodem modo
interdum de facto contingit in voluntate libera creata, nam ille modus
eligendi semper meliora, et suspendendi actum circa obiecta aequalia, non conve-
nit illi quatenus voluntas libera est, quia non convenit etiam voluntati divinae,
neque vero quatenus voluntas creata est quia non est unde conveniat talis modus eligen-
di propter limitationem voluntatis creatae.

2° P. efficatius quia h.o saepe cognoscat bonū delectab.le nō n. s.tu
& incompossib.le cum bonō honesto q. e.z cognoscat, & t.n simul judi-
cans bonum honestum ei sibi melius omnibus pensatis adhuc eligit
delectab.le g.o interdum h.o e.z int.a duo bona incompossib.a eligit
minus bonum. Ant. huic arg.o qui 2.am opin.m sequunt. eum
qui peccat semp. habere judicium q.dam pract.m quo judicat sibi melius
hic et nunc bonum delectab.le quam honestum quamvis judicium
hoc sit falsum. s.m illud eve proverbium ab Ar. inductum lib. 3.
Ethic. c. 3. et receptum in morali ph.ia et Theol. omnis peccans est
ignorans, aut errans, sed certe qui haberet tale judicium pract.m non
solum haberet vulgarem aliquam ignor.m aut errorem in sc.ia, sed in
fide, et ideo omnis peccans esset haereticus, quia in illo judicio formaliter
vel saltem virtualiter includitur istud. melius e mihi hic & nunc peccare
sequendo bonum delectab.le quam n. peccare seq.do honestum, cujus
oppositum clamat tota sc.ptura & lumen n.ae. Addo e.z h.es doctos
quando peccant manifeste in se experiri oppositum, cognoscunt. n.
melius e.e e.z sibi bonum honestum quod reperit. in observat.e mandatorum
Dei quam delectabile cui annexa e violatio alicujus p.cepti, & tamen
pro sua libert.e eligunt delectabile, qua rone existimo h.m posse, & inter-
dum contingere peccare sine ulla intell.s ignor.a prava, ut bene ad hoc in-
tentum prosequitur Argent.a 2. d. 25. q. 1. a. 2 & Corduba lib. 2. q. 12. a. 13.
et ipse dixit Isidorus lib. 2. sent. c. 17. triplex e pecc.m s. ex ignor.a
ex infirmitate, et ex industria, seu ex certa sc.ia. i. malitia, et Aug.
n. semel dicit Salomonem peccasse ex certa sc.ia cognoscendo malum
quod eligebat, et certum e in Theol. quod pecc.m Angelorum & primi parentis
nulla praecesserit ignor.a et ideo Ar. 6. ethic. c. 13. reprobat opinionem
socratis dicentis quod 2.a 2 sciam n. contingit operari. & subdit Socratem
in hoc 2.a rationem pugnare, & dubitare de manifeste apparentibus. & lib.
7. c. 14. hominem divinum. i. ingeniosum, & scientem interdum esse
incontinentem. addit tamen ibidem, h.m prudentem n. e incontinentem
quod intellige quia prud.a n. solum importat habitum & actum sc.ae
quo homo practice judicat quid sit melius hic & nunc & omnibus pen-
satis eligere, sed e.z connotat rectam electionem volunt.is quare
quamvis p.cedat illud judicium si tamen voluntas eligat pro sua libert.e
quod judicat minus bonum, homo n. dicit. prudens in hac operatione
sed imprudens, imo tunc dicit. practice errare, tum quia ipsum peccatum

e error volunt^is q[uatenu]s deviat a recta regula ro[ti]onis, tum etiam quia perinde ho[mo] operat[ur] ac si v[ere] haberet judicium d[ictamen]um practicum falsum et erroneum. et juxta hæc intelligendus e[st] Ph[ilosophu]s cum dixit, omnis peccans e[st] ignorans, aut errans.

Dices fortasse, saltem quoties homo peccat invenire majorem aliquam rationem boni delectabilis, aut temporaliter utilis in obo peccati, quæ non reperit[ur] in obo honesto incompossibili quod relinquit, et ideo semp[er] eum qui peccat, sequi excessum in aliqua ratione bonitatis objecti. R. ita esse imo addo hanc rationem boni delectabilis, aut temporaliter utilis esse majus bonum omnibus pensatis in ord[in]e ad appetitum sensitivum. l. etiam in ordine ad voluntatem, ut nat[ur]a quædam est. sed hinc n[on] lt inferre q[uod] tale bonum sit majus et melius omnibus pensatis respectu op[er]antis, quam sit bonum honestum illi incompossibile, imo q[uamvis] e[st] majus bonum ut delectabile et temporaliter utile, et respectu appetitus, aut volunt[at]is ut na[tur]a e[st], est minus bonum absolute, et omnibus pensatis; quia o[mni]b[us] pensatis præfertur per rationem rectam bonum honestum bono delectabili, et temporaliter utile.

Sed ut semel concludam quod attinet ad hoc p[ri]mum not[abi]le desumtum tamquam fundam[entu]m d[ict]æ opinionis. Adverto mihi esse probabilius q[uod] cum duo bona sunt diversæ rationis et incompossibilia interdum voluntas seq[uitu]r minus bonum, quia in illo invenit[ur] aliqua r[ati]o bonitatis, quam hic, et nunc vult sequi, et quæ n[on] reperit[ur] in alio, et in ord[in]e ad hæc bona existimo illud principium esse o[mni]o falsum, ut hactenus probatum e[st]. cæterum si bona sunt ejusdem rationis, et unum e[st] melius alio existimo v[er]um esse illud fundamentum quod . s. semp[er] homo elligat majus bonum . v. g. si proponant[ur] duo bona ejusdem rationis delectabilia, et moveat[ur] ad eligendum p[ro]p[ter] delectationem semp[er] eliget magis delectabile, quia in illo reperit[ur] plus de ratione formali bonitatis, quam affectat, sed in hoc sensu nihil potest ad rrum propositu[m] deduci ex illa p[ro]posit[ion]e fundamentali. Quod si denique bona sint ejusdem rationis, et p[er] o[mni]a æqualia, tunc voluntas pro sua libert[at]e eliget unu[m] relicto alio, nec D. Th. oppositum docet in illo loco cit[at]o, nam in illo arg[umen]to 3. sibi opposuit esse omnino impossibile quod voluntas eligat int[er] duo bona o[mni]o æqualia, et R[espo]nd[e]t n[on] esse inconveniens ut in uno illorum proponat[ur] aliqua circumst[anti]a ratione cujus habeat majorem rationem boni, et sic eligat, quo m[od]o facile solvit intentum argum[en]ti, sed n[on] p[ro]p[ter] ea concedit esse omnino impossibile quod voluntas eligat int[er] duo bona o[mni]o æqualia, aliter procederet ex authoritas D. Th. d[oc]tor qui eam inducunt, quod si hoc n[on] e[st] impossibile, n[on] licet ex colligere ex eadem doct[rin]a D. Thomæ, hoc q[uod] e[st] possib[il]e interdum n[on] accidere.

quia de hoc reg. 2 hum. ibi disputas. D. Th.

3. ex his impugnari possunt praecedentes opin.les in ord.e ad opa grae seu ad convers.n nam per illuminat.ee ex parte intell. n. solum finalis proponit. conversio tanq. bonum honestum, sed tanquam majus bonum omnibus pensatis quam remanere in pecc.o, et per inspirat.ee afficit. voluntas in ord.e ad tale bonum, hi n. solum potest voluntas eligere, et elicere conversionem adjuta concursu finali dei concomitante, sed etiam interdum eliget quatenus illuminat.ee et inspirat.ee sint valde remissae, et inducant. suppositis circumstantijs extrinsecis, nisi forte istae sint tantae et tam vehementes incitantes ad malum, et retinentes h.m in pecc.o, ut moraliter sit certum illum permansurum in pecc.o quod rarissime continget. Quare insufficienter ex ho dicto principio simil. d.o auxilij sufficientis, et efficax. Quamvis negandum n. sit interdum dei gram praevenientem sic ee habundantem intuitu aut in talibus c.cstantijs conferri, ut moraliter sit certum hominem ee convertendum, id que ex vi grae praevenientis per se tm, sive etiam simul cum c.cstantijs praecedentibus conversionem, et sic deus in ca libera hoc m.o praedeterminata posset praecognoscere effectum futurum, sed hoc rarissime continget, ut late disputavi ad 1.m p. D. Th. q. 14. dub. 5. et tota q. 19. et commodius demonstrabo j.a cap. sequenti et ideo saepe voluntas re ipsa operat. et convertit. cum auxilijs quae s. per se. s. etiam attentis c.cstantijs illam n. flectunt et moraliter determinant ad convers.n et saepe n. operat. cum auxilijs quibus n. e. infallibile moraliter illam n. operaturam. Quare male ex eodem prio educit. q. s. ex duobus aequaliter vocatis aut tentatis, et per omnia aequaliter se habentibus, unus posset consentire vocat. aut tentat. succumbere, et alius n., id tamen nunq. continget, cujus oppositum expresse docuit Aug. lib. 12. de Civ. c. 6. dicens. Si aliqui duo aequaliter affecti aio, et corpore videant unius corporis pulcritud.m qua visa unus eorum ad illicite fruendum moveat., alter in volunt.e pudica stabilis perseveret, si eadem tentat.e ambo tentent., et unus ei cedat atq. consentiat alter s. idem qui fuerat perseveret, quid aliud apparet nisi unum voluisse e alium noluisse a castit.e discedere etc.a. Et c.a hoc testimonium animadverto Aug.m n. agere de pot.a horum duorum hominum, qua uterq. poterat succumbere tentat. aut eidem resistere, sed de hac qua unus succubuit, alter s. restitit, cum tamen ante actum ex professo constituerit illos aequales aio et corp.e et in omnibus alijs c.cstantijs extrinsecis quas ibi longo serm.e enumerat. et tandem concludit n. posse in his assignari aliam cam determinantem ad consensum illicitum. s. dissensum studiosum nisi meram

liberum ratione cujus unus se determinavit ad consentiendum, alter ad resistendum, nisi forte Theol. eis malitiae aut insufficientiae arguant Aug.m qui ex professo aut ex ignorantia subtraxit aliquam circumstantiam quae reperitur in uno et non in alio, cum tamen illos inducat per omnia aequales sed de hoc latius dicet. 1a. c. 16.

4o Hoc ipsum S. exemplo Angelorum ex quibus plures ceciderunt qui habebant multo majorem gratiam habitualem quam illi qui in gratia perstiterunt et restiterunt tentationi, ac proinde majorem protectionem dei extrinsecam proportionatam gratiae habituali, quae illi debet ex sui lege, et juxta rectam rationem, qua docemur majorem protectionem et paternam providentiam debere elucere in iis qui carius filii sunt quam in aliis id quod sic ostendo ex duabus propositionibus a D. Th. traditis, et communiter receptis in Theol. ex quibus 1a est Deum contulisse Angelis gratiam juxta proportionem naturae, ita ut quo quis creatus est cum perfectiori natura eo creatus fuerit cum perfectiori gratia. 2a est plures ex his qui ceciderunt fuisse perfectiores in natura, et altioris ordinis, quam fuerunt multi ex his qui in gratia persistiterunt. Ergo non semper qui bene simpliciter operatur vel etiam male naturaliter et moraliter determinatus ad bene operandum ex vi gratiae, aut ad non operandum vel male operandum ex defectu illius, sed cum indifferentia etiam morali interdum bene, interdum etiam male operatur. Neque licet confugere ad circumstantias intrinsecas vel extrinsecas, nam eadem fuit omnium tentatio cavendi, et occasio persistendi, et in eodem instanti omnibus oblata, et nullus illorum habebat appetitum sensitivum, a quo alliceretur ad pravum consensum, et voluntas et intellectus in omnibus illis erat bene ordinata, et eo melius quo quilibet illorum perfectior in naturalibus erat. Unde ergo potuit provenire quod aliqui ex perfectioribus laberentur, alii vero restiterunt, nisi a voluntate in omnibus illis moraliter etiam indeterminata.

5. denique quia non est credibile de paterna dei providentia quod permittat filios suos existentes in gratia tentari a Deo supra id quod possunt etiam moraliter ita ut ex vi tentationis et circumstantiarum infallibile sit quamvis non physice necessarium illos deserturos deum, juxta illa verba Pauli. 1. Cor. 10. fidelis est autem deus qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet cum tentatione proventum, quae ad minus intelligenda sunt de justis cum quibus ibi sermo erat, et justi qui supposita tentatione labuntur in peccato lethale non necessario labuntur, ex quo uberius infertur illos etiam supposita tentatione habuisse indifferentiam moralem ad resistendum cum actu simpliciter naturali elicito media gratia praeveniente et concomitante

ac proinde interdum sic resistere. ex quibus consequenter fit n͡ oẽs qui sup͡naturaliz operant. ẽe infallibiliz det.minatos ad hujusmĩ operaõẽ sup͡nalẽ neque omnes qui cum his auxilijs sup͡nalib; n͡ opant. fuisse infallibiliz det.minatos ad n͡ operandum.

Quæ omnia sic amplius declarari et p͡ possunt quia auxiliũ sup͡nale quod Deus confert in ordẽ ad conversionem. l. ad resistendum tentationibus n͡ solum debet ẽe phice, sed etiam moraliz sufficiens, aliter. n. frustra Deus hoĩes tam enixe hortaret. ut se converterent, aut tentationibus resisterent cũ rationabiliter possent credere ipsis n͡ conferri auxilia cum quib; possint de facto converti, sed cum quib; nullus sũm conversus ẽ. l. unq͡ convertet. ad Deũ aut restitit. l. resistet tentationibus, frustra q͡ ẽet exhortõ ad conversionẽ et ad n͡ peccandum, si dẽt cum auxilijs, quæ scirent n͡ posse moraliz converti aut n͡ peccare, sed potius orandus ẽet Deus ut illis conferret auxilia infallibilia, et si conferret, cessarent etiam hujusmĩ exhortatẽs, quia qui illa scit infallibiliter convertet., quare frustra ẽent exhortatẽs in ordẽ ad omnes tam convertendos quam n͡ convertendos, si necessũm moraliter et istos convertendos illos vero non. et certe hæc auxilia, quibus infallibiliz certum ẽ nullum sũm ẽe convertendum n͡ solum frustra darent. hominib; sed melius ẽet illa hẽre siquidem numq͡ deserviunt ad conversionem actualem et semp͡ deserviunt omnibus quib; dant. ut imputet. ad culpam quod n͡ respondeant Deo vocanti.

Concludo igr illa auxilia sabundã prævenientia quæ int.dum Deus ex speciali misericordia confert aliquibus ut infallibiliz convertant. n͡ ẽe necessaria etiam moraliz ad actualem conversionem, imo hanc interdum contingere cum auxilijs sup͡nalibus communibus, et quæ de lege ordinaria Deus omnibus confert quantum ẽ ex parte sua. Neque oppositum unquam docuit D. Th. nam. 1.2ᵉ q.9. a.6. ad 3. aperte loquit. de illis operationibus seu motionibus quas Deus in nobis opat. sine nobis, ex quibus quædam sunt actus voluntatis ad quos n͡ se det.minat voluntas, sed ad illos omnino necessitatur a Deo et quamvis procederet de motione sup͡nali ad volendum conversionem sup͡nalem evidens ẽ n͡ procedere de omni motione, alias oporteret dicere toties hominẽ converti quoties ad conversionem incitat. et movet. a Deo, cujus oppositum docent etiam illi Theol. qui utunt. hoc testimonio, et constat quotidiana experientia sed intelligendus et de aliqua, nempe de ea, quæ moraliz det.minat voluntatem ad conversionem. et propterea dixit D. Th. interdum Deus movet aliquos ad aliq͡ determinatẽ volendum. et addit, ut in his quos movet per gratiam; intellige, ut in his quos interdum

movet per gram. et juxta hac explicandum e 2m testimonium desumtum ex q. 11 Lat. addendum e ad pleniorem illius intelligentiam, q interdum Deus predeterminat convers. ex vi auxilij precedentis et moraliter flectentis voluntatem interdum v° n ita, sed ex supp. quod precognoscat convers. futuram si homo ab ipso vocet. in talibus circumstantijs cz vocat. coi snali, et utraq conversio e infallibilis, sed 1a ex vi auxilij sabundantis flectentis moraliz volunt. ad conversionem, quamvis nulla incederet suppositio, aut argt. diu. g. delminat. futuram voluntatis, alia v° n ex vi premotionis, sed ex supp. quod precognoscat voluntas a seipsa delminanda ad conversionem pro sua libert. et indiffa cz morali, si premoveat. a deo vocat. cz coi snali in hoc instanti potius q in alio, et Deus ipse sit paratus concurrere ad convers. volunt. cum auxilio snali concomitante, velit q illam premovere in illo inst., sed hac infallibilitas contingit cum omnimoda indiffa cz morali; ut commodius explicabo ja ad argta PP. D. Vañez et f. cumel.

Atque ex dictis in hoc cap. 3a 1m et 2m opinionem excludit quaedam alia 3a opinio, quam sustinent quidam alij juniores Theol. asserentes Deum semp delminare volunt. ad convers. n quidem p auxilium previum, seu vocationem, sed p auxilium concomitans snale, ita tamen ut a volunt. n tollat modum suum operandi liberum seu phce indelminatum, quamvis ab illo concursu simultaneo moraliter delminet. Quorum doctra sustineri n pot 1°. quia forte hic modus delminat. volunt. n e possibilis cum libert., nam q Deo ille ponit et intelligitur n pot n cisse delmin° volunt. ad convers., ac proinde n pot intelligi indiffa phca, q sic ostendo quia auxilium concomitans n e aliud quam ipsa actio conversionis ut procedens a deo, hac aut actio n pot ee a Deo nisi etiam omnino simul sit a volunt. q auxilium hoc concomitans dei n pot intelligi sine delminat. volunt. ac proinde n pot intelligi existens cum indiffa et libert. phca voluntatis, que proinde necco debet considerari prius saltem priori° nae quam intelligat. actio ad conversionem

2° quia esto talis modus delminat. volunt. ab auxilio concomitante cz cum indelminat. et libert. phca volunt. ee possibilis ut tenet probabilis opo n tn e necessarius, ad hoc ut voluntas convertat., nam cur n delminabr interdum voluntas ad convers.em supp. vocat.a snali et preparat. dei ad concurrendum simul cum illa cum auxilio snali concomitante siquidem nihil deest prerequisitum ad actualem convers.em, et hac proponat. n so tanq bonum, sed tanq magis bonum, et conveniens homini quam proponat. ipsum n converti.

3° denique quia si hæc stimulatio determinatio facta a deo induceat tamquam moralis necessaria ad conversionem, tunc frustra essent persuasiones ad ipsam conversionem, et potius esset orandus deus ut illam determinationem conferret, siquidem sine illa numquam contingeret conversio; et illa posita numquam contingeret non converti.

Ex dictis colligitur et explicatur modus quo Deus concurrit cum voluntate creata ad actum conversionis et quo modo cum gratia Dei stet libertas arbitrij. c. 14.

Ex dictis hactenus ex quibus constat vocationem finalem, quæ tamen prærequiritur ad conversionem finalem, et quæ sufficienter constituit voluntatem in actu primo ad ipsam conversionem elliciendum, neque umquam physice prædeterminare voluntatem ad ipsam conversionem, neque etiam semper ad illam prædeterminare moraliter, neque vero toties, quoties datur conversio finalis reipsa reperiri istam prædeterminationem et necessitatem moralem, sed interdum, imo sæpe contingere voluntatem etiam suppositam vocatione moraliter indifferente se determinare ad conversionem. Ut autem hoc amplius explicetur et intelligatur.

Præmittendum est hanc vocationem quæ est a solo deo non esse in omnibus vocatis semper æqualem, sed in aliquibus esse magis in alijs vero minus abundantem secundum quod deus in aliquibus magis, in alijs vero minus voluit ostendere divitias misericordiæ suæ, quamvis in omnibus sit sufficiens etiam moraliter ad actum 2.um, iuxta illa verba Pauli ad Eph. 4°. Unicuique data est gratia secundum mensuram donationis Christi circa quæ ait Hieronymus Spiritus sanctus immensus quidem est, et nullo fine concluditur tamen unicuique datur secundum quod expedit. id quod magis explicuit Christus D. in ea parabola quæ habetur Math. 25. in qua comparat Deum respectu suæ Ecclesiæ Patri respectu suæ familiæ, qui uni dedit quinque talenta alij duo, alii vero unum. idest. unicuique dedit gratiæ initiam iustificationis quamvis inæqualia, ut deinceps quilibet pro sua libertate cooperaretur acceptis. quæ omnia late tractat Aug. lib. 1. ad Simplicianum q. 2. et lib. de Correctione et gratia. c. 5. ubi tandem concludit. Quare isti sic, alij aliter, atque alij aliter, diversis et innumerabilibus modis vocentur et reformentur; absit ut dicamus judicium luti esse debere, sed figuli et alludit ad illa verba Ieremiæ. 18. quæ etiam ad hoc intentum adduci possunt, et quibus utitur Paul. ad Rom. 9. sicut lutum in manu figuli sic vos in manu mea domus Israel. et lib. 2. de peccatorum meritis et

et remiss. c. 5. Cur (inquit) deus illum tn̄, illū tn̄ n̄ tn̄ adjuvet, istū illo, illum isto m°, penes ipsum (s. deum) est, et aequitatis tam secreta ratio et excellentia potestatis —

Ex his igr̄ consequenter distinguendus ē 3ex gradus vocat.is ad convers.em 1 ē cōis, qui nulli denegat.r, et quo posito homo vocatus converti pot. si velit, et interdum forsam convertit. et de hoc vr̄ ēē sermo in Trid. ses. 6. c. 5. et can. 4 cum dicit hominem posse vocat.em abjicere, aut eidem consentire si velit. 2 ex perfectior n̄ dat. omnibus sed aliquibus, quod deus pro sua mīa vult vehementius incitare proponendo fortiora incitam.ta ad convers.em, ex qua frequentius solent hom.es persuaderi, quamvis int.dum resistant Deo vocanti; et forasse hujus ordinis fuerunt auxilia inter.a et exteriora quibus deus incitabat plures Judaeos ad credendum in X.m. Hoc n. vr̄ significare v.ba illa math. 11. caepit Jesus exprobrare civitatibus in quibus factae sunt plurimae virt.es ejus quia n̄ egissent paenit.m (dicebat aut X) vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida, quia si in Tyro et Sydone factae ēēnt virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cinere et silicio paenitentiam egissent. et paulo inf.a si in Sodomis factae fuissent virtutes quae factae sunt in te etc.a quod clarius significavit deus Isai. 5. dum dixit. quid ē quod ultra debui facere vineae meae et n̄ feci, an quod expectavi ut faceret uvas et fecit labruscas. et c. 65. expandi manus meas tota die ad populum incredulum; et X D. math. 23. quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, et noluisti. His n. v.bis significat. magnitudo et abund.a auxilios quae n̄ sunt omnibus data et quibus flecterent. flagitiosissimi S.m cum tn̄ eis restitesint Judaei. Atq ex his ss.a locis obiter collig.r omnes opin.es hactenus impugnatas neq ad actualem convers.m praerequiri aliquam mot.m phce flectenté volunt.m nec moraliter siquidem haec auxilia nec phce nec moralr flexerunt Judaeos cum quibus tamen re ipsa converterent. Tyrij, Sydonij imo et Sodomitae, multo pejus dispositi, et apti ad convers.m quam Judaei, ut commodius ponderabo inf.a c. 16.

3. et perfectissimus gradus ē qui dat. paucissimis hominibus, et quo posito ē moraliter certum hominem non restiturum deo vocanti, sed ēē convertendū quamvis re ipsa maneat in homine, adhuc illo posito, potentia phca ad resistendum sine qua conversio phca n̄ ēēt liberа et studiosa, et hoc genere vocat.is vocavit Magdalena, Matheū et Paulum, de quo dixit Aug.

lib. de gra et libero arbitrio c. 4. ut de celo uocaret. et tam magna et efficacissima uocat. converteret, gra dei erat sola. et lib. 1. ad Simplician. q. 2 una desuper (inquit) uocat. prostratus occurrente utique tali visso, quo mens illa et uoluntas refracta saevitia retorqueret. et corrigeret. ad fidē etc. Quod v.º hec vocatio n. abstulerit plicam indiffam quae necessa e ad libertatem, bene docuit Ansel. circa illa ũba matt. 6. fiat uoluntas tua, circa ad finem c. 9. et explicat Chrys. homil. 4. de laudibus Pauli fere in pricipio ubi postq. descripsit superabundantem uocatem, cui nullus erat durus corde resisteret, et qui moraliter certum erat Paulum consensurum, tandem concludit tu v.º hoc audiens, noli uocatem istam necessitatem putare, n. n. cogit deus uocando sed post vocationem quoque permittit eos propriarum ēē dominos uoluntatum.

Quae omnia sf. possunt hac breui rone nam quo homo plura, et uehementiora motiua hēt ex pte intellus. in ordē ad prosequendum aliquod objectum et plures complacentias seu affectēs ex parte uoluntis. g. idem obm, eo plus flectitr. et inclinatr. ad prosequutem illius g. Deus qui comprehendit omnium inclinatē, et vim rationum potest tam leues proponere ut maneat omnimoda indiffa. in uolunte. l. etiã fortiores, quibus magis flectat. ad consensum, et ut plurimum conuertatr. l. denique tam vehementes multiplicando motiua, et complacentias ut certum et infallibile sit, uoluntatem hominis conuertendam, quamuis possit reipsa resistere, praecipue cum hoc soleant interdum praestare rhetores, qui solum possunt exterius proferre ũba et praecipue demones p internas suggestiones, quom.º certum, et infallibile ut hominem flagitiosum per longum tempus tandem consensurum in pecm mte, nisi a Deo specialiter adjuvet. quamuis reipsa possit resistere tentationibus daemonis, sed cca. hec solent interrogare curiosi, an salua hac libertate possit deus certo et infallibiliter flectere uolunten in ordē ad aliquem actum determinatum cum omnibus suis ccstantijs, ita ut positis motiuis et incitamentis certum sit hmē conuertendum hic, et nunc, et cum tanta intensē actus, et mihi videt. pars affirmatiua probabilior propter rationem jam factam, nam si in uno instanti adhibeant. omnia incitamenta, et auercant. impedimenta ad uersem n. pōt manere rationabilis et moralis dubit.º de conuersē hominis in eodem instanti, et cum summa propensē ex pte uoluntatis praecipue cum praet. auxilium praevium possit etiã deus pro sua libertate accommodare concursū simulta:

neum ad tantam intensionem quantam ipse voluerit in conversione, sic n. v^r fuisse praedefinita conversio Angelor, cum omnibus circumstantijs, nam si (ut docet D. Th. et v^r omnes conformius) quilibet Angelor data est major vel minor portio gratiae justa perfectionem vel imperfectionem naturae cujuslibet, et dispositionis naturalis, certum est Deum sic incitasse quemlibet Angelor ad conversionem ut illa elliceret in 1° instanti creationis in quo voluit omnes illos justificare, et cum tanta determinata intensione quanta erat necessaria ad determinatum gradum gratiae, quem voluit conferre juxta determinatam perfectionem naturae cujuslibet, nam gratia quae datur per ordinem ad dispositionem commensuratur eidem dispositioni.

Nec video quid possit apparenter objici contra illam resolutionem; nisi forte quod in eo casu non esset in quo cerneretur libertas si omnia essent a Deo praedefinita, et certum est in eo certum quod voluntas non sit per auxilium praeveniens physice determinata ad conversionem sed solum moraliter, et cum hac 2° determinatione morali stat indeterminatio physica quae sufficit ad libertatem quatenus licet sit moraliter certum voluntatem non resisturam Deo vocanti sed ellicituram talem actum in hoc instanti et cum tanta intensione, non tamen hoc est physice necessarium, immo voluntas posset resistere si vellet juxta dicta c. praeced. sic n. m^o est moraliter certum et infallibile aliquem hominem existere in toto universo extra propriam domum, nec tamen hoc est physice necessarium. Unde consequenter dicendum est illam praedeterminationem dei non fuisse factam independenter a libertate. etc.

Atque ex dictis licet jam colligere ad nostrum propositum supposita quacumque dei vocatione voluntatem ipsam pro sua libertate se determinare ad actum 2^m s. ad conversionem quatenus libere convertit. cum tamen posset non converti etiam stante eadem suppositiva vocatione. Caeterum quamvis ipsa se determinet ad conversionem non tamen sola operatur et producit actum conversionis, sed simul cum Deo, qui ut m^o supposito semper concurrit simul cum causis 2^is ad suos effectus etiam liberos producendo illos, sic n. Isai. c. 26. dicitur omnia opera nostra operatus est in nobis Dominus et Paul. Acto. 17. non longe inquit est ab unoquoque nostrum. in ipso n. vivimus, movemur, et sumus, et propterea Ioan. 15. ait Christus. sine me nihil potestis facere. sed expressius id habetur Ioan. 5. ubi accusantibus Christum Iudaeis quod hominem in sabbato curasset ipse se ab hac calumnia purgavit dicens. Pater meus usque modo operatur et ego operor. ac si dixisset Ego et Pater unius sumus substantiae, voluntatis, et operationis, si ergo Patrem non accusatis qui semper et omnia etiam in sabbato operatur, quid me accusatis etc^a quae diba

bene ad hoc propositum ponderavit Cyril lib. 2. in Ioan. c. 133. Nazianz. oratione 36. Chrys. hom. 37. in Ioan. Aug. lib. 1. Genes. ad literam c. 20 et praecipue lib. 4. c. 12. et Hyeron. ep. ad Ctesiphontem et propterea dixit Euseb. lib. 6. de Praepar. c. 1. causa (inquit) omnium quae libertatis nostrae sunt, et quae naturae sunt Deus est, et Ansel lib. 1. de concord. praescientiae et praedestin. cum libero arbit. c. 1. facit (inquit) Deus omnia quae justa vel injusta sunt .i. opera bona, et mala, in bonis quidem facit quod sunt et quod bona sunt, in malis vero facit quod sunt, sed non quod mala sunt.

Ex quibus sequitur dominum esse ex Deo et voluntate constare unum agens totale productivum illius actus conversionis supernaturalis in ordine ad quem voluntas subordinatur Deo tanquam instrumentum principali agenti. Ut autem hoc plenius intelligatur adverto quod diverso modo concurrit Deus cum voluntate libera ad actus supernaturales ac concurrit ad naturales, nam in ordine ad actus naturales concurrit concomitanter tanquam causa universalis, cui voluntas subordinatur sicut causa 2a subordinatur 1ae respectu cujus 2a non se habet tanquam instrumentum proprie loquendo quia voluntas et qualibet alia causa 2a est sufficienter determinata ad entitatem naturalem effectus et actus, et ideo solum eget concursu Dei tanquam causae universalis coadjuvantis in ordine ad actum, quem ipsa ex natura sua potest specificare secundum entitatem naturalem in ordine tamen ad actus supernaturales voluntas concurrit tanquam instrumentum quamvis liberum subordinatum Deo non solum ut causae universali sed ut causae particulari a qua radicaliter sumit actus specificationem supernaturalitatis, seu esse supernaturale, cum voluntas ipsa ex sua ratione non sit entitatis supernaturalis, et ideo in ordine ad entitatem supernaturalem actus necessario subordinatur Deo sicut instrumentum ratione suae potentiae obedientialis principali agenti per suas vires supernaturales.

Caeterum quamvis hoc verum sit similiter certum est voluntatem esse quae se libere determinat ad talem actum, ita ut ipsi voluntati merito possit et debeat attribui, quod actus fiat hic et nunc sicut Deo tribuitur quod sit supernaturalis. Ad cujus majorem intelligentiam suppono saepe contingere quod duae causae partiales realiter producant unum et eundem effectum non quidem eo modo ut una attingat unam partem effectus, et alia attingat aliam partem sed eo modo ut nihil sit in effectu quod non proffluat ab utraque et a qualibet per se dependenter tamen ab altera, et nihilominus si formaliter loquendum sit aliquod praedicatum ejusdem effectus tribuitur uni causae potius quam alteri, eo quod ab ipsa potius quam ab alia sumatur determinatio ac proinde ratio formalis et specifica illius praedicati

sic. n. pot. visiua et spes intentionalis nigredinis. v. g. concurrut ad productionem actus visionis, et tamen potẽ visiuæ tribuit. q ille actus sit vitalis spei vr quod habet. cca tale obm potius quam cca aliud. et ro e quia lt spes concurrat ad totam vitalitatem actus a pota tn visiua sumit actus ronem, et specificatem vitalitatis, et lt pota visiua concurrat simul cum spe ad diffam actus qq habet. cca tale obm, hanc tn differentiam habet formaliter ab spe quia pota visiua e ex se indeterminata ad hoc obm potius quam ad aliud, et quia determinat. ab spe nigredis ideo elicit actum visionis potius cc nigredinem quam cca albedinem: sic ergo ad nrum propositum voluntas creata et Deus cum snali concursu concurrunt ad totum actum snalem conversionis, et ad qlibet predicatum ejus n quidem eo mo ut deus producat aliqua pte aut aliquod predicatum illius, q n producat. a volunt. et hoc aliam pte aut predicatum quod n producat. a deo, imo Deus attingit qq e in effectu sed dependenter a concursu volunt., ac similiter voluntas qq e in eode effectu, sed dependenter a concursu snali dei, et nihilominus si formalis loquendum sit deo potius quam volunti tribuit. snalitas actus, quia a Deo potius quam a volunte sumit. determino et specificatio hujus actus ad ee snale. id quod hac rone probari pot, nam si deus concurreret cum voluntate ad conversionem cca idem obm, cum solo concursu ordinis natis, et voluntas prestaret suum concursum, certe ab eadem fieret conversio in eodem instanti cca idem obm, sed ordinis tm natis, quæ proinde nihil prodeeet ad grãm et vitam aeternam, et similiter volunti potius quam deo tribuendum e quod actus conversionis exerceat. in hoc instanti potius quam in alio, imo q re ipsa fiat quia ab ipsa sumit. determino et specifico ad exercitium conversionis. id q etiã demonstrari pot quia voluntas e quæ se determinat pro sua libertate cum dei auxilio, et quæ n pdeterminat. phice a deo, cum posset n se determinare, neque converti, ut late probatum e a me sup a cap. 8., sic. n. lt deus concurrat ad totam vitalitatem actus, imo ad totum q e in actu peccati, nihilominus, totum hoc n tribuit. deo sed homini n solum determinanti vitaliter, et quod actus fiat pc et nunc, sed etiã ad operandum pro istum actum malum potius quam bonum, iuxta latius dicta s.a c. 4. ex quibus ulterius fit hanc propositionem ee vam quia deus concurrit simul cum volunte ad conversionem, ideo conversio e supnaturalis

Hanc v° ee falsam, quia voluntas concurrit simul cum deo ideo ab actus s̄nalis. e' ē s̄a haec ē vera. quia voluntas concurrit cum deo ideo actus conversionis producit. in hoc instanti potius quam in alio haec v° falsa. quia deus concurrit cum volunt.e ideo producit. actus in hoc inst.i potius quam in alio, nam illa part.a quia, dicit causam formalem det.minat.am qualis ē concursus dei in ord.e ad s̄nalitatem actus, et concursus volunt.is in ord.e ad vitalit.em et exercitium ejus in hoc instanti potius quam in alio, et ss.a dici solet quod voluntas concurrit ad entitatem s̄nalem n' s̄naturalizando, deus s.t ad det.minat.em et exercitium actus in hoc instanti potius quam in alio n' det.minando. ē s̄a v° Deus ad entitatem s̄nalem etiam s̄naturalizando, et voluntas ad det.minat.em etiam det.minando. et haec omnia facile colligi possunt ex Bern° lib. de gr̄a et libero arb. ad finē ubi postquam dixit cum Paulo nos ee coadjutores dei in nostra convers.e, et in isto concursu simultaneo Deum nobis merita constituere q̄tq. s. ab ipso provenit quod actus sit s̄nalis, Addit, nos in illo opere ee promeritores Regni q̄tq p consensum voluntarium divinae voluntati conjungimur. et statim subjungit. Libero arbitrio ee tribuendum quod consentiat quamvis n' sine concursu Dei, quod amplius s.a explicans dicit. quod à sola gr̄a coeptū ē ab ipsa, et à libero arbitrio pficitur, ut mixtim n' sigillatim, simul n' vicissim, p. singulos profectus operentur, n' partim gr̄a, partim liberum arbitrium, sed totum singula opere individuo peragunt, totum quidem hoc, totum illa, sed ut totum in illo, sic totum ex illa id quod etiam bene tetigit Hylar. in illa loca Ps. 118. Inclina cor meum deus in testimonia tua. docens inclinat.em ad fidem, et opera pietatis ee à Deo, sed nobis potius quam deo tribuendum ee consensum. Clarius Prosper lib. 2. de vocat.e Gent. c. 26. Et hoc ipsum convincit. ex ss.a PP. concil, coetu Theol. atq rationibus s.a relatis à cap. 8°. quibus sufficienter ostensum ē volunt.i tribuendam ee det.minat.em pficam ad versionem, seu quod actus fiat hic et nūc et ss.a bene dixit Bellar. lib. 6. de gr̄a et lib. arb. c. 15. §. 10. sequutus Ruardum Thaper in a. 7. Conversio h.is ad Deum sicut et quodlibet aliud opus pium q̄tq opus à libero arb.o ē tn̄, n' tn̄ secluso auxilio, q̄tq pium à sola gr̄a est, q̄tq opus pium à libero arbitrio

et à gratia simul, id quod intellig^m. e gratia loquendo de causis istis quae ab ipsis sumit specificationem, et determinatio ad haec praedicata, ut recte ipse explicavit dicens: causam efficiens actionis humanae ut e actio libera, et ipsa voluntas libera hominis; ut e gratia e divinum semen et auxilium tali semini conveniens, et hoc ipsum bene est prosequuntur. Sanderus lib. 3. de lutheran. digidijs contra justificationem et Camerarius lib. 1. de gratia et lib. arb. praecipue c. 5. d. 2.

Ex his tandem colligitur concordia gratiae cum libero arbitrio, quam semper in hac controversia affectamus, et de qua bene Aug. lib. 1. contra Pelagium et Celestinum c. 47. et lib. 4. contra Iulianum c. 4. et in utraque epistola ad Valentinum. Quaestio (inquit) de libero voluntatis arbitrio et gratia ad discernendum e difficilima, nam quando defenditur liberum arbitrium negari dei gratia videtur, et quando dei gratia asseritur liberum arbitrium putatur auferri.) hac autem quaestio sic dissolvitur et statuitur concordia nam quod actus conversionis sit supernaturalis et qui disponat ad gratiam gratis habetur a Deo, quamvis non sine libero arbitrio concurrente et ideo merito totum hoc tribuitur deo et non voluntati. et hac ratione Ioan. 6. dicitur. Nemo potest venire ad me (s. per conversionem quae ad gratiam et justificationem proficit) nisi Pater meus traxerit eum. et paulo infra nemo potest venire ad me nisi fuerit ei datum a Patre meo. contra quae verba ait Aug. lib. 1. de Praedestin. Sanctorum c. 8. Trahi a Patre ad Christum, et audire aut discere a Patre ut veniat ad Christum nihil aliud e quam donum recipere a Patre. et lib. 1. ad Simplician. q. 2. Ut simul (inquit) opera canit sequentia ille Deus tribuit, ille largitur. et Paulus ad Philip. 2. Deus (inquit) e qui operatur in nobis velle et perficere (quatenus s. prodest ad justificationem). quo modo verificanda sunt verba illa 1. Cor. 4. Quid habes (s. ad vitam aeternam conducens) quod non accepisti? quod si accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?

Quod vero hic, et nunc exerceatur iste actus habetur potius a voluntate libera se ad ipso detrahente, quamvis non sine Deo, et propria voluntate invitatur ad conversionem ut s. se determinent ad operandum, dum Christus dicit Math. 11. Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis. Unde Aug. lib. de spiritu, et litera c. 34. consentire (inquit) vocationi dei s. ab ea dissentire propria

volunt.[is] est. quæ res n. solum n. infirmat quod dictum e., quid habes quod n. accepisti; v[e]ru[m] etiam [con]f[irma]t, accipere n. et habere a[nim]a n. potest dona, de quibus hoc audit, nisi consentiendo, ac p[er] hoc quid habeat, et quid accipiat dei est, accipere aut[em] et h[abe]re utique accipientis et habentis est. hac Aug. quibus v[er]bis aperte tribuit deo et non homini totum quod homo h[ab]et conducens et ordinatum ad vitam æternam, homini v[er]o quod hic et nunc operet[ur] et consentiat & sic recipiat et h[abe]at, quod deo tamquam conferenti tribuit. et hac r[ati]one dixit Hyeron in ep. ad Cthesiphontem neque ille deficit in dando, neque ego satior in accipiendo. Huc etiam p[er]ti-nent omnia testimonia s[anct]orum PP. concil. et Schol. relata s[upr]a a. c. 8. in quibus deo tribuit[ur] conversio tanquam vocanti se solo et tanq[uam] principa-liter operanti ~~simpliciter determinanti~~ voluntati v[er]o tanq[uam] instrumento cooperanti et [com]plice determinanti product[ione]m, seu exercitium actus in hoc instanti potius quam in alio etiam supp[osit]a vocat[ion]e, et similiter ea, quæ re-feram in cap. sequenti, sed præcipue ponderanda sunt v[er]ba Trident. in ses. 6. c. 5. ubi post vocationem, quæ tribuit[ur] soli deo, tribuitur etiam homini quod illam recipiat, et cooperet[ur] g[rati]æ dei quam posset abjicere et n. cooperari, et tamen ibidem g[rati]æ dei potius quam liberti tribuit[ur] conversio q[ua] se [con]fert et disponit ad justificat[ione]m, et idem decer-nitur sub anatemate in cap[itulo]n 4.

Solet v[er]o c[irc]a dicta inq[ui]ri v[trum]. deus e[t] creat[ur]a concurrant ad actu[m] convers[ionis] unica num[er]o act[ion]e an duabus ad invicem dependentibus, verum quia resolutio hujus q[uæstion]is p[hysi]ca e., et forte n. mul[tu]m conducens ad nos-trum propositum, ideo illam ex professo n. disputo, et solum suppo[no] concurrere unica n[umer]o act[ion]e quia ex deo et volunt[at]e consurgit unica c[aus]a totalis ex duabus partialibus ad invicem dependenti[bus] in ord[in]e ad unicum eff[ectu]m convers[ionis], quamvis deus sit c[aus]a totalis in genere c[aus]æ principalis [et] totalis, et voluntas sit etiam totalis in suo gen[ere], nempe in r[ati]one instrumenti liberi, illa ig[itu]r unica simplex actio proveniens ab unica causa totali constante ex duabus partialibus; ut e. a Deo q[ua]tenus n. sine volunt[at]e dicit[ur] concursus dei in ord[in]e ad actum et eff[ectu]m convers[ionis] ut v[er]o est a volunt[at]e libera quamvis & n. sine deo d[icitu]r concursus volun-tatis in ord[in]e ad eundem effectum &.

Sufficientiam et efficaciam auxilij, gratiae, potius esse refundendam in Deum, quam in liberum arbitrium; et in quo consistat ratio utriusque auxilij. Cap. 15.

Partitio gratiae quae ad conversionem necessaria est in gratiam sufficientem, et gratiam efficacem communis est inter catholicos, et quantum ad rem ipsam attinet habet fundamentum in sacris literis, ex quibus constat ex his, qui vocantur ad justificationem quosdam non converti, cum possent, quosdam vero de facto converti, ut sumitur ex illa parabola de vocatis ad cœnam, quam induxit Christus Luc. 14. de vocatis ad cœnam, et quam bene ad hoc intentum ponderavit Aug. lib. 83. qq. q. 68. et similiter constat ex alijs locis relatis in discursu hujus disputationis et ex ipsa experientia. Quod vero ad nomen ipsum attinet, gratiam sufficientem vocant eam, cum qua potest homo converti, et justificari, sed non convertitur. Gratiam vero efficacem appellant cum Aug. qui videtur esse hujus nominis inventor in lib. de gratia et lib. arb. c. 5. et c. 16. eam per quam convertitur et justificatur.

Est 1º quod gratia sufficiens sit deo tribuenda et non libero arbitrio constat ex sæpe dictis in hac materia, et nunc breviter. Probatur quia illa includit illuminationes et inspirationes, quas Deus producit in nobis sine nobis scilicet libere cooperantibus, et propterea vocatio ad justificationem dicitur dei et non nostra, ut 2. ad Timot. 1. Qui nos vocavit vocatione sua sancta non secundum opera nostra etc. unde Aug. lib. 1. ad Simplician. q. 2. Quis potest (inquit) credere, nisi aliqua vocatione, hoc est aliqua rerum testificatione tangatur, et statim addit, Quis habet in potestate tali viso tangi mentem suam, quo ejus voluntas moveatur ad fidem. et lib. de spiritu et lit. c. 14. hoc ipsum tribuit deo dicens visorum suasionibus agit Deus etc.

2º certum est et ad efficatiam gratiae requiri cooperationem dei, et liberi arbitrij et ratio breviter est quia gratia efficax vel importat ipsam conversionem, vel certe dicit ordinem ad illam ut ponendam in re, ut infra commodius explicabo, et proinde sine illa in actu posita vel ponenda non salvatur ratio gratiae efficacis, sed ad ipsum actum conversionis concurrit deus simul cum voluntate libere cooperante et se determinante ad talem actum juxta latius dicta procedenti capite. ergo ad efficaciam gratiae requiritur utriusque concursus ac proinde deo et voluntati attribui potest et debet, et propterea dixit Aug. in lib. de gratia et lib. arb. c. 17. ut velimus sine nobis operatur (per vocationem scilicet quae soli deo tribuenda est) cum autem volumus, et sic volumus, ut faciamus nobiscum cooperatur. et ser. 13. de verbis Apostoli ait.

Agnosce quid confiteanis q^do dicis. adjutor meus esto ne derelinquas me
Adjutorem (inquit) invocas deum, nemo adjuvat. si ab illo nihil agat. &
paulo p^a. Si tu n̄ esses adjutor, ille n̄ eēt cooperator =

Hinc igr habuit locum haec diff^as ut. s. praecipue tribuenda sit gratia
efficacia an Deo cooperanti cum s^a an v^o homini libere cooperanti cum Deo
cui saepe At Catherinus, & pauci alij qui illum sequunt. potius eē tribuend^a
libero arb^o quam Deo; & Dioban pōr quia supp^ta vocat^e quae tribuitur
Deo h^o ē qui se determinat ad convers^m, Deus v^o quamvis concurrat cum
volunt^e se determinante n̄ tamen illam determinat, ad convers^m hic & nunc
exercendam, & sf. quia hac rōne hom^i & n̄ Deo tribuit. pecc^m, quod vo-
luntas hominis sit quae ad illud se determinat, quamvis Deus cum illa concur-
rat suo coi concursu & uti, juxta latius dicta s^a cap. 4.. Qua etz rōne^{is}
tribuit. actus bonus entit^is natis, & igni calefactio ad quam n̄ determinat. id
est determinars saltem q^tum ad specificat^em. et ex his inferunt Deum
conferre omnibus hominibus auxilia necess^a & coia quae dici solent suffi-
cientia s^nalia, & p^a eē paratum ad concurrendum cum omnibus & de facto
concurrere cum ijs, qui se determinant ad convers^m s^nalem; caeterum non
magis voluisse aut intendisse convers^m ejus, qui re ipsa convertit. quam
ejus qui n̄ convertit. nisi volunt^e beneplaciti, quae supponit sciam visio-
nis ci^a determinat^m volunt^is creatae, & convers^m ut factam in tali d^ia
temporis, Ab hac aūt coi reg^a excipiunt paucos insigniter vocatos
ut Magdalenam, Matheum, Paulum, & alios, quos convers^m efficaciter
voluit Deus, & ideo illis paravit uberrima auxilia, quibus moraliter certu
erat illos fore convertendos.

Sed certe istorum opin^o est improbabilis in Theol. q^{ia} docet potius libero
arbitrio quam Deo tribuendam eē gr^ae efficaciam, Deum q n̄ magis voluisse
convers^m ejus qui convertit. quam ejus qui n̄ convertit., vr. n. eē c^a Paulu
qui vocat^m eorum qui convertunt. appellat s^m propositum. i. s^m intent^em
vel volunt^m Dei, & ait ~~saepe~~ de facto semp ↄverti eos, qui hac vocat^e s^m
propositum, & intent^em Dei vocant. n̄ v^o alios. sic. n. 1. ad Thim. 2. nos
inquit vocavit (s. Deus) vocat^e sua s^{ta} n̄ s^m op^a n̄ra, sed s^m propositum
suum, & g^am. clarius ad Rom. 8. Omnia cooperant. in bonum ijs qui s^m
propositum vocati sunt s^{ti}, & s^a. nam quos vocavit (hac. s. vocat^e s^m p^posita)
hos justificavit. nullū excipit a justificat^e ex vocatis s^m propositum.
Et hinc habuit ortum illa d^o vocationis, quam saepiss^e inculcat Aug.
nam alia ē cui homo n̄ At, neq ↄvertit. ad Deum, & rōne cujus Deus ipse
n̄ intendit volunt^e absoluta & efficaci, ut h^o re ipsa cōvertat., quamvis rōne

illius conferat quod sufficit ad convers.m alia v.o e. cum qua semp. S.o convertit.
e quam deus confert volunt.e absoluta et efficaci, ut reipsa convertat.
et hanc multis nominibus solet appellare Aug. nam interdum cum
Paulo illam vocat sm̃ propositum, quia media illa proponit, et in=
tendit Deus S.m sic vocatum reipsa converti; sic, n. processit in lib.
de Praedestin.e Sanctor. c. 3. 13. et 19. et lib. de correpti.e et gra. c. 7. et in lib
de spu. et lit.a c. 34. et lib. 1. ad Simplician. q. 2. et lib. 2. contra duas eplas
Pelagianor. c. 9. congruam v.o illam appellat ex lib. 1. ad Simplicianu
q. 2. secretam, et altam ep.a 107., et denique lib. 2. de peccator. meritis
et remiss.e c. 19. illam appellavit certam sciam, quia s. dat. supp.la
scia dei certiss.a, quod media illa vocat.s sic sit convertendus, cuius
Loca p. commodius referam.

2.o quia destruit totam ronem praedestinat.is quae n. expectat de-
terminat.em absolutam volunt.is, p. quam S.o convertit. et p.severat in gra
usque ad mortem, sed potius praecedit illam determinat.m absolutam
n. n. casu et fortuito iste e. praedestinatus potius quam ille, quia s.
iste consensit Deo vocanti, et voluit perseverare usq. ad mortem alius v.o n.
sed potius e contra Deus ex prop.o, et intent.e voluit istum et n. alium
praedestinare; et ideo ex proposito et intent.e eo m.o vocat praedesti-
natum, ut reipsa consentiat, et conservat in gra ut reipsa p.seve-
ret quomodo non vocat alium, qui n. e. praedestinatus; neque si consen-
tiat vocat.s illum in gra conservat ita ut reipsa perseveret usque
ad mortem, id q ex professo docuit Paul. ad Rom. 8. dicens: Quos
praedestinavit, hos vocavit (s. vocat.e illa sm propositu, cui nullus
resistit, ut explicat Aug. lib. de correpti.e et gra. c. 7.) et quos vo-
cavit (hac vocat.e) hos iustificavit, et quos iustificavit (s. tanq.
praedestinatos), hos magnificavit, seu glorificavit; et addit Paul.
in c. 9. ut sm electi.em propositum dei maneret n. ex operibus, sed
ex vocante dictum e., quia major serviet minori, sicut scriptum e. Iacob
dilexi, Esau aut. odio habui. clare significans electi.em et decretum
seu propositum Dei de conferenda hac praedestinato beatitud.e prae-
cedere omnem consensum absolutum volunt.is creatae ex praecog-
nitum scia ri homis ... et ex hoc prio bene intulerunt eccles. Pres
et schol. Theol. nullam dari cam ex p.te nra electionis ad beatitud.m

sed totam ee referendam ad dei volunt^m. e 2^a v° Catharinus e qui illius opin^m sequunt, 9sequenter dicunt cujus ellect^em cam esse nram cooperat^m ita ut verum sit dicere, ideo ~~vero~~ deum elegisse istum potius quam alium, quia cognovit scia visionis istum potius quam alium bene cooperasse cum auxilio generali, et sufficienti gre, falsum v° ee ideo istum bene cooperasse quia electus e, et pp^a eo m° vocarg e adjutus quo aptum, et 9veniens fuit ut vocat. responderet, 9^a quod n e m° latus disput^m. Propter hæc Van. et Cumel in locis citatis induxerunt illam efficacem praedet^em necess° et inevitabiliter flectentem volunt^m ad conuers^m, quam pp^e vocant gram efficacem, e contendunt includi in vocatione et qua mediante Deus vocat praedestinatos, e rone cujus deo potius quam di tribuenda e conversio, e justific°, alij v° neoterici indu-cunt praedet.minat^m saltem moraliter flectentem voluntatem. etam hi q illi dut hanc ee vocat^m sm propositum, unquam altam secretam e sm certam dei sciam, quia ex vi illius deus certo cognoscit futuram 9vers^em. — caeterum omnes isti ut hanc veritatem adstruant, i. ut deo tribuant praecipuas p^tes 9versionis e n voluntati, fundam^ta desumut, a quibg ortum habent max^a inconuenientia in Theol. (ut satis 9stat ex s^a dictis). —

Sit igitur vra cc° semp desiderata in hoc ttt^u. Quamuis Deg n praedet.minet eo m° volunt^em ut necess^m sit phie vcl saltem moraliter illam ee 9vertendam nihilominus deo potius quam vo-lunt^i tribuenda e 9versio finalis, e justific°, ac proinde efficacia gratiæ: Hanc P. 1° ex sacris lit. nam ezech. 36. dixit dg spum meum ponam in medio vri, et faciam ut in praeceptis meis ambuletis e 2° Ioan. 6. nemo pot venire ad me nisi Pater meg traxerit eum, e s^a. nisi fuerit ei datum a P^re meo, e pp^ea dixit Paul. ad Rom. 9. n volentis, neq currentis, sed miserentis e dei e paulo p^a cujus vult miseretur, et ad Philip. 2. Deus e qui ope-rat. in nobis velle, et perficere. e 1. cor. 4. quis te discernit? (ab eo s. qui n 9vertit) quid habes q n accepisti? quod si accepisti quid gloriaris, e Aug. lib. 1. ad simplic. q. 2. Ut sit (inquit) nutus vo-luntatis, ut sit industria studij, ut sint opera caritat^e feruentia,

ille

ille (s. Deus) tribuit illo largit. et hoc ipsu late proseq. lib. de praedestin. S.S. c. 8. et inter alia dicit trahi a P.e ad X.m et audire ac discere a P.e ut veniat ad X.m, nihil aliud e quam donum accipere a P.e et lib. de gra et lib. arb. c. 15. Per gram dei fit ut sit h.o bonae volunt.is qui prius fuerat malae.. Per hanc etq fit ut ipsa bona voluntas quae jam ee coepit augeat. quae omnia manifeste indicant potius deo, quam volunt.i tribuenda ee convers.m s.nalem, ac proinde efficaciam auxilij grae, n. v.g soli deo sit tribuenda ut constat ex alijs locis SS, in qbs tribuit etq volunt.i, id q saepe et bene explicat Aug. nam ttt.u 26. in Ioa. exponit vba illa Ioan. 6. jam relata dicens. quomodo volunt.e credo si trahor; ego dico parum e volunt.e, etq volupt.e trahens ds q.a et ser. 13. de vbis Apli explicans vba illa quotqt spu dei aguntur. sic ait. Dicet mihi aliquis, g agimur et n. agimus. R. imo et agis, et agens ect.a et lib. exposit.is epl. ad Rom. - c. 26. ca illa vba, n. volentis, neq currentis ect.a. n. tollit (ingt) liberu volunt.is arbitrium, sed n. sufficere dicit velle nrum nisi adjuvet Deus. id quod latius tractat lib. 2. ad Simplic. q. 2. et inter alia dicit. Opus e velle, et currere; n. n. frustra diceret. Sic currite ut comprehendatis, n. tn volentis, neq currentis sed miserentis e dei ut q volumus adipiscamur, et quo volumus perveniamus. et lib. de spu et lit. c. 34. explicans vba illa 1. Cor. 4. Deus e qui opat in nobis velle et perficere. Consentire (inquit) vocat.i dei.. l. ab ea dissentire propriae voluntatis st, quae res n. solum n. infirmat quod dictum st, quid hes q n. accepisti.! verum etq confirmat; accipere n. et habere anima n. pot dona, nisi consentiendo..

2.o hoc ipsum P. et magis declaro hac rone, quia tota vocatio praecedens actum convers.is s.nalis procedit a solo deo tanq a ca prali quamvis aut concurrant intells et voluntas, concurrunt tn ut insprm.ta necess.a ad actus s.nales quibs constat voc.o s.nalis, et p.a ad actum ipsum conversionis s.nalis concurrit Deus tanq ca pralis concursu s.nali, a quo, et n. a volunt.e tanq a rone formali specificante sumit.r s.nalitas conversionis rone cujus ipsa st ultima dispos.o ad justificationem et gram, s ad Deum referenda e effic.a gratia et convers.is qt.g hac st sicut oportet ad justificat.m et gram habitualem, n. v.o ad volunt.m, quae cocurrit ut liberum instrumentum

eo a' quo tanq a' p'ne formali specificante nihil s'nalit simul.
sed solum liber consensus et det.minº ad operandum hic et nunc
iuxta dicta c. praeced. et pp.ª bene Paul. ad Rom. 9. n. e' vo-
lentis, neq currentis, sed miserentis dei. et 1. Cor. 4. Quis te dis
cernit? quid hes q n accepisti? q si accepisti, quid gloriaris, quasi
n acceperis? plane significans totum s'nalitatis q habet. in h.
libere consentiente referendum ee in Deum, et Aug. lib. 2º
ad Simplic. q. 2. ~~Quid habes quod n accepisti, quod si accepisti q~~
~~gla~~ Opus (inquit) e velle currere, n. n. frustra dicit. Sic currite
ut comprehendatis, n tn volentis, neq currentis, sed miserentis dei
ut quod volumus adipiscamur (s. iustificatm) et quo volumus
perveniamus. (s. beatitudm). et idem fere habet lib. expositionis
ep. ad Rom. c. 62. et lib. 1. Retractat. c. 22. et lib. de praedestin.
Sanctor. c. 3. et lib. 4. contra duas ep. Pelagianor. c. 9. —

Atq ex his constat ad fundamm Catherini, quia licet ab hoc
libere operante formaliter loqdo sumat. exercitium conversionis
n tamen ab eodem hoc, sed a Deo sumit. quod conversio sit sup
nalis, et ultª dispoº ad iustificatm. et addendum e ad solutm
confirmatae, quod ad actum pecc. concurrit Deus concursu gli
naturali relinqdo n solum exercitium sed specificatm illius peccati in
potestate voluntatis a qua proin sumat. et cui tribuit. + sm dicta c. 4.
ad actum vº bonum entitatis nalis n solum concurrit hoc mº deus, sed etiam
consulendo illum et ponendo hm in circumstantiis in qbus sciat bene operaturum
hac s. intend. ut bn oper. et ideo multo magis tribuit. deo actus bonus
entitatis nalis. q actus malus; et nihilominus multo magis tribuit deo actus
s'nalis quantumvis liber q actus liber nalis entitatis, quia in ordine ad sup
natem movet deus sm vocare s'nali, et ad eundem concurrit simul cum vo-
luntate determinando illam si n ad exercitium, saltem ad ee s'nale actus
ad actus vº entitatis nalis n e opus aliqua speciali pmotione, sed sufficit nalis
repraesentatio obi honesti, et voluntas e quae determinat concursum qi natem
n solum ad operandum hic et nunc sed etiam ad specificatm actus entis nalis
in ordine ad quam e voluntas ex se determinata.

+ totum hoc

Dicet. fortasse ex dictis suffic. colligi omnem pam et s'nalitem quae
intrinsece reperit. in actibus intellus et voluntatis huic ante convers.m sive in
illa potius ee tribuendam Deo quam volunt., ac proin efficaciam auxi-
liorum s'natium, si per auxilia intelligas n solum praecedentia, sed concomitantia

et per efficaciam illorum eadem auxilia quo deinc effectum justificationis et
gratiae habitualis, patet enim ipsam convers.m non aliud esse dispositionem ad hanc justificationem
et gratiam nisi quatenus est finalis. caeterum partitio auxilij in efficax et sufficiens
apud Schol. Theol. et Aug. solummodo in ordine ad auxilia praevenientia convers.em
seu quod idem est in ordine ad ~~conver~~ finalem vocationem, et illa dicitur sufficiens cum
qua potest homo converti, sed re ipsa non convertit, illa efficax cum qua reipsa convertit.

Ex quibus fit 1° nil referre ad hanc efficaciam quod conversio sit finalis
dummodo reipsa detur. 2° fit ante actualem convers.m dandum esse aliquid in una
vocatione cujus datur efficax, et reipsa habitura effectum, quod non datur in alia
quam propterea non sequitur effectus, et ideo non dicitur efficax, sive hoc physice necessitet voluntatem
sive moralis, ita ut determinatio ipsa physica maneat in potestate voluntatis. Vel
certe dicendum est gratiam praecedentem dici efficacem, vel sufficientem denominatione tantum ex-
trinseca ab effectu conversionis subsequuto, vel non subsequuto; et si ita est, erit omnino
per accidens et materialiter intentionem Dei quod una vocatio sit efficax, alia vero non, et proinde
vocatio, quae dicitur efficax, non erit secundum Dei propositum, nec magis congrua, alta, se-
creta, et secundum scientiam Dei quam alia, quae dicitur sufficiens; quae omnia, ut patet ex
dictis, non sunt secundum Aug., sed contra secundum Paulum appellantem vocationem secundum proposi-
tum eam, cum qua Deus vult hominem reipsa converti.

R. 1° quidquid sit de gratia efficaci vel sufficienti, certum debere esse totum quod est gratiae
et finalitatis in nostris operibus tribuendum esse Deo quam libero arbitrio, ut hac-
tenus dixi. Et addo 2° efficaciam gratiae posse sumi vel in ordine ad justificationem
vel in ordine ad convers.m; et sumatur 1mo certum esse debere refundi in Deum
potius quam in liberum arbitrium quia conversio non quo conversio, sed quo finalis, est
dispositio ad justificationem, cum quae ex lege divina habet necessariam connexionem, et propterea dicitur
efficax in ordine ad talem justificationem. Solum ergo remanet difficultas de efficacia
vocationis in ordine ad ~~justificationem~~ ~~conversionem~~ ad cujus solutionem et confirmationem, et ut haec difficultas
a fundamentis explicetur et tollantur propositis objectionibus.

Suppono Deum evidenter cognoscere res omnes non solum sub esse possibili
aut sub esse existente in aliqua differentia temporis, sed etiam quod quisque faceret
si poneretur sub quacumque conditione quamvis non habente necessariam connexionem physicam
aut moralem cum effectu. v. g. ~~Deus~~ Petrum esse convertendum si in tali instanti
vocetur a Deo cum sola communi et generali vocatione finali, quae nec necessario physice neque
moraliter infert convers.m, non vero si vocetur in isto instanti; eo quod in illo pro
sua libertate consentiret si vocaretur, et pro eadem non consentiret, si vocaretur in isto.
Et quidem quod detur ista scientia in Deo, quae ab aliquibus dici solet media inter
scientiam simplicis intelligentiae et visionis, ab alijs (quod magis placet) scientia
conditionata simplicis intelligentiae et dixi 1. p. q. 14. a. 13. et 3. p. q. 1. a. 3.

ex ss.ª & SS.P., & P. quia hoc prop.º v.g. si P.º qui mortuus est
uocaret. a deo in hoc instanti cum too aliqua vocat.e supnali, converteret.
& bene resp.t Deo uocanti. significat aliquam verit.m l. falsit.m determinatā
q illa e scibilis, ac proinde de facto sciet. à Deo, aliter eet aliqua veritas
quae deum lateret. Resp. solet hanc, et similes prop.es eē f.as quia prop.o
conditionalis, qualis e ista, solum importat rōnem conseq.e, s. q unū bene inferat.
ex alio, ut si sol lucet, dies e; ac proinde q.do non bene inf.r prop.o conditionalis
e falsa; n' infert. aut conversio P.i ex posit.e vis uocationis s.nalis, nisi ad-
dat. illa promotio efficax, quae necess.o phice, l. saltem moralit.r di inferre convers.m
Caeterum haec solutio e insufficiens. & P.o quia nemo dubitat de verit.e
illius prop.is in rone conseq.e sed evidens e ut sic ee falsam, sicut e evidens,
vin in praesenti suppositio, ex illa uocat.e n' necess.o phce. l. moralit.r infer-
ri uocat.m P.i in hoc instanti; & nihilominus homo cordatus & prudens, adhuc
merito dubitare posset, et solet, an P.s converteret. si uocaret. à Deo in hoc in-
stanti temporis, q dubitat de aliqua verit.e, quam importat illa prop.o, praet.
rōnem conseq.e, de qua n' dubitat, & certe si quis illam [illegible] affirmaret,
existimaret. dixisse verum, si reipsa Petrus modo ~~converteret.~~ uocat. ad vitā
et vocans converteretur. - Et 2.o quia (ut dnt logici, & late pbat Greg.
1. d. 38. q. 1. et Cordub. lib. 1. q. 9. 55. ~~[illegible]~~ dub. 2.) ~~[illegible]~~ Propositiones contingentes
de futuro absoluto, sunt, et fuerunt ab aeterno determinatae verit.is vel
falsitatis, quia earum veritas regulat. ab effectu, qui enuntiat. fore l. n'
fore, sic .n. haec prop.o e m.o determin.e vera, l. determin.e falsa. Petrus
crastina die convertet., quamvis nesciamus v. sit v.a l. potius falsa,
sicut nescimus an conversio P.i sit fut.a vel n' sit futura: sic ig.r
dni e de propositionibus de fut.o conditionato, quamvis .n. nos nesciamus,
sed dubitemus de verit.e l. falsit.e huius prop.is, si P.s uocaret.
in hoc inst.i, ille converteret., quia nescimus quid reipsa faceret sup-
posita uocat.e, nihilominus illa e determin.e v.a l. f.a, & eius
veritas regulat. ab eventu, qui eet ex supp.e q P.s vocaretur
in hoc instanti - Quare sicut Deus scit ab aeterno veritatem l.
falsit.m illius prop.is de fut.o absoluto, n' ob necess.am connex.em phcā. vel
moralem, quam hēt voluntas cu' convers.e quia haec necessitas nulla
e, imo supp.r voluntas ~~manens~~ indifferens futura ad convers.m l. n' convers.m
sed pp eminentiam sciae dei, quae attingit quamcumq. verit.m et deter-
minat.m volunt.is futuram: eadem rone evidenter cognoscit verit.m
vel falsit.m illius prop.is de fut.o conditionato n' ob connex.em necess.m quā hēt

vocatio si ponit in hoc instanti, respectu voluntatis Petri cum conversione ejusdem, quia hac connexio supponit non esse, sed propter eminentiam scientiae dei, qua attingit quamcumque determinationem voluntatis sub conditione futuram, ac proinde attingit an Petrus converteret in hoc instanti, si vocaret ab ipso vocat^e aliqua cum supnaturali.

Ex hac q. doct^a licet jam colligere 1° quo modo detur vocatio efficax distincta a sufficienti non quidem in hoc q efficax phice vel saltem moraliter necessitet volunt^m aut p hoc q in poster uberiora auxilia phca vel moralia, quamvis interdum soleat, ut dixi 1. prae sufficiens v^bi n.; sed quia sufficiens re ipsa n e habitura effum convers^s efficax v^e e habitura illum. quod aut conversio sit futura supp^a vocat^e provenit a volunt^e tamq a in se phice determinante ad convers^m a Deo aut tamq a 1^a radice, ut potequi cognoscens scientia conditionate hominem ee convertendum in hoc instanti et n in alio, voluit vocare in hoc inst^i in quo agnoscit ee convertendum. Et ex hoc pulchre induxit Aug. vocat^m efficacem, n v^e ex eo q phice vel moraliter necessitet volunt^m ad convers^m, et ob hanc cognit^m conditionatam et volunt^m absolutam conversionis Petri media vocatione in hoc instanti determinato, hanc vocat^m merito appellavit ex proposito, congruam, altam, secretam, et certam scientiam, ut patet ex locis cit^s et praesertim ex lib. de q. ad Simplicianum q. 2. et de praedestinat^e Sanctorum cap. 16. et ex epistola 105. et ex toto fere libro hypognosti. quare n fortuito et q accidens seu praet dei intentionem hac vocatio est efficax, sed omnino per se, et ex dei intentione et absoluta volunt^e convertendi P.^m, atq adeo ante actum ipsum conversionis illa vocatio merito dr efficax, quia apud deum certum omnino est media illa fore conversionem, quamvis illa dei cogn^o et scia conditionata dependeat a libero consensu Petri futuro ex suppositione quod vocet in hoc instanti.

2° colligit n solum supernaturalitatem conversionis, sed et ipsam actualem conversionem ac proinde efficaciam gratiae convenientis tribuendam ee Dei mia tanquam 1^ae radici, quatenus scilicet agnoscens deus ab aeterno, quod si Petrus vocaret in hoc instanti, et sub his cc^m stantijs n converteret, si vero vocaret cum alia vocat^e in alio inst^i, et sub alijs cc^m stantijs converteretur, voluit pro sua

misericordia vocare illum in eo instanti, in quo sciebat illum eē convertendum potius q̄ in alio, in quo sciebat non esse convertendum. Ergo quod Petrus sic e nunc convertat: revocandum est in Deum tamq in p.am radicem, quamvis secundariò revocari possit, e debeat in voluntatem Petri qui liberè voluit converti, & si nollet in hoc instanti, nec in alio converti reipsa n̄ converteretur, quare ipsa voluntas est quae physicè e realiter determinat vocationem, ut habeat actum secundū conversionis quamvis deus cognoscens sua conditionata hanc suam liberam determinationem sub conditione futuram ex suppositione q̄d vocaretur in hoc instanti potius quàm in alio elegerit hoc potius quàm aliud advocarem. Et ex hac doctrina bene intelligunt PP. ecclesiae efficatiam vocationis eē referendam in dei m̄iam potius quàm in liberum arbitrium. Origen. lib. 7. ep. ad Roman. in cap. 9. An n̄ het potestatem figulus luti etc. asserit deum pro sua m̄ia vocasse Paulum potius in tali temp.e quàm in alio, quod praesciuit in hoc tempore potius quàm in alio eē convertendum. et hoc docet Chrys. de Centurione. homil. in Ps. 115. et hom. 31. in Matth. hoc asserit de Petro, Ioanne, matheo, et Paulo. et addit. Nam qui corda scrutatur, etiam quando unusquisque ad obediendum paratus erat n̄ ignorauit. e hom. 65. explicans parabolā de conductis ad vineam, dicit. Illi manè, alij 3.a alij 9.a alij undecima hora vocantur, quia tunc obtemperaturi erant. quod et Paulus significauit dicens. quando autem visum est deo qui me segregauit etc. quando autem visum est? certè quando obtemperaturus erat, nam deus à primis etiam incunabulis voluisset, sed quia illum remixurum sciebat, tunc voluit cum animum ipsius penetraturam vocationem non ignorabat. Huc pertinet quod docet Aug. lib. 6 q. ur. q. 2a. xpum non antea venisse cum posset, quia praesciuit non antea homines in illum eē credituros. et addit lib. de Praedest. Sanctor. c. 9. quid certius quam xpum praesciuisse, qui e quando e quomodo in illum essent credituri. et lib. 1. contra Crescōnium. c. 8. xr n̄ solum praedicasse ijs quos credituros eē praesciebat, sed etiam eis quos sciebat repugnaturos praedicationi.

3° ex hoc eodem principio licet etiam colligere quomodo Deus interdum praedestinat hoc salua voluntatis indifferentia, e libera consensione eius morali; e nihilominus non ob eorum merita sed mere gratis quosdam illos vocat in talibus circumstantijs, in quibus scit esse conuertendos, potius quam in alijs in quibus scit esse repugnaturos vocati; e post conuersionem illos sua prouidentia collocat in circumstantijs, in quibus, et cum quibus cognoscit perseueraturos usque ad mortem, non vero in alijs, in quibus, et cum quibus scit esse amissuros, et nunquam recuperaturos gratiam. sic enim procedit Amb. c. 8. ad Rom. iis qui secundum propositum vocati sunt, et c. 9. circa id. miserebor cuius miserebor. Hieron. circa id. quos praesciuit, et praedestinauit ubi Theodoret, Theophil, Sedulius, Oecumen. et Origen. lib. 7. in ep. ad Rom. et inter alia dicit praecedit quod scientia dei, per quam nosceret qui in se labores et tentationes habituri sunt, et ita praedestinatio sequitur. ubi priorem esse scientiam conditionalem (de qua isti PP. aperte loquuntur) et non de scientia visionis (ut male aliqui interpretantur) quam volunt absolutam ordinandi homines ad vitam aeternam aperte constat. ex quo fit ut interdum deus eripiat eos praedestinatos a vita, quos scit etiam hac scientia conditionata lapsuros in peccatum mortale si diutius viuerent. id quod optime docent Cyril Alex. lib. 3. contra Iulian. post medium § confert autem. ubi approbat dictum Porphirij sic loquentis. deus sciens futurum saepenumero prouenit hos quidem per pietatem adhuc adolescentes e vita eripiens, alios per futuras in posterum illis poenas, alios autem miseranus quos liberat ab immedicabilibus calamitatibus. Nissen. et philosophus qui etiam de prouidentia c. ultimo. ubi inquirit quomodo viri de morte interdum perpessi sunt sine causa, si enim (inquit) iniuste quare non prohibuit justa prouidentia occisionem, si iuste inculpabiles sunt qui occiderunt etc. et alt. is qui occidit, injuste occidit, e qui occidit, aut juste occidit aut utiliter juste, cum per rationes justas, nobis aut occultas, utiliter vero praecognoscente prouidentia futuras ab eo malas operationes, et quando conducibile est eius adesse tisti vitam ejus, cognoscit enim deus futura, praesentia, quae praecauet per mortem ejus. quae verba refert ex Neamesio, Anastasio, Nis. lib. unico in sacris q. 17. ad finem, unde etiam constat libros illos falso adscribi Nisseno cum scripti sint a Neamesio. e haec omnia latius docet Aug. et saepissime ad hoc propositum refert verba illa Sap. 4. Raptus est ne

malitia mutaret intellectum ejus. e addit lib. de bono persev. c. 9. certe poterat illos deus præsciens eē lapsuros auferre de hac vita. et lib. de correp.e et gra. c. 8. addit. dicere deum aut n̄ præscivisse mala futura, quæ quis operaretur si viveret, aut illum n̄ potuisse de hac vita rapere ne malitia mutaret intellectum ejus, n̄ pōt accidere sine maxa insania aut perversitate.

Ex præta colligitr quo mō ijs qui n̄ convertunt imputanda sit ad culpam quod n̄ convertant. aut quod n̄ consequāt salutem cum possent eā moraliter converti et illam consequi. Ratio autem est quia quando a Deo vocant. habent qq requisita moraliter ad conversionem, e n̄ deficit nisi eorum consensus quem pro sua indifferentia et libertate nolunt præstare quod si semper eent bene operaturi cum auxilio commun. si nali, sicut revera possent numquam vocarent. a deo in aliquo tempre. vel sub aliquibus circumstantijs sub quibus cognoscebat n̄ eē convertendos, e in quibus dedit quod requirebat. e sufficiebat etiam moraliter ad conversionem et ideo dixit Aug. lib. de na. e gra. c. 26. Deus n̄ deserit, si n̄ deseratr., ut pie semper juste que vivatr. e lib. 1. ad Simplician. q. 2. noluit Esau e n̄ cucurrit, et si voluisset e cucurrisset cum dei adjutorio pervenisset, qui eā velle currere vocando præstaret, nisi vocatione contempta reprobus fieret.

Dicet. fortasse deum potuisse vocare illum qui hic et nunc vocatus non convertitur, in alio instanti, et circumstantijs in quibus præcognoscit eē convertendum si vocaretur ac proinde posse eā refundi in deum quod iste n̄ convertatur. R. deum n̄ teneri hominem vocare in hoc instanti et consequenter ad dei nam eē revocandum quod vocetur in hoc instanti, in quo homo converteretr si vellet quamvis re ipsa n̄ convertatur, quod s. n̄ vocet. in alio, in quo scit deus fore convertendum si vocaret., ac proinde quod n̄ convertat. n̄ pōt reduci ad deum, tamq ad cam culpabilem, cum ad id n̄ teneat. bene tamen tamq ad cam efficientem, hoc e n̄ volentem conferre huic tantam misericordiā

ut late probatum est a me ex PP. praecipue c. 4.

Et si quis rursus roget cur potius deus vocet istum in instanti in quo scit esse convertendum et post conversionem illum diligat et gubernet cum modo et circumstantijs quibus scit perseveraturum usque ad mortem; et non in alio tempore et circumstantijs in quibus scit non esse convertendum et tandem damnandum; alium vero e contra potius vocet in tempore et circumstantijs in quibus scit non esse convertendum, sed damnandum, et non in alio tempore et circumstantijs in quibus scit esse convertendum, et salvandum. Huic interrogationi non potest aliud responderi, quam cum Paulo ad Romanos. 9. O homo tu quis es ut respondeas Deo? Nunquid dicit figmentum ei, qui se finxit, quid me fecisti sic etc.ª et c. 11 O altitudo divitiarum sapientiae, et scientiae Dei quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus et investigabiles viae ejus. Quibus in locis totum hoc discrimen reducit ad meram Dei voluntatem, et ad inscrutabilia Dei judicia, ut bene ad hoc intentum tractat et prosequitur Augustinus libro de Praedestinatione sanctorum c. 12. et 13. et lib. de gratia et lib. arbitrio cap. 23. cujus verba paulo ante retuli, et lib. 1. ad Simplicianum q. 2. non potest (inquit) effectus misericordiae dei; (vocat autem, ut ex contextu constat, dei misericordiam, quod homo vocetur in hoc instanti in quo convertitur potius quam in alio, in quo non erat convertendus si vocaretur) esse in hominis potestate, quia si vellet eorum ipsorum misereri posset ita vocare, quo modo illis aptum esset, ut et moverentur et intelligerent, et sequerentur. Et addit in libro de bono perseverantiae c. 8. Cur iste ita vocetur (intellige in tali tempore et sub talibus circumstantijs) ut vocantem sequatur, ille aut non vocetur, aut non ita vocetur ut vocantem sequatur inscrutabilia sunt judicia ejus. et denique concludit lib. de spiritu et litera

Cap. 34. Iam si ad illam profunditatem quisquam nos vocabit, cur illi ita suadeat, ut persuadeat; illi aut non ita, duo sola occurrunt interim quae Rae placeat. O altitudo divitiarum. et. numquid iniquitas apud deum?

Dices. forsitan quod postquam deus pro sua misericordia vocavit Petrum sub his circumstantijs in quibus praescivit esse secuturum, et non in alijs, in quibus praescivit non esse secuturum tota efficacia conversionis ac proinde gratiae reducenda sit in liberum arbitrium, a quo provenit ut de facto libere se determinet ad conversionem. ex quo videtur inferri quod praecipue reducenda sit in liberum arbitrium, quod Petrum vocari in hoc instanti potius quam in alio praedicto vocationem non est aliquid reale in Petro, sed bona quaedam consequentia moralis, quae reducitur ad dei misericordiam extrinsecam. determinatio vero voluntatis est aliquid reale, scilicet ipsa productio actus cum potentia indifferenti in ordine ad producendum, vel non producendum illum. Adde quod ab ista determinatione dependet illa misericordia, quod si determinatio non praecognosceret futura supposita vocatione, vel deus non vocaret in hoc instanti. vel si vocaret vocatio non procederet ad conversionem. R. certum esse quod efficacia vocationis et gratiae quantum ad effectum dependeat etiam a libero arbitrio se determinante ad actum conversionis cum possit se non determinare ut probavi initio huius c. et similiter certum est quod postquam vocationem factam in hoc instanti, et sub his circumstantijs potius quam in alijs libero arbitrio tribuendum sit quod ab ipso fiat conversio hic et nunc. sed hinc non licet inferre quod efficacia conversionis et gratiae praecipue tribuenda sit libero arbitrio sed deo a quo est vocatio realis et specialis, quae est initium conversionis. et propterea haec vocatio fit in hoc instanti potius quam in alio ut reipsa sit conversio, et quamvis haec dei misericordia nil ponat reale in homine praeter vocationem et dependeat a consensu voluntatis, quia cognoscit futurus sub conditione vocationis in tali instanti, nihilominus tanti ponderis est haec moralis consequentia, ut ratione illius deo debeat praecipue attribui efficacia conversionis ut potequi si vocaret in alio instanti ut posset etiam iuste, reipsa non esset conversio Petri. Concludo quod quod deo tamquam in radici debeat praecipue attribui efficacia vocationis quatenus Petrum vocavit in eo instanti in quo praescivit esse secuturum, et non in alio, in quo si vocaret non converteretur; Petro vero minus principali et tamquam determinanti se ad conversionem suppositam illa vocatione. ut preclare ait Aug. lib. 83. qq. q. 68. ut si quisquam sibi tribuit quod venit vocatus non sibi potest tribuere quod vocatus est. ac denique quamvis est gratiae et specialis non solum in vocatione sed in ipsa libera conversione merito tribuitur deo ut concurrenti determinando ad specialiter. et ob id Aug lib. 1. ad Simp. q. 2 ait. ut fieri operatione festinantia ille deus tribuit ille largitur. quod latius prosequitur lib. 2. q. 2. De quo supra c. praecedenti

Ex duobus hominibus æqualiter vocatis posse et interdum fortasse otingere ut unus convertat. et alius non. cap. 16.

Ex dictis præcipue in c. 14. et 15 colligitur jam eandem pro 2a opinione contra 1am posse interdum contingere ut ex duobus hominibus habentibus æquale auxilium præveniens physicum et reale, unus convertat. quia vult; et alius maneat in peccato quia converti non vult, id quod docent Althisiodor. lib. 2. sum. tit. 2. c. 8. Driedo de captivit. et redempt. gen. hum. tit. 4. c. 2. p. 5. ass. 5. Ruar. Taper a. 7. contra Luther. prop. 7. et 10. Ioan. à Bonnonia tit. de gratia et lib. arb. 9. ex suis autem innulli. Bellarm. lib. 6. de lib. arb. c. 15. Arracat. 2. sent. d. 25. q. 1. a. 2 præcipue arg. 2. ex argum. ult. loco positis, Soto lib. 1. de nat. et gratia. c. 16. Vega lib. 6. in Trid. c. 9. q. 3. punct. 4. quatenus hi duo ultimi dicunt eum qui præveniens est minori auxilio interdum converti, quamvis alius qui habet abundantius auxilium præcedens ipsa non convertat. et jam quamplures neoterici. Et Ratio breviter est quia posito illo æquali auxilio præveniente quilibet illorum habet quæ necessaria sunt et sufficiunt ex parte Dei ad conversionem exercendam et solum restat exercitium seu determinatio ad conversionem, quam tamen potest et solet homo exercere pro sua libertate cum auxilio concomitante et supranaturali dei, quod pro eadem potest unus converti, et interdum convertetur si vult et alius non converti quia non vult, et hæc ratio sic potest amplius urgeri et confirmari quia ex duobus æqualiter vocatis potest uterque consentire vocationi dei etiam si præter vocationem non superaddatur aliqua gratia præveniens conversionem et similiter potest uterque dissentire etiam si nihil detrahatur de vocatione sed quia uterque vult aut non vult, ut sumitur ex Trid. ses. 6. c. 5. et can. 4 et ex Aug. lib. de spu et lit. c. 34. dicente. consentire vocationi Dei vel ab ea dissentire propriæ voluntatis est. ergo ex illis duobus poterit unus consentire quia vult et alius non consentire quia non vult. Ex quibus ulterius infertur quod fortasse hoc sæpe contigerit, nam cur id negabitur contigisse, cum sit non solum physice; sed etiam moraliter possibile justa dicta sup. cap. 13. idque videtur colligi ex illa parab. quæ habetur Luc. 14. de vocatis ad cœnam, ex quibus ad eandem cœnam et in eodem tempore et ab uno vocatis quidam venerunt quia voluerunt, quidam vero non quia noluerunt, id quod bene ad hoc propositum ponderavit Augus-

lib. 83. qq. q. 63. Simile e illud Actor. 28. ubi d. Veniebant ad Paulum in hospitium plures quibus exponebat testificans regnum dei, suadens que eis de Iesu, de lege Moysi, et Prophetis a mane usque ad vesperam, et quidam credebant iis quae dicebantur, quidam vero non credebant. et multo urgentiora sunt verba illa Matth. 11. Vae tibi Corozaim, vae tibi Bethsaida, quia si in Tyro et Sydone factae essent virtutes quae factae sunt in vobis, olim in cinere et cilicio poenitentiam egissent. et paulo infra quia si in Sodomis factae essent virtutes quae factae sunt in te etc. quo loco affirmat Tyros, Sydonios, et Sodomitas convertendos cum eisdem omnino signis, quibus noluerunt converti Iudaei.

Respondere solet quod licet signa exteriora essent omnino eadem non tamen caetera quae iuvant ad conversionem essent paria, quia Tyrii, Sydonii, et Sodomitae vel magis interius illuminarentur vel non erant tam male dispositi sicut erant illi Iudaei, quod Christus repraesendebat. Sed haec solutio non est ad rem nam potius illi populi erant peius dispositi, et non magis interius illuminati, sed forte minus. sic enim habet vim comparationis Christi perinde argumentantis ac si dixisset. videte o Iudaei quam sitis rebelles Evangelio ac supplicio digni, nam si coram flagitiosissimis hominibus et pperam dispositis, quales sunt Tyrii et Sydonii, et fuerunt olim Sodomitae, facta fuissent haec eadem signa, omnino acquiescerent veritati, quam vos pro vestra malitia impugnatis. et certe si posset aliquis respondere non fuisse caetera paria, eo quod Tyrii Sydonii et Sodomitae essent melius dispositi et magis illuminati quam Iudaei enervaretur prorsus ratio Christi. quoniam dicit Iudaeos cum eisdem vel cum maioribus auxiliis non fuisse conversos, cum alii vel cum minoribus converterent. alii populi. et propterea Aug. lib. 12. de Civ. c. 6. Si (inquit) alii duo aequaliter affecti animo et corpore videant unius corporis pulchritudinem qua visa unus eorum ad illicite fruendum moveatur, alter in voluntate pudica stabilis perseveret si eadem tentatione ambo tententur, et unus ei cedat atque consentiat, alter vero idem qui fuerat perseveret, quid aliud apparet nisi unum voluisse, alterum noluisse a castitate discedere. Quod testimonium ad hoc idem probandum bene ponderarunt Altissiod, et Argent. et alii etc.

Et si contra haec opponas quod secundum istam opinionem totalis causa diversitatis subiectis qui convertitur in ordine ad alium qui non convertitur est reducenda in liberum arbitrium quia in caeteris sunt omnino pares, ac proinde quod iste qui convertitur

discerneret ab illo qui n̄ suertit. n̄ rone gr̄e, sed liberi arbitrij, ꝯ a illa 2ba Pauli 1. Cor. 4. Quis te discernit quid habes q̄ n̄ accepisti, q̄ si accepisti quid gloriaris etc. et q̄ effic.a auxilij gr̄e reducat. ad liberum arbitrium potius quam ad Deum s.a dicta. c. prac. R. illos duos ee pares in gr̄a uocante seu preven.e p̄sca, et reali, sed tamen in eo qui conuertit. prat. illam gr̄am e etz gr̄a coadjuvans, quae n̄ e in eo qui n̄ suertit. ees tamen si respondere vellet uocat.i et prat.a e quaedam extrins.a mia et provid.a moralis, quae n̄ e in eo qui n̄ suertitur, q̄tg ille qui suertit, uocat. in eo instanti, in quo deus ab aeterno cognoscebat ee suertendum, alius v.o in insti, in quo deus sciebat n̄ ee suertendum, et rone utriusq̄ gr̄a haec suersio tribuit. deo potius q̄ libero arb.o. Prat. hac aut verum e q̄ libera cooper.o et suersio tribuenda sit homini, ita ut v.m sit dicere ille conuertit. quia vult, dumodo hac cats n̄ importet cam radicalem, et praecipuam suersionis sed proximam, et minus principalem, seu instrum.lem, a qua provenit determino ad suers.m quamuis a Deo proveniat s.nalitas, ac proinde discrimen rone cujus hac suersio e utilis ad justificat.m, et hoc solum stendit Paulus in 2bis allegatis, ut s. discrimen ptinens ad justificat.m quod e int. justum et peccatorem referendum sit in deum, et n̄ in h.m quamuis ut in justo sit hoc discrimen. nec.io regrat. ejus libera cooperatio, et determin.o, ut bene explicuit Aug. lib. de spu et litt. c. 34. cum dixit. consentire uocat.i dei. l. ab ea dissentire propriae volunt.is est. quaeres n̄ solum n̄ infirmat q̄ dictum e. quid habes q̄ n̄ accepisti verum etz ꝯfirmat, accipere. n. et habere anima n̄ pot dona, nisi consentiendo etc., de quo latius dictum e sup c. 14. et 15.

Quod si denique opponas illos duos n̄ fuisse pares etz in gr̄a praeueniente, q̄tg in eo qui suertit. fuit uocatio congrua et s.m propositum dei. i. in eo insti facta, in quo deus sciebat h.m ee suertendum, id quod pertinet ad magnam gr̄am et dei miam, quam n̄ ꝯtinet alteri, quem uocauit in eo insti, in quo sciebat n̄ ee suertendum. R. totum hoc ee v.m, sed haec gr̄a et mia prat. illuminat.e et inspirat.e, nihil reale ponit in eo, qui conuertitur, sed solum ptinet ad extrinsecam congruentiam, quae lt n̄ reperiat. in alio, qui se ipsa n̄ suertit. nihilominus possunt ee omnino aequales in gr̄a uocat.e includente illuminat.e et inspirat.e, et in alijs donis ptinentibus ad corpus et aiam

sicc natib, sucs ... de ijs aut qui hoc m.o constituunt aequales fuit semp controversia, et nos affirmamus posse et interdum fortasse contingere ut unus convertat. alius v.o non, id quod negant P.P. D. Van. et F. Cumel. contra quos suscipit. praesens disp.o et pp.a addidi=

solvunt. argum.a pro 1.a opin.e contra 2.m desumta ex rone et modo quo causa 1.a debet concurrere cum 2.a praecipue libera, et explicatur quid de hoc sense=rit D. Thomas. Cap. 17.

=runt Ruiedo et Ricardus v.at praecedere aliq intentionale in eo qui convertit., q n.' reperitur in eo qui n.' convertit. idest, hanc extrinsecam ... sm intentionem dei ordinata ad convers.m et quae nil reale ponit in eo qui convertit. et

Quamuis arg.a, quae adduci solent pro 1.a op.e contra 2.m ex dictis fere soluta sint, abiit tamen magis ex professo ad illa Rnre. Sac autem ad tria cap.a reducunt., 1.m sumit. ex m.o quo ca 1.a concurrit cum 2.a praecipue libera et indifferenti. 2.m ex diu.a provid.a, ad quam ut sit perfecta vr ptinere, ut omnia praedefiniat. 3.m denique ex na gratiae quae debet ad deum reduci. et

B quidem ex 1.o cap.o sic argum.r quia in hoc disting.r ca 1.a ab alijs a ca 2.a particulari, q illa praemovet et applicat istam ad operandum, haec v.o n' nisi praemota opat., et hac rone dr ca 2.a subordinari 1.e et pp.a vr dixisse auctor libri de cais pp.e 1.a quod ca 1.a plus et prius influat in effum quam ca 2.a g.o praet. concursum simultaneum, quo deus concurrit cum cais 2.is dandus e cz alius praevius a solo deo tag a ca activa, et receptus in ca 2.a rone cujus ipsa applicet. ad operandum ad modum quo artifex movendo instrumentum illud applicat ad operandum quo exemplo utit. ad hoc ipsum intentum D Th. 1. p. q. 105. a. 5. et lib. 3. contra G. c. 7. et de pot.a q. 3. a. 7., et hoc idem docet Scot. 1. d. 2. q. 2 et d. 3. q. 1. et confi' pot ulterius specialiter de volunt.e creata quae cum sit ex se indifferens n' pot producere istum actum potius quam alium, nisi ab aliquo determinet. ad istum potius q ad alium, n' e aut a quo possit determinari nisi a Deo qui e 1.a causa. et pp.a videt. dixisse D Th. 1. 2.e q. 9. a. 6. ad 3. Deus movet volunt.m hominis sicut univ.s motor ad univ.e obm volunt.is, et sine hac univ.i motione h.o n' pot aliq velle, et addidit 1.a q. 10. q. a. 4. ad 3. esse impossibile ut posita dei mot.e voluntas n' moveat. ad tale obum quamvis n' sit simplr et absol.e impossibile, quod dici solet in sensu diviso.

Ad 1.m R. ~~dicit~~ ronem ca.e 1.a in hoc consistere ut ipsa a nulla sit producta et ab illa habeant e' aliae cae, quae ideo dnr 2.a

pot effus producere ca v° 2ª e determinª saltem quam ad specificandum ad aliquem effum in particulari, nec pot alio m° illum producere sine concursu causae 1ª, cui ipsa merito dicit. subordinari in agendo. Unde ulterius animadverto id quod ex sedu... qui suam opinm sequunt. & c. cuius & certa sentª in phia quod ca 1ª concurrit simul cum 2ª ad effectum ita ut ad invicem dependeant in productione hujus effus quatenus neq causa 2ª potest illum producere sine influxu cae 1ª, neque causa 1ª voluit illum producere sine ca 2ª, et ideo sic influxit hic et nunc in istum effectum ut ejus influxus n. sit sufficiens ad existentiam effectus, si non simul influeret ca 2ª ut subordinata prima, ex quo consequens infr. patet. istum influxum quem het causa 1ª simul cum 2ª, & qui immediate trat. ad effum n. ee alium, qui solum procedat a ca 1ª & recipiat. in ca 2ª quia est omnino impertinens, ut porequi si esset terminaret. ad aliquam qualitem requisitam ad actionem cae 2ª, nulla aut e necessª, cum ignis v.g. het omnia requisita ad calefaciendum cum solo calore p quem ex e sufficienter applicatus ad producendum suum effum si passum sit intra spheram agentis. ~

Ad id vº quod tangit. in argumentº et solet cuius interrogari v. influxus cae 1ª in effum sit prior na, quam influxus cae 2ª. R. cum d. supponendo prius cum Ar. in postpredicam. quod prioritas nae, quantum ad presens institutum attinet, est 2ex, alia e prioritas conseqª quando .s. duo ita se habent ut ex positione unius inferat. positio alterius, et n. e contra tunc .n. illud quod necessario ponit, posito alio, et n. e contra dicit. ee prius na quo modo af dicit. ee prius na quam ho quia bn valet et ho e af, n. tamen e contra e af, ergo est homo. Alia e prioritas cae seu dependª quomodo illud dr prius a quo aliud dependet, illud vº posterius quod dependet ab alio, & si sit mutua dependª in eodem. l. in diverso genere cae, tunc quodlibet dicit. ee prius alio prioritate a quo quia e id a quo aliud dependet, n. vº prioritate in quo quia in ipso non potest ee nec intelligi existª absq eo quod sit aliud. Quare ad prioritatem in quo reqr ut ab ipso sic dependeat posterius quod ipsum n. dependeat a posteriori, et hec e propria prioritas, nam quando e mutua dependª ac proinde prioritas a quo in rigore nullum e prius alio, sed potius dicit. ee simul eo quod una prioritas seu dependª rependat. p aliam. Modo breviter dm e quod Deus in rone cae e prior natª prioritate conseqª quam ca 2ª nam bene valet, ca 2ª producit suum effum ergo Deus cum illa, n. tn e contra, Deus

producit g cā 2ª cum illo, quia Deus f. se ipsum et sine cā 2ª per illum producere quamvis in isto influxu seu concursu, quo mediante cum cā 2ª voluit producere istum effectum voluerit eis dependere a cā 2ª sicut etiam cā 2ª dependet ab ipso deo. quare in ordine ad istum effectum et modum producendi illum sicut e mutua dependentia int. deum et creaturam in gene cae efficientis sic etiam in eodem gene et mutua prioritas a quo, seu potius simultas; ut bene ad hoc propositum docuerunt Scot. 2. d. 37. q. 1. § . ad solutionem istorum et Cajetanus 1. p. q. 14. ad a. 13. et q. 19. ad a. 8. quorum verba statim commodius referam:

Ex quo sequentur praeterea oftr quod in ordine ad istum effectum ad invicem se determinent istae duae causae, cum hoc tamen discrimine, q deus determinat cam 2m quatenus producit ejus entitatem, et quatenus sine dei concursu non posset talem effectum producere. causa vero 2ª determinat deum non solum quatenus sine concursu causae 2ae non haberet deus illum influxum, sed etiam quatenus deus cum cā 2ª producit istum effectum potius quam alium quia cā 2ª e determinata ex natura sua vel se determinat si sit libera ad istum effectum entitatis naturalis potius quam ad alium .l. certe ad operandum hic et nunc si adeo sit naturalis. Quare licet Deus concurrat ad totam entitatem effectus in particulari, et ad determinationem ejus ut etiam concurrit cā 2ª, caeterum adeo sumit specificationem .l. determinationem a causa 2ª et non a Deo, sicut apprehensio intellectus ab specie intelligibili, et non ab intellectu, quamvis utrumque concurrat effective, et dependenter. Unde fit ut haec propositio sit vera quia concurrit hoc cā 2ª producitur iste effectus potius quam alius .l. certe producitur hic et nunc. Haec vero falsa quia concurrit Deus producitur iste effectus potius quam alius .l. producitur hic et nunc. Quamvis haec sit vera quia concurrit Deus producitur effectus. quare bene dixit D. Th. 3. c. G. c. 66. quod causae 2ae particulantes, et determinantes actionem primi agentis.

Et ex his constat 1º quo modo sit verum quod cā 1ª praemoveat cam 2m ad operandum solum. n. significat quod 2ª suscipiat virtutem quam habet a cā 1ª cui etiam subordinatur et a qua dependet cā 2ª in sua propria operatione, non vero quod 1ª se sola aliquid necessario imprimat in cam 2m f q 2ª applicetur ad operationem ut bene explicuerunt Scot. et Caj. ubi supra. 2º constat ad formam quia supposita natura voluntatis, quam hoc suscepit a deo determinatam quantum ad specificationem in ordine ad bonum, et indeterminatam in ordine ad istud et illud bonum, et supposito etiam concursu dei simultaneo, quem paratus e voluntati offerre ipsa voluntas e quae se determinat non aliter quam producendo actionem quem potest non producere cujus productio e ipsa determinatio voluntatis

ex suppositione ejus indiff.a ad actum, neq indiget alia praedeterminatione facta à solo deo et recepta in voluntate, id quod bene explicuit D. Th. in illo loco cit.o dicto s.f. dicens: Deus movet voluntatem sic sicut univ.lis motor ad univ.le obm voluntatis, quod est bonum, (intelligo producendo entit.m voluntatis determinatam ad bonum in communi, et simul concurrendo cum illa tamq. sibi subordinata) et sine hac univ.li motione ho non pot aliquid velle, sed ho per rationem determinat se ad volendum hoc, l. illud, q. e. vel verum l. apparens bonum.

Sed ut plenius constet de mente D. Th. et solutio ad utrumque argum.m atq adeo ut res de qua agit. exacte intelligat. 4or propositiones invenio in operibus ejus, quae referri interdum solent pro o.ria dict. 1a est. quod causae 2ae agunt in virt.e causae primae. Hoc aut in doctr.a D. Th. nihil aliud significat, q. cas 2as produci et conservari à deo, ut habeant suas proprias operationes et suos effus assimilent deo in quantum possunt, ut v.e assimilant producendo ea illos, q tanquam in 1o fonte praedictis reperit. in deo, sic e.n. docet D. Th. in 2o d. 13. q.1. a.3. ad 7. quod calor ignis movet ad form. substantialem ignis in virt.e formae ignis, a qua fluit; et 1.p. q.115. a.1. ad 5. et 3. q. 118. a.1. ad 3. quod calor nat. agit in virtute animae. id quod optime explicat Cajet. q.77. ad fine. non est sic intellig.m ut ignis aut anima producat aliquam qualit.m intentionalem in calore, (ut male aliqui interpretati sunt) sed solum significari quod calor sit virtus procedens ab igne, l. ab anima tanq virtus eorum ad agendum:

2a Propositio est quod ca 1a movet, et applicat 2as ad agendum quae in causis necess.o agentibus facile intelligit. per hoc solum quod deus illis dederit suas virtutes determinatas et applicatas ad agendum. sic e.n. inquit ipse D. Th. q.3. de pot.a a.7. sequutus Ar. 8. ph. t. 23. Generans dicit. movere et applicare gravia et levia ad agendum, per hoc q illis contulerit virt.m quam conseq.r motus sursum, l. deorsum. Maximè si addas deum non solum dedisse illis virtutem, sed simul concurrere cum illis ad suos effus. quod si praedictam 2am propositionem velis extendere ad cas eq liberas (ut interdum extendit D. Th.) non est sic intellig.a q aliqua motio aut qualitas recipiat. in voluntate per quam deus eo determinet illam ad alteram partem, sed solum quod sic concurrit cum illa tamq. ca 1a et superius agens, cui 2a eo modo subordinat. ut non possit

ullo m.o agere sine isto concursu cae.i quamuis n. hoc n. sit proprie agere in ca. 2.a sic tn appellat.a a D Th. sumta mpiora ab instrum.tis artificum ut n. ista n. possunt concurrere ad effect. nisi recipiat in se mot.em localem ab agente, cui subordinantur, et p quam applicant.r ad opus, sic etiam nec voluntas creata, nisi a deo cui subordinatur suscipiat entitatem, cum qua ipsa etiam recurrat ad operation.em sic n. seipsum videt.r explicare D Th. in illa q. 105. a. 5. ubi pro sua opin.e praecipue in solut.e ad 1.m et 2.m, sic etiam explicat D Th. Cajetanus 1. p. q. 14. a. 13. et q. 19. a. 8 ad finem, ubi addit, Dicitur agere quod ca. 1.a in aliquo priori n.ae habeat aliquam actionem in ord.e ad effectum, quam n. habeat ca. 2.a, et hac sola ratione dicitur movere 2.am quod cum illa sic necess.o concurrat ut n. possit ullo m.o exercere suas act.es sine concursu causae 1.ae. Sic denique docuit D Th. 3. p. q. 78. a. 4. Verba consecrationis suscipere quandam vim effectivam ex eo q eleventur a deo ad product.m corporis X.i, quam vim explicat ibi Cajet. n. e. aliam praet. concursum simultaneum cum pot.a obti. et subordinata verbor. ad product.m corporis X.i, et quantum ad hoc v.m habet exemplum instrumenti et cae. principalis illud moventis. Ex quo tn n. licet inferre q deus sic moveat volunt.m ut aliqua motio et qualitas recipiat.r in ipsa per quam mot.em maneat omnino determinata ad alteram partem. Quare in illa q. 3. de pot.a a. 7. ubi usurpat praedictum modum loquendi, in solut.e ad 12. docet quod sic deus moveat voluntatem, ut penes ipsam sit dominium sui actus nec maneat obligata ad alteram partem contradictionis, quod dominium n.ae n. dedit, et hoc ipsum explicans ad 13. voluntas (inquit) dicitur habere dominium sui actus n. p exclus.em cae. 1.ae sed quia ca. 1.a n. ita agit cum volunt.e ut eam de necessit.e ad unum determinet, sicut determinat n.am, et ideo determin.o actus relinq.r in potest.e rationis et volunt.is. Quae verba etiam usurpat 1. 2.ae q. 10. a. 4. et illis addit quod manet motus voluntatis contingens et n. necessarius, nisi in iis ad quae natr movet.r voluntas.

3.a Propositio quam inducit in dicta q. 10. a. 4. ad 3. et cui maxime videntur inniti qui contrariam opin.em sequunt.r illa e. Quod posita dei mot.e impossibile sit ut voluntas n. moveat.r, absolute tn n. e. impossib.le. Quae verba vere sunt si iuxta dicta p mot.em intelligas ipsam product.m effectus quae e. a deo et volunt.e simul, quia posita actione n. pot n. e. terminus; si vero intelligas (ut contra mentem D Th. isti interpretati sunt) aliquam aliam mot.em

huic praeviam, tunc a qte falsa, quia adhuc illa posita, posset deus pro sua libertate, sicut et voluntas, non concurrere ad aliam subsequentem. Et per hoc constat quid intelligat D. Th. in illa q. 3. de pot. a. 7. ad 7.m cum dicit, quod a deo fit in causis 2.is ad hoc ut agant quoddam incetio habens esse incompletum, et per modum transeuntis; loquitur n. de ipsa motione seu productione effectus, quae sit esse incompletum, et caterus solum dicitur esse in causa quatenus in illa agit, seu productum effectus causa 2.a subordinatur 1.ae, ad quem modum dixit 3. p. q. 78. dicto. a. 4.o Verba consecrationis suscipere quandam vim effectivam ex eo quod eleventur a deo. &

4.a Propositio est, quod deus prius et intimius influit in effectum quam causa 2.a et quidem quod intimius influat certum est quia semper est intime praesens et immediatus per suam substantiam cuicumque effectui producto, et parti ejus, quo modo non semper nec necessario est praesens causa 2.a. quod vero prius influat, non est (inquit Caj. ubi s.a) sic intelligendum quod in aliquo priori deus influat, in quo non influat causa 2.a, quia quantum ad illum influxum utraque causa est simul natura, sed intelligitur ut quantum ad prioritatem independentiae, quia 2.a sic influit, ut necessario dependeat a causa 1.a, causa vero 1.a potest producere effectum independens a causa 2.a. et praeterea quia deus produxit, et semper conservat causam 2.m. Et eodem modo explicari potest Scot. cum dixit causam 2.m non agere nisi motam a causa 1.a, et quod causa 1.a prius natura respicit effectum quam causa 2.a, ut etiam ipse se explicuit in 2. d. 37. q. 1. §. ad solutionem istorum. dicens. Causa 1.a et 2.a inter se subordinatae in eodem instanti naturae causant effectum communem. ita ut neutra causet sine altera. et in 4. d. 1. q. 1. ad ult. causam (inquit) 2.m agere in virtute alterius, non est recipere aliquid ab illo altero. sed tamen esse ordinem inferiorem ad illud alterum agens in suo ordine simul. et paulo post causae 1.a in causam 2.am ordo, quod simul agunt non est influentia nova quae sit productio alicujus inhaerentis causae 2.ae sed influentia ibi est determinatus ordo istarum causarum in agendo effectum communem. id quod bene explicat Greg. 1. d. 37. q. 1. dicens. deus sequitur determinationem voluntatis non quod determinatio ejus sit aliqua entitas distincta ab actu ejus, et quae 1.o fiat a voluntate, nec etiam quod voluntas prius natura agat actum illum, quam deus proprie loquendo de prioritate naturae, quoniam tunc sequeretur quod posset illum agere deo non coagente, sed ad hunc sensum dico deum sequi determinationem voluntatis quoniam ideo deus agit actum illum quia cum voluntas agit, et non quia deus agit ideo voluntas agit, et propterea dicitur deus magis proprie coagere voluntati causando talem actum, quam voluntas dicatur coagere deo etc.a

Solvunt. arg^a desumta ex divina provid^a et explicat. quid de hoc senserit D. Th. c. 18.

2^m caput argumentor., quo praecipue utunt. P. d. Van. et f. Cum. pro c^a op^e 3^a 2^m sumit. ex div^a provid^a, ad quam (inquiunt) pertinet praedeterminare cas ad omnes effus in particulari, et cum omnibus cc^{ti}stantijs, ut sic nihil eveniat in rerum na, cujus deus n' sciat provid^m in particulari nam si solum auferret auxilia communia, et generalia, quibus interdum produceret effus, interdum v^o n, multa evenirent in rerum na praet. dei intent^{er}, nempe illa ad quae potius quam ad alia dicit. dei concursus determinari a volunt^e ac proinde in his solum cerneret. provid^a quadam generalis et confusa q^a deus conferret volunt^i, auxilium q^{le} indeterminatum ad operandum. l. n' operandum hic et nunc. quae omnia viv esse d^a illa sba sap^e 5. aequaliter e illi cura de omnibus, et c. 8. de div^a sap^a dicit. quod attingit a fine usq' ad finem fortiter et disponit omnia suaviter, et c. 14. Tua aut P^r provid^a ab initio cuncta gubernat, et Math. 10. n'ne duo passeres asse veneunt, et unus ex illis n' cadet s^r terra sine P^e vro, et paulo j^o capilli capitis omnes numerati sunt, et ad hoc propositum referri solent multa ex PP. et praecipue ex D. Th. qui 1. p. q. 22. a. 1. et 3. c^a G. c. 64. docet ipsam consequut^m finis ac proinde ordinat^m medium ad illam cadere in divinam provid^m. et 1. p. q. 25. a. 5. ad 1^m n' ee possibile ut aliqua faciat deus quae n' praesciverit, et praeordinaverit se facturum et in opusc^o de praescia et praedestin^e c. 4. addidit, erroneum ee dicere quod humani actus praesciae et ordinat^i divinae n' subsint, et f.^t potest q. sic modus provid^e et possibilis, ut. s. deus praedetermine causas ad hoc ut effus eveniant eo m^o quo vult illos evenire in particulari, et iste modus provid^e e perfectior q. e deo credendus.

Ad haec omnia R^m e ex illis solum convinci quod omnes effus n' solum in cõi sed etz in particulari subsint div^e providentiae, sed hinc n' infert. deum sic praemovere causas etz liberas, ut posita tali praemot^e n' possint n' operari hic et nunc. Unde ulterius adverto q. n' omnia quae eveniunt in rerum na subsunt eodem m^o divinae providentiae, nam deus n' vult efficac^r fieri peccata, nec in ord^e ad illa praemovet, aut pot praemovere volunt^m hac intentione ut. s. illa fiant hic et nuc in particulari (ut demonstratum e sup. c. 4.) et nihilominus hec provid^m eor. in particulari, q^a confert auxilia cõia, quibus scit h^m hic et nunc operaturum tale pecc^m

et qa hoc pecca quæ pmittit, ordinat ad majora bona, et circa illa exercet
suam justitiam, ut bñ ad hoc propositum proseqr D. Th. 1. p. q. 22. a. 2. ad 2m
ubi refert Aug. dicentem in Enchir. c. 11. Deum pmittere mala fieri
ut occasione malorum efficiat aliq bonum magis præponderans. Ex
quo bene infert Damasc. 2. fid. c. 29. Hæc mala subjacere divinæ
providæ. et hac rõne dixit Origen. hom. 3. in Gen. multa sine dei vo-
lunte geruntur. nihil tamen sine dei provida, etca. Eorum vo quæ
pecca n. sunt, et fiunt in rerum na, quædam naliter et sine ulla liberte
fiunt, et hæc omnia in particulari vult Deus necesso fieri quædam vo
libere fiunt, et illa etiam vult deus in particulari fieri, sed cum indiffera
voluntis phca. l. morali, ut autem illa hoc mo fiant ponit deus crea-
turam liberam in iis circumstantiis, sub quibus evidenter cognoscit illam
sic bene operaturam sicut ipse vult, cum tn reva posset n. sic operari, juxta
dicta supra c. 15. et propta dr deus attingere à fine usq. ad finem
fortiter et disponere omnia suaviter. i. conseqr quæ vult etiam in particu-
lari sine aliquo præjudicio nã voluntis quæ consistit in indiffera
ad utramque partem.

Ex his igitur ulterius infero q prædefo dei in orde ad actus libe-
ros voluntatis, quæ importat absolutum et efficax decretum ipsius
et quo vult efficaciter aliquem actum fieri in particulari, duobus mis
intelligi pot. 1o p physicam præmotem rate cujus inevitabiliter determinet
voluntas ad alteram partem, et sic nego dari talem præmotm, aut illam
eē magis convenientem rõne nã voluntis, imo ē impossibe, et si da-
ret. à volunte tolleret libertem. et de hac dixit Damasc. lib. 2. fidei
c. 30. Deum n. prædefinire ea quæ in nobis. i. actus liberos ut colligr ex
eodem c. 26. 2o p hoc quod deus ponat creaturam liberam in circumstan-
tiis, quibus evidenter cognoscit elicituram eum actum, et cum eo mo, quo
deus vult illum fieri, quamvis re ipsa possit illum n. facere. in talibus
circumstantiis; et hoc mo fateor deum pdeterminare seu prædefinire omnes
actus bonos, n. vo malos, et propta dixit Leo. 9. in ep. decretali ad Petru
Antiochenum, Credo deum prædestinasse solum bona, præscivisse vo
bona, et mala. et idem docet Aug. de art. sibi falso impositis
art. 10. et hinc D. Th. 1. p. q. 19. a. 8. et q. 22. a. 4. docet, deu sua
diva volunte et provida, quibusdam effectibus præparasse cas necesss
ut necesso evenirent, quibusdam vo contingentes ut evenirent contin-
genter. nec oppositum unq significavit in illis locis citis, quia conse-
quutio finis bene pot. fuisse divina provida quamvis media n. ha-

beant necessariam connexionem cum fine, et qq deus facit. s. in temp. praeordinaue et facturum in particulari; sed n cum s necessitate sed 2a. Unde fit ut etz humani actus cadant in divinam provid. am et praeordinatm, sed seruata eorum contingentia, et indiffera volunt.is et ppa addidit d Th. vel quicumq alius sit autor illius opusc. de praescia et praedestinat. imme post cit. a cita, et similiter e erroneu dicere quod ex praescia, vel ordinat. divina humanis actibus necessitas ingerat., tolleret. n. libertas arbitrij, legum utilitas etca,

Solvunt. Argumta desumpta ex na gra, et
explicat. quid de hoc senserit d Th.
Caput Ultm,

Ultm caput argumentorum quae adduci solent pro 1a Sent. 3am desumit. ex na gratia, qualis est conuersio supernalis ulto disponens ad justificatm et quae ppa debet reduci in Deum tamq in causam totalem, et nihil in liberum arbitrium nisi tanq in instrumm motum et omnino applicatum ad uersm ab ipso deo media praemot. efficaci. id quod Pnt 1o ex ss.a in quibus tota nra conversio tribuit. deo, id que multis modis et nominibus significatum. nam 1o quid quid facit in ordo ad justificatm deus facit ut faciamus sic. n. Ioan. 15. dicitur sine me nihil potestis facere, et Isai. 55. Verbum meu q egredietur de ore meo n revertet. ad me vacuum, sed faciet quaecumq volui, et prosperabit. in ijs, ad quae misi illud. ait dns omnipotens. Deinde hac rone conversio ipsa tribuit. deo, iuxta illud Threnor. 5. conuerte nos dne ad te et convertemur. et ppa deus dicit. dirigere vias his qui hr, ut Hierem. 10. scio dne quia n e hominis via ejus, nec viri e ut dirigat gressus suos, dicit. aperire Actor. 16. dns aperuit cor ejus intendere ijs quae dicebant. dicit. quasi violenter trahere ad se Ioan. 6. Nemo venit ad me nisi Pr meus traxerit eum. dr vivificare, ibidem spus e qui vivificat, et. c. 5. filius quos vult vivificat. dr sanctificare ad ephes. 5. Xs sanctificat eccliam. dr lavare Ps. 50. lava me dne ab iniquitate mea et a peccato meo munda me. dr demum purificare Actor. 15. deus purificat corda eorum. et 2o. quia in sacris literis n solum haec omnia tribuunt. deo sed etiam ipsa met operao, et volitio conversiua. sic. n. Ioan. 6. dr. Hoc e opus dei ut credatis in eum; et ad Philip. 2o deus e qui operat. in vobis velle et perficere. et. 1. Cor. 12. qui operat. omnia in omnibus, qua rone Ezech. 36. dixit deus, dabo vobis cor novum et spum novum ponā in medio vri, et faciam ut in prae.

cepis meis ambuletis, et judicia mea custodiatis et operemini. Quibus verbis deo tamen tribuit ipsa bona opera, si vero tamquam moto et applicato ad bonam operationem, non vero tamquam se applicanti ad illam. Clarius Ps. 50. Cor mundum crea in me deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis. ubi utitur verbo creandi, ad denotandum totam renovationem spiritualem esse a deo et nihil a nobis, et propterea ut dixisse Paul. ad Rom. 9. non est volentis neque currentis sed dei miserentis. circa quae verba dixit Ansel. lib. de gratia et lib. arb. c. 3. fuerunt quidam superbi, qui totam virtutem et efficaciam, scilicet gratiae, in sola libertate arbitrij consistere sunt arbitrati. Et paulo post loquens de illis qui convertuntur ad deum, et bene operantur subdit; ideo totum imputandum est gratiae, quia neque volentis est quod vult neque currentis quod currit, sed miserentis est dei. id quod constat ex illo Pauli 1. Cor. 4. quibus maxime ad hoc intentum utuntur qui contrariam opinionem sequuntur. Quis te discernit? quid habes? etc. dicens, omnibus enim excepto solo deo, dicitur. Quid habes quod non accepisti? quod testimonium optime ad hoc intentum ponderauit Aug. lib. de praedestinatione sanctorum c. 5. dicens Nunquid propter haec dona quae omnibus communia sunt hominibus prius dixit. Quis enim te discernit? et deinde addidit. Quid autem habes quod non accepisti? Posset quippe dicere homo inflatus adversus alterum. Discernit me fides, mea justitia mea, vel quid aliud; talibus occurrens cogitationibus bonus doctor inquit. Quid autem habes quod non accepisti? a quo nisi ab illo qui te discernit ab alio, cui non donavit, quod donavit tibi. Haec Aug. Et demum non solum quia deus confert se solo gratiam, sed quia confert eam dispositivam, et meritoriam gratia dicitur Hierem. 3. esse salus Israel in illo. Quare bene concludit Paul. 1 Cor. 15. Gratia dei sum id quod sum.

R. 1°. his testimonijs ss. et non alijs uti Lutherum, Calvinum et alios haereticos nostrae tempestatis ad probandum in homine non esse libertatem in ordine ad actus pios et studiosos, eo quod in ordine ad illos praedeterminetur. sic voluntas a deo, ut non possit praedeterminata illos non elicere, ut referunt Bellar. 5. de gratia et lib. arb. c. 29. et lib. 6. c. 13. Orantius lib. 1. de locis cathol. c. 53. Ruardus Taper, Tiletanus, Stapleton, Cunerus Petri, Camerarius, Bunderius, Sanderus, et alij qui contra eas scripsere locis citatis 5a cap. 12. R. 2° ex his omnibus locis ss. solum conuinci deo attribui conversionem justificationem, et reliqua alia in quibus ipse est qui vocatus vocat, et

inuitat ad conuersionem et justificationem. 2° quia vocat in eo instanti, et circumstantijs in quibus scit et vult hominem re ipsa esse conuertendum, quarum dicitur facere ut velimus, et ei tribuitur efficacia gratiae. 3° denique quia ipse determinat conuersionem ad esse finale ratione cujus ipsa conuersio est proxima dispositio et conducit ad justificationem, juxta dicta c. 15. et 16. 4° quia deus ineuitabiliter flectat voluntatem ad dictam conuersionem, imo quia ipsa est quae se libere determinat ad illam, ideo omnia quae propter dictas rationes tribuuntur deo in locis citatis, in alijs etiam tribuuntur homini propter hanc liberam determinationem. sic. n. 5° dicitur facere quod post vocationem quae est a solo deo, pertinet ad justificationem. Math. 12. Aut facite arborem bonam et fructum ejus bonum etc. quae verba optime ponderauit Aug. lib. 2. de actis contra Felicem Manichaeum c. 4. et lib. 2. Retractatt. c. 22. et Isa. 55. Derelinquat impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas et reuertatur ad dominum, et miserebitur ejus etc. Dicitur se conuertere Zachar. 1. Conuertimini ad me, et ego conuertar ad vos. et Act. 3. Ut conuertat se unusquisque a nequitia sua. Dicitur se dirigere. Vox clamantis in deserto Parate viam domino rectas facite semitas ejus. quod idem habet Isa. 4. Ierem. 18. et 1. Reg. 13. Dicitur deo vocanti aperire. Apoc. 3. Si quis aperuerit mihi januam intrabo ad illum. dicitur sibi inferre violentiam ad conuersionem Math. 11. Regnum coelorum vim patitur. et violenti rapiunt illud. dicitur se viuificare Ezechiel. 18. Cum auerterit se impius ab impietate sua, quam operatus est, et fecerit judicium et justitiam, ipse animam suam viuificabit. et Luc. 17. qui perdiderit animam suam viuificabit eam. dicitur se sanctificare. 1. Io. 3. Omnis qui habet hanc spem in Christo sanctificat se. dicitur se se lauare. Ierem. 4. Laua a malitia cor tuum Hierusalem. et Iacob. 4. Emundate manus peccatores. ac denique se purificare ut Iacob. ibidem. Purificate corda duplices animo.

Et eodem prorsus modo R. ad 5.tum rationem sicut deo ~~deus~~ propter rationes supradictas in 5.a tribuitur operatio et volitio conuersiua, renouatio cordis, et salus nostra sic etiam in eadem propter determinationem, quae in conuersione et alijs operibus pijs fit a voluntate se libere determinante haec omnia tribuuntur homini, sic. n. Ioa. 6. dicitur Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam. Ad Rom. 7. Velle adjacet mihi; et Mar. 8. Si quis vult me sequi, deneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Ezech. 18. facite vobis cor nouum et spiritum nouum. et quare moriemini domus Israel neque oppositum umquam docuit Ansel. sed idipsum quod nos, cujus testimonium
immerito

immeritò refert. truncatum, nam immed. ante verba relata dicit. Cum
in ss.ª quadam inuenimus, quæ soli gratiæ fauere vim, quædam vero quæ so-
lum liberum arbitrium statuere sine gratia putant, fuerunt qui-
dam superbi qui totam virtutem & efficaciam eius. Quibus verbis non intendit
excludere determinationem a voluntate libera, sed solùm hanc non esse
sine gratia præcedente & concomitante; & propterea immed. addidit. In hac quidem
quæstione hæc erit intentio, ut liberum arbitrium simul esse cum gratia
& cum ea operari in multis monstremus. Id quod longo sermone prosequitur
demonstrando determinationem esse a voluntate, quamuis gratia potius ~~solum~~ sit tri-
buenda operatio principalis, propterea quod gratia præcedat, & comitetur istam determinationem
& hac ratione dixisse Paulum, non est volentis neque currentis, sed Dei mise-
rentis; id quod post omnia verba citata bene explicat dicens. Cum dicit Dominus
sine me nihil ~~pot~~ potestis facere, non ait, nihil valet vobis vrum liberum
arbitrium, sed nihil potestis sine mea gratia, & cum legitur, neque volentis
neque currentis, sed miserentis est Dei, non negat in volente, aut in curren-
ti aliquid prodesse liberum arbitrium, sed significat non esse imputandum libero
arbitrio quod vult, & quod currit sed gratiæ, velut cum aliquis nudo, cui nihil
debet, & qui nullum a se potest indumentum habere dat vestem, non tamen
quamuis ipse habeat potestatem utendi & non utendi acceptavesse, si ea vult,
imputandum est induto quia indutus est, sed danti vestem. Qua propter ita
dici potest non est induti quod est indutus, sed miserentis, i. vestem dantis. Hæc
Anselmus. Per quæ non potuit clarius explicari nostra opinio. Neque ali-
quid aliud contendit aut docet Aug. in illo. c. 5. lib. de Prædestin. Sanctorum
explicans illud Pauli. 1. Cor. 4. Quis. n. te discernit Quid habes quod non ac-
cepisti quod si accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis, cujus testimo-
nium immeritò ex refert. truncatum, nam a c. 4. statuit disputationem
contra Pelagianos asserentes non esse aliam gratiam in homine præter naturam, & voluntatem
liberam, atque alia hominis dona natura. Quibus supposuit hoc, & non deo
tribuenda erat fides, l. saltem initium fidei. contra quos in fine. capitis 4. ait
Aug. Hoc igitur Apostoli testimonium, ubi ad reprimendam hominis inflationem
dixit Quid .n. habes, quod non accepisti, non sinit quemquam fidelium dicere, habeo
fidem, quam non accepi. Reprimitur quoque omnino huius Apostoli verbis Tota hujus res-
ponsionis elatio, sed ne hoc quidem potest dici Quamuis non habeam perfectam fidem
habeo tamen ejus initium, quo in Christum primitus credidi, quia & hinc R. Quid
autem habes quod non accepisti, si autem etc. id quod deinde longo sermone prosequitur
c. 5. ait & immed. ante verba relata dicit. In hac Apostoli euidentissima in-
tentione, qua contra humanam superbiam loquitur ne quisque in homine sed in Domino glorietur
dona dei naturalia suspicari, nimis quantum existimo absurdum est

nunquid. n. q hæc dona quæ ob9 oia sunt hominibus etca.
ubi per dona oia n intelligit auxilia gratiæ g̃nalia, quæ coia dici
solent eo q oibus offerant. e dent. grtum e ex grâ dei ut intendūt adver-
sarij, sed dona more natia, quæ n sufficiunt ad fidem g̃nalem
necessariam ad justificaem, nec vo otendit (ut etiā fere adversarij am-
tendunt) quod posita vocate g̃nali ad fidem. l. justificatem, quo voco
est initium fidei, et justificatis, voluntas n se determinet, sed adhuc
omnino determinet a Deo, imo oppositum expresse docet in eodem cap. dicens.
Quisquis audet dicere, habeo ex me ipso fidem, n ergo accepi; profecto
contradicit huic apertissimæ verit. quid habes q n accepisti; n quia credere
vel n credere n e in arbitrio voluntis humanæ, sed quia in electis
præparatur voluntas a Domino, ideo ad ipsam quoque fidem ptinet
quis. n. te discernit. Et paullo sup. multi audiunt verbum veritatis
sed alij credunt, alij contradicunt, volunt ergo isti credere, nolunt autem illi.
quis hoc ignoret? quis hoc neget? sed cum alijs præparetur, alijs n præ-
paretur voluntas a Dño, discernendum e utique quid veniat de mīa
ejus, quid de judicio. Quibus verbis aperte indicat suppa vocate g̃nali
voluntatem ee, quæ se determinat ad credendum, et ppter vocatem g̃nalem,
quæ n e ab hle sed a Deo, n debere ipsum gloriari. et pa discerni ab
eo qui n credit, quamvis uterque audiat verbum dei ppa q qui convertit
audit, et misericorditer vocatur in eo instanti in quo Deus scit esse
convertendum, alius vo n nisi in eodem in quo scit n ee convertendum.
Poniisset etiā addere Aug. g̃nalitem conversionis ratem cujus illa e condu-
cens ad vitam æternam ee etiā a Deo, ac proinde totum, q e in conversione
conducens ad vitam æternam referendum ee in Deum, juxta illa
verba ejusdem Aug. lib. 1. ad Simplician. q. 2. Ut sine opera caritatis
ferventia ille Deus tribuit, ille largit. Sed ex his n lr inferre q
determino ad actum n sit a voluntate tanquam a se determinante, et exer-
cente suam indifferentiam, et libertatem; et ppterea dixit idem Aug. lib.
1. de spu et litra c. 34. explicans dicta verba Pauli 1. Cor. 4. Consen-
tire vocati Dei, l. ab ea dissentire propriæ voluntis est, quæ res non
solum n infirmat q dictum. est. quid habes quod n accepisti, verum etiā
confirmat; Accipere. n. et habere anima n per dona, de quibus hoc audit,
nisi consentiendo; ac per hoc quid habeat, ac quid accipiat dei e; acci-
pere autem et habere, accipientis et habentis e etca. Et ad hoc propositum
adduci pot exemplum illud Anselmi de nudo, cui vestis donat, nam
quod accipit, et quod het donantis est, accipere autem, et habere susci-
pientis et habentis est. Et ideo addit Aug. lib. Retract. c. 22.

Hanc liberam det.minat.m quæ in cõvers.e Dei reperit. n̄ ẽẽ c.a gram Dei quam prædicamus. Et demũ ꝑ eamdem det.minat.m dr̃ seipsum ho salvare ut 1. ad Thim. 4. Attendens tibi et doct.æ teipsum salvum facies, et eos qui te audiunt, et ideo sicut Paulꝰ attendens ad gram præuenientem et cõcomitantem sine qua n̄ pot ho justificari dixit 1. Cor. 15 Gra Dei sum id q sum, sic etiã ibidem cõsiderans liberam det.minat.m hominis imme addidit. Sed gra ejus in me vacua n̄ fuit. Et amplius explicans subdit. Abundantius oĩbꝰ laboravi n̄ ego sed gra dei mecum .i. ut optime explicat Aug. lib. 1. de gra et lib. arb. c. 15. nec gra Dei sola, neq ipse solus, sed gra dei cum illo. Cc.a quæ ṽba bene etiam dixit Anselmꝰ. Notandum quod superna pietas prius aliq agit in nobis sine nobis, ut subsequente nro arbitrio bonum q appetimꝰ, agat nobiscum. Quæ ṽba transcribsit ex Greg. lib. moral. c. 10. aliás 11. et cc.a eadem ṽba bene etiã Ennodius Thicinensis in ltt. ad Constantin. de gra et lib. arb. c.a quendam qui dicebat det.minat.m ẽẽ à gra, et dicta ṽba Pauli ad hoc intentum referebat. Cum inimicus (inquit) arrogantiæ dixit. Gra dei sum id quod sum, mox ne sic fugax glæ crederet, ut à longo intervallo à verit.e discederet, sapiens architectꝰ adjunxit. Abundantius omnibus laboravi, et gra dei in me egena n̄ fuit etc.a. Habet. hoc testimoniũ apud Turrianum lib. 4. c.a magdeburg. c. 2. ~~Concludo igr~~.

Concludo igr convers.m r̃nalem tribuendam ẽẽ Deo ꝑ vocat.m præuenientem r̃nalem, et quia hæc voc.o offert. in eo instã in cc.mstantiis sub quibꝰ deus scit et vult h.m re ipsa cõverti, et quia ad cõvers.m concurrit cum auxilio r̃nali cõcomitante. homini v.o quia supp.a vocat.e seipsum libere det.minat ad cõversionem cum posset etiã post vocat.m non converti, et ideo merito utrumq cõjungit. in Trid. ses. 6. c. 5. in illis ṽbis, in sacris literis cum dr̃ convertimini ad me, et ego cõvertar ad vos libert.is nostræ admonemur, cum Respondemus. converte nos Dñe ad te et cõvertemur dei nos gra præueniri confitemur. Quod amplius cõstabit ex solutione ad sequens argumentum.

Solvitur 2m arg.m desumtum ex Patribus et auctoritate Ecclesiæ.

2o loco objiciunt PP. Eccl.æ præcipue Aug.m quem gloriant. here suæ opinionis patronum. is. n. (ut omittã testim.a quæ arg.o præc. allata

& soluta sunt) in lib. de Prædestin. Sanctor. c. 8. docet gratiam prævenientem secretam, seu secundum propositum à nullo duro corde respui, quia ideo tribuit, ut cordis duritia emolliatur; & paulo infra Sanc gratiam facere volentes ex nolentibus. & c. 10. Si discutiatur (inquit) & quæratur unde quisque sit dignus, non desunt qui dicant voluntatem humanam; nos autem dicimus gratia. l. prædestinatione diuina. inter gratiam porro et prædestinationem hoc tantum interest quod prædestinatio est gratiæ præparatio, gratia vero jam ipsa donatio. quod itaque ait Apostolus ad Ephes. 2°, non ex operibus, ne forte quis extollatur, ipsius enim sumus figmentum creati in operibus bonis gratia est. quod autem sequitur quæ præparauit Deus ut in illis ambulemus prædestinatio est. & paulo infra. et si faciunt hæc bona quæ pertinent ad colendum deum, ipse facit ut illi faciant quæ præcepit, non illi faciunt ut ipse faciat quod promisit. Et post pauca impugnat eos qui dicunt ut deus promissa possit implere non est in Dei sed in his potestate, dicens. Si veritas et pietas hoc nos credere vetat, credamus cum Abraham quoniam quæ promisit potens est et facere. Deus. quod latius prosequitur c. seq. addens. Sane cum Apostolus dicat ideo ex fide ut secundum gratiam firma sit promissio, miror homines infirmitati suæ se malle committere, quam firmitati promissionis Dei cetera. et respondentibus fidem & alia bona opera nobis esse tribuenda, quia à nobis exigitur fides cum dicitur. si credideris salvus eris, opponit Aug. A nobis hæc exigi sed nihilominus esse dona dei, quia ipse facit ut faciamus dicens. Ideo hæc nobis præcipiuntur, et dona dei esse monstrantur, ~~ut~~ ut intelligatur quod et nos facimus, et Deus facit ut illa faciamus. dicit per Ezechiel apertissime dicitur. ego faciam ut faciatis. et c. 12. refert & impugnat quosdam, qui nisi aliquid deo prius dent ut retribuatur eis ab omni studio pietatis repimi se putant. & lib. de gratia & lib. arb. c. 20. docet Deum facere bonas voluntates ex malis, et ipsas voluntates hominum ita esse in Dei potestate ut eas quo voluerit et quando voluerit faciat inclinari. & de bono perseverantiæ c. 13. nos (inquit) volumus sed Deus operatur in nobis velle, nos operamur, sed Deus operatur in nobis operari. & denique lib. de correptione & gratia c. 14 Deo (inquit) volenti salvum facere nullum hominum resistit arbitrium.

R. 1° his Aug. testimonijs et non alijs uti Calvinum ad probandum ex illius sententia non dari libertatem in ordine ad opera pia et studi[a]

eò quòd omnino p̃determinet. à Deo, ut referunt Bellar. l. 6. de gr̃a et lib.° arb. c. 14. Orantius lib. 1. de loc. præcipue. c. 55. et 56. Ruardus a. 7 Camerarius lib. 1. de gr̃a et lib. arb. a. c. 5. et alij quãplures.

R. 2°. in omnibus his locis Aug.^m disputare c.^a Pelagianos dicentes a nobis eẽ initium fidei ac proinde justificat.^is, quos impugnat probans in adultis p̃cedere dei uocationem gratuitam, et n̄ qualemcumq̃ sed congruam et s̃m propositum in omnib.^s illis qui credunt et conuertuntur, et s̃m r̃one hujus uocat.^is congruæ et s̃m propositum, d.^r Deus facere ut credamus, et ut conuertamur et ut velimus, n̄ v.° r̃one alterius p̃amotionis, quæ ineuitabiliter p̃determinet uolunt.^m et quæ reuera n̄ dat., nec illam unq̃ agnovit aut induxit Aug. id q. ipse optime explicat lib. 1. ad Simplician. q. 2. c.^a medium dicens. illud aũt nescio quo m.° dicat. frustra deum misereri nisi nos velimus, si. n. Deus miseret. et volumus ad eandem quippe m̃iam pertinet ut velimus, Deus enim ẽ qui operat. velle et perficere pro bona volunt.^e Nam si quæramus v. dei donum sit uoluntas bona mirum si negare quisp̃iam audeat. Dat. n. quia n̄ precedit voluntas bona vocat.^m sed uocatio bonam voluntatem, p.^r quã vocanti deo recte tribuit. quod bñ volumus, nobis v.° tribui n̄ põt quod vocamur. n̄ ig.^r ĩo dictum ẽ putandum. nõ uolentis neque currentis sed miserentis ẽ dei, quia nisi ejus adjutorio nõ possumus adipisci quod volumus, sed ideo potius quia nisi ejus uocat.^e non volumus. Et paulo p.^t ig.^r n̄ volentis neq̃ currentis, sed miserentis ẽ dei quia hoc m.° uocauit, quo m.° aptum erat eis qui sequuti s̃ut uocationem ett.^a. Quod idem docet in ep. 107. et r̃one hujus uocat.^is ibidem existimat intelligenda eẽ v.ba illa Pauli ad Philip. 2. Deus ẽ qui operat. in nobis velle et perficere, sicut loco paulo ante cit.°, p.^r eamdem uocationem explicuit illa ad Rom. 9. n̄ ẽ uolentis, neque currẽtis, sed dei miserentis ~

Sed ut hæc solutio amplius intelligat. aduerto Nazianz.^m or. 31. n̄. 8. Chrys. et alios PP. Græcos sic intelligere p̃dicta v.ba ad Rom. 9. ut sensus sit n̄ ẽ uolentis neq̃ currentis quia sola voluntas s.^a n̄ sufficit nisi dei gr̃a adjuvet, et procedunt de gr̃a auxilij concomitantis s. natis, quorum doctrinam admittit quidem Aug. sed docet n̄ sufficere ad explicandam mentem Ap.^li, nisi p̃ter auxilium concomitans addat. vocatio prævia et congrua, rat.^e cujus specialiter attribuat. Deo ipsa volitio conversiua

potius quam hi, ac n. l. 1.° ad Simpl. q. 2. paulo ante verba cit.a dicit. illa ergo verba, si diligenter attendas. igitur non est volentis neque currentis sed miserentis est dei, Apostolus non propterea tantum dixisse videbitur quod adjutorio dei ad id quod volumus pervenimus, sed ergo ex illa intentione qua et alio loco dicit cum timore et tremore vestram ipsorum salutem operamini, deus enim est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate. Ubi satis ostendit ergo ipsam bonam voluntatem in nobis operante Deo fieri. nam si propterea solum dictum est, non volentis, neque currentis sed miserentis est Dei, quia voluntas hominis sola non sufficit ut juste recteque vivamus, nisi adjuvemur misericordia dei; potest et hoc modo dici, igitur non miserentis est dei, sed volentis est hominis quia misericordia dei sola non sufficit, nisi consensus nostrae voluntatis addatur. etc.a et postea addit, Ratione vocationis congruae dictum esse, non volentis neque currentis sed miserentis est dei, quae omnia ideo repetit in enchiridio ad Laurentium c. 32. Sed hinc non licet inferre ex sententia Aug. quod per vocationem congruam Deus omnino praedeterminet voluntatem aut quod praeter vocationem detur alia praemotio, quam nunquam induxit, nec agnovit Aug. ratione cujus voluntas maneat inevitabiliter praedeterminata, imo oppositum expresse docuit lib. de spiritu et lit. c. 34. ubi postquam dixit visorum suasionibus agit deus ut velimus et ut credamus. Statim bis repetit. consentire autem vocationi Dei ~~abs~~ aut ab ea dissentire propriae voluntatis est. Quare bene ergo ad hoc intentum dixit Hieron. ep. ad Ctesiphontem. Velle et currere meum est, sed ipsum meum sine dei auxilio non erit meum, dicit enim idem Apostolus, Deus est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate sua. Quare cum Aug. lib. de corrept. et gratia c. 14. ad hoc propositum dicit neminem unquam resistere voluntati dei non propterea asseruit deum omnino praedeterminare voluntatem hominum, sed nunquam accidere quod homines resistant vocationi quae est congrua et secundum propositum, quamvis reipsa pro sua industria et libertate possint resistere ~

Et si d.a hac opponas eundem Aug. in eodem c. 14. paulo post verba cit.a dicentem. non est dubitandum voluntati Dei voluntates hominum non posse resistere, quominus faciat ipse quod vult quandoquidem de ipsis etiam hominum voluntatibus quod vult cum vult facit. R. eorum quae Deus vult efficaciter fieri, quaedam vult fieri independenter a libera voluntate hominum, et haec non possunt non evenire, nec huic Dei voluntati potest homo resistere, quaedam vero dependent a voluntate libera, qualis est ipsa conversio, et haec possunt non evenire, quamvis semper eveniant, et deus utrisque

loqr. Aug. in illis 2bus, sed in ord.e ad res prioris gris dicit volunt.em hominu non posse resistere volunt.i dei quominus faciat ipse q vult, in ord.e ad res 2i generis n dixit hom.em n posse resistere volunt.i dei, sed solum quod de ipsis hominum voluntatibus facit deus cum vult, et quod vult.
Et si velis extendere prima.ba ad ~~omnes~~ priores effus ex voluntatis
R. 2o. quod cum deus aliquem vocat vocat.e congrua et sm propositum Gac. s. intentione ut re ipsa suertat. vult convers.m cum m nempe illam re ipsa evenire sed cum indiff.a volunt.s anti, et sic non pot n evenire cum eadem indiff.a volunt.is sui conting.s suersionis nec voluntas hominis pot resistere Suic divo decreto, et pp.a bene dixit D Th. 1. p. q. 19 a 8. et q. 22 a. 4 Deum sua divina volunt.e et provid.a quibusdam effectibus præparasse cas necess.as ut necessario evenirent, quibusdam v.o contingentes ut evenirent cotingenter.

Et si iterum opponas q si deus sua congrua vocat.e n determinet volunt.m eius moraliter, sed omnino relinquat indifferentem ad suers.m l. non conversionem, ~~[illegible]~~ n ee aliq principium ex quo colligat. voluntate ee potius convertendam quam non convertendam, et resituram vocat.i congruæ. R. totum hoc fundari in scia cditionata, qua deus certo et evidenter cognoscit, quod si homo vocet. in hoc instanti et sub his circumstantijs converteret, et ideo facta hac suppoi.e determinat volunt.e et conversionis sub cdit.e futuræ, certissimum e futuram conversione ex supp.ne quod deus velit vocare h.m in dicto instanti, et sub illis circ.stantijs et pp.t bene dixit idem Aug. lib. de præd. s.orz c. 10. cir.o VI. Deus promittere fidem quam ipse facit, illam præsciuit h.ees ee facturos. id q longo serm.e prosca.r c. 9. imm.e pcedenti, ubi mt. alia ad hoc intentum dicit. Quis n. veris quam x.m præsciuisse qui, et q, et quibus locis in illu fuisset crediturj. et tandem lib. de Corrept.e et gra. c. 14. cir.o bene concludit sic velle. l. nolle in volentis aut nolentis e potestate ut divina volunt.em n impediat, nec superet potestatem. Ubi evidenter cojunxit efficacia div.e volunt.is et pot.a cum indiff.a volunt.e, quæ tamen nunq cdicit divinæ pot.e et voluntati efficaci. immerito igr dixit P. D Van. 2. 2. q. 10. a. 1. dub. 2 docum.to 3. eos qui hanc nram opinionem sequunt. n solum adversari Aug.o ut ipsi fatent., sed veritati et rom, et sacris literis, cum tn nos confiteamur, et ex dictis jam constet Aug. ex professo explicare et sequi nostram opinionem, et oppositam excludere. et ex mente ejusdem Aug explicuimus jam n solum pauca testimonia quæ dictus Pr D. Van. refert-

pro sua sent.ª, sed alia plura, quæ nos addidimus. Ad rones v.º ejus f.ª ex ejusdem Aug.ⁿ mente respondebimus.

2.º Dictus P. D. Van. in quodam ttt.º pro sua sent.ª refert Athanas. in cōmentar. ad c. 2. ep. ad Ephes. cū illa vba. ipsius. n. factura sumus creati in operibus bonis, docentem eā nram volunt.m a Deo immutari, et omnia opera bona eē à Deo præparata et prædefinita. R. Athanas. n̄ edidisse. l. saltem n̄ extare commen.ª in ep. ad Ephes. nec vba ad.ª reperiri in operibus ejus. Sed quamuis demus illa eē Athanasii, ex illis nil prorsus collig.r quod induci possit in fauorem ineuitabilis pdetminat.is cum rone inspirationum innotum dicat. Deus immutare volunt.es nras fau-rat vocationis congruæ, eā dār pparare et pdefinire oīa opa bona imò oppositum expresse docet Athanas. serm. de cruce et passione Dni ubi proponit quæstionem, an quæ sunt diuinitus pcognita et à pphis pdicta ex necessit.e eueniant. Et R. n̄ pphā istarū rerum autor ē, aut causa sed ipsorū voluntas. eum potius ipsi in causa fuerunt ut talia prophæ de ipsis pdiuinarent. Prophetæ propium ē futura prospicere et n̄ halucinari, hominum aūt ē agere quod velint ~

3. refert Cyril lib. de adorat.e et cultu in spū et verit.e tanquam inducentem dupplex auxilium, alterū sufficiens, quo hō posset, alterū v.º efficax quo mediante re ipsa conuertat. R. Cyrilum in illo loco constituere quidem 2.ª auxilium, sed alterum mere externum, q in vbis consistit, alterum internum, quod vocat efficax rū prioris qtū pdentius ē quā 1.ª Eius vba sunt. Non solum vbis nos stimulat et adhortationibus mentis immissis ut discedamus à peccato, sed tantam benignitatem nobis etiam exhibet uniuersorū saluator deus, ut efficaci subsidio adjuvet s̄m q scriptū et Apprehendisti manum dexteram meam, et in consilio tuo deduxisti me. nam qm̄ hominis nā n̄ valde generosa ē, neq satis idonea ut malum effugere queat, simul quodamm.º nobiscum certat Deus et x.er concedere beneficium videt. persuadens admonitionibus ut subsidium inueniamus et fortius illud præstans, q ut malum præsens pualere posset ttt.ª Sed quamuis demus Cyril. hic distinguere duo auxilia interiora alterum sufficiens, alterum efficax, (quod eā ego oncedo) inde tn̄ n̄ liceret inferre auxilium efficax sic pdetminare volunt.m ut illo posito n̄ possit n̄ conuerti, ut isti Theol. dnt, imo oppositum expresse docet Cyril lib. 9. in Ioan. c. 10. dicens Unicuiq rationali creaturæ creator suæ voluntatis habenas commisit, ut in eo sit qq probauerit elligere ~

4° refert Ansbertum in Apoc. circa illa verba c. ult. gratia domini n. Jesu Christi vobiscum. dicentem. Et preveniente gratia salvamur, et subsequenti justificamur, ipsa n. precedit hominem, ut ei quo pergere debeat iter ostendat, ipsa et subsequitur ut ad id, quod ostendit, eum impellat. Ubi notanda est illa particula impellat. R. illud impellere non dici de gratia preveniente, sed de subsequente, quae est auxilium concomitans, aut saltem concurrens post justificationem, quamvis aut applicetur gratiae preventi non inde licet inferre quod impulsus, qui ab illa provenit, inevitabiliter determinet voluntatem ad conversionem, sic. n. dicitur deus trahere, non tamen inevitabiliter determinando, sed alliciendo juxta supra dicta,

5. refert Greg. lib. 16. mor. c. 11. circa illa verba Job. 22. Qui. n. humiliatus fuerit erit in gloria. et lib. 18. a cap. 24. circa illa verba Job. 28. sapientia vero ubi invenitur., sed in priori loco solum dicit ad hoc propositum superna pietas prius agit in nobis aliquid sine nobis, ut subsequente quoque nostro libero arbitrio, bonum, quod jam appetimus, agat nobiscum. Quibus verbis non potuit clarius explicari nostra sententia. in 2° vero loco solum dicit nullum fieri salvum solis nostris viribus sed gratiam dei semper praecedere. id quod probat exemplo boni latronis in cruce pendentis. de quo dicit quod inspirante deo totum illi obtulit, quod in se liberum invenit. id quod certissimum est, sed extra rem, de qua suscipitur praesens disputatio,

6. refert Bern. lib. de gratia et lib. arb. circa finem dicentem. Quod deus movet voluntatem, et illam applicat operi, et lib. de inter. domo. cap. 68. quod deus movet omnia, et omnia gubernat. R. quamvis utrumque doceret Bernar. in his locis, neque procederet contra nostram sententiam, neque faveret oppositae. caeterum in priori loco non habet praedicta verba, sed solum docet quod deus tria haec operatur in nobis, bonum cogitare, velle, et perficere, sed primum sine nobis, 2m nobiscum, 3m per nos facit. quibus verbis apte inducit gratiam praevenientem, quae ideo dicitur esse sine nobis, quia ad illam inevitabiliter determinatur voluntas, et gratiam concomitantem in operatione libera, ad quam voluntas se determinat, et meritum, quod post justificationem reperitur in operibus justificati. et ideo addit. Cavendum igitur ne cum haec invisibiliter intra nos, ac nobiscum agitari sentimus aut nostrae voluntati tribuamus quae infirma est, aut dei necessitati, quae nulla est. etc.a in 2° loco non habet verba, quae referuntur, sed potius ex professo explicat nostram sententiam dicens. Nosti voluntatem dei, consenti ei, et concepisti, sic in potestate cujusque relinquitur. Unam tantae prolis mater efficiatur. et gaudio j.a

in nobis namq manet ad quaerendam salutem arbitrij libertas, sed admonente prius deo, et invitante ad salutem, ut vel eligam. l. sequamur ~

7º refert Rusbrochium lib. 1. de ornatu spiritualium nuptiar. c. 1. de vita activa. Sed in hoc cap.º nihil prorsus dicit quod faveat opini. M. Var. et multa ex quibus contra collig.r et int. alia. Visaro (inquit), s.natr tria necess.ª sunt 1.mo lumen gr.ae dei, alterum e libera volunt.tis ad deum conversio. 3m consci.a intus pecc.i expers. et paulo i.a 1.m e gr.a antecedens seu praeveniens, alterum volunt.is libera applicatio, seu conversio libera conversioni et consci.a emundat.e se applicant 3.o quod ex infra iterum repetit. Deinde eumdem Rusbrochium refert lib. 2. a cap. 60. usq ad 63. sed in his 4.or capp. ex nihil favet opini. illius. et in cap. 60. dicit, quod nos vertimus ad ipsum integra volunt.e et c. 61. quod homo se convertit a pecc.o ~

8. Refert Ricardum de S.to Victore, qui tn in locis ab ipso citatis solum docet a deo ee illuminat.e et inspirat.e s.nates, n tamen dicit per has, aut p aliam pmotionem, quam n induxit Ricardus, volunt.em inevitabiliter flecti ad convers.em imo oppositum expresse docet lib. 3. de contemplat.e seu de Benjamin majori c. 24. quod pro opp.ta opin.e citat. et q magis illi favet dicens. Sic nobis suae volunt.is beneplacitu inspirat ut juste nobis ad meritum imputari debeat qq bonitatis ejus gra imprimit. l. reformat, salvo. n. hum.e voluntatis arbitrio et oio absq ulla coactione qualibet bona voluntas p inspirantem gram in divinae volunt.is complacitum consentat. Ubi p coactionem intelligit necessitatem antecm, quae si ab inspirat.e fieret, tolleret libertatem, et promde ronem meriti, ut bene ipse Ricard. explicuit tt. 1. t de statu interioris h.is p. 1.a c. 8. dicens, posse consentire. l. n assentire aspirationi div.e l. suggestioni diabolicae utrumq quidem ex libertate, neutrum ex necessitate. ~

9. refert Dyonis. Carthus. in cap. 21. Prov. c.a illa v.ba. Cor Regis in manu domini, ubi tamen solum docet deum inclinare corda justorum ad omne opus bonum, et juxta beneplacitum suum vertere quocumq voluerit, sed n inevitabiliter, imo c.a illa v.ba Iosue 24. optio vobis dat. dicit. Penes nos ee liberam ellect.em et determinat.m ad bonum vel malum ~

10. objiat Concil. Arausicanu can. 4. 6. 20. et ult.o in quibus decernit deum n expectare volunt.es nras ut a pecc.o purgemur, cre.

damus. l. et convertamur. sed ex. efficere sua gratia, ut velimus purgari credamus, et convertamur. R. Concilium hoc coactum esse contra Arianos asserentes haec omnia fieri sine gratia sed ex solis viribus et meritis naturae. contra quos decernit semper dari gratiam praevenientem, et in eisdem locis expresse dicit, quod haec omnia efficiat deus media ista gratia, quae explicatur per illuminationem et inspirationem, non vero per aliam quae inevitabiliter determinet nostras voluntates sed determinationem relinquit penes illas, quamvis ratione hujus vocationis congruae dari dei efficere ut velimus, et ut credamus et convertamur, quatenus illam confert sciens et volens conversionem futuram in tali tempore, cum tamen posset conferre in alio instanti, in quo similiter sciret conversionem non futuram, ut juxta mentem Aug. satis supra explicatum est... Et eodem modo explicanda sunt tres orationes Eccl., quas ex pro sua sententia refert. 1.a qua dicitur. Actiones nostras quaesumus domine aspirando praeveni, et adjuvando prosequere ut cuncta nostra oratio et operatio a te semper incipiat, et per te coepta finiatur.. 2.a qua dicitur: deus virtutum, cujus est totum quod est optimum insere pectoribus nostris amorem tui nominis, et praesta in nobis religionis augmentum etc.. 3.a qua dicitur deus refugium nostrum, et virtus adesto piis Ecclesiae tuae precibus auctor ipse pietatis et praesta ut quod fideliter petimus efficaciter consequamur etc. Verum enim est in his omnibus a Deo peti auxilium praevium, congruum et secundum propositum ac proinde efficax, non tamen ideo efficax quia inevitabiliter praedeterminat voluntatem, neque ad hoc intentum unum solum verbum relatum est, aut referri potest unquam ex SS.PP. cum tamen de hoc solum sit praesens controversia.

Solvitur 3. argumentum desumtum ex auctoritate Theologorum et praecipue ex D. Thoma.

3. opponit M. Ven. in tr. cit.o Schol. et alios Theol. praecipue tamen D. Th. 1 p. q. 19. a. 8. et q. 23. a. 1. ad. 2. Sed quod locus aperte pugnat contra oppositam sententiam quia solum docet voluntatem dei esse efficacissimam, et ideo non tantum attingere effectus, sed illos evenire eo modo quo vult, voluisse quod quosdam effectus evenire contingenter, et propterea illis praeparasse causas contingentes, seu indifferentes quae deficere possunt etc. Ex quibus verbis aperte colligitur non inevitabiliter determinare voluntates nostras ad actus quos ecce ipse vult fieri sed illos velle cum indifferentia voluntatis antecedenti: in 2o vero explicans verba illa Pauli Rom. 9: Non est volentis neque currentis, dicit. non per illa intelligendum esse quod velle et currere non fit a libero arbitrio, sed quia illud

n' sufficit nisi moveat. et adjuvet. a Deo. Referri eq possunt et sic
cent alia 3a testim.a D. Thoma pro hac sent.e nam. 1.2.q.9.a.6
ad 3. postq dixit volunt.m ee quae se determinat in ord.e ad aliq entitatis
naturalis, statim addit. interdum Deus specialr movet aliquos ad aliq
determinate volendum, sicut in ijs, quos movet p gram, et q.111.a.3. addit
unum ex effectibus gra ee ut efficaciter operet. bonum q homo vult.
et q.112.a.3. agens de praeparat. gra seu motione ad convers.m docet.
illam posse considerari ut e a deo movente, et sic habere necessitatem
in ord.e ad id ad quod ordinat. a Deo n' coactionis, sed infallibilitatis
quia intentio dei deficere n' pot. Sed dn e q in priori loco procedit de
actibus volunt.is qui fiunt a gra praeveniente, et sunt necessarij, n' vo liberi
et pp.a n' libero arbitrio, sed Deo attribuuntur. Quod si velis hoc testimo-
nium intelligere de motione in ord.e ad convers.m solum significat D. Th.
quosdam ex multis qui moventur p gram moraliter determinari a Deo
ad conversionem, n' tn phice et necess.o, ut Paulu, Magdalenam cet.a
et demq si vba D Th. velis extendere ad omnes, qui convertunt. isti
dr specialis moveri, quia movent. vocat.e congrua, movent. aut
ad aliq determinate volendum, qtq movent. hac intent.e ut re ipsa conver-
tant. eq convers.e congrua; n' vo qtq ab hac mot.e inevitabiliter praedeterminat.
in 2o vo loco solum procedit de gra concomitante, cui tribuit. efficacia
convers.is qtq conversio conducit ad justificat.em. et pret.a quamvis
procedat de gra actuali, procedit de vocat.e congrua, quae dr efficax, et
cui tribuit. conversio, eo quod dat. a Deo in eo instanti, et circumstantijs
sub quibus Deus scit, et intendit futuram convers.m n' vo de vocatione
inevitabiliter praedeterminante volunt.m ad dictam convers.em. in 3o demq
solum ostendit eum quem Deus efficaciter vult justificari, poni in circumstan-
tijs, in quibus re ipsa justificet. Quod si hoc conversio referat. ad Deum
n' pot deficere, quia Deus scit evidenter illum hominem ee convertendu
et hac scia q supponit determinat.m volunt.is sub condit.e futura, et proinde
n' tollit libert.m juxta latius dicta s.a. et pp.a addit D. Th. in eodem
art.o quod si illa referat. ad liberum arbitrium a quo procedit, sic nul-
lam habet necessitatem. id q opt.e explicat, et prosequr 3. c.G. c.159.
et int. alia dicit, ee in potestate liberi arbitrij impedire aut n' impedire
receptionem gratiae.

Hanc eamdem doct.am D. Th. et nihil aliud docent Antoninus

to. 4. tto 9. de diu.ª gra. c. 4. §. 1. cir.º & c. 5. §. 4. & 5. Et ibidem a parte significat volunt.m ee, quae se det.minat; quare male illos refert m. Van. pro sua opin.e sicut etiam male citur Argent. 1. d. 45. & 46. q. 2.ª nam nulla dat. cc.ª has distinct.ee quaestio 2.ª, sed solum unicam induxit in qua nil oio dicit quod possit fauere sua huic opini., et mram induxit, 2. d. 28. q. 1. a. 2.º cujus toba retuli s.ª cap. 12 sicut etiam male pro eadem refert Caj. 1. p. q. 22. a. 4. & q. 105. a. 5 Ferrar. 3. c.ª g. cap 148. usq ad c. 150. Scot. 1. d. 39. 2.ª p. dis. §. Uisis de sting.º Io. de Basolis 1. d. 38. 39. e 42. q. unica. Palac. in 1. d. 46. & 47. dp. 1. & 2. d. 25. dp. 1.ª & B. de med.ª 1. 2.ª q. 109. a. 10. nam Caj. 1.º loco expresse docet q deus sua provid.ª n tollat indiffer.um a volunt.e in ord.e ad operandu. l. n operandum Addit v.º ex diu.ª provid.ª fieri q actus qui cum pdicta indiña ellicit. a volunt.e nec sit euitabilis, nec ineuitabilis, sed aliq altius, in quo tamen ab omnibus Theol. excluditur, & repugnat sent.ª m. Vaniq inducentis talem actum volunt.is ut ineuitabilem ex diu.ª pmot.e, nec aliq aplius docet Cajet. in illo loco q induci possit ad hoc intentum. in 2.º v.º solum docet deum movere, & applicare cas 2.as ad operandum, q tn ipse explicat 1. p. q. 14. a. 13. & q. 19. a. 8. intellig.m ee rone concursus cocomitantis, quo deus sit simul cu causa 2.ª cujus testimonium retuli s.ª c. 17. Ferrar. v.º in 1.º loco solum dicit quod deus gra sua n cogit. i. n necessitat volunt.em nram ad csensum, et addit q trahere, urgere & similia, quae ad hoc intetu referri solent ex ss.ª solum importare inclinari, & moveri ad bonu libert.e seruata, & dominio ci.d propriios actus. in 2.º tn docet q h.º no pot se pparare ad gram viribus na, sed supp.ta gra dei pcedente. in 3.º demq quod sua pmot.e finali nos dirigit ad gram habitualem, et vitam aeternam csequendam. Similiter Scot. tm dicit in illo loco q deus potest cognoscere actus liberos in det.minat.e volunt.is ejus, quatenus s. vult illos fieri tali. l. tali m.º cujus doct.ª falsa e, et coiter impugnatur si procedat de actibus moraliter malis volunt.is creatae, bonos v.º pot hoc m.º cognoscere, p hoc q velit conferre auxilia in eo instanti, & ccstan.m tiis in quibus scit futuram det.minat.m volunt.is si dicta auxilia in eo insti e ccstantiis conferant. neq ad hoc e necess.m ut sua volunt.e diu.ª ineuitabiliter det.minet volunt.es humanas; nec hoc unq docuit Scot. imo ibidem expresse addidit. Et tn cum istis stat conting.ª objecti cogniti; quia voluntas volens hoc det.minate contingenter vult hoc

ci. 4. d. 49. q. 6. §. dico 9°. addidit quod si deus pdeterminaret volunt^em ita ut ipsa n' maneret otingens et indifferens ad utrumlibet n' esset libera. Dict^a lo. de Basolis in 1° loco nihil dicit q faveat huic opinioni, imò ut salvet libertatem addit. Contingens et liberum sic ee' a Deo otingenter volitum, et in sua conting^a relictum, ut n' magis sit necess^m quàm si n' eet diu^a voluntas. in alijs v^o locis nihil prorsus dicit de pdeterminat^e, sed solum q dei psciã et pdestin^e quamvis n' imponant necessitatem objectis, scitis, et volitis sunt tn' certa et infallibiles ex suppositi^e futuritionis obiscitii et voliti. deinde Palac. utrobique tm dicit. in instanti, in quo e' cooper^o voluntatis n' posse n' eé ssensum liberi arbitrij quamvis posset absolutè n' eé quatenus potuit voluntas n' pstare cooperat^m. Et in ult^o loco addit de essa libertatis eé ut voluntas sit libera à necessitate et ut se moveat, et sit sibi prium suaz operat^um, verum e' ibidem etz addere dari auxilium sufficiens et efficax, sed nec dicit voluntatem determinari inevitabiliter ab auxilio efficaci, neq explicat de quo auxilio procedat an de pvio an de concomitante, q inducitur ab ipso tãq praecedens prioritate nãe concursum voluntatis, nec etz explicat an hae prioritas sit à quo. l. in quo, nec demq nos negamus dari auxilium efficax pcedens etz priorit^e in quo, sed tm quod illud sit eo modo efficax, ut inevitabiliter determinet volunt^m ad ssensum. Et demq B. à med^a inducit quidem auxilium pviu efficax, quo do sens conuertit, sed dicit h^m posse illud ssequi si bene utat^r sufficienti, et postq illud sseq^r adhuc n' necess^o suerti, sed cum indiua volunt^e, quae omnia repugnát ijs quae P. d. Vari. docet de auxilio efficaci, et nram sent^m ssirmant. Et ad hunc modu refert alios quosdam minoris notae autores, ex quibus nullus inducit illá inevitabilem pdeterminat^em, et aliqui illorum nihil dicunt q ad hoc propositum deservire possit. Sed quod magis mirandu e' pro eadem sua senta affert Cardin. Tolet. annot. 20. et 21. in cap. 6. Ioan. et Bellar. lib. 1. de gra et liber. arb. c. 12. ex quibus uterq admittit quidem auxilium efficax pvium, sed addit Tol. illud nullo m^o necessitare volunt^m ad alteram ptem; imo in omentarijs ad 1. p. d. Th. quae apud nos extant cir^a q. 14. et a. 13. q. sua 1^a, et circ. q. 19. et a. 8. dub. 2°, n' agnoscit efficaciam auxilij, donec intelligat. adeo in re positq

quem poslet voluntas non ponere. Bellar. vero quis bene admittat auxilium efficax in actu primo ante actualem conversionem sicut et nos etiam admittimus addit tamen loco cit°. et lib. 4. c. 14. opinionem quae admittit eum modum efficaciae in hoc auxilio ut inevitabiliter flectat voluntatem ad conversionem esse in fide periculosam, et reipsa convenire cum errore Lutheri, et Calvini. et lib. 6. c. 15. admittit cum Aug. ex duobus aequaliter vocatis et in reliquis omnibus priis et circumstantiis physicis aequaliter se habentibus posse, et interdum de facto contingere ut unus convertat. et alius non.

Adducuntur et solvuntur rationes.

Ultimo denique argumentantur rationibus petitis ex ratione gratiae, quae, ut nomen ipsum sonat et docet Paul. ad Rom. 11. gratis datur et non ex operibus. Primo igitur quae saepe inculcari solet in hac materia est quia opinio quae non admittit gratiam eo modo praevenientem, et efficacem ut inevitabiliter flectat voluntatem ad conversionem, et dicit quod posita praemotione ad hoc penes voluntatem sit se determinare ad illam, manifeste incidit in errorem Pelagii aut certe in de reliquijs Pelagianorum, qui cum eodem Pelagio post Concil. Palestinum internalem gratiam agnoscebant, sed dicebant determinationem ad conversionem provenire ab innata arbitrii libertate, nam (ut refert Aug. 1. de gratia Christi c. 4) nos, inquit Pelagius, sic tria distinguimus, et certum velut in ordinem digesta partimur. primo loco posse statuimus, 2° velle, 3° esse. Posse in natura velle in arbitrio, esse in effectu locamus. Posse ad Deum proprie pertinet, qui illud creaturae suae contulit. duo vero reliqua, hoc est, velle et esse ad hominem referenda sunt, quia de arbitrii fonte descendunt. ergo in voluntate et opere bono laus hominis est, imo et hominis et dei, qui ipsius voluntatis et operis possibilitatem dedit, quique ipsam possibilitatem gratiae suae adjuvat semper auxilio. quod vero homo pot velle bonum, atque perficere solius dei est. Potest itaque illud unum esse etiam si duo ista non fuerint, ista vero sine illo esse non possunt. itaque liberum mihi est neque voluntatem bonam habere, neque actionem nullo autem modo possum non habere possibilitatem boni. inest mihi etiam si noluero, nec otium sui aliquando in illo natura recipit. quem nobis sensum exempla aliqua faciant clariorem, quod possumus videre oculis nostrum non est, quod vero bene aut male videmus hoc nostrum est. Et ut generaliter universa complectar, quod possumus omne bonum facere, dicere, cogitare

illius e qui hoc posse donavit, quod v. bene. l. ~~male~~ agimus, loquimur, vel cogitamus meum e, quia hoc oia vertere ctz in malum possumus. Hæc Pelagius. quibus verbis (inquit M. Van.) admittit gram sufficientem seu dantem posse bene operari, tanq. á solo deo, imo e gram coadjuvantem, seu concursum simultaneum, quo ipsá possibilitem grae suæ semp adjuvat auxilio, et tñ damnat. ab Eccla qrs ipsum velle bene opari seu delminatm attribuit libero arb. et n. deo efficaciter operanti. Et qf. pot quia si vocatio eet á solo Deo, e postr vocationem delmino ad conversm eet ab ho se delminante, quátumvis deus simul concurreret cum libero arbo auxilio suo concomitáte gnali posset ho dicere Deo Gras tibi ago q me vocasti sine ullis meis meritis, e quod me gnalis coadjuvasti, sed quia n. me delminasti inevitabiliter ad versem, imó ego pro innata ~~mihi~~ ea libertte me delminaui mihi ctz attribuenda e versio, e rone mea libera cooperationis ego me discerno ab alio eadem modo vocatl adjuto, cui ctz daretur auxilium gnale concomitans si vellet se delminare ad versionem. quæ oia aperte sunt deprompta ex Pelagianor reliquijs, e contra illud verba Pauli. 1. Cor. 4. quis te discernit? quid hes quod n. accepisti; qd si accepisti, quid gloriaris q. n. acceperis?

2a Ro est quia voluntas in ordo ad justificatm concurrit tanquá instrumm a Deo elevatum, sed de rone instrumti e ut moveat. e applicet. á ca prali in ordo ad effum, g ex suppe quod deus movet, e applicat n. pot voluntas n. moveri aut n. applicari, ac proinde n. pot n. operari effectum versionis, in ordo ad quem dat. dicta motio e applico. Atque ex hac rone existimant M. Van. et cum. suffir excludi solutem qua coitz utunt. qui vuam opinem nram sequunt., nempé q deus e voluntas concurrant tanq duæ cæ partiales, ex quibz voluntas hominis delminat concursum dei ad versem, aut tamq. ca ulis e particularis, ex quibz particularis delminat concursum causæ ulis, nam n. ita e, imo deus concurrit tamq. ca totalis e particularis delminans voluntm, voluntas v. tanq merum instrumm motum e applicatum ad versem.

3a desumit. ex dono perseverantiæ, quod (ut mo suppo) datur in ijs, qui in gra discedunt, e quo posito n. pot ho n. sequi salutem

C^o tn ille liberè operat. e salutē ꝯseq.r, ꝗ saltem hoc donū inevitabiliter p̄determinat voluntm salua ejus libertle. Quare. l. negandum ē tale donum, quod fieri n̄ pōt sine aptu circae, vel dnē ꝑosse dēū e de facto inevitabilr p̄determinare voluntm salua ejus libertle. E ꝯfi. pōt amplius de ijs qui dūr in grā ꝯfirmari; qui pinde occurrēte p̄cepto n̄ possunt n̄ p̄determinari inevitabilr ad bene opandū hic e nunc, e tn̄ in illis saluat. libertas necssa ad meritum.

4a C^o ulta desumit. ex rone p̄destinatis. supponendo prius tres ꝓpositiones tamq; oīo certas in Theol. 1a ēt p̄destinatm ēē ꝑfectissimam providentiam ꝗa certas, e determinatas ꝑsonas ꝑ certa e determinata media in ordle ad certum e determinatum finem consequendi beatitm 2a quia ex hac infr, numerū p̄destinator̄ ēē p̄fixū, e certū apud Deū 3o. demq; p̄destinatm n̄ fieri a Deo pp merita pvissa, aut bonā cooperationem liberi arbitrij, sed mere gratis e ex dei mīa. Quae omnes cene oīo falsae nisi daret. p̄motio eo mo efficax, ut inevitabiliter flecteret voluntm ad eam conversn e ad illa media, quae Deus vellet, nam si deus solum daret auxiliā grā cōia e sufficientia ad cōsequendam beatitudm, e quibs interdum hco bn̄ operarēt., interdū vo n̄ certe ꝗa beatitudis ꝯsequutem solum daret. provida quādā imꝑfecta, vaga, e confusa, quaē n̄ magis ꝓsaret. circa has ꝑsonas ꝗ circa alias, quia quelibet relinqueret., ut verbis m. Camel utar, a sus aventuras.

ex quo ulterius infr. 2o ꝗ numerus p̄destinator̄, n̄ ēēt certus e p̄fixus ante pravisa merita. l. demerita, seu bonā. l. malam cooperatm liberi arbitrij, quia oīo ꝯtingerēt evenire ēē plures aut pauciores eos oēs qui bene. l. male operarent. usq; ad finem vitae. ex ꝯfus 3o fieret ꝗ praedestmo ēēt pp merita pvissa, nam cū illud auxilium s̄nale inducaretur tamq; cōe e sufficiens non magis ordinaret unū hm ad vitā eternā ꝗ alium ac proinde expectanda essent merita usq; ad finem vitae, ad hoc ut pp illa diceren. isti qui bonē opati sunt cum cōibus auxilijs s̄nalibus potius p̄destinari ꝗ illi, qui noluerunt bene uti pdictis auxilijs

Ad 1m R. Sane nram opinmo ut receptissimam apud omnes PP. eccla, e reliquos Theol. exceptis duobus citatis quam longissime distare ab errore Pelagij. qui nullam grām s̄nalem internā agnovit tanq; necessariō praeviam, aut concomitantem in ordle ad ꝯversionem

et reliqua opera naturalia, et ideo dixit supplendam creaturam per quam homo acce-
pit esse et potentias ad colendum et operandum, et suppositis praedicatione et
praeceptis externis posse secundum suis propriis viribus a peccato purgari
et justificari, et usque ad finem vitae in accepta justitia perseverare
et hunc fuisse semper errorem Pelagij docet Aug. epp. 90. 95. 105.
106. et 107. et similiter ex Concil. Milevitano can. 4.

Quod si dicas postea hoc est Pelagium admisisse gratiam Christi praevenientem
post retractationem sui erroris, quam fecit in Concil. Palestino. R. ita esse
sed existimavit sane gratiam posse nos mereri ex solis viribus naturae, illam
que non esse omnino necessariam, sed tantum utilem, s. ut facilius a peccato purge-
mur, iustificemur, et in justitia adepta perseveremus, ita docet Aug. ep. 106.
et similiter ex Concil. Milevitano can. 5. et Aphricano can. 6.

Quod si iterum opponas etiam in illa retractatione admisisse gratiam praevenien-
tem, et adjuvantem tamquam omnino necessariam ad ea, quae dicta sunt, et quae
nullo modo cadat sub meritis nostris, ut aperte colligitur ex verbis ejusdem Aug.
Pelagij relatis in argumento 1o. R. illam retractationem fuisse plenam omni dolo
in qua per gratiam praevenientem sed intellexit donum creationis, quo mediante nobis
conferuntur dona naturae, quibus operari naturaliter possumus; per gratiam vero adjutorium
solum externam praedicationem et praecepta, non vero Dei concursum naturalem conco-
mitantem, et quo mediante attingitur ipsum velle, vel certe concursum na-
turalem Dei conservativum, quo mediante attingitur, et conservatur ipsa potentia
id quod docet est Aug. epp. 90. 95. et 105. Imo in illo lib. 1. cap. de
gratia Christi. nam postquam in cap. 4. induxit verba Pelagij relata, immediate in c.
5. addidit Scire quippe debemus quod nec voluntatem nostram neque actionem divino
adjuvari credit auxilio, sed solam possibilitatem voluntatis atque operis, quam
solam in his tribus nos habere affirmat ex Deo tamquam hoc sit infirmum, quod ipse
Deus posuit in natura, caetera vero duo, quae nostra esse voluit ita sint firma, et for-
tia et sibi sufficientia, ut nullo indigeant ejus adjutorio, et ideo non adju-
vet ut velimus, non adjuvet ut agamus, sed tantummodo adjuvet ut velle, et agere
valeamus. Contra autem Apostolus ut sciret quia non tantum in se eo, quod operari possint
Soc. r. et in natura, et in doctrina jam acceperant, sed etiam in eo quod operantur divinitus
adjuventur, non ait Deus est qui operatur in vobis posse. tamquam ipsi jam velle et ope-
rari per seipsos habeant, neque in his duobus adjutorio ejus indigeat, Sed ait.

Deus. n. e qui opat. in nobis velle et pficere. l. sicut in alijs, et mar in Graecis codicibus legit, velle et operari. Neq Pelagius Simi incautos fallat et simplices. l. etz seipsum qm cum dixisset q in volunt. et opere bono laus hominis est, velut correxit atq addidit, imo et h[omini]s et Dei. n enim hoc ppa dixit quia tm sanam doctrinam intelligi voluit, q et velle et operari deus operet. in nobis, sed cur hoc dixit satis evidenter ostedit ultimo subjungendo, qui ipsius volunt. et opeis possibilit.m dedit. Sane aut. possibilit.m in na eum ponere de xbis ejus superioribus clarum est. Sed ne nihil de gra dixisse videret. adjunxit: cujq ipsius possibilit.m gra sua adjuvat semp auxilio, n ait ipsam volunt.m l. ipsam opat.m quod si diceret, n abhorrere a doct.a Aplica videret, sed ait ipsam possibilitatem illud videlt, ex tribus q in nat.a locavit, gra sua adjuvat sep auxilio, ut s. in volunt.e et actione n ideo laus sit et dei et h[omini]s, quia si sic vult, ut tri ejus volunt. deus ardorem dilect.is inspiret, et sic operat. h. ut tri deus cooperet. sine cujus adjutorio quis e homo? sed ideo sac ad laudem adjunxit, et deum, quia nisi nat.a esset, in qua nos odidit, qua velle et agere possemus, nec vellemus, nec ageremus. Hanc aut nalem possibilitatem, quod adjuvari dei gra opitet., n e hic aptum vel quam dicat gram, vel qbs ea naturam sentiat adjuvari, sed sicut alijs locis in qbus evidentius loq.r intelligi pot. n vult aliud accipi quam legem, atq doctrina qua nalis possibilitas adjuvet. - Hac Aug. Qua dedita opa prolixe retuli prat. meum morem. Nam miror quo m.o m. Vari. illa n legerit, aut si legit cur dissimulaverit, q ex eodem Aug retulit do Pelagiana haeresim. Nam ex his xbis 3a ostant. 1.m e p possibilit.m quam vocat gratiam a solo deo, tm intellexisse nam productam gratis p creat.em 2.m e p gratiam adjuvantem illam possibilit.m intellexisse pdicat.m seu doctrina externam, et legem, seu pcepta externa. 3m demq Aug. n alio m.o exponere illa xba Pauli, deus e qui opat. in vobis velle et pficere, nisi p hoc q ardorem dilect.is inspiret, et supnatr cooperet. hi ex cooperati. quibus xbis n potuit clarius exprimere nram sent.m, et illam distinguere a Pelagiana haeresi. -

Ad id v.o q addit. de reliquijs Pelagianor. R. illos n errasse in eo q post vocat.m onalem ogruam ponerent determinat.m a V. liber. etz sine auxilio co comitante, quamvis. n. si hoc m.o induxissent dictam determinat.m, extarent qbs negarent auxilium co comitans onale

et n. ergo inducerent determinat.m ad convers.em eo a volunt. praeventa et coadjuta auxilijs spalibus, sine qua determinat. n. pot salvari aut componi libertas cum gratia dei, eorum tamen error n. fuit nisi in ord.e ad gratiam praevenientem, ut evid.r sumitur ex epistolis Prosperi et Hylarij ad Aug. de reliquijs Pelagianorum, quae sunt. to. 7 oper. Aug. immed.e ante librum de praedestin.e sanctorum, et ex lib. ejusdem Prosperi c.a Collatorem, et ex ipso Aug. lib. de Praedest.e S.torum ac denique ex ep. 1.a Celestini 17. ad Epos Galliae, nam isti semipelagiani, quorum auctor inter Latinos fuit Casianus (ut collig.r ex tota collat.e ejus. 13. et lib. 12. de institutis coenobiorum a c. 11. usque ad. 14.) quem sequuti sunt Massilienses (ut constat ex cit.is PP.) Faustus Regiensis toto lib. 1. ex de gratia et lib. arb. et alij multi per Galliam epi, ad quos pp.a scripsit Celestinus illam eplam. Si ergo omnes ut pote viri pij admittebant gratiam internam praevenientem et coadjuvantem tanquam omnino necessariam ad convers.m et salutem, in quo recte c.a Pelagium sentiebant. Sed addebant prius nos solis viribus nrae velle hanc gratiam et convers.m, et alia bona opera, et ideo a nobis incipere salutem, et in hoc errabant, et in alijs quae ex hoc errore, tanquam ex fonte dimanabant, Unde Prosper ad Aug.m scribens. multi (inquit) servorum xi, qui in Massiliensi urbe consistunt, in sanctitatis tuae scriptis, quae adversus Pelag.os Haret.os condidisti c.a rium putant Patrum opinioni, et ecclio sensui quaequae in eis de vocatione electorum s.m dei propositum disputasti. et p.o j. in tantum a Pelagianis semitis n. declinant, ut cum ad confitendam eam xpiam, quae o.a praeveniat merita cogant, ne si meritis det. frustra gratia nominetur. Ad hanc gratiam qua in xo renascimur dicant pervenire per natur facult.em petendo, quaerendo, pulsando, ut ideo accipiat, ideo inveniat ideo introeat quia bono nrae bn usus est, ut ad istam salutarem gratiam initialis gratiae ope meruerit pervenire. etc.a Adverto tn n. omnes Semi-Pelag.os eodem m.o sentire de praec initio ex solis viribus nrae, nam aliqui eorum praecipue Massiliensium admittebant initium omnium bonorum operum esse ex deo, quos pp.a inquit Aug. lib. 1. de praedest.e S.torum c. 1. magis accedere ad verit.m quam alios, Sed errabant excipientes ab his bonis operibus actum nalem voluntatis, quo homo vult sanari, et actum nalem fidei, quos existimabant necess.o praecedere convers.m spalem, ut refert Hylar. in illa ep. cit.a ad Aug. c. 4. c.a quos disputat eis

Aug. a. c. 2. illius libri. Alij v. cum Cassiano collat. 12. c. 12. 13. 15. et 17. dicebant hoc initium qualecumq illud sit ex viribus nae ee quidem sufficiens sed non necessarium, quia int. dum Deus oio prevenit sua vocat. finali quaduq bona volit. omnes tn conveniebant in hoc quod in ijs in quibus pcedit illud initium ex solis viribus nae dei. infallibiliter vocatio finalis, et sic factos pdestin. pp illud initium. Quod si illis opponeres, ut opponebant Prosper, Hylarius et alij locis cit., infantes discedentes ante usu rons ex quibus aliqui babtizati et salvi facti sunt, alij v. damnati defectu babti et in quibus n potuit pcedere bonus aut malus usus liberi arbitrij Respondebant n pp bonum usum. l. malum, quem in vita habuerunt, sed pp illum, quem haberent si diutius viverent, hos ee babtizatos et consequutos salute, illos v n. Contra quos n solo Prosper in illa ep. sed Aug. 1. de Predestin. Sct. c. 14. et 1. de ...ig. aie. c. 12. recte disputant dicentes, illa ee commentitia merita. l. demerita ut pote quae n sunt futura, sed eent si diutius viverent infantes et ad hoc intentum bene dicit Aug. multos Christo mortuos in gra et consequutos salutem, qui si diutius viverent male operarentur et damnarentur, juxta illud sap. 4. Raptus e ne malitia mutaret intellectum ejus etc.

Unde sequentes tandem aducto istos Semipelagianos numq existimasse opera mare natia, quae sunt, vel eent si hi diutius viveret ee meritoria de condigno gra vocantis aut pdestinis, alioqui gra n eet gra sed merces. id q docet Cassianus collat. 13. c. 13. et lib. 12. de Instit. cenob. c. 11. et 13. et in cap. 14. sic concludit. Diximus n. sm salvatoris sentem dari quidem petentibus, et aperiri pulsantibus, sed petitionem, et inquisitem et pulsatem nram n ee condignam nisi mia Dei id quod petimus dederit; presto e namq occase tm modo a nobis bona volunt is oblata ad hoc omnia conferenda etc. Sentiebant q Deum n intuitu illoz bonoz opez, sed ex divo suo beneplacito decrevisse dare gram vocat is ijs qui haberent illud initiu bonae voluntatis ex solis viribus nae. Quod saepe Aug. Prosper et alij, qui contra illos disputant vocant aliquale meritum, pp q inducebat salte tamq condo necessa et sufficiens ad gram, et ideo gra saltem ex divo pacto annectebat. bonis opeibus nae. Et haec fuit senta Semipelagoz

fideliter explicata. Cum quibus re ipsa sentiunt aliquot Schol. ut Scot. 4. d. 14. q. 2. §. de 2° Caj. to. 1. opusc. tr. 4. q. 1. et Gabr. 2. d. 27. q. 1. a. 2. c. 4. et a. 3. dub. 4. et 3. d. 27. q. 1. a. 3. dub. 2. prop. 2 et 4. d. 14. q. 1. a. 2. circa finem quatenus docent actum hominis ex solis viribus naturae ellicitum esse ultimam dispositionem imo et meritum de congruo in ordine ad gratiam justificantem. Deinde omnes illi qui dicunt hominem ex solis viribus naturae posse disponi saltem remote ad gratiam per aliquos actus quibus infallibiliter impetrent gratiam, inter quos sunt Dur. in 2. d. 28. q. 5. ubi Ricardus a. 1. q. 2 Gabr. d. 27. q. 1. a. 2. c. 4. Cajetan 1. 2. q. 109. et significat Soto lib. 1. de natura et gratia c. 20. Ac denique illi Theol. qui illam vulgatam propositionem in Theologia, facienti quod in se est Deus non denegat gratiam, sic intelligunt ut facienti quod in se est ex viribus naturae Deus statim conferat gratiam vocationis supernaturalis, ut intelligunt Driedo de captivitate et redemptione generis humani tr. 5. § cap. 2. p. 2. et opusc. de concordia praedestinationis et lib. arbitrii 2a p. c. ult. Ruardus Taper. a. 7. 9. ad aut Schol. Gabr. locis citatis, et aliqui Neoterici, inter quos forte quis numeraret M. Vañez, qui 2. 2. q. 10. a. 1. dub. 2 paulo ante 1m documentum docet Deum supernaturaliter illuminare hominem animum perveniente ad usum rationis si fecerit quantum in se est per vires naturae convertendo se ad bonum rationis, sed amice exponendus est, nam addit pie hoc credi posse de misericordia Dei; caeterum sicut pie credi potest ita interdum accidere, sic etiam rationabiliter negari debet esse aliquam legem aut decretum Dei de hac illuminatione conferenda omnibus qui in illo instanti hanc bonam dispositionem naturalem habuerint. Intelligenda quod est illa maxima ut exponit D. Th. 1. 2. q. 109. a. 6. ad 2m et q. 112. a. 2. et 3. de eo qui facit quod in se est bene utendo auxilio supernaturali praevenienti, cui Deus non denegat sed confert alia ulteriora auxilia gratiae, non vero de faciente quod in se est ex solis viribus naturae, ac si bona opera naturalia sint dispositiones sufficienter et necessaria saltem ex lege divina ad auxilia supernaturalia gratiae, ut dicebant semipelagiani. Contra quos coactum est Concil. Arausicanum in cujus can. 6. damnantur qui dixerint sine gratia Dei credentibus, volentibus, desiderantibus, conantibus, laborantibus, vigilantibus, studentibus, petentibus, pulsantibus misericordiam Dei dari, vel qui humilitati aut obedientiae humanae subjungunt gratiae adjutorium. Immerito igitur P. d. Vañ. communem doctrinam Patrum quam nos sequimur de determinatione

voluntis suppa dei vocatione finali et auxilio concomitante eiusque finali appellatione de reliquijs Pelagianorum, cum longissime absit ab illis sicut ab errore Pelagij, ut ex sequentibus solutionibus amplius demonstrabitur.

Ad confirmationem Resp. si homo tamen gloriaretur de eo quod bene respondeat vocationi finali, et quod in hoc bona responsione discerneretur ab alio qui non bene respondet cum posset conuerti, non excederet limites rationis neque gratiae a Deo acceptae. caeterum non potest absolute gloriari tum quia Deus capit vocatione sua gratia hanc finalem conuersionem, tum etiam quia eam dedit congruam, id est sciens et volens eum fore conuertendum in hoc situ et sub his circumstantijs, tum denique quia ex concursu dei concomitante hic actus quod sit finalis, ac proinde conducens tamquam ultima dispositio ad justificationem et gratiam quibus Deus determinat ipsam conuersionem ad esse finale cum posset non determinare concurrendo cum auxilio tamen nati concomitante juxta latius dicta q. e. 14. et 15.

Et quidem ratione solius vocationis congruae, qua mediante praeparatur voluntas a Deo, et Deus incipit nostram justificationem explicat Aug. lib. 1. de praedestinatione sanctorum c. 4. et 5. dicta verba Pauli. 1. Cor. 4. quis te discernit. ratione vero concursus finalis concomitantis addit lib. 1. ad Simplic. q. 2. Ut sint opera caritatis fomentia ille Deus tribuit ille largitur. caeterum ratione liberae cooperationis et determinationis ad conuersionem voluntati humanae tribuit ipsam conuersionem lib. 1. de spiritu et lit. c. 34. dicens. Consentire vocationi dei, id est ab ea dissentire propriae voluntatis est, quae res non solum non infirmat quod dictum est quid habes quod non accepisti, verum etiam confirmat. Accipere enim et habere animo non potest dona, de quibus hoc audit, nisi consentiendo. et addit Aug. Ac per hoc quid habeam, et quid accipiam dei est; accipere autem et habere utique accipientis et habentis est. id quod amplius explicat lib. 83. qq. q. 68. circa parabolam de vocatis ad coenam, quae habetur Luc. 14. et inter alia dicit. neque omnes qui vocati sunt venire voluerunt, neque illi qui venerunt venire possent nisi vocarentur. itaque neque illi debent sibi tribuere quod venerunt, quia vocati venerunt neque illi qui noluerunt venire debent alteri tribuere, sed tantum sibi quoniam ut venirent vocati erant in libera voluntate. Propterea et si quisquam sibi tribuit quod venit vocatus, non tamen sibi potest tribuere quod vocatus est etc. id quod optime explicat Ansel. lib. de gratia et lib. arb. c. 3. exemplo nudi, cui vestis confertur, nam immerito sibi tribueret quod esset indutus, sicut qui vestem dederit, quamuis bene posset sibi tribuere, quod donatam vestem acceptasset etc.

Ad 2.^m R. si v^a sunt quae dicit Van. 1. p. q. 12. ar^a a. 3. et Cum. ibi a. 5. q. sua. 2^a. Pot^a vitalis n. pot concurrere ad actum vitalem quantumvis s^nalem nisi tanq. ca principalis, et ideo voluntas ad co^uers^m concurreret tanq. causa fratis, imo addit cum. ibi actum contritionis et cani^es ste natem g^tum ad subst^m et s^nalem q^tum ad modum, id quod ex docere q. plures Thom^ae. quare subst^m hors actuum tribuit volunti et modum s^nalem subst^a additu tm Deo. Unde sequentes tenent dicere deum et volunt^m concurrere tanquam duas cas principales partiales ex quibus voluntas attingat subst^am actus, deus v^o modum s^nalem, in quo parum favent gra dei, et multum viribus nrae. ego v^o utrumq. existimo falsum, et ideo concedo totum actum conversionis imm^e disponentis ad gram ee s^nalem, et similiter concedo volunt^m concurrere ad illum tanq. instrum^m elevatum, sed liberum, a quo proinde tanq. ab specificante provenit applicatio ad conversionem, unde seq^r nego ee de rone instrumenti quod a ca principali inevitabiliter applicet. ad effectum, aut quod ab illo in se aliquid recipiat, sed quod subordinet. ca principali, q^uique ad producendum effam magis perfectum et elevatum quam sit ipsum instrum^m quo m^o aqua v. g. quamvis nihil in se recipiat dr ellevari a Deo in babtismate ad producendam gram, sic igit. deus et voluntas simul concurrunt ad producendum actum conversionis s^nalis, sed voluntas tanq. instrum^m liberum, a quo provenit applicatio ad convers^em, deus v^o tanq. agens principale, cui voluntas subordinat. in ord^e ad actum s^nalem, et quamvis deus sit ca totalis in rone ca principalis, et voluntas sit ex totalis in rat^e instrum^ti caeterum absolute utraq. e ca partialis et inadaequata, id quod sumit. ex illis PP. qui dnt deum aut eius gram concurrere adjuvando liberum arbitrium, et hoc ex concurrere adjutum a gra, de quo videri possunt Zozimus ep. ad oes epos, cujus testimoniu refert et sequit. Celestinus ep. ad epos Galliae c. 8. et 9. Innoc. 1. ep. ad concil. Carthag. quae e 91. int. eplas Aug. et in ep. ad concil Milevitanum, quae e 93. Amb. lib. 2. in Luc. c. 12. Hyeron. l. 3. contra Pelagian. paulo post initiu. Aug. lib. de gra x. c. 47. Prosper lib. contra Collatorem c. 38, qui ex in respons^e 8. ad Cap^a Gallor. ad hoc intentum refert optimum Decretum ex Concil. Aphrici^o, ut alios quae

pleures

plures PP. omittam, quos retuli in discursu huius materiae.
Demonstrari q' pot hac unica rat. q. Deus attingit conversionem supernaturalem dependenter a volunt. et hac dependenter a Deo, ergo nec voluntas e ca totalis, nec Deus, sed utraq. e partialis; sicut pot.a vis.a et species
Sed Rt M. Van. deum ee cam totalem, quia inevitabiliter determinat voluntem ad actum convers. Et hoc ipsum ex Respondet, et docuit Calvinus lib. 2. institut.um c. 3. §. 7. dicens. Sed erunt qui concedant voluntem a bono suopte ingenio aversam sola dni virt. converti, sic tn ut praeparata suas deinde in agendo partes habeat. et fa. sed hoc pperam hominii tribuit. quod gra praevenienti pedisequa volunt. obsequat. et § ill. Voluntem (inquit) movet gra n' qualiter multis seculis traditum é et creditum, ut nra postea sit electionis motioni aut obtemperari aut refragari, sed illam efficaciter efficiendo. illud q' toties a Chrys. repetitum, repudiari necesse é. quem trahit volentem trahit. et fa Paulus totum Deo vendicat, illi nihil ei praet. adminiculum acceptum ferunt. sed in quo sm Deo sotium adjungut. etc. et tande concludit Hoc sit summa. Perperam eos facere, qui sic int. Deu et nos partiunt. ut obedm piae volunt.is quae dei gra assentit. ad nos transferebant. Hae Calvini. cuius testimonia refert Suar. Super. a. 7. ad finem. Sed Rm e merito Calvinu asserere multis retro seculis creditum, ac traditum ee in Eccla Dei, quod volunt.s sit vocationi consentire aut resistire, id q' ex nos mo asserimus et fo satis demonstrabimus. Sed quamvis sm ect humana voluntm inevitabiliter pdeterminari a Deo in ord ad convers.m, adhuc immerito docent Calvinus et M. Van. deum fore cam totalem conversionis, siquidem deus n' produceret illam se solo, et independr a volunt., sed simul cu illa, et dependr ab illa, quis illa necessario elliceret dicta conversionem quomo deus satiatr concurrit cum aqua ad producendam gram in in sacramento babi, et tn aqua necess, e n' libere concurrit a Deo ellevata. ~

Ad 3. R. dari quidem, donum perseuer.ae sed illud n' consistere in aliqua qualite aut pmore, qua inevitabiliter determinet voluntas ad bene operandum, imo in istis, qui tale donum habent adhuc manet potestas, et indiffa ad peccandum. consistit q' donum perseuerae praecipue in hoc, quod deus cognoscens quid quisq faceret

in qualibet cc^mstantia si in illa poneret., sic gubernat e dirigit h^m ut collocet in cc^mstantijs in quibus novit illum bene operaturum, quamvis posset non bene operari, et sic salvatur omnimoda libertas cum infallibilitate et certitudine regni Dei de perseverantia hominis usque ad finem. et idem proportionaliter dicendum est de confirmatis in gratia. excipio tamen Christum atque si qui sunt alii, quos Deus fecerit impeccabiles, in quibus proinde sic datur donum perseverantiae et confirmationis in gratia ut non detur illa libertas ad peccandum, et nihilominus in illis salvatur sufficiens libertas ad meritum, quatenus non praecipiuntur illis omnes cc^mstantiae, et ipsi ferunt ad obiecta praecepta simul cum aliqua cc^mstantia non praecepta, ut sic salvetur indifferentia in ordine ad totum illud obiectum adaequatum, ac simul adimpleatur praeceptum. sic enim dicunt Theologi pomum non dicit libertatem contrarietatis in ordine ad bonum in communi, et tamen si bono in communi adjungas aliquam differentiam inhaerentem circa illud totum conjunctum datur libertas contrarietatis, ita ut possit homo tale bonum amore vel odio prosequi. sic igitur quamvis Christus non posset non acceptare mortem ex suppositione praecepti nihilominus libere acceptavit, quia non erat illi praeceptum mori hic et nunc. vel in tali determinato loco. vel certe acceptare mortem cum tanta intensione actus voluntatis, potuit ipse pro sua libertate acceptare mortem, hic et nunc, vel in isto loco. vel cum tanta intensione actus quamvis non posset non acceptare mortem ut sic. Quod si quis fingat Christo fuisse praeceptas omnes cc^mstantias tunc consequenter credo in eo casu non fore liberum in ordine ad objecta praecepta. De quo non est in praesenti amplius disputandum.

Ad 4^m R. concedendo illas tres propositiones tanquam omnino certas in materia de praedestinatione, et ulterius nego ad veritatem illarum esse necessarium inducendam praemotionem quae inevitabiliter determinet voluntatem ad actus bonos, sed requiri et sufficere vocationem congruam. i. datam in eo tempore et cc^mstantijs in quibus Deus scit et vult hominem esse conversurum aut bene operaturum, quamvis posset non converti, aut non bene operari, et sic salvatur in praedestinatione perfectissima ratio providentiae, qua Deus attingit a fine usque ad finem disponendo omnia suaviter. i. sine laesione libertatis humanae per certa et determinata media, quibus utitur ad consequendum illius finis, cum certis et determinatis personis, quibus vult per haec media conferre beatitudinem. Et

saluat. numerum praedestinatorum esse certum et praefixum, nam quos determinate elligit ad gloriam vocat hac vocatione congrua, et ponit sub certis circumstantijs, quibus scit illos consequuturos beatitudinem. 3° denique saluat. quod praedestinatio non fiat propter merita sed mere gratis, nam haec congrua vocatio, et positio sub ijs circumstantijs, in quibus deus scit et vult futuram conversionem et consequutionem salutis est praecipuum medium praedestinationis quod non potuit cadere sub meritum, quia praecedit omne meritum, et omnem usum liberi arbitrij, et potest deus istos vocare in alio modo, aut ponere in alijs circumstantijs, in quibus scit non futuram conversionem et consequutionem salutis, sicut etiam non potuit cadere sub merito quod deus elligat hominem ad beatitudinem consequendam per haec omnia media collectiue sumpta, quae conferunt ad consequutionem beatitudinis, non enim verum est quod supponitur in argumento, scilicet ex nostra sententia inferri quod deus vocet homines vocatione vaga et confusa, ignorans qui nam sint bene, aut male usuri vocatione, et propter bonum usum liberi arbitrij cum hac vocatione hos praedestinet, et non illos, sed potius quia deus praedestinat, et elligit istum, ideo confert hanc congruam vocationem, et ponit in circumstantijs in quibus scit consequendam esse conversionem et salutem, alium vero quem non vult praedestinare vocat quidem misericorditer vocatione sufficienti ad salutem, cum qua evidenter novit illum propria culpa non esse convertendum. Et haec de isto tractatu ad laudem et gloriam omnipotentis dei Patris, filij, et spiritus Sancti. et sub correctione Sanctae Romanae ecclesiae.

De Censuris Ecclesiasticis
COMPENDIUM

PROLOQUIUM

En variis petitionibus [illegible], [illegible] aggredimur tractatus, et quod in votis semper habeo, utrum utilitatis vestris optatibus adiunctis invenio. Ita Deus providit, ut quod [illegible] cupiebam, statim invenirem. Ne instruxtum de [illegible] [illegible] eligerem, novi in illa Theologi [illegible] aliis gradus [illegible] [illegible] postulabant, annuedam votis, et inter alias, hanc de censuris tractationis tradendam proposueram; [illegible] [illegible] [illegible] censurarum nomine [illegible] [illegible] [illegible] de censuris tractatus [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] enim in morali theologia tractatus [illegible] fere nullus, cuius notitia promptior esse debeat, sive Sacramentale forum pertractantibus, sive privatis [illegible] [illegible] nodos explicaturis, sive [illegible] ecclesiae partes secuturis.

Difficultates pendas improprie inspersa, et expositis fitijs [illegible] fere tota excerenda, et [illegible] [illegible] ad truncati, et magna ex parte diffitientis anni canicelos, non exagero. Quibus enim vobis utile fore [illegible] vigiliarum [illegible] erit cura, et laboris mei gratissima. Ut autem appareat quod iure magni faciam, et magni fieri volebam materiam de legibus, quo magis ab illa discedere, modo videmur, eandem adhuc calcare semitam exequi cmini; ibi de lege penali agit, hic de censuris, et quid censura est nisi poena? et penalis legis pars ampla?

In hoc tractatu (quod utinam non inanis cura erit), paucis multa tradere, et in compendio claritatem invenire [illegible] de censuris multi, multa, ut de more habet P. Suarez, non pauca Toletus, Enriquez, Filiucius, Reginaldus, et laudatissimus Estefanus de Avila, hos sequimur, non quod nostri sint, [illegible] quae hic disputationi omitti possunt, optime disputant, quae a [illegible] summa cum distinctione, et perspicuitate nobis offerunt ad Angelici Doctoris doctrinam penetrandam, ubi de censuris dixit in supplemento videlicet 3ae partis a q. 21. ad 24. Rem aggredimur, precor Deus votis exitibus correspondeat.

Disputatio 1ma

De Censura, ejusque essentia, et divisione.

Sectio 1ma

Utrum detur, et quomodo deffiniatur Censura.

Vox Censura olim dignitatem quandam, sive censoris officium significabat apud Romanos, ad Censores enim pertinebat civium mores inquirere, punire, [illegible] coercere, et cives in officio continere. Hinc censura poenae nomen obtinuit, et pro poena ipsa usurpari consuevit. Significat etiam multoties iudicium, quod de re aliqua fit illam approbando, vel reprobando. Ita denotat sententiam conjecturam ecclesiastici Judicis, vel privatim alicuius alicuius alicuius Doctoris, quemadmodum dicimus hanc, vel illam propositionem censuram mereri. Hinc ex nominis etymologia censura appellatur poena, non qualiscumque, sed spiritualis, quam Ecclesia fidelibus infligit, praesertim ad reprimendam contumaciam fidelium ecclesiasticis praeceptis non obedientium. In quo sensu censura usurpatur in praesenti.

Existunt censurae, et in Ecclesia est potestas sufficiens ad

ad illas ferendas, pluresque certum est inter catholicos; ut eorum interpretes sacrae paginae et reliqui theologi unanimiter explicant potestatem illam ad ferendas censuras traditam fuit Ecclesiae a Christo Domino quando Apostolis ligandi, atque solvendi potestatem tradidit. Constat praeterea potestas ista ex Concilio Constantiensi, sess. 15, et ex antiquissima Ecclesiae traditione. Clarissimam tamen veritatem de potestate ad ferendas censuras in genere negavit Joannes Hus, cuius errorem in Constantiensi Concilio damnat. Excommunicationem negarunt Wiclefus, et antichristi alii haeretici; negavit etiam expresse Lutherus, quamvis licet dicat Ecclesiam posse excommunicare, addit tamen Ecclesiam non posse privare hominem suffragijs, nec orationibus fidelium; et, tantum externo convictu, cuius argumenta haec sunt: primo

1. In spiritualibus nemo laeditur nisi a se ipso: ergo non potest ab Ecclesia laedi, neque spiritualibus privari tamen: ergo nec poterit Ecclesia excommunicare quoad hunc effectum. 2. Christus Dominus solum reliquit Ecclesiae potestatem imponendi poenas medicinales: sed privari hominem spiritualibus bonis non est medicinalis poena: ergo id non potest Ecclesia. Maior supponitur, minor probatur: quia privationem bonis spiritualibus, est illum privare, non solum medijs conducentibus ad salutem, sed, salute ipsa saltem accidentali: ergo etc. 3m. Excommunicatio pertinet ad iurisdictionem in foro exteriori: sed quamvis Ecclesia possit excommunicare, non ideo poterit nocere foro interiori, nec spiritualibus bonis hominem privare.

Ad istorum solutionem ad declarationem catholicae veritatis notanda sunt aliqua ex D. Thoma et alijs Theologiae Magistris. Notandum 1mo triplicem esse fidelium inter se communicationem, aliam scilicet pure interiorem, aliam pure exteriorem, et aliam mixtam, sive participantem ex interiori, et exteriori. Per primam uniuntur fideles Christo tanquam capiti et inter se communicant in fide, et charitate, quatenus iusti ad invicem participant satisfactionem reliquorum, denique intuitu operum unius iusti etiam sine intentione illius, confert alijs iustis auxilia specialia, et inspirationes; per 2dam communicant inter se fideles quoad societatem politicam, commer-

tia

tiā coloquea &c. Per 3.^{am} comunicant int^r se fideles etiam peccatores quoad sacram^{ta} suffragia, et orationes ecclesiae. Haec postrema comunicatio mixta dicit^r, q^r de interiore participat ordinarie ad spiritualia bona, quamque, l, adquirendam, l, conservandam, dolendumque de peccatis: participat de exteriori; q^r habet ceremonias, et exteriores cultus. 1.^{a} comunicatio, et 3.^{a} n^{i} propriè ecclesiae Dei: 2.^{a} comunis est cuibus publicis. 1.^{a} item, et 2.^{a} possunt applicari à privata persona, ut q^{do} Petrus V.g. suas satisfactiones Paulo etiam iusto applicaret: et possunt applicari ab ecclesia, quae dicit^r applicatio comunis, ut q^{do} tanquam dispensatrix spiritualium bonorum applicat fidelibus p suos ministros suffragia, et satisfactiones Christi Domini, et Sanctorum.

Notandum postremo. Aliter fieri hanc comunicationem int^r iustos, et aliter int^r peccatores fideles. Illi enim, cum sint p charitate uniti Christo Domino, tanquam membra suo capiti, capaces n^t comunicandi quoad omnia comunicabilia, ut in satisfactione Sanctorum, suffragijs &c^a. Qui v^o n^t in peccato, cum n^t sint perfecte uniti Christo p charitatem, sed, solum p fidem, n^t n^t capaces comunicandi in^{tus} omnibus, sed in aliquibus tantum spiritualibus bonis. Quare n^t comunicant satisfactiones sanctorum, sed, solum iustorum orationes, et ecclesiae suffragia, ut l^c à Deo illuminent^r, et convertant^r.

Ad 1.^{m} Censura poena quaedam sequens proinde peccatum. Quare ex dictis ad solutionem primi fundamenti, distinguo Ant. In spiritualibus nemo laedit^r laesione culpae actualis nisi à seipso; concedo Ant; nemo laedit^r laesioneque poenae nisi à se ipso, nego Ant, et simul consequentiam. Non privat Ecclesia 1.^{a} comunicatione interiori, quae consistit in Charitate, et gratia, sed int^r n^t nisi p peccatum tollitur, imo nec potest tali comunicatione ecclesia privare; sicut hoc facere n^t potest, ut pars corporis viva, et vivo corpori unita, n^t participet alimentum calore natali digestum. Solum ergo peccatum mortale id praestat; et Ecclesia in poenam talis peccati, et contumaciae privat hominem 2.^{a}, et 3.^{a} comunicatione.

Ad 2.^{m} Resp. Data maj, distinguo Minorem. Privare hominem spiritualibus in sensu explicato n^t

n. é medicinalis pœna, saltem quantum é ex se, neg.° Maj.; n. é absolute, sive semper medicinalis pena, omitto Maj., et nego. Min. Minoris probatio n. urget, neq. enim ejusmodi privatio communicationis bonorum dirigat. ad salutem animæ, ð eo causa sit, ut peccator erubescat, ac propriam infirmitatem cognoscat in causa erit ut recurrat ad Deum. Et si aliqui talis pena n. profecerit excommunicato, id contingit ex pravo ejusdem dispositione, quemadmodum amara potio, ð dura alia remedia infirmis aplicant, et remedia ut. qt. licet, aliqui n. prosint, ð semper alijs damnum inferant corpori, tamen ordinant ad salutem, ð ex dicta sunt.

Ad. 3.m Resp. excommunicationis potestate quoad forum externum, n. tantum solum ad hoc, ð, etiam ad interius. Qui enim qui potestatem ecclesiæ tribuit, nempe Christus Dominus habeat utranque iurisdictionem, utraque é in ecclesia, quæ proinde privans hominem sacramentis, ð suffragijs iuste damnum penale, sicut pœnam infert, ð infligere potest in fora tam interiori, quam exteriori.

Supposita existentia censuræ ecclesiasticæ, dubitari posset: Cur ejusmodi pœnam Deus in ecclesia expedierit? Ro dubitandi est: Quia alienum videat ab ecclesiæ pietate ita crudelibus pœnis afficere, quos tanquam filios paterno regimine, ð affectu gubernat. Hac dubitatione ducti Heretici n. nulli a censuræ vinculo se liberare conati sunt, sed, frustra. Resp. Id ecclesiæ bono, et prudenti regimini valde convenien est: ad Rationem dubitandi, Resp. quod sicut quælibet alia respublica civibus decrevit præmia, ð supplicia gravissima, qualia sunt perpetuum exilium, carcer, vincula, &c. Ita ecclesia, ð bonos præmijs extollit, degeneres que, contumaces, ac rebelles filios pœnis gravissimis prudenter coercet, idque ex Christi Domini mandato. Vide Ambrosium lib. 2. de Officijs, cap. 27.

Existere censuras, ð maxime convenientes esse ad ecclesiæ regimen, supponunt catholici; n. tamen concors est illorum explicatio quoad definiendas censuras. Ita aliqui eam definiunt 1.mo Est pœna spiritualis, a qua

Relinquens

destinguens quarundam spiritualium bonorum usu privat.
Sic alij d[icunt]: Est poena spiritualis inflicta ab ecclesiastica potestate privans hominem baptizatum usu aliquorum spiritualium in ordine ad salutem. Ita D. P. Escobar in summa moralis theologiae ex 24 nostrae societatis scriptoribus deprompta, et P. Avila eorum verbis: Est poena ecclesiastica qua baptizati puniunt privatione bonorum spiritualium.

Alij, quibus praeactae definitionis expositio displicent, sic dicunt aliter definiendo et Censuram ecclesiasticam iudicant: Est poena spiritualis fori externi ecclesiae medicinalis contumacia. Addit praedictis definitio illa verba illa fori externi ecclesiae, ut discernat hanc spiritualem poenam a poena illa quae imponit in foro interiori sacramenti poenitentiae, ut quod confessarius iniungit pro poenitentia abstinere aliquot dies ab Eucharistiae sumptione: addit deinde: contumacia contrahitur. Ut ipsa definitione denotet intentionem suae censurae sanare contumaciam, et inobedientes quoslibet baptizatos ita torquere. Sed hac definitione praemonstrant illius auctores difficultatem aliam potissimam, cum inquirunt, utrum ad infligendam censuram requiratur omnino necessario peccatum contumaciae et Ecclesiam, et illius praecepta, vel infligi possit ob quodlibet peccatum mortale? quoniam vero hanc ad summam tradimus multa breviando si, sint quae hic brevi permittimus.

Contumacia alia dicitur formalis, quod videlicet habita praecepti, et poenae notitia, quasi reflexione transgressor vult id peccato exsequere, quod prohibit, quod facta comminatione censurae, et praemissa monitione aliqua, adhuc Reus obedire non vult, tunc dicitur talem transgressorem legis ecclesiasticae contumacem, et velle addere superiori, et legis contemptus. Alia est contumacia solum materialis hic datur, quod subditus sciens praecepti, illud non adimplet [illegible], sine positivo legis, aut superioris contemptu. Hac contumaciae declaratione praemissa, Caietanus et alij dixerunt praeter peccatum quodlibet mortale, etiam si non sit peccatum specialis inobedientiae, aut contumaciae posse censuram infligi. Contrarium tenent communiter doctores agentes

praesertim

præsertim de excommunicatione, nempe requiri contumaciam ad valorem censuræ, nec ad illam infligendam sufficere transgressionem præsertim etiam mortalem. P. Suarez

cum multis distinguit Dr. exist. dividentes inter se dicunt istas sententias facile componit. Aliud, inquit, est censuram ferri ut talem aliud vero censuram infligi 1m. qd. pena est habet enim duos istos respectus iacet fertilitates. 1mo. modo infligi non potest valide censura ecclesiastica nisi propter contumaciam: 2do. vero modo potest etiam ob alia peccata infligi. Aliquid, nisi fallor, denominamus in questione. Video censuras Dni Ecclesiæ ad curandos, reprimendosque rebelles homines. bapticatos celeris præcepti non obedientes: d. etiam requirit aliquod genus delictorum, qd censura punit in ipsa delicti patratione: ut clericorum percussio. In hoc 2° casu non invenies contumaciam, proprie, d. solum inobedientiam illam, quam videmus in transgressione, cuiusvis præcepti mortalis, quæ pro pena habet, et fractionem gratiæ, et debitum penæ æternæ.

Quæ ad sensum excludimo parum definitiones istas inter se differre singulas quæ aptas esse maxime si singulis superaddas hæc verba: Est pena spiritualis &c. præsertim ad contumaciam curandam. Sic enim clarius explicat adequatius censuræ conceptus; est namque pena spiritualis, non mere vindicativa, ut pena mortis corporalis, qua facinorosi homines puniri solent, et pena Purgatorii, quæ in vindictam, et satisfactionem a Deo animabus infligitur; ac similiter æterna Inferni pena; d. est medicinalis, tum ex se, tum ex fine, et intentione, quam habet Ecclesia huiusmodi penas infligi.

Deniq est punitiva contumaciæ ad quam curandam et puniendam tamquam ad præcipuum finem censura inducta est in Ecclesia, et obsecrata ex Xpti D. doctrina; quæ pena, qd. ut talis infligit contumaciam supponit, dicente Xpto Domino Matthei 18. cap. Si Ecclesiam non audierit sit tibi sicut Ethnicus &c. id est ab illo, qui ecclesiæ non obedierit, separari debes, quæ omnia ex dicendis clarius ostabunt=

buint, praecipue cum ubi in examen adducit. Utrum censura infligi possit pro peccato praeterito?

Dicit ff.

Censura est spiritualis poena, ut distinguatur a poena, quam infligit saecularis potestas. Dicitur deinde censura privari bonis spiritualibus internis, qualia sunt gratia, virtutes, et merita; privare vero externis, et mixtis, ut dictum est, auditione Missae, usu Sacramentorum etc. Quod si usu corporalium bonorum interdum privat, id est, in ordine ad spiritualia, ut illi ne alii inficiant: et ut reus poena affusus ad mentem, et poenitentiam redeat, quibus satis perspicue declarata est essentia Censurae, et sicque est int. Att. quo ad vocis diversio, in illa definitione facile deprehendit. Scrib. 2. Quot sint ecclesiasticae censurae? Praecipuas divisiones, et species. Marcado el siner.

Non omnes spirituales poenas volunt omnes DD. inter censuras numerari; in praecipuas spirituales poenas quae in foro externo ab Ecclesia infliguntur excommunicatio, Suspensio, Interdictum, Cessatio a divinis, depositio, degradatio, et irregularitas, quorum omnium eas breviter declarabo, ut quae deinde censurae nomen mereantur, cognosci possit, et primus in suas species dividatur.

Excommunicatio maior, &c.

Quia in praesenti praecipue agitur, privat hominem baptizatum, eumque separat a fidelium caetu, et ab illorum communicatione, quae tali, tam in divinis, quam in humanis; scilicet ab usu Sacramentorum activo, et passivo, a suffragiis, et orationibus Ecclesiae, ecclesiastica sepultura, iurisdictione ecclesiastica, habilitate acquirendi ecclesiastica beneficia, seu impetrandi litteras apostolicas, ac denique a forensi, et politica communicatione. Haec omnia praestat maior excommunicatio, de quibus singillatim suo loco dicemus, minor vero solum privat directe passiva participatione Sacramentorum; ita ut ea recipiens cum minori excommunicatione graviter delinquat. Obligat indirecte alios, ne excommunicatum minori excommunicatione eligant, aut praesentent ad beneficia ecclesiastica, aut dignitates; et, ut aliqui volunt, taliter excommunicatus caret Ecclesiastica sepultura.

Suspensio, quae poena est Clericorum tantum, privat Clericum usu potestatis, quae ipsi ratione offitij clericalis, aut beneficij convenit: ita tamen ut tali potestate non privetur in perpetuum. Interdictum privat hominem baptizatum perceptione quorundam Sacramentorum, scilicet Eucharistiae (nisi per modum Viatici) extremae unctionis, et Sacrandi Ordinis: Assistentia ad officia divina, et ecclesiastica sepultura. Cessatio a divinis est simplex prohibitio, qua ministri Ecclesiae prohibentur persolvere divina officia, ministrare sacramenta, et sepelire laycos in loco sacro.

Degradatio alia verbalis est, alia realis, illa est poena ecclesiastica qua Clericus cum certa solemnitate verborum privatur in perpetuum omni offitio, ac beneficio clericali; non autem privilegio Canonis. Realis est, qua Clericus verbaliter degradatus vestibus, ac insignibus clericalibus, omnique privilegio clericali privatur. Quae poena non nisi Clericis in sacris infligi solet; estque ordinarie irremissibilis. Prima illa degradatio verbalis vulgo appellari meruit depositio. Irregularitas denique est inhabilitas iure canonico inducta directe impediens susceptionem ordinis, etiam Minorum; et indirecte privans usu receptorum. Alia

est.

est irregularitas ex delicto, alia quae incurrit sine culpa.

His praecognitis ad rei clarioris explicationem pro designando numero censurarum, et generis earum divisione facienda. Sunt Pr. 1. Senta plurium Doctorum, quam etiam tenet Pr. Thomas Sanchez lib. 9. de Matrimonio, disp. 32. nº. 22. docet 4. esse censuras speciis 1ᵃ excommunicationem, Interdictum, suspensionem, et irregularitatem ex delicto. 2ᵃ Senta. quam defendit Ochus in 4. distin. 22. q. 3. art. 1. addit praedictis cessationem a divinis, et quinque censuras esse tuetur. 3ᵃ Senta docet censuras septenarium implere, et depositionem, ac degradationem cum iam dictis numerum facere.

Ultima Senta omnium inter Theologos, et canonistas docet tres tantum de facto esse censuras speciis, vl. excommunicationem, suspensionem, et interdictum, ita Silvester, Navarrus, Pr. Suarez, Pr. Avila, Petrus a S. Joseph, et summistae omnes; hanc sentam probabiliorem iudico, et probatur 1ᵒ quia firmius est Iuri Cannonico, ut canonistae fere omnes fatentur, quia iste est nec maior censurarum numerus. Arg. p. ex cap. quaerenti de Verborum significationibus, ubi consultus Innocentius 3. quid debeat intelligi per censuram ecclesiasticam, quae ponitur in literis Pontificis, ita respondit quaerenti quid per censuram ecclesiasticam debeat intelligi, cum huiusmodi clausulam in nostris literis apponimus. Respondemus, quod per eam non solum interdicti, sed suspensionis, et excommunicationis senta valeat intelligi. quod ex determinatione Pontificis clare stat triplicem tantum esse censuram.

Dices. Hic Pontificem declarasse has quidem esse censuras non tamen declarasse alias non esse censuras speciis, quod ideo fieri potuit, quia istae magis sunt in usu. R. 2ᵒ quia licet argutum negativum parum sumat in methaphisica, in Iure tamen ut observat Navarrus, multum urget, et vere urgeret, alias namque in re adeo gravi diminuta esset, et absurda responsio Pontificis, non minus, ac, si quis rogaret, quot sunt manus digiti? et responderet esse determinate tres, aut 4; responsio haec esset diminuta, inutilis, et absurda: quia cum id praesumi non debeat de Pontifice, certo credendum est declarasse numerum determinatum censurarum.=

Pr. 2. nº. cum in Iure numerant censuras speciis tantum fit mentio

trium...

tiis praecedentes, ut patet ex cap. 1. et cap. Statutum de Senten. excommunicationis in 6. § 2. 3. quod stilus romanae curiae statuit, saltem probabilioris sententiae, signum est, quod, iuxta stilum romanae curiae, quod in Bullis datur facultas absoluendi a censuris non intelligitur irregularitas: quia haec sub nomine censurae non spectat. 4. probari ... solet et confirmari haec probatio, nam qui celebrat censura ligatus incurrit irregularitatem ... et licet celebret cum irregularitate ex delicto non incurrit nouam irregularitatem; quia signum est, quod irregularitatem non esse censuram.

Ex quibus, ut aliorum sententiis et argutis facile respondere possit, praedicta affirmant, assignando discrimen censurae, a non censura. Illa enim duo habere debet, quae in deffinitionibus notantur. 1.mo quod sit medicinalis poena: 2.do quod sit ad contumaciam reprimendam, quae sine dubio inueniuntur in excomunicatione, suspensione, et interdicto. quibus Ecclesia intendit, et contumaces reprimere, et non praecisè vindictam sumere, quod, illis uti ad morbos animae sanandos. Non autem illa inueniuntur in degradatione, neque in depositione; quia licet degradatio, et depositio sint poenae, non sunt poenae medicinales, quod, magis vindicatiuae, et effectus, possuntque propter peccata, etiam praeterita imponi; quia non sunt censurae: non enim est diffinitum, quod iuxta deffinitionis ... habet.

Deinde. Cessatio a diuinis, neque est medicinalis poena, nec finis eius illa imponendam, est curare contumaciam, quod, ponitur ad propulsandam iniuriam Ecclesiae factam, et in moeroris signum, ac, ostensionis propter laesam Maiestatem Ecclesiae. Necdum, duo illa inueniuntur in irregularitate; nam si sit irregularitas solum ex defectu, non est poena; cum culpam non supponat, si autem sit irregularitas ex delicto non imponitur per modum medicinalis poenae, quod, vindicatiuae tantum, qua de causa depositio, degradatio, cessatio a diuinis, et irregularitas non tolluntur absolutione, quod, dispensatione, aut relaxatione legis, vel, sint simpliciter, siue irreuocabiliter lata: ista namque non poenae perpetuae ex genere suo, et quae proinde non sunt medicinales poenae: adimunt enim, quasi radicaliter potestatem; censura vero absolutione tollitur, ut poena medicinalis in remedium adhibita, et proinde facilius remissibilis. Sectio. 3. Censurarum numerum defendit, et magis explicat.

Sectio. 3.

Replicam tantum Cc. Censuram, Scomunicationis v[e]l Suspensionis, et Interdicti proprie loquendo; cui ultimæ sententiæ Doctoribus adhæsimus. Cuius assertionis præcipua fundamenta ex Iure ipso canonico desumebat, et maxime ex celebri Responsione Pontificis Innocentij 3.ij ad interrogationis de hac quæstione; quæ tam præbens, ut elidant adversarij Respondent, et opponunt, quod Pontificem ibi solum intendisse recensere Censuras illas, quæ imponuntur à Iudicibus, ut patet ex illis verbis eiusdem textus: Nisi Iudex discretus rerum et personarum circunstantijs indagatis fecerit quod magis viderit expedire. Quod ex mente, et verbis Pontificis, tunc Censuræ, quæ imponuntur à Iudicibus sint, Excommunicatio, Suspensio, et interdictum; sed hæc hoc nomine potest intelligi irregularitas, quæ nunquam imponitur ab homine, sed, à Iure.

Rx. frustra contendere hos Adv.s mentem, et verba Pontificis ad suæ opinionis sensum detorquere. Ratio est, quia cessatio à divinis imponitur etiam ab homine; et tamen non recenset in hoc textu: quod mens Pontificis non fuit recensere poenas, et Censuras ab homine; sed, numerum censurarum adæquatum expresse decernere. Et dicit quod si iuxta hanc interpretationem posset textus intelligi, non esset ad rem Pontificis Responsio: quod absurdum est; et sequitur. Nam tunc rogabat Pontifex, ut Respondere non, quid sit, quæ Censura esset à Iure, et quæ ab homine: sed, ut Responderet quid esset Censura, et, quot Censuræ essent.

Opponunt 2. In Bulla Cruciatæ traditur, ut virtute illius possit Confessarius Poenitentes absolvere ab excommunicatione, Suspensione, et Interdicto, et quolibet alia Censura; quod aperte denotat alias esse Censuras præter assignatas; id enim manifeste exprimunt verba illa: quolibet alia Censura.

Rx.

7.

Hujusmodi clausulam fuisse quidem additam in Bulla Cruciatae eam vero expulisse Pontificem Maximum Pium V.tum et illius Successores: Ne occasio praeberetur haereticis, qui forte eam irrepserat; et ideo DD. aliqui irregularitatem ex delicto numeraverunt inter Censuras, ut notat Fr. Ludovicus Lopez. Et licet aliquando talis clausula inveniretur in Bulla, erat solum declarativa vocis praecedentis Censura, ut cum multis docent Navarrus, et Abila. Verum dicendum est in formula absolutionis sublata in eadem Bulla illam clausulam continere, quod verba illa non pertinent ad Bullam, quod etiam Omniarii forte ita probabiliter opinantis.

Opponunt. 3.

Irregularitas ex delicto absolvi potest ex vi generalis facultatis absolvendi a Censuris: ergo est Censura. Ita objiciunt Avila et Affirmant 1.mo arguunt legentes Bullae cruciatae verba; nam inquiunt ibi redditur facultas absolvendi a quibusvis censuris et poenis: sed irregularitas est poena: ergo in ratione generali absolvendi a censuris venit facultas absolvendi, vel dispensandi in irregularitate ex delicto. Confirmatur 2.do ex doctrina Joannis Gutierrez lib. 6. canonicarum quaest. toto cap. 8. dicentis, quod licet ea ratione generali absolvendi a censuris non possit absolvi irregularitas contracta ex homicidio, vel mutilatione; potest tamen virtute illius rationis absolvi, quae fuerit effectus censurae, vel fundetur in censura: ut quando Censura ligatus exercuit actus ordinis sacri, vel excommunicatus suscepit ordines; quibus de causis remanet irregularis.

Ex hoc ipso Autore ita praeclare arguitur ex parte affirmante 2.do nam licet irregularitas non sit censura, adhuc est effectus censurae: ergo versa facultate absolvendi a censuris, conceditur etiam facultas absolvendi ab hac irregularitate: antecedens est certum. Probatur consequentia, nam qui potest tollere causam, potest tollere effectum: sed censura est causa hujus irregularitatis: ergo cum conceditur facultas tollendi causam illam, conceditur etiam facultas tollendi suum effectum. Adde, quod juxta notissimam et veram regulam juris accessorium sequitur principale: ergo cum principalis poena sit censura, et irregularitas sit quid accessorium qui potest absolvere a censura potest irregularitatem tollere, quae censurae annexa est.

Ad.

Dices cum communi DD.rum nulla irregularitatem ex delicto posse tolli virtute generalis facultatis absolvendi à censuris, nisi forte in aliquo casu dedatur expresse facultas dispensandi in irregularitate: quemadmodum hanc facultatem expresse dedit Clemens VIII. in quodam Jubileo promulgato anno 1565. et quidem si censura non sit irregularitas, ut iam diximus facile sequitur non dari facultatem ad dispensandum in illa, eo ipso quod dedatur facultas generalis absolvendi à censuris.

Quamvis licet in bulla Cruciatae datur aliquibus illa clausula absolvendi vel à reliquis censuris, et poenis, eorum auctoritate Pontificis expuncta, ut iam diximus, ex quo patet ad facultatem primam confirmationem; ad confirmationem ergo, dico ante, neque dicta est ostia, cuius probatio universaliter vera non est, non solum in moralibus, sed nec in physicis; ut patet quod effectus separabilis est à causa; sic ignis ignem producere potest, et potest productionem ab illo separari, nec ideo qui causam potest tollere poterit tollere effectum, quod multo minus virtutem habet in facultate morali. Nec enim, qui potest ab uno delicto absolvere, ideo absolvere potest, aut dispensare in omni poena, quam incurrit propter tale delictum. Constat hoc in irregularitate contracta ex homicidio, in qua dispensare non potest quicumque potest tali delicto absolvere: et tamen irregularitas fuit effectus eiusdem delicti.

Respondeo ipsas facultates esse dividuas, et separabiles; proinde non bene valet in Bulla dedit facultatem absolvendi à censuris: ergo et dedit facultatem ad dispensandum in irregularitate, quae sit effectus censurae, quod efficaciter confirmat textus Clementis Tertii, qui hoc in parte nostrae resolutioni favet; ad alteram probationem respondeo negando eius generaliter prolatam; illud enim solum erit verum, quando effectus sit inseparabilis à sua causa. Sed quod addit parum urget, est quidem verum communiter proloquium, non tamen sibi opportune aptat; nam poena, vel impedimentum ortum ex aliqua culpa, licet ad sui esse pendeat ab illa; ubi tamen posita potest aliquando ab illa separari; ut patet; nam contritio aufert poenitentis culpas, quae habent poenam pro effectu: et tamen manet poena ex delicto orta, et luenda non solum in hac vita, sed etiam in Purgatorio. Sicut quod hic locum non habet communiter dictum, similiter nec in materia praesentis quaestionis.

Illud enim

illud enim solum erit verum, quod effectus sit inseparabilis â sua causa id, quod addit poenam urget. Est quidem verum commune proloquium, non tamen hic opportune afertur, nam poena, vel impedimentum ortum ex aliqua culpa, licet ad sui esse pendeat ab illa; ista tamen posita potest aliquando ab illa separari: ut patet; nam confessarius aufert Penitentibus culpas, quae habent poenam pro effectu: et tamen manet poena ex delicto orta, et luenda non solum in hac vita, sed etiam in Purgatorio; sicut quod hic locum non habet commune dictum, similiter, nec in materia praesentis quaestionis.

Igitur Reliquas penas praeter assignatas non esse medicinales poenas fatentur fere omnes DD.; nec video, quo pacto negari id possit. Sunt enim ex genere suo poenae perpetuae: et privatio â divinis, licet poena sit aliquomodo respectu Schismatis, praecipuus tamen Celebrantis finis non ea imponenda est ostensio doloris spretus Dei Celebrantis, et propulsandae augendae iniuriae diligentia. Quo autem pacto medicinalis potest ad curationem, sed quod, qua ratione applicatur perpetuus est; aut quando ex hoc medio remedii effectus, et curatio sperari potuerit?

Deinde: quod Censura debeat esse medicinalis poena adeo certum apparet, ut nihil in Iure sit clarius, et proprius praeter citatum rem iuvat textus in 6. Decretalium cap. Cum medicinalis, tit. 11. de senta excommunicationis, ubi de excommunicatione sic loquitur Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi (et ut in eodem capite notat, eadem est ratio de reliquis censuris): Cum medicinalis sit excommunicatio provideat Iudex ecclesiasticus, ut in ea ferenda ostendat se prosequi, quod corrigentis fuerit, et medentis: sed poenae, quae eo modo imponuntur perpetuitatis, et validitate eiusdem declarationis non sunt medicinales, sed vindicativae, nec censurae existunt, nec nomine Censurarum comprehendentur, quando dedit generalis facultas absolvendi â censuris; sed nec virtute talis concessionis poterit Confessarius absolvere nisi ab excommunicatione, suspensione, et Interdicto.

Fatebimur fortasse bene esse probabiliorem sententiam, tum ab auctoritate, tum a ratione

Deponentem

Depromtz ex iure ipso: scire tamen cupi, q fieri possit, stante opposita senta, et illius probabilitate, quam, nec negamus, nec negare possumus. Vtrum ne in praxi tuto sequi, et intelligi nomine Censurae aliqua alia spiritualis pena praeter 3. illas à nobis assignatas: et proinde cum in Bulla Cruciatae, l. Jubileo aliquo conced. faculta: tas generalis absoluendi à censuris, poterit Confessarius poenitentes etiam absoluere à praedicta irregularitate?

Vt Respondeam, noto, aliud esse loqui de probabilitate alicuius opinionis, aliud veritatem inquirere, et quae nam ex duabus oppositis sententijs sit vera: qua propter, qui defendenti nullas esse Censuras praeter assignatas, ita obijceret. — Est probabile dari alias Censuras praeter triplicem illam, ut senta opposita tuet; ergo sunt plures. Inertè omnino argueret, et sophysma afferret theologo indignum; Nam ego, cum defendo 3. tantum esse censuras, nec plures nec pauciores de facto dari, suppono probabilem oppositum, et de veritate contendimus: quare et vera non est, et tamen esse probabilem oppositam sententiam afirmo, quod idem faciunt adversarij; hoc namque contingit in qua cumque quaestione, et opinioni mere probabili. Ad 2. ergo senta opposita est plurium DD.rum Affirmantium, et proinde suppono eam esse probabilem quam ex parte fatentur Emanuel Rodriguez in explicatione Bullae cruciatae, Dianna, Sallas et alij: idemque de sua opinione aliquo diversa ab opinione Affirmantium docet Gutierez affirmans opiniones suam posse ad praxim adduci extra casus necessitatis, aut difficilis recursus ad ordinarium, et posse proinde Confessarium virtute concessionis generalis absoluendi à censuris, que datur in Bulla cruciatae absoluere ab irregularitate. Quare idem est nostrum de senta opposita iudicium, scilicet tuto posse practicari, et virtute Bullae cruciatae absolui quemvis posse ab huiusmodi irregularitate ex delicto, quod licet mihi vera non sit talis opinio, sufficienti probabilitatis partim extrinsecae fundamento.

Nihil.

Staut

§ Placet tamen dictus Pater Henriquez in hac materia notare quidem dubit. lib. 6. de in Indulgentiis cap. 13. q. si debet hic irregularitas ex delicto incurrit irregularitate ligatus ad Episcopum; Episcopus namque iuxta Tridentinum sess. 24. cap. 6. potest dispensare in occulta irregularitate orta ex delicto; excepta tamen illa quae orit ex homicidio voluntario, et quae deducta iam est ad Iudicem forum; addit Enriquez posse talem irregularem recurrere ad Commissarium generalem Cruciatae; quod tamen gravius esset necessitas, nec ad Episcopum, nec ad Commissarium facilis pateret aditus. Dein in Praxi recurre sequi opinionem nostram ......

Praecipua censurarum divisione primitus explicata, et ab objectionibus defensa. Aliis ... censurarum divisionis facilioris expeditionis. Dividit 2° in Censuram a Iure, et censuram ab homine; illa dicit talis quod fert a legislatore statuto aliquod perpetuum condente. Censura ab homine dicit, quae fert a superiore praecepto aliquod transitorium imponente. Unde quaevis censura manet quamdiu status illud generale, et perpetuum non revocat. Censura vero ab homine tamdiu durat, quamdiu ferentis iurisdictio perseverat: ita tamen, ut semel incursa utraque censura duret, quousque ab habente potestate relaxet.

3 dividit in censuram ferendae, et censuram latae sententiae, ut pote poena, quae duplici modo incurrit. Censura ferendae talis dicit, et est, quae non eo ipso, nec ipso facto, sed post sententiam iudicis incurrit; Censura latae sententiae est, quae incurrit ipso facto praecedente ... sit censura primus, et quae secundi generis aliquid dixi in Meta de legibus; et nunc breviter dico: quod in lege dicit, si habeat haec aut similia verba: qui fecerit id est excommunicatus, subjaceat excommunicationi, declaro eum excommunicatum ..., sententia latae; similiter quae quod verba, quibus fert censura ... ita de praesenti, ut locus ... manet benigna interpretationis, tunc ipso facto incurrit Censura; et dicit latae sententiae.

Secundo autem

de
Quatin in Lege dicit, l, hæc, aut similia verba habent: qui tale aliquid fecerit incurrat excommunicationem, l, præcipimus sub pena excomunicationis, iubemus ut excommunicent. Prohibemus sub interminatione excommunicationis, ac denique quæcumque dat locus prudenti interpretationi benignæ, quod hæc verba, et intentio legislatoris non sint de præsenti censendum est ferendam esse censuram, et non latam, proindeque non incurri ipso facto, sed expectandam esse iudicis sententiam, ut incurrant. Praeterea quoties dubium est, an sit censura lata, l, ferenda, eo quod ex verbis legis neutrum facile determinet, prudenter præsumendum est tantum esse censuram ferendam, et non latam. Est enim pena, et quidem gravissima; proindeque merito restringenda.

Disp. 2. de potestate, quæ est in Ecclesia ad Censuras ferendas: et in quos Censura ferri possit. Sectio 1. Utrum censurarum latio, et institutio sint iuris humani, l, divini?

Disp. 2,

De potestate, quæ est in ecclesia ad Censuras ferendas: et in quos Censura ferri possit?

Sectio. 1.ma

Utrum censurarum latio & institutio sint iuris human, l, diuini?

Sectione 1.a h. disputationis praecedentis primis ... tradebit, et Censuras excitare, et id negari catholico n. posse. Namque cum circa potestatem, quae residet in Ecclesia, ad ferendas censuras, et circa illarum institutionem plurimi dispute ... habebit etiam deinde mox. Dedit ipse Christus D. Ecclesiae suae potestatem ferendi censuras ... expediceret ... potestatem ... jurisdictionis in foro exteriori ... coercendis fidelibus: et qua pacto solvendae sint ... haereticorum eiusdem farinae impertinentes objectiones ... mox. Iam v. quaerimus.

Utrum haec potestas oriunda sit de Iure humano, l. potius de Iure divino. Sed dicit, esse vere de iure divino, quod immediate a solo Deo ordinatum est: Illud e. de iure humano, quod ab hominibus ordinatur. Hoc animadverso, potestatem ad ferendas censuras in Ecclesia esse de iure divino ... et assertio patet; nam id e. Iuris divini, quod imm.te a Deo ordinat.: d. potestas haec imm.te fuit a Christo Domino; ... Maior est certa, min. p.o ... ex praeallegatis Christi D. verbis, tum maxime ex illis eiusdem loquentis ad Petrum eiusque potestatem tradentis in universalem ecclesiam hoc pacto: Pasce oves meas. Et in hoc sensu dicit de iure divino potestatem hanc in extravaganti unam sanctam de maioritate, et de obedientia: Quia ore divino professit data sibi suisque successoribus in ... Unde deijcitur manet terror cuiusdam Marsilij somniantis hanc potestatem tradidisse Ecclesiae saeculares Principes.

Dubit. deinde Utrum haec potestas sit in ecclesia l.e in Pontifice prout fuit in Petro Ecclesiae capite, utrumque ... fuerit a Christo Dom.o Apostolis immediate, et ecclesiae Episcopis t. Dixerunt aliqui Petrum tantummodo immediate accepisse a Christo Domino ... alias hanc potestatem ferendi censuras in Ecclesia, et a Petro Apostolo reliquos Apostolos eam potestatem participasse. Verum tamen doctrina statuit ... Divo Petro, ... reliquis etiam Apostolis eam potestatem tradidisse ~~immediate~~ Christum Dominum. Vide ~~Bellarminum l. 4. de Summo Pontifice~~, cap. 22. et 23.

fundamentum

fundamentum fundamentum verae resolutionis est, quod Christus Dominus immediate contulerit Apostolis Apostolicam dignitatem, ut constat ex cap. 18. Mathei illis verbis: Quaecunque alligaveritis in terra. &c.a et Lucae cap. 6. Sed ad hanc Apostolicam dignitatem spectat omnino talis potestas; quod illam acceperunt Apostoli a Christo Domino immediate. Probatur. Nam ad idem munus, et Ecclesiae perfectum regimen spectabat, sine dubio Apostolos posse poenis coercere fideles, quibus Ecclesia eos genuit ad salutem.

Ex hac doctrina, quam verissimam iudicat, infert Castro lib. 2. de iusta haereticorum punitione, quod, sicut ex eo quod Christus Dominus immediate tradiderit Petro ut Ecclesiae capiti eam potestatem, talis potestas mansit de iure divino in Ecclesia, et illius pontifice; similiter ex eo quod immediate Christus Dominus eam etiam potestatem tradiderit Apostolis, ea etiam mansit de iure divino in Episcopis; hunc namque illis in muneribus successerunt. —

Falsum docuit Praedictus Pater, oppositum verum est, et eta docent Divus Thomas, et fere omnes alii theologi. Ad cuius rei intelligentiam suppono primo. tanquam certum Episcopalem dignitatem fuisse de iure Divino introductam, et institutam a Christo Domino: ut satis constat ex Tridentino sess. 23. can. 6. et 7. — Suppono 2.do dignitatem hanc nullam habere sibi annexam iurisdictionem ratione praecise ordinis Episcopalis.

Patet hoc suppositum ex eo, quod Episcopi aliqui nullam habent ecclesiam sibi commissam, licet titulum habeant. et aliqui etiam suo Episcopatui renuntiarunt de Pontificis licentia, in quo duplici eventu nullam specialem absolvendi potestatem habent.

Deinde, Episcopi munus, et dignitatem habent a Pontifice, a quo dependent non solum quo ad tale munus, sed etiam quo ad determinationem territorii, quo ad sacrationem, et, restitutionem [illegible] [illegible] [illegible], et, [illegible]

Pontifice

Pontificis causa ulla interveniente eos privare offitio, et Iuris=
ditione, ut quemadmodum quotidie accidit, cum Episcopus, vel promovetur
vel, transit ex uno ad aliud locum. Ex quibus sequitur 3° Castro.
Dignitas episcopalis non habet ex vi consecrationis praecise potesta=
tem ad ferendas censuras, sed ex munere Episcopi ministro:
sed qui hoc munus habent Episcopi a Pontifice, et
nota illius taxationis; sequitur potestas ferendi censuras non est
in Episcopis de iure divino, sed pontificio; quatenus ex
Pontificis determinatione ratione episcopalis offitij ipsis competit.
Fuit
quod potestas Apostolorum respectu potestatis Petri non potestas or=
dinaria, sed quasi delegata, et non perpetuo duratura, sed pro
illis Ecclesiae exordijs. Etenim unicum instituit Christus Dominus
Ecclesiae Caput, nempe Petrum. Quare licet Episcopi successerint
Apostolis in speciali iurisditione aliquarum Ecclesiarum; non ta=
men successerunt Apostolis in apostolica dignitate, nec habent
Iurisditionem in Universo Orbe, ut specialiter Apostoli ha=
buerunt, ac proinde potestas illa ad ferendas censuras tra=
dita apostolis immediate a Christo Domino non transfertur ad Episcopos
ratione praecise Episcopalis dignitatis.
Dices: Si semel verum
sit, quod Episcopi non habent illam potestatem quomodo stat, quod
nequeat Pontifex potestatem ad ferendas censuras in suo
territorio auferre ab Episcopis, quibus dignitatem episco=
palem confert ipse Pontifex; sequitur talis potestas admittenda est
in Episcopis de iure divino, aut ratio huius reddenda.
Alterum; quomodo stare poterit nostrae elonis veritas sup=
posito modo, quo Episcopi praebent absolutionem a censuris?
Dicunt, enim, se autoritate Christi Domini absolvere; non vero
dicunt se absolvere autoritate Pontificis; sed possent id di=
cere, si potestas ad ferendas censuras esset de iure pon=
tificio, et non de iure divino; ergo ex forma absolutionis
colligitur oppositum nostrae resolutionis.
R. Dico non posse eam po=
testatem Pontificem auferre ab Episcopo in sua Dyoecesi
vel, territorio: 1.° quia cum ipsis applicat materiam iurisditionis,
nempe subditos, adeo applicat, ut iurisditionem, quam Ponti=
fex illis tradit, respectu subditorum exerceant. Inde impli=
caret quodammodo, quod Pontifex diocesim, sive territorium Episcopis
designaret, et eisdem iurisditionem non concederet. Et 2. alias po=
testatem Episcopi ad ferendas censuras in suo territorio ex la
dicalit=

dicatur de jure divino, et praecepto a Xpto Domino in genere dati: quatenus Ille praecepit Ecclesiae Pontifici, ut conferat Ecclesiasticis eam potestatem respectu subditorum ad id quod addit nempe in forma absolutionis a Censura afferri radicalem potestatem, divinam authoritatem Xpti Domini, tanquam invisibilis Ecclesiae Capitis, a quo dimanat haec potestas; posse vero absolventem etiam dicere se nomine Pontificis dispensare tanquam nomine immediate communicantis hanc potestatem.

Dubitatur 3.tio Utrum, sicut potestas ferendi censuras in generali est de jure divino, sic etiam de jure divino specialis institutio cujuslibet censurae, qua utitur Ecclesia de facto. Affirmati sunt aliqui, praesertim ex antiquis, quos sequitur Noster Avilla cum quidem de jure divino saltem excommunicationem lattam contra haereticos. Oppositum scilicet triplicis istius censurae institutionem spetialem esse de jure canonico, et eam immediate ab omnibus ordinatam tenent Suarez, Gaspar Hurtadus, et alii, est quae communior sententia, et mihi probabilior. Et quia ut ex solutione rationum constabit non est sufficiens fundamentum, quo ex Scriptura sacra colligatur ejusmodi institutionem esse de jure divino: ergo est de jure humano.

Ratio a posteriori; quia Censura non instituitur nisi quando in particulari determinatur hic, vel ille modus privationis talis, aut talis spiritualis bonorum: sed modus iste non fuit praescriptus a Xpto Domino: ergo non est de jure divino. Major est certa, nihil enim aliud est, aut esse potest determinatio interdicti vel suspensionis forma. Minor fit quia nempe Xptus Dominus tantummodo indixit, determinavit quae separationem fidelium contumacium, et Ecclesiae non obedientium ab obedientibus, et non contumacibus; non vero sub hac, aut illa determinata privatione bonorum spiritualium: ergo modus ille specialis triplicis censurae non fuit a Xpto Domino determinatus. Atque ex quo confirmo: nam si Xptus Dominus singulis censuris modum specialem praescripsisset; non posset ab Ecclesia modus ille immutari: sed potest, ut experientia constat, ante Concilium enim Constantiense fideles omnes tenebant non communicare nec in divinis, nec in humanis cum excommunicato, qui eo ipso vitandus erat, et talis habebatur: hoc tamen Concilium decrevit ut deinde tantummodo nominatim denuntiati, et notorii clerici percussores vitarentur a fidelibus: ergo modus ille, non a Xpto Domino, ab Ecclesia fuit institutus, ergo ab Ecclesia potest immutari.

Dices, 1.mo

Dices. 1.mo Verba illa Xpti Domini apud Matthæum cap. 18. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi tamquam ethnicus, et publicanus.* quid aliud significant, quam ut hominem fidelem Ecclesiæ mandatis non obedientem, et contumacem habeamus pro excomunicato? Et quid significant similia verba canonica Divi Pauli ad Philipp. cap. 3. et Joannis Epist. 2.æ. ergo Xptus Dominus non solum instituit censuram in genere, sed etiam excommunicationem saltem illam, quæ est contra hæreticos.

Confirmatur præcedens ratio: Nam Ecclesia dispensare nequit cum excommunicato, et contumaci, ut sacramenta recipiat pro eo statu contumaciæ: ergo non ab Ecclesia, sed a Xpto Domino instituta est in particulari saltem hæc censura, et specialiter excommunicatio contra hæreticos.

Multipliciter explicant DD. hos textus, ex quibus resp. illis generaliter moneri fugiendam esse societatem peccatorum, et hæretici. 1.mo ne illius perversis moribus inficiantur: 2. ne illi contentione videantur. Probant deinde textus allegati [illegible] [illegible] a [illegible] de [illegible] clusione.

Rursus, si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tum in 1. textu, non aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut delinquant non obtemperi [illegible] Ecclesiæ [illegible]. Si nonnisi [illegible] aliquid deceret [illegible] [illegible] alios non obedientes Ecclesiæ etiam in [illegible] pro hæreticis habere tenerent, non ideo [illegible] [illegible] tialis modus unius, aut alterius censuræ: ad [illegible] [illegible].

R.o Verum ante [illegible]: non potest quidem Ecclesia dispensare cum excommunicato, et contumaci pro illo statu, sed in statu illo dum [illegible], alicuius est peccatum contumaciæ, et alicuius excommunicatio durante peccato, scilicet contumacia dat impedimentum, ut Ecclesia dispenset, est enim de jure divino, quod nemo sacramenta recipiat in peccato, et ratione istius impedimenti nequit Ecclesia dispensare, non vero ratione censuræ, in qua posset dispensare, ut talis sacramenta reciperet, si illud impedimentum peccati aufferret.

Itaque =

Hec deinde. Ven muerte tan escondida, que no te sienta venir, porque el gusto del morir, no me vuelva a dar la vida. Es una cosa el penar, que si el penar virtud fuera, ninguno penar quisiera, por no dejar de penar verdad =

Hec deinde reducunt argumenta omnia, quibus probari videtur et leges civiles, et ecclesiasticas esse non de iure humano, sed de iure divino, et naturali; quae tamen a fortiori omnibus solvenda sunt. Ex illis obiec. 2a. Ius divinum praecipit excommunicatos, et ecclesiae non obedientes corrigendos esse, et poenis coercendos: est enim hoc praeceptum divinum abstinendum esse ab illo homine, a quo ecclesia per censuram praecipit abstinere: quod etiam speciali institutio triplicis censurae esse de iure divino confirmatur: Nam conditionalis pro, aut veritas purificata conditione transit in absolutam: sed veritas haec vitandi sunt illi quos Ecclesia prohibuerit communicare, posita Ecclesiae prohibitione transit in absolutam, et semper manet eiusdem qualitatis. Ex quo infertur, quod si veritas illa conditionata sit de iure divino, etiam prohibitio talis, et talis communicationis cum homine erit de iure divino. Prob. illatio. Ex quo communiter dicitur de veritate [illegible] in moralibus: sit enim Dominus [illegible] conditionate ad solvendum stipendium operariis [illegible] laborandos dixit; si vero talis operarius [illegible] ad laborem vocaverit: posito autem labore absolute Dominus obligatur ad solutionem stipendii; sed eodem prorsus modo se habet excommunicationis, et triplicis censurae institutio, proindeque institutio talis erit de iure divino, sive sit in genere, sive in particulari.

Ad 2m. Respondeo esse quidem de iure divino correctionem, et punitionem in genere excommunicatis, ac Ecclesiae non obedientibus: nego tamen consequentiam. Cuius ratio stat ex dictis. Illa enim est determinatio particularis punitionis, et aliud [illegible] punitionis in genere. Illa determinatio a Christo D. praecepta non est, sed immediate ab ecclesia; ideoque ab Ecclesia immutari potest: et ideo denominatione sumpta ab immediata causa talis determinatae punitionis institutio haec est, et dicitur humana, et non divina. Similiter festorum determinata institutio, aut cultus dicitur de praecepto Ecclesiae, et non de

Iure

Iure divino, quia licet divinum jus praecipiat decimas col-
lere, non tamen determinat, in quibus, aut quae pars deo. Ita
se habet in institutione abstinentiae a carnibus tali,
vel tali determinato die, et tamen in utroque casu fie-
ri potuit idem argumentum.

Ad confirmationem similiter ex defi-
nitat. R. dicendo ante, neg. etiam, et ratio est, quia licet
pro tran scat in absolutum, in aliquibus tamen purifi-
catio conditionis est mere requisitum, in aliquibus vero non idem
est conditio, quod praeceptum novum, et exercitium destinatum alicuius
Iurisdictionis, ut explicui in tractatu de Legibus exponens
obligationem propriam Legis humanae. Verum ipso est illud
praeceptum conditionale et de iure divino, imo de iure natu-
rali: equivalet enim huic, vel, ex hoc infert. quodcumque de-
pendet legitimus ... praeceperit praestandum est a subditis;
non tamen ex hoc infert praeceptum tale superioris humani
esse praeceptum iuris naturalis! Et in hac materia posset instan-
uari eadem forma praedicti fallacis argumenti: sed nihil
prodesset illud de veritate conditionata. Nec magis urget id
quod addit de obligatione Domini Vineae conducentis ope-
rarios. Id enim verum est, de quo purificatio conditionis
est meritum, aut requisitum ad obligationem absolutam, non
vero quia sit novum praeceptum, aut novus contractus. Secundo
... subiectum designat, in quo censura ferri potest.

Quemadmodum de subiecto, circa quod potestas exercetur, agendum prius
est, ut potestas praecipientis declaretur sic, et subiectum punitio-
nis istius, nempe censurae, antequam ad censurae ef-
ficientis causas, et requisita exponenda pergamus,
examinari oportet.

1. quod certum est subiectum censurae

m[o]

S. 3. Nemo est subiectum cen-
surarum debere esse homines, et non Angelos, nec bru-
ta animantia. Et ratio facilis est, quia. Cum censurae
potestas sit ecclesiastica, ut in definitione exprimitur,
et ad Personas illi potestati subditas dirigatur,
homines tantum possunt esse censurarum subiectum; circa hos enim
iurisdictionem, et potestatem habet Ecclesia. Nec obstat,
quod aliquando tempestates locustae, et animantia alia
agros devastantia anathematizari soleant ab Ecclesia;
non enim tunc proprie loquendo excommunicatione,
aut Anathemate feriuntur: sed illis execrationibus,
et precibus deprecationibus Ecclesia postulat a Deo, ut
ab hominibus, et eorum bonis pestes illas avertat.
Insuper eodem sensu coguntur haeretici, suos haereses abiurare,
et anathematizare; id est errores, quibus obcaecati
erant a se per execrationem avertere. Et in hoc sensu
similiter divus Paulus anathematizavit quoscumque
sive Angelos, sive homines, qui contra eius praedica-
tionem auderent evangelizare. Non enim verbis
illis proprie Apostolus Angelos afficiebat censura.

Homo
S. fidelis, qui intra Ecclesiam est, ab Ecclesia puniri
potest per censuram, et non alius. Et 2. requirit
et supponit iuxta id expressum a Divo Paulo
Epistola 1. ad Corinthios, cap. 5. Quid mihi de his,
qui foris sunt iudicare. Quid mihi de his, qui foris sunt
iudicare? id est non fidelis, aut non baptizatus foris
est, et non intra Ecclesiam: ergo non est censurae subiectum.
Quare nec Iudaei, nec Gentiles non dum baptizati
possunt incurrere censuram; etiam si illius generis homines
clericos interficerent. Unde etiam nec rere censuram
timuerunt fideles eos infideles clericorum interfecto-
res vitare tanquam excommunicatos. Verum quidem

est

est, quod possit jure, seu decreto Ecclesiae fideles licite ab illorum infidelium commertio, et communicatione impediri; non quia ipsimet infideles Censura feriantur, sed quia hoc modo innocentes, et sibi subditos Ecclesia tuetur. Requiritur 3.tio quod homo, qui Censurae subjicitur sit adultus, seu ad rationis statum pervenerit, cuius conditionis non est: quia effectus censurae non omnes cadere possunt, nisi in rationis capacem: ergo solus adultus licite potest saltem quoad omnes effectus censurae cum illius subjici. Caeterum cum pueri ante communem statum a natura terminatum rationis usum nacti fuerint, poterunt censurae ligari praesertim si censura sit a jure lata; imo, et censura ab homine ligari posse docent Suarez, Gaspar Hurtado, et alij, ysque ceterorum omnes [illegible]

imo, et censura ab homine ligari possint, docent Suarez, Gaspar, Hurt. et alij. [illegible] magis enim expedit [illegible] flagellatione vel aut similis corporali poena [illegible]

[illegible]

Ut subeat Censuram est, ut persona [illegible] subjecta sit Ecclesiae quoad spiritualem [illegible] potestatem. Est enim juris dictio, et subjectio sibi mutuo correspondentes, et correlativae non minus, quam superior, et subditus; potestas ad imperandum, et obligatio orta ex imperio, ut perse patet: cum namque sit mere poenalis censura, sive etiam sit medicinalis intelligi non potest, quod feratur in aliquem nisi, vel ab illius superiori, vel a medico, in cuius potestate curandum [illegible] veniret tamquam infirmus medico subjectus: ergo omnino necessarium est ad censuram ferendam ab Ecclesia, quod Censurae subjectus subjiciatur Ecclesiae quoad jurisdictionem spiritualem, quae in Censurae incursione manifeste exercetur.

Unde Summus Pontifex a nemine potest censura puniri, neque censura lata ab homine, neque a jure. Eo enim ipso, quod summus Pontifex sit Ecclesiae supremus, et unicus caput visibile nullum in terris sibi habet superiorem: ergo a nullo potest cen-

sura

excommunicari. Ant. est certus, et constat ex eo quod potestas, in qua censurae fundatur, est exterioris potestatis: et in terris nulla est exterior potestas Pontifici superior: ergo etc. Vide Cardinalem Bellarminum lib. 2 de Romano Pontifice, ubi et auctoritate, et ratione mirum in modum hoc probat, et explicat. Hinc praeterea colligitur conditio, ut nemo possit se ipsum censura ligare, licet quis possit per sententiam declaratoriam prius datam, sibi scire manifestare se ipsum incurrisse censuram. Et ratio est, quia illud esset exercere jurisdictionem; nemo autem sibi praeceptum, et poenam praecepti, ut talis proprie imponit. Quod ut Hoc ut non esset sibi infligere censuram, sed solum declarare.

Ultima conditio ad habilitatem censurae faciendam requisita est, ut homo fidelis censura coercendus sit viator, sive adhuc in hac vita degens, quam conditionem adeo certo requiri in subiecto censurae censent Doctores aliqui ut eam tanquam indubitatam et supponendam asserant. Aliquid tamen difficultatis hoc dubium habet, et ex oppositis sententiis etiam hoc [illegible] explicandum constat. Ad [illegible] decisionem supponendum est primo duplicem [illegible] censurae ab Ecclesia ferri, directe scilicet et indirecte. Indirecte [illegible] ut Ecclesia, quae in non baptizatos censuram ferre non potest, quia Ecclesiae subditi non sunt, baptizatis praeciperet sub censura, ut cum non baptizatis non communicent, ne illorum pravis moribus, aut dogmatibus inficiantur. Directe fertur censura, quando fertur in subditos habentes omnia requisita ad illam subeundam. Supponendum 2do quaestionem non procedere de omnibus, et singulis censuris, sed de censura speciali, nempe excommunicatione, cuius occasione in genere rogamus, utrum solus viator sit subiectum censurae, an hoc non sit requisitum adeo, ut ita conditio sine qua non, ut aliquis qui viator non est possit esse aliquarum censurarum subiectum.

His positis. 1. Sententia, quam defendunt Pater Suarez, D. T. Avila cum Castro et Simanca de hereticorum punitione defendit, quod licet non omnes defuncti possint excommunicari

municari; ille tamen, qui decit in peccato hæresis, (etiam dato, quod nulla esset in jure contra talem hominem, et peccatum excommunicatio) potest post mortem excommunicari. Ita in specie Cannonistæ, et ex antiquis aliqui theologi pro se alegantes Concilium Constantiense quintam Synodum generalem, S. Augustinum, et Ecclesiæ usum. Quam sententiam ab antiquis solum propugnatam neoterici defendere, et confirmare voluit Pater Baulli trat. 1. de censuris in genere, ubi enixe probare studet posse directe ferri censuram excommunicationis in vita functos; proindeque non esse adeo requisitam praedictam conditionem respectu omnis censuræ, et sibi illius; fundamenta vero quibus demum nititur eadem sunt, quibus nitebantur antiqui.

1.mo quia Inocentius III. in decretali ã nobis. 28. de sententia excommunicationis decernit excommunicatum posse post mortem absolvi: et ibi rationem reddit, nempe, quod Ecclesia solvere possit, et ligare defunctos. Similiter in Causa 24. q. 2. can. damnationis 5. §. his auctoritatibus dicit plurima esse crimina de quibus potest quilibet accusari post mortem, et damnari, ut de crimine hæresis. 2.do quia in Concilio Constantiense anathemate damnatus fuit Vvicleffus defunctus: et similiter 5.^a synodus generalis anathematizavit Dyoscorum, et Theodorum et Pyrrum emortuos et sic de aliis. Nec solum tempore antiquo id in usu erat, sed modo etiam eidem de more habent fidei Sacri Tribunalis Domini Inquisitores, qui multoties decreverunt hæreticos vita functos anathematizare, et exhumare eorum corpora, ut comburant.
3.^tio à contrario: nam Ecclesia potestatem habet, ut per indulgentias liberet animas defunctorum à purgantibus pœnis; ergo similiter Ecclesia poterit defunctos censura ligare: quod est certum. Confirmatur quia eadem subi aptitudo requiritur ad contraria extrema: ergo si defunctus aptus est, ut solvatur à pœnis, aptus

exit =

exit etiam, ut censuræ pena ligetur. Hæc sunt præcipua fundam.ta istius opinionis: nec noua affert nouus illius Assertor Pater Bauni.

2.a Sent.a potest esse aliquorum distinguentium in censura Ponem medicinalis pœnæ ad curandum Contumaciæ a ratione pœnæ tantum vindicatiuæ, quæ utramque diuisionem inuenimt in censura, et qua distintione adhibita quæstioni respondent posse defunctum censura ligari non quà tali; quia qua talis est medicinalis pœna, et ad salutem dirigitur; et quæ in vita functus cadere non potest: posse vero defunctum censura ligari, quæ pene vendicatiua est: hæc tamen distintio non aliam inducit opinionem; sed, communem explicat admiscens aliquid de nomine.

3 Sent.a communissima generaliter defendit nullum defunctum posse censura ligari directe, et communiter bene tamen indirecte. 1.a sent.æ partem, nempe defunctos non posse directe censura ligari probant DD.s autoritate et ratione, ex quibus eam probo 1.o autoritate Xpti Domini apud Matheum præligata in hunc modum. Potestas Ecclesiæ, et iuris ditio ad ferendum censuras alia non est quæ, quæ tradita fuit Ecclesiæ Xpto Domino: sed Xphus Dominus solus dixit: Quodcunque ligaueritis ~~tanquam etiam~~ super terram, (id est sa viuentes in terra) ergo qui viuus non nequit esse, subiectum censuræ. maior est certa, et minoris intellegentia est communis, et præcipue ex Ecclesiæ, et Theologorum: ita exponunt Hyeronimus, et alij, quorum sensus, et explicationem manifeste expressit Gratianus 24. q. 2. initio dicens: Quod post mortem nullus excommunicari, l, absolui possit ex verbis Euangelij monstrat: ergo uita functus non est aptus subiectum, nec intra juris ditionem Ecclesiæ, ad censura +

+ ligari potest.

Pro 2. ex fine quem habuisse Xphus Dominus in hac tradenda potestate suis verbis satis declarauit, et ex illis facille colligitur, nempe, ideo Xphus Dominus, et eo fine dedisset ecclesiæ potestatem puniendi hoc modo contumaces, ut ita per censuras ab ecclesia separati, et confusi baptizati homines resipiscere, et ecclesiæ communionem, ac animæ sanitatem postularent: sed finis iste locum non habet in defunctis; ergo nec defuncti

posse.

posti et subum capax censure. Multi alij p. ad. Suarez, Auilla, et reliquis Doctoribus eadem reso= lutio: ad que tamen fundamenta ni improbabilet= respondere conat P. Baeeli.

P. 2. pars comunis sente. sc. vita functos posse indirecte censura ligari ex Suarez, Vazqz, Reginaldo, et omnii Dm̃ sensu: Nam Ecclesia potest viuis precipere, ne pro mortuis, qui delictis enormibus grabati decesserunt eccles. pu= blica suffragia, et sacrificia Deo offerant: et similit ecclesia prohibere potest defunctorum corpora sepelliri in loco sacro, ut de facto contingit eis excomunica= tis: ergo, id est indirecte ligare censuris defunctos: ergo illos indirecte potest ecclesia censuris ligare. Mar est certa. nam Ecclesiam id prohibere nihil aliud est, quam eam uti sua jurisditione subditos, prout oportet dirigendo. Mir facilius constat, et experien= tia firmat, qua Ecclesia sueuit post delinquen= tis mortem sententiam ferre declaratoriam criminis, defuncti que excomunicatum manifestare precipiendo viuis ut respectu illius defunti abstineant ab illis actionibus, que erga excomunicatos fieri prohibent.

Sectio. 3. illationes ex dictis, et obiectiones solones ostendit.

Infertur 1.mo ex doctrina omni à nobis usque asserta ecclesiam non posse absolvere directe defunctum excommunicatum, quantumvis decesserit cum vera penitentia, et animo absolutionem petendi, et obtinendi; posse tamen eam absolutionem tradere indirecte. Illa stat omnem doctrinam quo ad utramque partem. 1.a p.s non indiget ratione eadem est ratio; quia quae probant ecclesiam directe non posse censuram ferre contra defunctos, probant simul defunctum non posse directe absolvi à censura. Et ratio est quia defunctus tam est extra juris ditionem Ecclesiae quo ad absolutionem, quam quo ad ligationem censurae: ergo nec illa ligari, nec ab illa potest absolvi directe. Quae ratio viget etiam si defunctus cum vera contritione decesserit, nam, quod decedat contritus non facit, ut post mortem maneat intra juris ditionem ecclesiae, sed quod dignus decedat, qui ab Ecclesia indirecte absolvatur.

2. pars etiam facile suadetur: nam, sicut censura ligaret indirecte solum ecclesiae juris ditionem recte exercere directe circa subditos: exquo bonum aliquod, vel aliquod malum resultet iam defunctis, ita illis cedere facultatem, v.g. ut defuncti alicuius corpus sepeliant: est directe iurisdictionem exercere circa vivos, et indirecte circa defunctos: ergo licet ecclesia directe absolvere non possit defunctum hominem, potest tamen indirecte.

Infertur 2. neque indirecte absolvi posse à censura defunctum illum, qui excomunicatus sine vera penitentia, et absque signis contritionis mortuus est. Quod directe non possit talis ratio absolvi constat ex dictis, et ex se manifestum est, quod nec indirecte possit absolvi, ut modo inferimus, itaque. Namque qui hoc modo excomunicatus, et sine vera penitentia decessit indignus factus fuit, ut beneficio absolutionis frueretur: ergo eiusmodi absolutio etiam indirecta

Con

n͂ dat, nisi dignis et veniam, ac absolutionem petentibus: ergo neque indirecte potest absolui defunctus, qui excommunicatus sine inditio sterilitatis, et sine vera poenitentia decessit.

Infert. 3 Illum, qui dum viueret, incurrit excommunicationem, et sine absolutione decessit, excommunicatum manere post mortem, et priuatum suffragiis, et ecclesiastica sepultura, nisi absoluatur, ut absolui posse asseruimus; quando vel signum doloris, et verae poenitentiae reliquisset. Infert 4. resolutionem praedictam, quod videlicet defunctus excommunicari n͂ possit, procedere etiam, et vera esse quantumuis talis defunctus monitus fuerit ante mortem ab ecclesia: praecipiendo scilicet ei aliquid sub poena excommunicationis. Quod notare oportuit quia n͂ nullos qui sub distinctione respondent, quod, n͂ bene praedictae quaestioni: asserentes, quod si monitio Ecclesiae praecesserit ante mortem. excommunicari, poterit etiam defunctus; si vero talis monitio n͂ praecesserit, defunctus n͂ poterit excommunicari. Contra hanc namque distinctionem nostram, et omnia militant fundamenta, et satis aperte cap. Sacris de senta Excommunicationis. Siue enim monitus fuerit, siue n͂ extra iurisdictionem Ecclesiae defunctus est.

Ad fundamenta partis oppositae hinc n͂ difficultas dissoluitur. Ad 1.^mum^ et 2.um ab autoritate desumpta, et ad quoscunque textus, in quibus defunctus excommunicari videtur, dicendum est verbum excommunicare n͂ summi proprie et in sua directa significatione, quod, solum significare, ut explicatum est excommunicationem indirectam. Quod si in aliquo ex his textibus reperit verbum Anathematizare ibi sumit pro maledicere, n͂ vero pro excommunicare directe. Sicut cum haereticus cogit abiurare haeresim, eadem anathematizat, ut patet ex aliis textibus; ac praesertim ex canone: Ego Berengarius de consecratione distinctione 2. et tamen haereticus n͂ excommunicat haeresim.

Similiter etiam Dominus Petrus

cepit anathematizare, et vitare, si vero se ipsum excommunicavit. Quapropter, et Suarez, Avila, et fere omnes alij agentes de censuris unanimiter censent, quod si in Concilijs invenit Ecclesiam excommunicare aliquem intelligi debet talis excommunicatio, vel de excommunicatione incurrenda: vel, de declaratione, quam nobis facit omnibus Ecclesia, quod talis tunc excommunicatus decessit, et quoniam Ecclesia ignorans illum admiserat, praecepit eius ossa comburi, et exhumari, sicut contingit cum Vviclefo, Oxoniensi, et Pelagio, et Hyeronymo laudatissimus tribunalis sanctae Inquisitionis.

Ad 3m Resp. Quoad antecedens, neg. Consequentiam. cuius probatio non urget. Et ratio est, quod indulgentiae non cadunt defunctis per modum absolutionis, sed, per modum suffragij, et cum solutionis, ad hoc vero non requirit iurisdictio, ut patet, potest enim quibus pro homine incarcerato debitum solvere, ut solvatur ab incultis. Ut vero per modum absolutionis caderent indulgentia omnino requirebat iurisdictio, quam, cum Ecclesia non habeat respectu defunctorum, nec potest illos absolvere, licet possit pro illis suffragia, et cum solutione Deo offerre. Unde iam constat nullam esse obiectionem, et illationem nullam: Valeret quidem, et vera esset si hoc modo fieret. Absolvuntur ab Ecclesia defuncti proprij, quod et potuerunt ligare, sed, cum non absolvant, neque absolvi possunt; eo quod sint extra iurisdictionem Ecclesiae: neque ligant.

Insultus tamen, ac deinde obijces. Qui mandavit clericum occidere incurrit excommunicationem, si subsequatur effectus: quamvis tamen clerici occisio contingat post mortem mandantis: sed haec excommunicatio est ab Ecclesia; ergo Ecclesia potest defunctos ligare poena censurae, qualis est excommunicatio. Maior constat ex iure: et obiectio confirmatur ex cap. si quis Episcopus de haereticis, ubi excommunicatur, qui mortuus est, et in testamento instituit heredes haereticos: sed, eiusmodi Episcopus censura ligatur post mortem; cum ante mortem potuerit censuram vitare: et crimen non esset completum, nisi post mortem testantis. Testamentum enim confirmatur morte testantis; ergo defunctus potest censura ligari. Resp. 2do: Nam censura ferri potest in eos, qui sine confessione moriuntur,

aut

aut in suspensi, aut in duelo, illi enim si comprehendunt tali censura ante mortem, eo quod delictum, praeterquam censura incipiat morte delinquentis perfecit: ergo post mortem, et sic ante ecclesiastica censura ligat etiam defunctos, et non solum viatores.

Gravis haec difficultas in diversas vias, et solutiones abire cogit omnium sententiarum patronos. Respondeo. Fere omnes, neque male, dicunt, et aliter. Aliqui ex Hugolino hanc reddunt rationem, quia scilicet mandatum expirat morte mandantis; proindeque si mandans clericum occidere moriatur ante occisionem clerici, illius mors non mandati, sed executoris malitiae tribuenda est. Non est firma solutio: ideo respondendum ducimus cum Pbus, Suarez, Avila, et aliis distinguendo Maiorem. Mandans clericum occidere in eo casu objectionis excommunicatur directe, nego Maiorem; excommunicatur indirecte, sed vera, et simul mihi, et nego Minorem. Ita interpretari debemus plures textus circa hanc materiam. Ad 1am et 2am confirmationem simili distinctione respondeo propter dicta, et omnium sententiarum firmum fundamentum, videlicet quia post mortem non est homo intra iurisdictionem Ecclesiae: ante mortem vero delicta illa, propter quae lata sunt ab Ecclesia eiusmodi censurae, non sunt perfecta; ergo directe homines illi non incurrunt censuram.

in his casibus non proprie excommunicantur defuncti, sed vivi prohibentur exercere officia erga illorum hominum corpora, quae erga excommunicatos fieri prohibent. Ita respondendum ut ad nostram doctrinam concernens: alii vero quibus doctrina placet solutio displicet, et respondent, nec indirecte homines istos excommunicari, sed Ecclesiam campo hibitionem vivis imponere, ne sufragia offerant, et sepulturam Ecclesiasticam non reddant illis hominibus, idque independent prorsus a censura. Sed cum verba istius Ecclesiasticae prohibitionis eadem sit, quae est propria excommunicationis, et hos effectus indirecte excommunicationis sine dubio causent; non video cur negetur

hic

hic indirectam censuram intuendam. Manet ergo solus censuram solum ei homini victori, et adeo requiri, ut ho sit viator, ut censuram incurrat, quod nullo modo dici debet incurrat a defunctis.

Sectio 4

Utrum censurae subjectus ad illam incurrendam debeat nullam aliam habere, et liberè delinquere quod illam incurrit?

Plura ex parte subiecti incurrentis, b. potentis incurrere propriam censuram praecedere debent. duo hic in hac sectione exponenda sunt. 1um Utrum subiectus aptus sit incurrere censuram, quod aliquam censuram habet? quod idem est, ac rogare: Utrum possit idem homo multiplici censura illa, quam addit? in qua quaestione multiplex oritur difficultas. 1a sit, Utrum homo propter diversa crimina possit plures subire censuras? affirmativam partem supponunt doctores, quam probant omnes DD. quia enim homo semel excommunicationem incurrit propter aliquod delictum, non tollit, neque illum reddit subiectum incapacem, ut propter aliud delictum novam aliam censuram incurrat. Quid enim mirum, quod multiplici delicto multiplex poena correspondeat?

2a difficultas: Utrum propter idem delictum, diversas, novasque censuras incurrere, possit idem homo? affirmant etiam respondent omnes DD. cuius resolutionis fundamentum desumitur, tum ex praxi, durante namque contumacia, et perseverantia hominis in delicto, praxis est, ut censuras aggravent, adjiciendo praeteritis novas alias censuras: quas omnes, simul potuisset in unum hominem Ecclesia ferre, si delicti atrocitas id postularet. Tum quia ex parte subiecti non datur repugnantia, ut duplici vinculo morali, propter eum diverso ligetur, ut in Mata de legibus cum omni DD. notabamus, quod maxime verum est, ubi tituli eiusdem obligationis sunt diversi, et adeo invicem separabiles, quales sunt, diversae poenae diversae.

3a difficultas. Utrum propter diversa delicta, possit quis ligari pluribus censuris eiusdem generis? Affirmative etiam respondeo. Si namque quis Clericum percuteret hic, et alibi, clericum alium occideret, eandem

eandem censuram bis incurreret, quod idem est ac plu-
ribus titulis eandem censuram incurrisse. Ratio vero est:
quoniam ex eo, quod Ecclesia talem hominem percussorem
Clerici semel excommunicaverit in poenam istius
delicti: non est extincta Ecclesiae potestas coercitiva ad
puniendum eundem hominem propter novum et
simile delictum, nempe percussionem, vel occisionem alterius
Clerici. Neque ex tali facto sequitur ulla inducendo repug-
nantia, ex eo quod primo censuram eiusdem gene-
ris incurrerit, ut aliam eiusdem generis in-
currere non possit, si delictum eiusdem generis
2.do admiserit.

4. et praecipua difficultas: Utrum possit
ab eodem judice, et in eandem personam ob eandem
causam multiplicari censura ejusdem rationis? Negant non
pauci admittentes solum a diversis judicibus, vel ob di-
versas causas posse multiplicari censuras ejusdem gene-
ris. Ita inter alios P. Castro Palao, disp. 1. de cen-
suris in genere punct. 6. Oppositum docent plures DD.res
P. Suarez, qui sententiam contrariam probabilem dicit speculative,
et proinde non esse reducendam ad praxim.

Difficultati resp. 1.mo
In eadem causa potest idem subditum a diversis judicibus
multiplici censura ejusdem rationis ligari. Ita expres-
se P. Suarez. hic disp. 5. sect. 2. Ratio est; quia
potestas unius judicis non tollit, nec impedit alterius ju-
dicis potestatem, ergo, potest causam exercitus duplicem censu-
ram ejusdem rationis promoveri. ergo in eadem causa
a diversis judicibus potest idem subditus ligari mul-
tiplici censura ejusdem generis. Ut si homo sit ex-
communicatus a jure propter aliquod delictum, simili
censura potest ab homine ligari. Major mihi cer-
ta est: et eadem, ac nunc etiam probant a simili: nam
multoties idem homo propter idem delictum incarceratur a
judice unius tribunalis, et qui in Carcere est demanda-
to judicis tribunalis alterius eodem tempore in carcere
et vinculis detinetur.

Posset insuper multis aliis exemplis
declarari simul, et confirmari, nam multiplici titulo eadem

obligatio

obligatio sequuntur induunt, sic ad diem aliquem colendum
ut festum obligamur, qui incidit in dominica, et ratione
talis diei, nempe dominicae, et ratione specialis festi. Sic
etiam ad diem specialem jejunij servandum obligamur
duplici titulo, si Vigilia incidat in Die quadragesimali,
Id demum facile constat ex diversis promissionibus,
sive expensionibus, quas fecit v.g. Dominus parcen=
di filio, vel servo, quem punire statuerat, oriunt enim
diversae obligationes civiles, et politicae, si, nimirum pro=
miserit diversis hominibus filio, vel servo parcere;
quia neque impedit potestas unius judicis potestate al=
terius diversi, neque dat impedimentum, ut idem subeat
multiplici censura legat a diversis judicibus, etiam
si censura sit ejusdem generis.

R. 2. ~~[illegible]~~ crescente contu=
macia, et perseverantia in eodem delicto, potest delinquens
puniri non solum censuris diversi generis, sed censuris etiam
pluribus ejusdem generis, pro ab eodem superiore. Ratio
Censurae [illegible] illa eadem est, quam modo assignavimus.
~~[illegible]~~ enim sicut praxis delicti, et contumaciam primo
infligit censuram, pari quoque modo, si crescat contumacia
novus titulus, et novum fundamentum dat, ut 2.a vice quae
infligat censuram non solum diversi generis, sed, ejusdem gene=
ris etiam. Et ita docet Pater Suarez ex quo qui in
illo casu negat cui incapacitas ad novam censuram, nec ju=
dicis potestas exhausta est per inflictionem primae censurae:
ac recens nova contumacia, sive perseverantia libere ad=
hibita digna est nova poena; quia hac de causa potuerit ite=
rari ejusdem generis censura ob eodem scelere.

Quaeres =
tamen: quem effectum parturire possunt eiusdem generis re=
petitae censurae? Et ratio dubitandi est: quia eos effectus, quo
privat multiplex censura, si haec sit ejusdem generis,
sit eodem fortius, sive eadem non fra, erit quasi fra:
semel posita unica privatione unica, et indivisibilis
fieri, 2.a privatio nihil inveniet, quo privare posset;
ergo nullum sortiet effectum, et nulla erit censura de novo
adveniens: sic enim accidet in formis physicis indivi=
sibilibus, quarum unica negatio tantum poni potest, non
enim negatio suscipit magis, et minus, cum consistat
in indivisibili. R. Censuras esse quidam esse morale,
et proinde bene posse etiam esse effectum illum
privationis, quem causant censurae. Sunt enim quae=
dam obligationes ad abstinendum ab aliquibus bonis
spiritualibus. Quare effectus, quos causant plures

Censurae

Censuræ sit plures obligationes morales abstinendi ab his, quibus censura privant, quia Vlt. quælibet censura est titulus sufficiens privandi hominem illo commercio, sive participatione, ut in exemplis a nobis allatis cernitur.

Hinc sciat quid respondere debeat ad rationem dubitandi. Damus libenter negationem cuiusque formæ physicæ esse unicam, et indivisibilem; proinde quia semel posita tali negatione nihil illius restare ulterius ponendum, formæ tamen moralis dicimus esse, et dari posse multiplicem negationem, sive privationem moralem, ut patet in homine detento in carcere de mandato duorum judicum diversorum potestatis, ille enim hoc duplicem quasi privationem libertatis habet, quatenus licet de mandato unius judicis solvendus esset, sufficienter adhuc detinetur in carcere propter mandatum alterius judicis. Adde quod sicut negationes physicæ in se sunt indivisibiles, et unicæ in causa tamen plures esse possunt, ut si hic det ignis, duplex quasi negatio frigiditatis dabitur in causa alia ratione saltem ignis, et alia ratione ultimæ dispositionis ad ignem, quæ incompatibilis etiam est cum frigiditate.

Q. hæc clarius percipient in moralibus. Eandem enim rationem dubitandi posses afferre in homine peccatore admittente denuo plura peccata lethalia: si namque primum peccatum mortale adduxit privationem gratiæ sanctificantis, et privatio unica et indivisibilis est, sicut forma, quam privat est est indivisibilis, quam, rogo, privationem gratiæ sanctificantis afferre possunt denuo posita diversa peccata lethalia? Quod huic omnium difficultati, respondendum est, respondere debes in præsenti: nempe, quod privatio moralis, sicut moralis forma, quoad suos effectus suscipit magis, et minus, et sic se habet multiplex censura illata ab eodem homine respectu privationis bonorum spiritualium; ex eo namque, quod multiplex censura proveniat a diversis actibus, sive voluntatibus superioris habentis jurisdictionem, multiplicantur tituli, et ligatio excommunicati; sive ferantur ab eodem judice in diversa causa multiplex censura ejusdem rationis: sive in eadem causa diversi generis censuræ a diversis judicibus ferantur: sive denique in eadem causa, et ab eodem judice ratione aggravationis ejusdem rationis multiplex censura feratur. Discrimen

enim

enim moralis causæ, et moralis sit à causa, et
sic physicis manifestum, manifestant etiam disparitatis ostendi.

2.^dum in hac sectione exponendum id erat,
Utrum Ult. in instanti, in quo hic censuræ incurrit
debeat libere delinquere? supponit dificultas ex parte
subi capacis proxime censuræ requiri culpæ, ut censura
ipsa incurrat: et inquirit de tempore, an
in ipso instanti incursionis censuræ debeat ei peccatis,
l, suficiat, quod ante instans incursionis censuræ
peccatis stiterit? Supponit deinde ex supra dictis
Ecclesiam suis censuris non privare hominis interna
communicatione, quæ fit per charitatem, et supponere eum
ei privatus tali communicatione per peccatum mortale.
Quare potest excommunicatus ad hunc manere hic, et
sub statu excommunicationis reverti ad Deum, et frui
communicatione, quæ mediante charitate. Supponit demum
censuras non incurri sine libertate actionis propter
quam imponit, l, in actione ipsa, l, saltem in
causa, ut iam notavi. His suppositis.

R.º dificultati
incurri posse censuram in quo in eo instanti, in quo libere
non delinquit propter actionem, quæ sit in causa libera
libera voluntaria, et imputabilis, ita P. Suarez
Navarrus, Avilla, et frequentes DD. Resolutio
est sancti juris sponsis: quia si fuerit censura
imposita delinquenti percutientes Clericum, et Titius
Clericum percutiat, Titius non incurrit talem censuram
donec Clericus moriatur: et, potest ex hictu,
l, percussione mori, quod Titius dormiat, l, sine libertate
sit alio de causa; si non requiret libertas
delinquentis ad incurrendam censuram in ipso instanti
incursionis. quod similiter si Petrus certo sciat se cum
dormit, l, cum se membrat solere arma arrigere,
et ferire, tenet adhibere debitam diligentiam ad
præcavendum homicidium. Et si talem diligentiam,
non præstet, peccabit, et incurrat irregularitatem;
ergo similiter Censuram poterit incurrere. Confirmatur
plus, l, saltem quod dictat ab incursione Censuræ
status dormis, et amentis, quæ status amentis, l, ebrietatis:
ergo hic, qui percusserit Clericum lethali vulnere, et
ante illius mortem doluit de peccato, adhuc incurrent Cen
suram;

suram: q. et qui similem causa dedit potiret censuram incurrere in eo instanti, in quo caret libertate.

Cum tamen posit ho dupliciter carere libertate posquam posuit actiones ex qua sequit alius censura punienduj, potest Vl. stingere, q. qui clericus percussit, q. percussus clericus morit, percussor dormiat, l. sit ebrius, l. amens ad tempus; et potest stingere, ut posquam clericum percussit moriturus ex tali vulnere, percussor incidat in amentiq perpetuq, logas: Utrum in utroque casu posit delinquens ille censuram incurrere, quumque ex tali percussione clericus moriat, et percussor sit sine libertate?

Ad solutionem difficultatis respiciant DD. memoriq censurae latae a jure, et censurae latae ab homine: ex quibus illa est, p modus legis generalis, et haec per modum particularis sentz. Qua supposita distinctione, P. Suarez cu alijs theologis respondent, q. si censura sit a jure, incurret in utroque casu, etiam si in instanti incursionis n. det libertas in incurrente; respondet que ulterius, q. si ho, qui in perpetuam amentiq incidit, miraculose redeat ad usus rationis, egebit absolutione, ut potio. qui re vera censura incurrit.

Rationem dedit istius resolutionis: quia Vl. censura lata a jure e lex generalis, et sine exceptione, et quambis in particulari esset, l. sperari n. posit emendatio intenta p legem, id stingit per accidens; q. si censura sit a jure incurrit ab homine etiam, qui incidit in amentiq perpetuq. Rationem affirmat: quia rebus illud n. e incapax censurae, sicut e incapax tio mortiuus, cu ille sit capax aliquorum sacramentorum: q. potuit censuram incurrere. Duo tamen addit P. Suarez huic resolutioni. 1mo hominem illum ei absolvendum ex Ecclesiae benignitate, sive dederit signa contritionis; quia sic fecit quantum potuit. Sive n. dederit illa signa; quia sic nulla est utilitas q. ille maneat censura ligatus, et absolutus posit iuvari Ecclesiae suffragijs, ut haberet a Deo locum penitentiae, l. fortasse doluit interius, quambis exterius n. stet. 2dm q. addit, addunt que communit reliqui DD. ex hominem cadentem in perpetuq amentiam n. ee ab homine censura ligandum; q. censura ab homine n. fert

per

per legem generalem, et per Sententiam datam particularem ~~tantum~~ Personam: et, ubi lex non distinguit debet debet distinguere sententia, et inveniri finis adequatus legis; quod in isto casu non debet ligari hic ille censura ab homine. Maior est certa, quod minor; quia in homine perpetuo amentia laborante inveniri non potest finis censurae, imo proinde, cum esset inutili censura nova, esset absolvendus si aliam incurrisset. Et demum docent isti DD. quod si hic censuram ferret dicto perpetuo amenti, licet male faceret, factum teneret.

Haec est omnium resolutio utriusque partis istius difficultatis, et quia omnium, mihi probabilior, ut tamen dicam, quod in re sentio mitius cum hisce miseris agendum videtur 1. stando iuri satis probabilis est opinio, quae docet legem generalem cessare respectu particularis personae respectu cuius cessat finis illius legis; quod cum censura sit medicinalis poena tendens ad salutem, et emendationem ac respectu hominis perpetuo amentis sperari non potest emendatio, cessat ea censurae respectu illius; quod ille non est capax censurae etiam a iure latae. 2. quia alter finis est in censura ferenda, et separando excommunicatum a consortio reliquorum, propter confusionem, et poenitentiam illius, quod per talem separationem reliqui non inficiant excommunicati moribus, et colloquijs: et hic etiam finis manifeste cessat in homine perpetuo amente; quod si quando perfecit delictum propter quod incurrere debebat censuram hic incepit esse in amentia perpetua, non est in statu incurrendi censuram.

3. quia perpetuo amens reputari potest, et debet, ut mortuus: est pene mortuus civiliter: quod dicta Ecclesiae benignitatem cedit adeo severa in miseros istum hominem inflictione censurae, quae poena est maxima ex hijs, quas imponit Ecclesia. Quod autem ille hic perpetuo amens huiusmodi delicti perfectus est, quando incidit in amentiam sit capax aliquorum sacramentorum argumenti non est, ut consequenter dicatur capax istius poenae. Et dupliciter probari posset: 1mo quia cum perpetua amentia opponitur finis

finis illorum sacramentorum, quorum est capax; immo idem dicit, et est capax illorum, quia eius statu amentiæ componit finis illorum sacramentorum: ut patet in Extrema unctione cuius virtus etiam est ad restituendam salutem infirmo. Non autem componit cum perpetua amentia finis principalis censuræ, nempe emendatio. 2. quia maior est Dei, et Ecclesiæ benignitas in peccatores, quam justitiæ rigor in eosdem: et maior est Ecclesiæ, quam civilis potestatis benignitas: sed civilis potestas non punit homines perpetuo amentes illis pœnis, quibus damnat homines delinquentes ex malitia, et peccatis perficientes, qui rationis usum habent; ergo peccatis perfectis qui homo incidit in amentiam perpetuam benignius puniendus est, quam pœna censuræ. Aliæ enim sunt pœnæ, quibus puniuntur amentes, et aliæ quibus puniuntur rationis usum habentes. Sectio 5. Quæ supersunt dificultates ad disputationis complementum exponuntur.

Sectio, 5,

Quæ supersunt dificultates ad dysputationis complementum exponuntur.

Conditiones requisitas ex parte subiecti censuræ incurrendi ad 4 reducens, ut videlicet tale subiectum sit homo viator, baptizatus, adultus, subditus, ac delinquens: de quibus præcipue quædam dixi, et singulares aliquas dificultates iam expono. 1. sit certa conditione delicti, in cuius pœnam ferenda est censura: utrum videlicet homo innocens in sententia, in foro tamen exteriori reus, eo quod iuridice probatus sit illud deliquisse, incurrat re vera censuram, si iudex eum excom-

unicat

allegata, et pro tali censura damnet? Affirmative respondet S. Thomas in 4. dist. 18. q. 2. art. 2. quaestiuncula 4. quem sequuntur non pauci, inter quos est noster Vazquez in opusculo de Excommunicatione. Oppositum scilicet in scientia non posse hominem illum censura ligari contestantur docent Navarrus, Avila, Gaspar Hurt. Castro Palao, et alij. Respondendo tamen ex distinctione unice ex P. Suarez, quem sequunt[ur] recentiores nobiliores, dico asserendo hominem illum non ligari censura in scientia, quo ad aliquos effectus: ligari vero quoad aliquos alios effectus censurae hominem illum quantumvis innocentem, qui iuridice delinquens iudicatur.

2a. pars resolutionis defendit ab Alber. in scientia, et alijs omnibus fundis probatur. Nam effectus censurae, qui est quasi praeceptivus Ecclesiae v.g. ne quis audiat Missam, ne celebret, vel sacramentum recipiat in talibus, et talibus circumstantijs non solum potest esse, et poni ab Ecclesia quando adest culpa; sed etiam quandocumque, licet causa non adsit id expedierit ad Ecclesiae ipsius auctoritatem sustinendam, et vitandum scandalum: sed in eo casu cederet manifeste in Ecclesiae detrimentum, si ille coram scientibus sententiam non obediret Ecclesiae, sed ut se gereret ut censura ligatus. Igitur iure merito ne id praecipiat Ecclesia, et quo ad hos effectus ille ligatur censura, quantumvis sit alienus a culpa.

In hoc sensu intelligenda sunt verba illa Sanctissimi Domini Gregorij homilia 20. in Evangelia: Sententia pastoris, sive iusta, sive iniusta timenda est. Aliter alij etiam sensus patiant; similia verba habet Urbanus Pontifex in Epistola sua decretali, cap. 5. Timenda videlicet est sententia, ne fiat sententia non accusat, Reus fiat scandali hoc ille eo transgressione censurae necessario emergentis, et quidem recte statuit, nam iuste tunc superior praeciperet, ex iuste sententia fieret: sed cuius generis fuerit culpa, talis illi corresponderet poena: exterior poena videlicet, ut abstinentia a commercio exterior exterioris culpae. Unde.

3. pars resolutionis videlicet.

Q.

q. ille ho n. tineat talii senta quo ad aliquos, imo praeiudicium Censurae effectus, p. Nam potius ad ferendum Censuras tradita fuit a Xpto D. suae Ecclesiae in aedificatione eiusdem, et n. in euersione: d. si in scientia ligaret ho ille tali censura, quo ad omnes illius effectus, potius ad ferendas censuras esset tradita in destructione potius, quam in aedificatione Ecclesiae; p. ho ille n. tenet tali senta quo ad omnes effectus Censurae. Ma. certa: p. mi. nam q. ho ille, qui de uera innocens e Careat Ecclesiae suffragijs, et orationibus in euersionem eiusdem hominis e: p. &c. Ita p. quia n. e credibile Ecclesiae uelle priuare illis bonis spiritualibus hominem, quem Xptus Dominus, illis n. priuat. Ipse autem Dominus cordis mocentiae intuetur, et uictum Ueneratur homi, n. uult illum priuare communicatione bonorum bonorum: p. &c. Et hinc sumit confirmatio facti arguti: quia n. incurrit censura de uertam, et prudentem intentionem ferentis: d. prudens, et iuxta intuitio potentis ferre Censuram e, q. qui de uera reus n. e, re uera n. puniat, neque subiendat pena proprii delinquentiae: p. ho ille n. omnino ligat censura.

Quid p. faciet ho iste, cum neque omnino sit ligatus Censura, neque omnino liber sit ab illius effectibus? R. in foro exteriori se debere gerere ac si esset excomunicatus, nam in interiori n. esset priuatus suffragijs, et orationibus; quare publice n. posset sacramenta recipere: posset tamen occulte, dum sine escandalo id faciendi occasione n. natus esset — propterea dixi in foro exteriori debere se gerere, ac si de uera deliquisset, exo quo infertur. i, q. si denuntiaret, quia talis e excomunicatus q. sacramenta recipisset, et id iuridice probaret posse a Iudice puniri, et in foro exteriori

exteriori, et irregularis tractabitur. Inferes 2°.

In foro exteriori suspensus est illius hominis jurisdictione — non vero in foro interiori. Quare si absolutionem impenderet a peccato, vel a censura, vel dispensationem alicuius voti valide actus exerceret; non enim per exteriorem sententiam, et excommunicationem ligatur forus interior: nec aliter Ecclesiam intendere hominem illius censura ligare recte probat P. Suarez hic loco et exemplis.

Nec dices hanc jurisdictionem numerandam non esse inter bona spiritualia, quae pertinent ad bonum animae, quia per se haec jurisdictio non ordinat ad bonum habentis, sed ad bonum aliorum; proinde non posse hominem illum tali jurisdictione privari per eam sententiam; hoc enim non obstat, nam licet haec jurisdictio non sit absolute ex bonis spiritualibus hominis habentis eam jurisdictionem, est tamen res magnae existimationis apud habentem, et respectu Ecclesiae pertinet ad illius bonum commune.

Inferes 3tio hominem illum tali censura ligatum non manere inhabilem ad beneficia, dignitates, et titulos ecclesiasticos honores absolute loquendo. Quare beneficii collatio illi homini facta esset valida, si non posset ante collationem absolutionem petere, et obtinere. Imo, licet posset ante collationem beneficii absolutionem recipere, et ex negligentia propria talem absolutionem non obtineret, adhuc collatio illa esset valida ut expresse habet P. Suarez, et ratio eadem est, ac in 1a resolutione; quia licet quamvis haec bona absolute loquendo non sint spiritualia, tamen adeo sunt gravis et magnae existimationis, ut propterea non efficaciter auferenda sint per istam censuram, quae est, vel causa delicti, vel ex omnis boni expepere videatur. Unde formatur argumentum contra hanc illationem: In isto casu, neque causa est, cur ne ciere non fuerit delictis, sed hic ille nocens sit; nec ex omnis boni, prohibeat, ut eius modi bona per talem Censuram auferantur; sed quomodo excipiat hic ille

ille habeat collationem beneficij, valida erit collatio; siue homo
ille postulauerit, siue non postulauerit absolutionem a tali censu-
ra: eius. Prob. et de prima illius parte, iam constat: quod autem id
siue bono communi non postulet, ut homo ille in re fiat in-
habilis per talem censuram: et inde collatio beneficij inualida
sit ante absolutionem, ita prob. Nam commune bonum solum
spectat, ut sententia censurae uim habeat per culpam eo modo,
quo culpa est, et prob. quia culpa solum est in foro exteriori; quod
in hoc solum iuxta est sententia, et in eodem solum uim
habet eo modo, quo culpa uim habere uidetur; sed commune
bonum solum postulat in isto casu, quod si collatio beneficij ta-
li homini facta probaretur, posset irrita declarari; non uero
postulat, quod fuerit inualida collatio.

Hinc autem emergit noua
difficultas, et augetur modo proposita: quare Rogas. 1. Utrum
si homini illi, qui ante absolutionem optinuisset collationem ali-
cuius beneficij, talis collatio probaretur, et iudex declararet
inualidam, et irritam fuisse talem collationem, eo ipso reddat
ur uera irrita, et non solum in foro exteriori talis collatio?
affirmatiue respondet P. Suarez arcens eius hominem in ta-
li casu cadere beneficio, et irritam reddi collationem hac ultima
iudicij declaratione. Ratio: quia, licet actiones antea
quibus homo ille censura ligatur in foro exteriori fundent
in sola presumptione, seu probatione facti, et ideo in foro in-
teriori non ligetur tali censura; posquam tamen sic pro-
cessit ad beneficij petitionem, et collationem, absolutione non
petita, et ipse uoluntarie se exposuit incomodo irritationis co-
llati beneficij: et quod irrita fiat talis collatio iam incipit expe-
dire bono communi totius Ecclesiae: quare ultima sententia declara-
toria post tot gradus ualida sit quoad irritationem colla-
tionis beneficij. Aliter namque procederet ansa, ut ab homi-
nibus exponeretur auctoritas Ecclesiae: licet enim careret hec
in exgesiet sine culpa, tamen hucusque progredi non potuit
sine illa. Rogas. 2. Unde proueniat, quod homo ita excomunica-
tus debeat se gerere, ut talis in foro exteriori? an bonae
charitatis, et uitandi excandali necessario emergentis

ex

ex eo quod ille non se gerat, ut censura ligatus; vel, an ratione obedientiae, quam subditus praestare tenetur superiori recte praecipienti? Respondeo non solum ratione vitandi scandali, sed ratione etiam obedientiae illius hominis obligatum esse ad parendum tali sententiae in exteriori foro. Et ratio est: quia ex eo scandali occasionem praeberet, quod se non gereret, ut excommunicatus, sed, quia ita non se gerere esset non obedire recto praecepto; quod scandalosum esset, quia praeceptum iustum habet cui pro suo libito non obedit. Unde ista obligatio parendi, scilicet in foro exteriori, non esset obligatio solum ex charitate de vitando proximi scandalo: haec enim obligatio ex charitate daretur etiamsi esset iniusta censura defectu probationis, vel alterius requisiti: sed esset obligatio obedientiae orta ex iusto praecepto.

2a difficultas, ut subiectum Censurae generaliter loquendo possit esse Communitas, vel necessario debeat esse Persona singularis? Respondeo generaliter loquendo non opus esse, quod subiectum Censurae sit Persona singularis, sed posse esse Communitatem. Resolutio communis est, et communis ratio: quia licet expresse habeat in capite. Romana de sententia excommunicationis in 6. quod Censura excommunicationis non possit cadere in Communitatem, ut talem, tamen Suspensio, et Interdictum cadere possunt in Communitatem: sed Suspensio, et Interdictum sunt propriae Censurae: ergo Censura in generali non postulat determinate tanquam subiectum singularem Personam, sed, illius subiectum potest esse Communitas. Requirit tamen, ut Personae, vel Persona, ligandae Censura, licet non sint Personae singulares, sint Personae certae, vel quod definita intentione in illas feratur Censura, et non confuse in hanc, vel illam Personam: Et ratio est, quia, licet in physicis quibus actio fieri debeat circa subiectum determinatum, ut calefactio in ligno determinato; ita in moralibus actus ferendi Censuram debet ex intentione ferentis sibi determinare subiectum. Quod idem in materia de Sacramento certum est; non enim fit sacramentum nisi circa definitam, et certam materiam ex intentione Ministri, haec autem determinatio Personae recte dabitur, licet ignoretur Persona determinata, dum in circumstantiis designatur; et ita designantur Personae in censuris latis a iure, et in iis, quae feruntur ab homine debet Persona determinari, ut Petrus, Paulus. Vel determinari delictum, ut furtum, Homicidium.

3a.

3ª Difficultas. Utrum, ut ho censuram incurrat, 25;
debeat sci Ostiis censuram, tum comitantis, tum subsequentis ad delictum, praecipue si Censura incurrenda sit ab homine. Ratio dubitandi est, quia si incursurus Censuram illam ignoraret cum Censura fertur, tum qdo ommisit delictum, tum etiam subsequenter ad delictum ipsum, neque ostiis penitus de fiat; quod qui tale delictum admisit subsequenter maneat Censura, quamvis dicat, quamvis dicatur homines ignorantes incursionem Censurae illam incurrere: non obtinebit finis ipsius censurae, nempe, quod sit remedium, et medicinalis poena delicti. Nec homo salutem desiderabit, cum ipse medicamentum ignoret, et poenam non sentiat; nec effectus morales proprii censurae sequentur ex tali censura ignorata ab illo homine; quia non obligabitur abstinere a sacramentis, et communicatione fidelium. Carere, nec erit medicina, nec pura poena talis censura Neque ob ignorantiam incursionem eiusdem censurae. Omnis sententia asserit, non obstante ratione dubitandi, non requiri eiusmodi scientiam in incursuro Censuram. Unde omnes docent Auctores in absentem, et ignorantem ferri posse excomunicationem. R. in eo casu non incurri Censuram quoad omnes suos effectus: absolute tamen dicendum est, quod incurrat. Non incurrit quoad omnes suos effectus; quia ut dictum est in ratione dubitandi non potest esse Censura pro eo statu invincibilis ignorantiae medicinalis poena: neque potest causare desiderium in homine se liberandi ab illa poena, quam se ignorat incurrisse: ergo non potest incurri Censura ab homine sub illa ignorantia. Quod declarat, et simul probat Ostia. quia sicut homo ignorans vulnus lethale, quod re vera patitur, nequit sub ea ignorantia desiderare vulneris curationem; Et sicut ignorans virtutem alicuius medicamenti, nequit illud, ut tale desiderare, ita, qui ignorat se excomunicatum esse, et Ecclesiam adhibere Censuram, ut poenam curativam excomunicatis, nequibit desiderare salutem, neque effectus reddet ex incursione talis poenae, quod autem, licet ignorans=

norans illo modo non incurrat Censuram in omnes suos effectus, absolute tamen illam incurrat; Et proinde ille, quantumvis ignorans privet Ecclesiae suffragijs, ita quod: nam cum ea ignorantia bene stat, et recte ponit, quod homo ille posuerit causam materialem, nempe delictum, et simul cum illa ignorantia stat potestas Ecclesiae ad ferendas Censuras: quod vero absolute loquendo ligabit Censura homo ille.

Rogas; quid prosit ignorantia Censurae illius hominis, si revera absolute Censuram incurrat? Respondeo posse ignorantiae fieri, ut si homo ille contraveniat Censurae, ut si suspensus celebret cum ignorantia suspensionis, ut non incurrat irregularitatem. Quod autem absolute illam incurrerit, non tollitur defectu illius incursionis irregularitate: Imo firmat: Nam, ut communis sententia docet statim à juridica pronuntiatione Censurae, Censura incurrit, licet non dum fuerit intimata reo, dixi de scientia, et ignorantia Censurae concomitanti, aut subsequenti delictum, nam de antecedenti Censura notitia est. 4.

Difficultas: Utrum in Censuris, praesertim, quae Censurae sunt ab homine, requirat semper, ac praecedere debeat Iudicis monitio facta Reo? Non procedit quaestio de monitione illa, quae eadem est cum promulgatione sufficienti legis imperantis Censuram in poenam committendi delictum. Postquamquod, iam haec legis sufficiens promulgatio est quaedam monitio. Procedit ergo difficultas de monitione ad ferendam Censuram pro peccato praeterito, et praesenti. Et quaestioni ita propositae Respondeo 1.mo Ut feratur, et incurratur Censura, non per modum medicinalis poenae formaliter, et per modum purae poenae, non requirit, quod praecedat monitio distincta à legis promulgatione, et facienda Reo per Iudicem.

Resolutio colligitur ex Patre Suarez, et illam expresse docent Pater Avila, et alij, tum ex nostris, tum ex externis. Nam externus requirunt hanc monitionem praecedens incursionem Censurae, quatenus haec poena est medicinalis et causam debent desiderium salutis, et confusionem in peccatore: et, quod Censura est pura poena non gerit vias medicinalis=

Medicinalis poenae: ergo non debet praecedere monitio, ut incurrat Censura per modum poenae poenae.

Resp. 2.do ut Censura fierat, et incurrat, ut talis, sive per modum medicinalis poenae curativae contumaciae, praecedere debet monitio: est certum. Nam in eo casu, ideo ponitur Censura, ut non committentur delicta, et contumacia curet: ergo ut contumacia contineatur dentur, debet Reus ante Censurae incursionem a Iudice moneri. Ans est certum, ut patet ex dictis. Consequentia probatur. Nam alioqui non dabitur contumacia, quae per talem medicinalem poenam curetur: ergo ut detur contumacia per hanc poenam curanda, debet praecedere monitio. Imo adeo exigit quod monitio praecedat, ut aliter non valeat Censura, nec talis sit, ut exemplo declarat, nullum erit pharmacum proxime curativum vulneris, si vulnus non sit: sed, vulnus Censura curandum tanquam medicinali poena est contumacia: ergo Resp. Ctiam probo. Nam contumacia non est, ubi monitio, neque comminatio non praecedit. Non enim qui libenter delinquens, eo ipso, quod delinquat dicitur contumax: Haec in genere modo diximus, reliqua cum de Excomunicatione tractemus dicenda erunt.

5ta Dificultas. in quirit in particulari de personis, quae possint Censura ligari; estque, Utrum Episcopus Romano hay Conat. ——

Estque: Utrum Episcopus possit ab Archiepiscopo nodari censura. R.o 1.o posse quidem in iure antiquum ligari Censura ut haec est poena mere punitiva; non vero posse in iure novum Concilij Tridentini. Ita multi DD.s apud PP.s Suarez, et Abila. R.o 2.o posse Archiepiscopum contra Episcopum Censuram ferre per modum praecepti. Quia id erat ~~[illegible]~~ de iure antiquo=

antiquo, et merito ad Archiepiscopum pertinet suam Iurisditionem defendere, si quidem aliter esset diminuta illius potestas. Et si expectandus esset recursus ad Pontificem incomoda multa, imo, et schysmata orient. Et, non est retrahendum ius antiquum per aliquod novum. Quae Rta. Mar. expresse habet in Cap. Pastoralis de Offitio Ordinarij.

6a. Utrum Imperator, et Rex ligari possint censura? Possunt tantum suae summi, et a Pontifice, non vero a particulari Episcopo propria authoritate; sunt enim Imperator, et Rex particularibus privilegijs quo ad hoc exempti. Vide Pm. Suarez. et Avila. 7. Utrum Episcopi ligentur Excomunicatione latta a Pontifice? Rt. Episcopos generali Censura Excomunicationis a Pontifice lata ligari, nisi illorum fiat exceptio. Non tamen ligari Censura suspensionis, et Interdicti a Pontifice generaliter lata; nisi expresse fiat illorum mentio, quia quo ad haec excipiuntur a iure.

8. difficultas procedit de Advenis, et Peregrinis, cui respondeo Peregrinos, et advenas alicubi morantes non ligari censura generali locorum. Ita. Resolutio dictis a nobis in Mata de legibus. Deinde addo: pro eisdem subditos extra suam Diocesim, et in loco exempto intra illam morantes non incurrere Censuras sui Episcopi quod verum est, quantumvis delictum inchoatum sit intra propriam Diocesim, et ratio est, quia Episcopi Iurisditio non vagatur extra proprium territorium. Ita Avila cum Diana, et alijs summistis, ac expresse Suarez, a qua tamen regula excipiendi sunt Regulares subditi, qui ubicumque extiterint possunt a suo Superiore per particularem sententiam Censura enodari.

Diximus in parte de subjecto Censurae, et ideo in parti etiam dicendum est de potestate ad illam ferendam. Quare haec sit ultima difficultas, quis nam Vle. possit Censuras ferre? Rto. breviter, quod possunt illi omnes, qui habent Iurisditionem. Unde Summus Pontifex habet potestatem ordinariam ferendi Censuras in toto Orbe ——

Item =

Item legatus a latere in tota Provincia Provincia ad quam 27.
mittitur. Episcopus in suo territorio per ordinem ad suos sub
ditos: et hac potestate gaudet Vicarius generalis; simplex
tamen Parochus cum jurisdictione non habeat in foro ex
terno, neque potestatem, etiam tamen, nisi de legitima consuetu=
dine aliud sit usus. Capitulum, Sede vacante, et illius=
Vicarius tali potestate gaudet.
Rº 2. feminas non posse ex
jure communi censuras ferre, neque homines, qui Clerici non
sunt ex eodem jure. An autem feminae sint absolute ca=
paces potestati ad ferendas censuras indubium verti pos=
set: et Dubio resp. 1. non posse Praelatum summo Pontifice
inferiorem feminae, nec viro layco talem potestatem con=
cedere, quia id expresse repugnat juri communi. 2. Rº
Summum Pontificem talem potestatem posse concedere, quia
id non repugnat juri naturali, neque divino, sed pontificio
tantum. Et de facto alicubi Abbatissae conferunt beneficia
quae sunt aliquid spirituale. Ad finem addo eum qui ha=
bet potestatem ordinariam posse illam alteri delegare (non
vero qui delegatam habet) sed non layco, ut dictum est, neque
clerico coniugato, aut bigamo. Unde nequeunt isti
Vicarii generales instituti ab Episcopo. Dubº 3. de
Causis propter quas Censura ferenda: num delicto
circumstantiis ad illius incursionem. Sectio 4. Eius praesen=
tia requiratur ad incurrendam censuram?

Eius.

Egimus hucusque de causa efficienti, sive de potestate, a qua
infligi potest censurae poena; necnon de subiecto illas incurrente,
ac de conditionibus ex parte subiecti requisitis: proximum erit,
ut rerum ordo postulat, inquirere de causa, sive occasio-
ne, propter quam fertur censura ab illa potestate, et incurri-
tur ab isto subiecto: est enim haec materia censurae, et, ut aliqui
dicunt, proxima: ut vero alij dicunt, remota; quemadmodum
peccata sunt materia Sacramenti Poenitentiae. Et licet pro illius
notitia aliquae constent ex dictis; praecipua hic discutienda
erunt. Inquiro primo quodnam peccatum, vel culpa requiratur ad
incurrendam Censuram; nam suppono, ut certum est causam
censurae debere esse peccatum: quod aperte ratio suadet. Est enim
Censura poena quaedam, et medicina: quare poena non est ubi non prae-
cedit culpa, neque medicina locum habet, ubi salus integ-
ra est; ergo locum non habet censura, ubi peccatum non praecessit;
quare non tam quaeritur de peccato, quam de peccati qualitate.
Nam ex nulla culpa nulla oritur censura, quamtumvis
clericus quis occiderit.
Potest vero culpa sumi theologice, vel iu-
ridice, et theologica potest esse venialis, vel mortalis: de singu-
lis procedit quaestio: quare, quoniam de culpa iuridica, quae quae
tantum est culpa in foro exteriori, satis dixi praecedenti
disputatione: ad theologicam procedamus. Conveniunt inter Auctores, et ideo
suppono. primo propter originalem culpam non ferri censuram. Ratio est:
quia originalis culpae punitio est propria Dei, et extra Ec-
clesiae potestatem: cum Ecclesia non nisi baptizatos censura pu-
niat, et originale peccatum hominem ante baptismum praeveniat.
Suppono
2. Censuram gravem, non nisi propter grave peccatum infligi,
ita ut aliter lata gravis censura sit invalida: unde non
valet maior excommunicatio, vel, gravis suspensio, vel, interdictum
grave latum pro peccato veniali, verbi gratia pro levi furto; et
ratio est: quia poenae proportionari debent culpae: quare, gravissima poe-
na est omnino improportionata levi: ergo gravis poena censu-
rae infligi non potest, nisi propter peccatum grave.
Propter
peccatum vero leve ferri potest levis censura, verbi gratia minor ex-
communicatio, ut tenet communis sententia, et praxis docet:
nam de facto incurritur propter communicationem in humanis
cum excommunicato denuntiato, aut publico Clerici per-
cussore; et ratio proportionis requisitae inter culpam et poenam id
facile suadet. Fieri tamen potest, ut peccatum ex se
veniale

veniale fiat mortale ex circumstantijs, et tunc erit mata gravis censura, ut si ex eo grave aliq. scandalum oriatur, Exemplum Omnium a quo AA. si Vg. Episcopus sub gravi censura prohibeat Clericis, ne comam nutriant. 28.

Hic, licet certa sint posset scrupulum movere, 1.mo quod dixerimus, minorem excomunicationem posse ferri propter veniale peccatum. Certum enim est, quod cum excomunicatio minor privet passiva receptione, sive participatione sacramentorum, ti potest ri inferre grave damnum; cum leve non sit privari fructu percipiendo ex sacramentorum receptione: ergo cum bonum hoc grave quidem, sit illius privatio, gravis erit pena: ergo non servabitur proportio, si propter levem culpam minor Excomunicatio infligatur.

Scrupulus 1.us ita avertit in privatione passivae participationis Sacramentorum, quae est effectus excomunicationis minoris non est attendenda praecise ipsa privatio: sed, ipsa prout subest facillime ablationi, et licet ipsa in se gravis quid censeat; eadem tamen, ut facile amobilis, non gravis, sed, levis pena censetur. Potest enim quo ab illius vinculo se facile expedire; cum possit ab ea absolvere quilibet simplex sacerdos, qui jurisdictionem habet in peccata venialia, ita docet D. Thomas, Navarrus in Summa, Castro Palao, et alij.

2. Alius, et idem versatilis scrupulus in contrarium movet hoc modo. Maius malum est quodlibet peccatum, etiam veniale, quam quaelibet pena. Ea enim est naa culpa, ut penam etiam gravissimam excedat: ergo pro veniali culpa, gravissima etiam censura potest infligi; Scrupulosum rursus angit haec confirmatio, de facto pro venialibus gravissimas penas, tam damni, quam sensus subeunt Animae Justorum in Purgatorio. Imo in inferno damnatorum Animae pro venialibus simul cum mortalibus culpis aeternum duraturis penis cruciantur. Atque plus quod posset iure Deus decernere, ut pro veniali peccato aeternos pateretur cruciatus: ergo non hic scrupulus, sed, ingens movet difficultas.

Respondent aliqui. 1.mo distinguendo an… praecipui argumenti: quodlibet veniale maius malum est, in

eo.

ed culpæ, quam quælibet pœna; Concedunt; est maius malum absolute, aut in eo genere, negant ans, et simul Cõtiam. Video terminos distinctionis aliqua confusione laborare. Ideo melius, forsan, respondent alij: 2. Concesso ante, negando Cõtiam, et quidem bene, quia nulla est, siquidem hic non valet argumentatio. Quodlibet peccatum etiam veniale, maius malum est, quam quælibet pœna: ergo iuste Iudex propter venialia hominis damnaret ad mortem: non enim sufficit, quod ille sit excessus malitiæ comparatione facta cum pœna, ut inde inferat quamlibet pœnam posse imponi ab homine pro qualibet culpa ed.

3.tio resp. distinguendo ans. Maius malum est peccatum veniale 2m se, quam quælibet pœna, concedo ans. est maius malum, sive improportionatum propter subest facillime oblatiotioni, et absolutioni, nego ans; et simul Cõtiam. Ut enim pœna prudenter correspondeat culpæ servari debet proportio; non solum inter culpam, et pœnam, sed etiam inter ipsam, et Superiorem, a quo pœna infligitur ut modo dicam. Proportio autem inter pœnam, et culpam hic manifeste aparet, videlicet inter culpam facile extrahibilem qualis est venialis, et pœnam facile auferibilem, qualis est minor excommunicatio. Qua proportione inventa et servata, opus non est aliam ostendere de æqualitate, seu inæqualitate mali in ed culpæ cum pœna in esse mali. Ut bene dicit in 2. solutione, quæ munis est.

§ Ad 1.am confirmationis partem de pœna correspondenti venialibus culpis in Purgatorio, resp. ed quidem graves pœnas iuste tamen, et proportione inflictas a Deo, cuius proprium est culpam omnino prius extinguere. Non tamen est arguendum de Superiores humani, ut paulo ante dicebam. Alioqui propter frequentissima venialia peccata, quæ committimus ✠ pœna mortis corporali damnandi essent venialiter delinquentes ab humano legislatore. ✱ Ad proportio enim hic requisitam inter pœnam, quæ infligit ad extinguendam cons culpæ, et ad illam puniendam Cons boni omnes hac in vita attendenda est persona et potestas Iudicis illam punientis propter diversos fines, inter culpæ, quamvis ei adeo ed

✠ imo, et propter singula pœna mortis corporales damnandi essent venialiter delinquentes ab humano legislatore.

✱ Adprobans

et ab homine, d. pro diverso fine obtinendo, et pro diversa potestate: semper v. servat proportio; ideo, ut omnino extinguat malitia culpæ, adeo pœnis illis punit illo in Purgatorio, casu, quo illo plene n. satis fecerit in hac vita et adeo gravi pœna punit; quia Deus solus æqua lance ponderare potest malitiam culpæ, tum quia usque ad plenam purgatam culpam n. erit apta etiam Anima susti gloriæ obtinendæ. Tum quia pœnæ ab humano iudice inflictæ, sufficiens culpæ purgatio ad cuius finem raro est. Et si servat quo ad malitiæ culpæ proportio cum pœna, quæ Deus infligit. Servat etiam inter pœnas ab homine inflictam, et levem culpam proportio, ut iam notavi, quia veniale n. solus leve est quatenus gratiam n. tollit, d. etiam quatenus facile remissibilis est, et pœna illi correspondens etiam est facile remissibilis. Et ad hoc modo puniendam levem culpam solum est potestas humana, edita etiam exigente illius punitionis fine. Ad confirmationis 2 partem de pœnis æternis damnatorum, quibus illorum venialia simul cum mortalibus puniuntur placet solutio Scoti, q. ult. posquam satis passi sunt pœnarum correspondentium venialibus, ab istis quodammodo liberi sunt quo ad novas pœnarum solutiones. D. magis placet alterius scolæ solutio, nempe, q. rone status, et n. pervie pœna sit æterna etiam pro venialibus: æternum enim dolebunt, d. sine fructu se, l. venialiter deliquisse, et cum locus n. sit in illo statu veræ pœnitentiæ; nec locus erit intermissioni pœnarum. Unde n. per se, d. per accidens illorum etiam venialibus culpis æterna pœna correspondet. Ad 3.um dico posse quidem Deum, etiam propter veniale peccatum hominis suo aspectu privare; uteret enim suo in creaturas dominio, et gratiam absolutionis iuxta pro suo libito n. reddere. D. quid mirum si id etiam liceret Deo, quantumvis nequius deliquisset illo, si ult. illum ad sui aspectum nollet elevare. Nullus ergo hinc ad humanum iudicem deducere licet argumentum.

quetum =

Dubia hæc ad speculationem potius, quæ ad praxim spectant: practica tamen hic movet difficultas aliud. Omnes statuta doctrina, et ita proponit. Potest pro peccato levi gravis infligi censura; quia si bene statutam est levi culpæ levem tantum censuram correspondere, displiceo experientia: si semel enim fiat ab Ecclesia censura gravis, nempe maior Excommunicatio contra eos, qui furati sunt magnam quantitatem, licet singuli partes leves furati fuerint. Vel contra eos, qui magnam numerorum summam furto ablatam inter se distribuerunt, ita, ut singulis, levis tantum contingeret pars: et contra eos etiam, qui vinum fructus subripuerunt, licet ex multis singuli parvam quantitatem fructus furati fuerint. Quia in hisce casibus cum singulorum furta levia sint, levem tantum singuli, sive venialem culpam admittent, veniali culpæ gravis censura correspondere potest pro pœna.

Diversimode respondent DD. huic argumento varius difficultate si parum se gravari sentiunt. Egregie inter alios difficultatem discutit Hispalensis Cardinalis de Lugo in opere de Iustitia, et jure materiam restitutionis eminenter examinans. Et aliqui non absolute, et ad probationem similiter negant, quia in istis casibus detur materia gravis censuræ, quia licet ex multiplici levi furto resultet grave damnum temporale domino, vinum etc. si tamen resultat grave damnum spirituale singulis furantibus, cum singulorum furta levia sint, et levia proinde, sive venialia peccata. Ita colligit ex Navarro in Summa, Covarrubias et aliis: eorumque doctrinam probabilem dicit Pater Castro Palao disp. 1. de Censuris. Oppositum docent PP. Suarez, Sanchez, Avila, et alii communiter ex Theologis, quos ex parte praecedentibus. Difficultati respondendo censeo non absolute, sed praemissa quadam distinctione.

Dupliciter

Dupliciter poss. hæc levia furta committi: 1.mo ita ut unus consilium det, et reliqui consilio se accomodent devastandi vineam heribus furati, vel ita ut, licet aliquis non sit qui consilium det, plures tamen data opera opere cirose ad furtum promoveant. 2. aliter contingere poss. hæc furta levia, ita ut v.g. ob plures casualiter, et fortuito heribus furati vineam debastent. Hac praemissa dist.ne

R.o 1.mo

Si consilio inito damnum grave inferant plures Domino vineæ, singuli levia furantibus grave peccatum admittunt, et proinde gravi subiacent censuræ. Resolutio facile p.r: Nam in isto casu singulares furta levia sunt tantum materialiter, et formaliter sunt gravia; uniunt enim inter se unione morali ratione consilij, vel voluntatis cooperandi grave damnum: ergo gravia singuli subiacent censuræ. Hæc certa est, et communissima doctrina, multisque posset exemplis confirmari: sic enim, qui proposuerit unico actu, vel se, vel per aliud grave damnum inferre proximo, vel in honore, vel in divitijs, sive propositum exequatur una vice, sive pluribus, et paulatim, grave peccatum committit. ergo etc.

R.o 2.do Si plures homines committunt levia furta non ex consilio, neque ex favore, neque ex voluntate quo adunati furta illa levia committant, id est ita ut alter alterius furti notitiam non habuerit, nullus ex illis peccat mortaliter, et nullus proinde gravi censuræ inflictæ propter talia furta subiacet. 1.a pars resolutionis communis est apud DD.s et merito; hæc enim prima via est explicandi peccatum veniale scilicet propter transgressionem præcepti in materia levi; ergo ita furantes venialiter solum delinquent. Suppono enim, quod materiam fuisse levem, et non dari consilium, neque favorem, neque aliquid aliud ex quo uniunt inter se furta illa levia, et singulorum furta quicumque ex illis attribuant. 2.a resolutionis partem ex hoc capite facile probo: nam, ut congruum est inter DD.s propositio

secunda

servanda e inter culpam, et poenam, ut haec sit certa, et proinde delinquentes comprehendat: et si tio gravi censura obstringatur ad restitutionem materiae levis furti; nulla servabitur proportio inter culpam, et poenam: quod Patribus dubitationis favebit admittendam quandiu in furantibus parva materia, durabit ignorantia quod levius illis furtis non intulerit grave damnum Domino Vineae V.S. D. Rogas: quid si plures coti casualiter concurrentes, ac diversis temporibus debastantes levibus furtis vineam, postea advertant se quidem vineam debastasse furtis illis, quantumvis levibus, et casualiter adversis: incurrent ne excommunicationem latam Domino Vineae vastatores? Incurrere etiam maiore excommunicationis, omnes, et singulos illos in isto casu, si damnum illatum non restituant quoad partem a singulis ablatam, defendunt plures DD. videndi apud Patrem Avila de Censuris. 2. parte cap. 5. disp. 2. dub. 3. ubi de re non pauca habet. Respondeo 3.tio mihi non solum probabilius, sed verum apparere loquendo communiter, et per se, eos homines ita debastantes furtis levibus vineam non subiacere gravi censurae. In cuius resolutionis probationem iterum primo rationem communissimam de proportione servanda inter poenam, et culpam, quae neque in isto casu servari poterit. Et insuper addo gravem censuram maiorem excommunicationis regulariter non esse infligendam non solum pro veniali, sed nec pro quolibet mortali, sed pro aliquibus tantum: nec... ...itimarent censuras, ut sapientissime monet Tridentinum Concilium; quo minus inter procedunt, qui eos peccatis tantum venialibus admitti supponant istis levibus furtis. Docent nihilominus partem illam, gravem censuram incurri, quare inter alios Pater Avila loco praealegato oppositam sententiam cum hac limitatione defendit, ut videlicet praesumatur Superiorem ita ferentem excommunicationem solum voluisse excommunicare graviter peccantes, scilicet per ablationem gravis materiae debastando vineam. Imo addit, quod si plures concurrerint ad furandum, sed casualiter mille annos

aureos; Vg. Et excommunicatio ferrat otra eosdem ut cogant restituere praesumendum est n. voluisse 32.
Praelatum hac excommunicatione ligare illum, qui unum tantum, d. duos furatus fuisset.
Obes tamen
2.mo finis excommunicationis n. illum est curare grave damnum spirituale peccati; d. etiam damnum grave Proximi resarcire respiciendo istius bonum spirituale, Ne Vl.^c Proximus damnificatus prae inopia desperet, d. exponat periculo furandi, d. committendi alia peccata: ergo quantumvis singulorum peccata levia fuerint, et singuli venialiter tantum deliquerint, poterunt nihilominus Censura gravi ligari, quousque singuli restituant partem ab ipsis ablatam.
Resp. in definitione Censurae nunquam AA. ita opinantes meminisse finis istius. Quare quasi de novo cadunt Ecani Censurae gravis. Dpr tertia admitto posse ferri Censuram, quae poena est, ut bono aliorum prospiciat, n. vero sine peccato gravi illius contra quem fert Censura. Pu casus accidat, ut ex pluribus illis furtis levibus debellet Vinea, et damnum, graveque periculum proximum spirituale immineat Proximo, idque totum sit hominibus illis, qui furtis levibus Vineam debellaverunt. Casum est, alterius generis, et obligationem ortam, n. tam ex justitia reponendi levem materiam furto allatam, quam ex charitate; et casus ita diversus a nobis decisus est, ubi diximus leve damnum posse fieri grave ex circumstantiis, cuius doctrinae plura sunt apud AA.^s exempla. Vg. ~~Si peccatum~~ si scandalus cavendi in peccatum grave adverteris te praebere Proximo aliqua actione leviter peccaminosa; tamen n. exit praeter circumstantias leves; similiter si acum a Sutore auferas n. habente unde acum emat, et grave proinde illi damnum inferas.
Quaeropit in eo casu, quo plures homines levia furta admisissent, et postea adverterent se levibus illis furtis grave damnum n. solum intulisse vineae alienae, illa Vl.^c ita devastanda; d. grave etiam spirituale damnum hac de causa imminere Domino Vineae incipiunt esse mortalis culpae rei; et proinde gravi subiacebunt censurae, sine Vl.^c specialibus circumstantiarum. Casus tamen

mutbus

mettus, et, ut opinor, extra presentes questiones: et qui ferè numquam reducunt ad praxim.

Obij. 2. In casu illo posset superior per censuram latrones præcipere singulis illis, ut restituant partem ab ipsis ablatam: d. si ita præciperet, et ipsi non obedirent, possent propter inobedientiam gravi censura puniri; ergo licet materia sit levis, potest nihilominus causa præcepti fierendi gravis censura. R.° posse superiorem id præcipere; non tamen suo præcepto inducere gravem obligationem, communiter loquendo in hoc, aut similibus casibus: supponimus enim furta fuisse levia; quare transgressio præcepti denuo impositi non erit gravius peccatum, quam transgressio præcepti naturalis existentis ante hoc præceptum superioris humani. Et tam mihi certum est, quam certum est apud Theologos non posse grave præceptum imponi circa materiam levem. Unde præceptum naturale, et simul positivum gravem obligationem inducere non potest circa levia furta. Ergo sequela maiori quoad lenem præcepti negatur minor, et simul consequentia.

Insistes adhuc, et instabis hoc pacto. Licet materia levis secundum se attenta non possit prohiberi gravi præcepto, et obligatione; si tamen ipsa levis materia conducat ad commune rei publicæ bonum, potest sub gravi obligatione præcipi, aut prohiberi: d. ergo levibus furtis non obstantibus Vnica spectat ad commune bonum: ergo licet levia sint singula furta, possunt graviter prohiberi, et gravis censuræ pœna puniri. R.°

nullam esse illationem sub adhibita a nobis distinctione. Quis enim dubitet spectare ad commune bonum frequentes murmurationes circa ignobilitatem, vel pravos mores proximi, non tamen pertingentes ad grave peccatum, nec esse in Republica; et tamen hæc ratio boni communis non facit ut levem, frequentesque ob murmurationes sint gravem, neque quod possint gravi præcepto prohiberi; si ratio specialis circumstantiæ non faciat materiam de levi transire in gravem: vulgo supponi debet in nostro, contra quod furtum leve et.

et praesertim excomunicatio, licet censurae effectus afficere
possint etiam non peccantes: ut iam innuimus, et suo loco erit
exponendum. Sectio. 2. Peccati Censura puniendi conditiones aliquae. Alabado sea el Santissimo Sacramento.

Gravi Censurae gravem culpam correspondere in Persona punienda
statuimus: quoniam vero peccatum potest esse mere internum, et potest
esse interior actus aliqua actione, vel verbo manifestatus: inqui=
ritur: Utrum peccatum censura puniendum debeat necessario esse
interior actus, qui aliqua actione externa manifestetur, aut
visibilis fiat? Ad quaestionis decisionem supponere oportet, quae
in tractatu de Legibus dici solent de lege humana cir=
ca internos actus; videlicet quod humanae legis sit praeceptio tantum
actionum externarum, et non praeceptio internae actionis, ut divisae
ab exteriori. Ubi non negatur aliquomodo cadere sub huma=
no praecepto internum actum: licet enim humana Lex non im=
ponat actiones mere internas; imperat tamen externos actus
ut humanos, et morales. Quemadmodum cum non possit externi, sine
internis, ita praecipit Ecclesia recitari horas canonicas, et
Missam audiri; hic pari actus externos cum internis eo saltem
modo, qui requiritur, ut exterior actus censeatur humanus:
qualis est aliqua devotio, vel attentio mentis deliberata.
Unde
non dicimus hominem ebrium adimplere praeceptum, quamvis dormiens,
vel ebrietate praeceptum ponat actionem, quia illius actio pro=
eo tamen non caret humana, aut moralis. Verum autem ad
imperandos actus humanos, et morales requiratur praecipere

immediate

mintᵉ et directe actus internos: 2. sufficiat actus internos indirecte praecipere, ratione 1ᵉ. actionis externae? quaestio in qua n. multum oportet immorari: parum enim refert, quod illorum praeceptio sit mediata, vel immediata; dummodo in ordine actionis externae possit Ecclesia eos praecipere actus, quo pacto requiruntur ad constituendam actionem externam humanam, id est imputabilem, seu moraliter bonam, aut malam. Quaestio igitur est de internis actibus seorsim ab externis.

Posse Ecclesiam praecipere actus mere internos, et nullo modo in actionem externam prodeuntes, illosque punire poena spirituali censurae, docet Glosa in cap. cogitationis de poenitentia distinct. 1. Habetque in Clementina 1. de haereticis §. verum in hunc sensum: Et sententiam habuere n. pauci theologi, et iuris prudentes videndi apud P.ᵐ Suarez hic. Et P.ᵐ Salas, disp. 9 de legibus. Sententiam hanc cum limitatione tenent aliqui theologi asserentes solos peccatos internos haeresis posse ab Ecclesia excommunicatione puniri; n. v. alia interna peccata. Magis adhuc, et diverso modo limitant alij hanc sententiam teste Silvestro in Summa verbo: Excommunicatio, docentes posse Ecclesiam praecipere, et punire actus pure internos, n. tamen posse judicium ferre de aliquo pure interno actu; quia Ecclesiae sententia debet omnino causae cognitionem supponere, quae de actu pure interno n. datur. Communis sententia unanimi consensu defendit nullatenus Ecclesiam posse actus mere internos censuris punire, ita et canonistae sentiunt, et theologi docent cum Divo Thoma.

Communem sententiam verissimam judico, et cum illius auctoribus assero n. posse Ecclesiam actus pure internos independentes ab externis, scilicet nullo modo in actionem externam prodeuntes, et ita probo. Illius generis debet esse delictum cuius generis forum est, sive tribunal

tribunal

Tribunal exercetur ad illius cognitionem, et sententiam. 2o forum quod armat censuram 33
poenis est externum: ergo delicta tali foro punienda
debet externum esse: ergo si mere internus actus sit non
poterit Ecclesia illum censura punire. Maior mihi
certa est, et declaratur ex fine utriusque fori inter-
ni, et externi: finis enim illius est remittere, vel pu-
nire, quae re vera male admissa sunt a fidelibus poeni-
tentibus invisibilia; et occulta: huius vero finis est,
ea, quae sunt ad aedificationem, vel destructionem Ecclesiae
suae fidelium punire, vel promovere. Unde fine
nullus est Doctor, qui in definitione, vel explicatione
censurae ipsius inveni expresse non dicat eam esse poenam
fori exterioris: ergo signum est ibi agnosci ab omnibus rationem
differentialem istius poenae prout opponitur poenae, sive poenitentiae
sacramentali: et minus sunt procedere, qui modo volunt
peccata mere interna subiacere censurae.

Confirmatur 1mo: nam ex potestate
ferendi censuras tradita Ecclesiae a Christo Domino, id satis
clare deducitur, praesertim admone illud: si Ecclesiam non audierit: 2.
admonitio locum habere non potest ubi signum externum non est
interioris peccati, et manifestum est; non enim haec admonitio est
ad prohibendum peccatum, 2, ut peccator resipiscat timore
poenae imminentis: ergo ubi haec signa externa non inve-
niuntur, neque poena externa eiusmodi signis, et actibus
correspondens locum habere poterit. Ostia patet; nam potes-
tas Ecclesiae praedictis verbis tradita est pro foro ex-
teriori: de interiori namque iudicium ferre sibi Deus
universalis iudex reservatum est. Quid enim aliud est, quod
Ecclesia de occultis non iudicet? quod poenae iudicium, et
probationem supponentes ferre non potest Ecclesia delicta non potens
probare.

Confirmatur 2: nam ut Divus Thomas docet, et fere omnes
DD. admittunt hanc etiam ratio suadet: Ecclesiae potestas pu-
nitiva non se extendit nisi ad opera, quae humano modo
cognosci possunt: ergo neque punire Ecclesia actus pure inter-
nos eorum, qui independenter ab externis actibus. Ante.
patet ex iure Canonico, in cap. Tuanos, et alibi: Ita

quia

Rx. q. cum Ecclesia visibilis sit illius punitiva potestas non potest ubi mata non sit cognoscibilis: sicut enim animae Ecclesiae potestas non est visi in humanas unitas corpori visibili, ita non erit in actus pure internos; sed in illos prout sunt oppositi cum actibus externis, et quos informant.

Sunt vero contra-

rias et 2mus sententiae aliqua non omnino contemnenda, non tamen digna quibus aliqui AA. nimis fidentes opposita stabilire tenent. Est 1a. 1mo. auctoritas desumpta ex non nullis Concilijs, tum ex Concilio Toletano 1mo. quod in professione fidei censuram tulit excommunicationis his verbis: Siquis dixerit, vel crediderit Spiritum esse innascibilem anathema sit. Similia habent in Concilio Sangarensi, in cuius canone 18. excommunicant eos, qui die dominico ieiunaverint in eius contemptu. Est 2a. 2: quia potestas Ecclesiae ad frenandos rebelles, et contumaces postulat eam posse punire etiam actus pure internos, V.g. ut Pater, qui extraxit Reum ab Ecclesia compellatur possit eum Ecclesiae restituere, necessarius est Ecclesiae habere potestatem supra illius actus etiam internos, quo posito per extorsionem censurae necessario sequitur rei praecepti executio, nempe restitutio, et obedientia; q. &c.

Confr. Nam Ecclesia punit censura actus internos, ut sunt ex externis: q. punire potest internos actus seorsim ab externo. Ans est certum. Cona probatur: nam punire duos actus simul, quorum quilibet seorsim sumptus est illicitus, non arguit unumquemque seorsim non posse puniri; q. seorsim internus actus potest puniri censura. Cona probatur: nam Ecclesia quotannis punit ~~censura~~ censura non solum eos, qui, re vera non confitentur, sed illos etiam: qui licet confiteantur, tamen sine proposito emendationis, et cum prava animi dispositione accedunt ad Sacramentum Poenitentiae: q. &c.

Contra est 3. Ecclesia potest puniri censura actus exteriores haereticos, etiam si Pater fiat adeo occulte, ut nullo modo probari queat, q. similiter puniri

puniri potest rennuni actus quam internus. Otia q: Nam 34
eatenus illum puniri n̄ posset, quatenus improbabi-
lis est in judicio, et foro externo: d. actus hæresis
externus occulti tamq. omnino admissus probari ne-
quit in judicio, et foro externo. Decurrens ẽ legiti-
mus. Otia q; ne hæc ẽ disparitas int. particulares
sententias Judicis, et jus Imune: q ad ferendam partem
sententiæ requiritur probatio, unde reus n̄ erit coram ju-
dice parti, qui coram eo duinci n̄ potest de de-
lecto: Ut autem a jure ferat sententia, d juris inmunis poena d-
prehendat homo, n̄ requirit delicti probatio.

Confirmatur
ultimo hæc sententia. Nam Ecclesia potestatem habet
ad dispensandum in actibus mere internis, sic enim dis-
pensat in votis. Potest enim Superior dicere Si votum
internum emisisti tecum dispenso, s. votum Imuto.
Quod admitit Pater Salas, et Varquez, d admitunt
alij, d peccata interna.

Leviora hæc sunt, quam quæ possent
nos a Imunissima, d veritate avertere. Ad 1.m funtum
ex Authoritate Decilij Toletani, respondet Suarez par-
ticulam Vel posse summi disjunctivè, d indicare, q duo
illa verba sint æquivalentia, quia, ut quis feriat illo
Anathemate n̄ sat est aliquem credere, ni credendo dicat
sive credulitatem ostendat.

Quam solutionem Ifirmat r
sive credulitatem ostendat. Quæ solutionem Ifirmat Suarez altio-
textu eiusdem Decilij, ubi manifeste parla, s. sumit diun-
tive. Respondet dinde, Verbis Exterius n̄ foro, et facie
Certe idem ẽ, ac ritibus, s. factis doctrinæ damnatæ
sequi. Ad autoritatem ex Decilio gangrensi respondet
Suarez, male, ac dimunite a Medina, et alijs Dei-
bus citari nostræ veritatis minus probatæ; nam in Canone
19. expresse ponunt verba, quibus ostendit n̄ suffi-
cere interiorem actum. Plura etiam afferunt, alia decilia,

quibus facile iuxta dicta resp. Suarez, et nos cum DD. alijs: ac signanter Ostantiense sess. 25. ubi traditur forma interrogandi hæreticos, an credant hoc, vel illud, ut si fateantur hæresim, puniantur. Ergo male infertur adversarius puniri etiam internam hæresim: nam si hæreticus fateatur, se credere errorem, iam non solum corde, sed ore credit, et merito punietur. Ad textum Molina, istum in sua confessione non admittere errorem, sed verum dicere, et obedire præcepto, et mentem suam propalare. Egregie vero Suarez: aliud est non mentiri, et aliud errare: quatenus enim hoc manifestat, quod mente tenet, verum dicere; quatenus vero profitetur exterius, quod interius credit, errat in fide, et hæreticus est: unde, quamvis [illegible], peccat contra fidem. Instabis, et inferes: ergo male facit iudex interrogando; sic enim extorquet, et vult errorem. Resp. neg. illationem: nam iudex solum tunc præstat, quod iure potest, nempe uti iure suo, et permittere errorem, ut eum puniat. Præterquam quod posset reus descendendo affirmare, se aliquando errasse, et tunc ideo subiaceret censuræ. Quod si in foro exteriori aliquando puniretur propter confessionem, id fieret ratione præsumptionis, quam dedit habitus. Ad testimonia desumpta ex alijs Conciliis, respondendum erit iuxta explicationem a Suarez adductam, et a DD.bus approbatam.

Ad 2. fundamentum a nomine petitum debilius adhuc est. Resp. aliud est, quod Ecclesia possit in scientia obligare, et aliud longe, quod possit censura punire actus pure internos. Primum verissimum est: 2. omnino falsum. Expedit quidem Ecclesiæ posse præcipere obedientiam Pastoris sequentem in eo eventu; non tamen requiritur etiam habere potestatem puniendi actus mere internos, quod adeo verum est, ut in sententia probabili iudex in eo casu actu tantum externo restitutionis [illegible] ad Ecclesiam adimplerit Ecclesiæ præceptum; hæc enim non imperat internum actum, sed obedientiam exteriorem; cum per tale præceptum vis coactiva potius, quam directiva exerceatur. Verum quidem est, quod posito actu interno efficaci se-

queretur

quaerit executio rea praecepta; non tamen Ecclesia potest praecipere omne actus, ex quo sequitur obedientia subditi; sed illud solum, quod ad illius jurisdictionem expectat.

Ad confirmationem resp. dato ant., neg. conseq. Ad ulteriorem probationem, similiter concedo ant., et neg. consequentiam. Non enim sequitur non posse Ecclesiam praecipere seorsim actus alteros, ex eo quod nonnisi illos praecipiat; sed ex eo quod jurisdictio ecclesiastica non se extendat ad unum, nempe pure internum, seorsim ab externo. Ad ulteriorem probationem, et paritatem resp. neg. ant. Et negandum est pariter: nam integritas confessionis non est de jure humano, sed de jure divino. Quare male, et per hypothesim confitentes in quadragesima non praeceptum Eccl., sed divinum violant, et sacrilegium admittunt; nec ideo excommunicationem incurrunt. Haec enim, est poena (ut ita dicam), non praeceptum quod lethaliter peccantibus, sed pro sui inobedientia Ecclesiae mandatis imponit.

Ad 3um fundamentum dico ant., et nego consequentiam. Ad cuius probationem distinguo ant. Catenus non posset Ecclesia punire censuris actum pure internum, quatenus improbabilis est, et occultus per se, concedo ant. Quatenus improbabilis est, et occultus utcumque, sive per accidens occulte; nego ant.; similiter distinguo subsumptam propositionem et allatam paritatem. Actus siquidem externus omnino tamen occulte admissus est improbabilis per accidens, concedo; est improbabilis per se nego, et nego similiter illationem, multum referre quo ad propositum, quod aliquid sit per accidens extra judicium, et tribunal alicuius Superioris; et a per se extra tale judicium, aut tribunal, plus quam certum est; sic enim peregrinus extra suum territorium non comprehenditur legibus, sive domicilio, et qui omnino extraneus non comprehenditur iisdem omnino legibus, diversimode tamen, ut manifestum est, nam qui est extraneus, et ultra tale territorium, ille neque per se, neque per accidens subjectus est talibus legibus; alter vero qui peregrinatur non subjectus legibus illius

illis per accidens, vlc. casualis peregrinationis; per se vº obligat legibus illis, quia per se spectat ad jurisdictionem illius loci, in quo habet domicilium.

Instabis.

adhuc; q. in ordine ad subterfugiendum Ecclesiae judicium, perinde est, quod actus sit externus, occultus tamen, & improbabilis, ac si esset actus pure internus: ergº quod sit per accidens, l, quod sit per se actus improbabilis in judicio parum, aut nihil conducit; et subijciat, l, n. subijciat censuris Ecclesiae. Utroque enim modo vitabit, & subterfugiet homo Ecclesiae Judicium.

Respº concesso ante negando Cetiam. Et quidem miror hac instantia aliquos se tam efficaciter clamoare; nam hoc, quod est subterfugere Judicium alicuius Tribunalis multis modis evenire potest, & aliquomodo potest ho judicium subterfugere, ita ut n. solum sententiam vitare possit Cd, etiam se extra jurisditionem Judicis collocare.

Quod si contingat aliquando, ut quando admittit delictum sit extra jurisditionem, ad n. exit subterfugere judicium, Cd, per se n. comprehendi tali judicio. Potest hoc multis exemplis declarari: Vgº homo, qui hominem interficit potest ad Hispalensis, & intra Hispalense territorium existere, & potest ad Cordubensis, ibique permanere

= No hay corral =

ibique permanere

ibique permanere. Si ibi homicidium committeat, perti= 36.
net illius causa, et judicium ad hispalensem prætorem
spectat: si tamen fugiat, et extra territorium hispalen-
se habeat, vel se intra eundem territorium in loco libero col-
locet, tunc per accidens puniri non poterit per hispalen=
sem prætorem. Ille vero qui Corduba homicidium commisit,
et ibi permanet, per se iudicari nequit à prætore
hispalensi; eo quod ibi manens positus est extra juris=
dictionem prætoris hispalensis.

Vide quantum proficit, aut
obsit, quod unus hic per se, et alter per accidens subter=
fugiat hispalensis prætoris judicium. Similiter ergo
qui peccatum pure internum admittit est quasi in regi=
one extranea foro, et judicio exteriori ecclesiæ; qui
vero actum externum admisit, quantumlibet contingerit om=
nino occulte, erit per se subjectus judicio Ecclesiæ:
quia adhuc est actus ille intra jurisdictionem Ecclesiæ;
per accidens tamen erit à tali judicio liber. Quod adeo
verum est, ut meo judicio vincat argumentum adversa=
riorum quod militare, et pro potestate eccl*esi*æ, et
pro civili potestate, ut hæc etiam actus pure in=
ternos punire possit, quod absurdum est: et
consequentia quam habebit
probo; nam quicunque exterior actus, qui sit contra
legem civilem per se subjacet judicio civilis potes=
tatis: si tamen exterior actus committatur adeo occulte,
ut nullo modo probari possit in judicio, liberabit
per accidens à tali judicio, et quacunque sententia ju=
dicis; quod si nihil obstet ad rem præsentem, quod actus
sit occultus per se, vel sit occultus per accidens, eque
expectabit ad judicium civilis potestatis actus pure
internus, et actus externus, qui sit improbabilis
vel externus, non pertinebit ad tale judicium. Ubi patet
et quidem a fortiori pari, quod actus externus, vel quantum=
libet occultus non pertineat ad judicium civile, non puni=
tur ab adversariis. Legitur vero à pari quod neque eodem modo
liberabit à tali judicio actus, sive per se sit occultus,
sive sit occultus per accidens; quia in ordine ad

subterfugi

sectur fugiendum tale judicium, quia bene procedit, quod actus sit improbabilis, quantumvis sit externus, quod sit pure internus actus. Et est argutum praecipue admirationem. Et quod sine dubio plus probat, quam ipsi vellent. Falsum quod est actum pure internum esse Censurae materiam.

Id, quod addit, nempe discrimen inter censuram latam a jure, et censuram latam ab homine hoc esse, quod jus possit ferre censuram, etiam contra actum pure internum; judex vero eam ferre non possit propter actum, qui non sit exterior, et cuius probationem habere non possit, inutile omnino est, et falso dictum. Primo, Secundo quia plus possit Rex, quam Judex particularis in statuendo legem generalem illud ferre possit, iste vero non possit. Secundo quia actus pure internus non est extra forum exterius, ex eo quod sit cumque probari non possit, sed ex eo quod per se non possit probari: et ideo sit extra jurisdictionem fori exterioris. Et autem semel est extra jurisdictionem alicuius, nullo modo dicitur comprehendi illius censuris, aut praeceptis.

Ultima confirmatio. Non plus roboris habet, licet non omnino contemnendam difficultatem contineat. Petitur enim confirmatio manifesta instantia, cuius difficultatem superare tenentur illius Auctores, neque pater habet potestatem irritandi vota filii, et regularis Praelatus potest irritare vota Religiosi: sed nec pater potest punire, aut praecipere actus pure internos filii, nec Regularis Praelatus potest praecipere, aut punire actus pure internos religiosi: ergo quod Ecclesia possit in votis pure internis sive mentalibus dispensare, non est signum jurisdictionis ad puniendum per censuram actus pure internos. Respondeo primo ad hanc instantiam, et ex ea secundo ad confirmationem. In Parente, et Praelato irritatio voti quod emittit a filio, vel subdito regulari, est actus non tantum jurisdictionis, quam cuius est dominii, quod Praelatus, et Pater habent in actus externos filii, et subditi. Quare tunc illius

Dominii

dominij potest prohibiri, et praecipere actiones externas, etiam contrarias tali voto: cum autem votum ponat obligationem faciendi aliquid externum potest praelatus, et Pater, vi potestatis sui dominij tollere quod impediat dominium, quod habent in externas actiones, filij, et religiosi: Unde cum illud votum sit impedimentum ad aliquas actiones externas, quas imperare potest Pater et Praelatus, potest proinde illud impedimentum tollere vi potestatis sui dominij.

Similiter ergo se habet dispensatio in votis concernentibus filij, et religiosi. Haec enim dispensatio non cadit proprie in actus internos, sed, in eius effectus, scilicet externas actiones, et in obligationem etiam, quae tamen non est actus pure internus, sed, quaedam moralis connexio, quae est, cum externis. Ad dicendum, ut concorditer notavit Pater Suarez, licet non sit adeo manifesta propria solutio non recte procedere argumentum ex eo quod Pater possit dispensare in votis filij, ut inde possit inferri Patrem posse praecipere filio aliquem actum pure internum, quia ut, minus requiritur ad tollendam obligationem, quam ad illam ponendam: et quia haec tota est multa exigens, et multis partibus composita, ex quibus qualibet deficiente tollitur obligatio; et quia obligatio [illegible] odiosa [illegible] esse videtur, cessatio vero obligationis est favorabilis. — Revocatio votorum, quae tandem adest non est exercitium jurisdictionis in actus pure internos, sed, prohibitio, vel limitatio jurisdictionis impositae confessoribus justis de causis: ex qua tamen nulla infertur potestas Ecclesiae ad praecipiendum [illegible] actus pure internos. Sectio 3. Tollegere in peccato ad [illegible] requisita discutiuntur.

Sectio

Sectio 3.a

Peccati censura puniendi primus praecipuus quae conditiones eo statuimus, quod non sit mere internum, sed externum aliquo modo: et quod sit peccatum grave si gravi censura puniendum sit. Circa quas duo deinde aliae conditiones restant examinandae, et circa primam primo rogatur. Utrum requiratur debeat, ut gravi puniatur censura, quod gravius in se, quamvis nulla censura esset prohibita: vel, e contra, ex eo quod prohibeatur sub censura fiat gravis materia illa, quae in se erat materia levis? Suarez, et alii docuere materiam, quae ex se levis est, fieri gravem accedente superioris praecepto sub censura, et Pater Vazquez latius sententiam amplexit. Illustrissimus Sanchez, ait materiam, quae ante monitionem non erat gravis, gravem fieri vi monitionis: eo quod resistere monitioni seu operari in superioris contemptum legis gravem contemptum, ac ita sentire plures alii videntur.

R. nisi [illegible] fiat ex forti, dispensi vel flexo contemptu superioris, numquam materia levis reddit gravis ex eo quod sub censura prohibeatur. Ab hac ad partem incipio, et probo resolutionem. Et Praelatus praecipiat subdito, et pluries praeceptum repetat non commedendi ubique quatuor, aut quinque obsonia grana in die. Sicut non immutat materiam ista, itaque gra-

vis

38.

viis fiat ex levi: q. quod ceretezza prohibeat illa comestio et reddit gravem illam materiam, quæ ex se levis est.

Hoc non est certum, nam ex eo fieri posset gravis ea materia, quod præcipiente Superiori, et resistente subdito, videat Superiorem a subdito contemni: sed, ex eo quod Superior ita persistat præcipiendo, et pluries monendo subditum, potius Superior contemnit, et vult infringere jus natale, quod subditus habet, ut gravi sibi non præcipiatur, quod ex se leve est: q. nulla est ratio illius transmutationis.

Etiam q. et confirmo 1.mo præfatam rationem: Nam jam esset in superioris prudenti, vel imprudenti delectu materiæ præcepti facere gravem, et levem, et non in ipsa materiæ quantitate, vel qualitate, sive conducentia ad finem. Quod non solum sine fundamento, sed absurde etiam diceretur. Liceret enim Superiori quoties vellet, et quomodo vellet jus natale immutare, subditumque pœna, quantumvis gravissima punire, præcipiendo v.g. sub gravi censura levissimam materiam, et repetendo monitiones, quibus levissima materia reddatur gravis.

Confirmo. 2. et probo simul primam resolutionem partim; nam, ut Tridentinum Concilium prudentissime decernit sessione 25. de Reformatione cap. 3: Debent Superiores gladio censuræ gravis non uti, nisi gravissimis de causis. Cum v.g. experientia doceat, quod si temere, aut levibus ex rebus incutiatur magis contemni, quam formidari, et perniciem potius parere, quam salutem. Hoc autem inconveniens sequitur, vel ex eo, quod plures debiorant videntes videntes, quod imprudenter, sive ob rem levissimam ferat, et simul existimantes se nihilominus Censura ligari. Vel ex eo quod indignatione perculsi sanctam alioqui potestatem verbis, et actionibus spernunt in desperationem incidunt, aliaque admittunt gravissima peccata: q. ne hæc Superioribus imputentur, dicendum est non fieri gravem materiam illam, quæ ex se levis est, ex eo quod monitio repetatur.

Solum respondere potest Circumvos censuras imponi aliquando, non eo animo, ut subditos reprehendaret, sed, animo solum, et intentione deterrendi, sive, ut vulgo dicitur, ad terrorem. Hæc tamen responsio non est ad rem, loquimur

Loquimur enim in presenti de vera transmutatione materiæ levis in gravem ratione præcepti: Rogantis: Utrum eo ipso, quod materia levis præcipiat, et repetantur monitiones ratione præcepti, et repetitis monitionibus transmutet illa materia, et fiat gravis, quæ transmutatio locum non habet, ut manifestum est, quando Superior non fert Censuram animo obligandi, sive per illam ligandi non obedientes.

Resolutionem præiactam generaliter statutam veram judico: Sunt tamen casus aliqui, quibus illam limitare, seu aliter explicare oportet, quod quidem facile fiet. Nam perspicuum est respectu aliquorum posse materiam esse levem, sive levis obligationis tantum capacem; et eandem respectu aliorum esse gravem. Cuius differentiæ multiplex causa potest assignari ratio, videlicet Voti, Status differentiæ inter Personas, ratio circumstantiarum, ac denique ratio finis. Exemplum omnino rei illius apud Authorem est, hominem se levius vestiri, aut non vestiri: Ita enim induui exse non solum leve est, sed etiam indifferens. Si tamen prohiberetur homini sæculari, nulla intercedente ratione boni communis, sed solum Principis voluntate res indifferens, et ratione præcepti levis prohiberetur. Si vero prohiberetur generaliter Clericis adhuc res levis, sed iam non indifferens prohiberetur, ratione, videlicet status clericatus, qui debet modestiæ, et morum Exemplar. Quando vero Religiosis prohiberet, iam non materia indifferens, nec solum levis, sed gravis quidem prohibetur.

Unde iuxta hanc diversitatem eadem materia respectu aliquorum non est capax Censuræ gravis; est tamen, et merito, respectu aliorum. In exemplum præterea hic adveniunt assistentia sed agitationes taurorum, immoderata Comæ nutritio, quæ, et similia sub excommunicatione non semel sunt prohibita Clericis. Et in quibus non semper verum fuit continere materiam levem, et incapacem maioris excommunicationis. Aliquando enim vigente præcepto, nec deficientibus circumstantijs hæc graviter præcipiebant, et propter eorum transgressionem incurrebat maior excomunicatio, et quidem viginti, et triginta ab hinc annis grave sine dubio scandalum gigneret Clericus comam ut in præsenti tempore toto animo, et cura nutriens per ultione etiam plusquam muliebriter instantibus, et singulis pene horis comam perpolens, et exornans. Sed vero, sive temporis malignitate, siue Superiorum, aut incuria, aut inevitabili tolerantia, quæ olim etiam sæcularibus iuste prohiberent, Clericis impune permittuntur. Licet denique non.

n ex superiori solum edito mala levis fiat capax gravis Censurae, 239.
multum tamen differunt e praecedentibus superioris edicto, imo praecept.
Superioris praeceptum facere potest, ut mala levis reddat
gravis, et capax proinde gravis Censurae. §. 2.º circa modum, quo
peccatum exterius e capax Censurae rogat: Utrum quod intentio, l, simpliciter
imperat exteriorem actum, in quo actu exteriori non plus relucet
quam mala intentio possit Censura feriri propter talem exteriorem actum,
ita ut si ex tali intentione fiat, incurrat Censuram; Non vero si fiat ex alia
intentione? Posse, et etiam ita percipere, et Censura punire
tales actus defendit Medina sequutus Cayetanus, oppositum Navarrus, et alij.
§ R.º in e[illegible] cum distinctione [illegible] actus exterior ex se
non est malus, nec aliqua lege prohibitus, non potest ab Ecclesia
praecepi ne fiat ex prava intentione, et consequenter nequit Ecclesia
gravi censura punire talem actum. [illegible] opinionis Vero
[illegible] et multiplicium authoritatum, et textum adducit Na-
varrus. Ratio, vero: quia quoad Deum occulti, tam occultum
est ipse hunc actum manare a tali intentione, quam e ocul-
tus ipse actus interior; ergo si [illegible] ab illa intentione
e mere interna: id est, nullo determinato exteriori signo
manifestanti, sicut actus pure interior praecipi non potest
ab Ecclesia, nec iste actus praecipi potest. Exemplum
nobis est, et probatio, quod Judex [illegible] aliquem iuxte [illegible]
[illegible] allegata, et probata potest damnare sententia ha-
bendo affectum [illegible] vindictae erga eiusmodi delinquen-
tem; nec tamen affectus iste potest ab Ecclesia hoc modo
prohiberi, quod de actu isto idem tenent adversarij,
dicendum iudico, etiam quando actus exterior e indifferens.
R.º
2.º. Si actus exterior in se sit malus, l, lege pro-
hibitus, potest ab Ecclesia sub gena etiam censura prohi-
beri, ut procedens a tali intentione, l, affectu. Reso-
lutio e adeo vera ut sit regula ad explicandos cano-
nes censuram ipso jure ferentis: nam si canones habeant
verba aliqua indicantia peculiarem modum operandi
ex [illegible] intentionis: tunc censura incurrit, si tali operi
prohibito talis intentio adiuncta sit, deficiente vero tali
modo, l, intentione indicant [illegible] non incur-
ri censuram, Exempla si Canon dicat: ipso facto incurrit
excomunicationem, qui sciens hoc fecerit, aut quid simile:
Cum

Certum enim si quis opus illud canone prohibitum faciat ex inadvertentia tamen, vel ignorantia, etiam vincibili, licet peccet, non tamen incurret censuram.

3. Sententia Cantani admitto cum explicatione Patris Suarez, et aliorum Doctorum. Quando actus interior est de substantia exterioris actus in esse moralis, tunc recte potest ab Ecclesia etiam sub censura praecipi, vel prohiberi eodem praecepto, quo praecipit, vel prohibet actus externus, ut talis actus moralis est. Ratio resolutionis est, quia ita sumpti actus interior, et exterior non sunt duo actus, sed unus moralis, vel, uti compositus ex materia sensibili, et forma spirituali; ideoque absolute sensibilis: ac proinde subjectus ecclesiasticae potestati. Ita praecipitur attentio aliqua ad horas canonicas, et similiter praecipitur voluntas jejunandi, quod indicat praeceptum jejunij.

3. Rogatur: Utrum peccatum exterius, propter quod censura incurritur debeat esse in sua specie perfectum et consummatum? Procedit quaestio de censuris a jure impositis, vel ab homine per generalem sententiam, aut mandatum, ut denunciando sacrilegum in Sacramento et Cultu Alteri. sententiam, aut mandatum: nam censurae, quae sunt una particularia ipsae sibi determinant materiam, vel culpam, propter quam feruntur. Hoc supposito multiplici utuntur distinctione Doctores ad solvendam quaestionem, procedunt tamen, non tam tradenda generali regula, quam ad singulos valdeque diversos casus decidendos. Respondeo: censuram non incurrit nisi perfecta sit actio, quam lex exprimit sub verbis includentibus aliquem effectum ultimum. Ex resolutione infertur, quod quamvis ex intentione operantis actio sit perfecta; si tamen effectus impediatur quomodolibet, etiam miraculose, non incurrit censuram. Exemplum dimanat illatum in probationem posset afferri: Censura v.g. imposita contra homicidam, non incurrit, si quis lethali vulnere hominem afficiat, donec ita percussus tali de causa moriatur. Unde, si per miraculum restituatur ad salutem homo percussus percutiens non incurrit censuram: contra, si quis levi vulnere hominem afficiat, et hic ex alia adjuncta causa per accidens moriatur, ille non incurret censuram impositam contra

homicidij

Homicidiis.

Hac item de causa censuram non incurret ex fortiori ratione ille, qui homicidio abstinuerit ab effectu interno, et intentione, et si quis Clericum volens occidere gladiolum, sagittam, vel pillam plumbeam ex sclopeto emissam in Clericum dirigens, Clericum non attinguet. Eadem ratione excusantur a poenis censurarum impositis Symoniae etiam conventionali, qui admiserunt plura delicta, quae tamen non pervenerunt ad effectum realem ex utraque parte. Hinc enim propter imperfectionem actus non incurrit irregularitatem, licet similiter ex hac resolutione aliorum casuum decisionem sumimus. Ratio omnium, et resolutionis ratio petenda est, ex dictis, et inveniuntur inter admissis in materia de legibus; videlicet quod verba legis intelligenda sunt proprie, et stricte praesertim in materia odiosa, quantum proprietas verborum permiserit iuxta regulas iuris.

Rogat. 4.

Utrum ad peccatum censura puniendum semper debeat intervenire contumacia, vel possit ob peccatum mere praeteritum absque imponi censura? Quaestioni huic tribuo alibi responsum, et in sequenti dicemus, sensi tenemus.

Rogat. 5. Utrum peccatum puniendum censura debeat esse specialis resistentia, seu inobedientia Ecclesiae praeceptis: vel, ita sit generalis poena cuiuscunque peccati censura, ut pro quolibet mortali peccato possit imponi haec poena? R. requiri inobedientiam Ecclesiae mandatis, licet non opus sit, ut supra resolvimus, quod in inobedientia debet fieri contumacia: sufficit enim si sit contumacia virtualis. Quare non credo quod ita simpliciter peccatum contra ius divinum, aut naturale ex hac parte possit excommunicari, nisi idem peccatum ab Ecclesia prohibitum adiunctam habeat rigorosam istam censurae poenam.

Circa consulentes, et mandantes multiplex est difficultas pro resolutione, quando, et quomodo censuram incurrant: pro cuius solutione praecipuas difficultates ita proponam, et aio: utrum censura imposita facienti aliquod opus prohibitum, comprehendat etiam

mandantem =

mandantes, l. consulentes fieri tale opus prohibitum? Affirmative
respondebant aliqui apud Sylvestrum, quorum fundamentum hoc
est: Quia facientes, et iuvantes pari poena debent puni=
ri; ergo cum consulentes adiuvent facientes, eadem poena
comprehenduntur. Iterum, desumpto ex Metha solemni=
principio: Propter quod unumquodque tale, et illud magis. Videtur autem
quodammodo magis peccare consulentem, ac demum; quia quod
per alios facimus, per nos facimus.

Primo Negant communem opinionem rationes.
1. quia communi regula: (scilicet quod) res odiosa stricte est inter=
pretanda; et ideo in foro, ut notavit Suarez, Avila,
et alij DD. ille solum dicit agere, qui exercet ope=
rationem: qui vero mandat, l. consulit, agit solum interpretative;
ergo quamvis consulentes, et mandantes fieri opus prohibitum,
peccatum vere admittant; non tamen ideo censuram incurrent
impositam facienti. 2. Constat ex eo quod opposita esset contra
legis, et legislatoris mentem; hic enim quando vult punire man=
dantes, et consulentes facit eorum expressam mentionem; ergo ubi
consulentes, et mandantes non exprimuntur legislator, non vult
eos poena ibi statuta comprehendi: ergo consulentes, et man=
dantes non comprehenduntur censura praecise imposita faci=
enti.

Ad primam oppositae sententiae rationem, et ad primum primo aliud
est, quod consulens, aut mandans sit quodammodo dignus poe=
na imposita facienti, et aliud, quod revera, ac de facto
comprehendatur. Primum verum est. Secundum falsum. Non enim comprehen=
ditur delinquens poena aliqua virtute legis, quae in ipsa
lege non est expressa contra eiusmodi delinquentes. Ad secundum
et 3m dico esse quidem aequales quo ad culpam, non vero esse
aequales quo ad subeundam poenam; nam metaphorice solum dicimus
nos facere, quod facimus per alios solum; ergo tunc comprehenduntur aliqua censura
consulentes, et mandantes, quando exprimuntur his verbis, v.g. Subja=
ceat tali censurae, qui quomodocumque fecerit censura talis delicti
sic enim exprimuntur consulentes, et mandantes.

Rs. 2do licet ille, cui datum est consilium
sive mandatum esset alias facturus rem prohibitam, si tamen consulens acce=
dat contra, l. voluntatem facientis comprehendit censura lata contra consulen=
tes; non vero comprehendit si consilium fuerit ita simplex, ut alter esset alias
facturus.

facinoris vero prohibiti: nec tale consilium augeat conatum, aut voluntatem operantis:
l. pars sufficienti auctoritate munita, ut videre est apud nostros
Suarez, et Abila: Ratio est: non in eo casu consulentes re
vera influunt in effectum: n. causa finalis illius legis,
aut censurae est vitatio talis effectus; ergo consulentes re vera
adversantur tali legi aliquid prohibenti sub censura. ergo
comprehendentur poena talis prohibitionis.
Conf. nam si Petro
(determinato ad occidendum Joannem Vgo adhaererent, et illi-
us manus iuvarent, ego sine dubio dicerer causa homi-
cidij, et influxus illius: d. qui auget motum voluntatis,
auget causam motum manus occidentis; ergo &ca.
Rª. pars
vero dicit. Nam qui ita daret consilium neque augeret
Voluntatem, neque conatum operantis: ergo ille non influe-
ret in actionem sub censura prohibitam. D. qui non influit
in operationem, non est causa illius; ergo neque comprehendit poena
imposita tali operationi. Rogas tamen, Unde cog-
noscet, Utrum qui dat consilium re vera influat in opera-
tionem, l. non influat? Rº id sufficienter discerni posse his
signis, Vlt. si, qui recepit consilium rogatus asserat se motum
esse aliquomodo ex tali consilio, et ex eodem, auctum fui-
sse illius voluntatem; si autem à delinquente, quomodo possit cog-
nosci, attendi debent circumstantiae: Ut si ille, cui dedit consilium
statim surgat, l. velociter currat ad delictum, signum mihi
erit eo consilio motum fuisse; si vero post consilium moveatur,
licet post longum tempus delictum idem committat, non
potest summi determinatum signum ad cognoscendum me in-
tendisse voluntatem illius, l. conatum: et proinde mihi, a-
cendum erit, dicendum quae me non incurrisse in eo casu cen-
suram.
Tandem Rogat. Utrum Censura lata etiam contra man-
dantes, et consulentes, isti comprehendant, quamvis revocent
mandatum, l. consilium, si post talem revocationem, mandatarius,
l. consultus committat delictum? Supponit Revocari potuisse man-
datum, l. consilium: vere l., et ex animo l. cum Nullum, l. man-
datum efficaciter impediendi; aut saltem tantum. Quaeritur ne
praemissa cum definitione respondent Doctores et communiter concurrunt:

P.

q si mandans revocet mandatum, ñ facto, et hæc mandati revocatio perveniat ad notitiam mandatarij, mandans ñ incurrit censuram. Ita Navarrus expresse loquens de irregularitate, Sylvester, Avila, et alij. Si tamen hæc revocatio ñ perveniat ad notitiam mandatarij, eo q facile sciri ñ potuit talis notitia, si ante illam omissum sit delictum, incurrit censura â mandante. Ex parte illius resolutionis, ñ tam designant Doctores allegati Autores, quæ signa tradunt, quibus noscat revocatio: ut si mandans expresse, et coram testibus voluntatem suam, et mandatum revocasse dicat: si, tacite saltem, retrahendo ut̃ parentela cum adversario; si, amicitiam pristinam insinuando. Potest tamen assignari hæc ro, q ut̃, per talem revocationem exeat mandans â peccato, et qui â peccato liber est, liber quoque erit â censura. 2a pars pt̃ eo q perseverat peccatum mandandi, et secutum fuit delictum illius mandati causa omissum.

Non omnino acquiesco resolutioni, et plus requiri ad ñ incurrendam censuram principaliter latam in mandantes, et similiter, existimo. Et pt̃. Nam revocatio ñ qualiscunque sufficit, ut mandans ñ dicatur causa delicti omissi â mandatario, Nec enim delicti pœnitentia sufficit, ut quis liberet â censura: nam si ho Clericum letaliter percusserit, quamvis de delicto doleat, et medicum accersiri curet, aliaque salutis clerici adhibeat remedia; si tamen ex tali vulnere Clericus moriatur, ñ ideo percussor liber erit â censura imposita in occisorem Clerici; et similiter, qui consilium, si, mandatum dedit faciendi rem sub censura prohibitam; ñ ideo erit â censura liber, q perveniat hæc mandati revocatio ad notitiam mandatarij.

Dico. nam q perveniat talis revocatio ad notitiam mandati ô per mandans, et constat in peccato suam, cui nihil profuit facti dolor, et aliquibus revocatio pervenire consilij, et præmiarum restitutio. Si q perveniat, si ñ perveniat ad notitiam mandati talis revocatio erit per mandans respectu incursionis censuræ latæ principaliter in mandantes, et similiter.

Explicat.

Explicat hoc, et urget: qui dedit causam per se, non liberatur a poena, etiamsi per accidens non sequatur effectus, quia poena principaliter imposita est danti causam per se. quare solum admittimus eam resolutionem in casu quo Censura lata esset contra quomodocumque concurrentes ad delictum (non v.g. quando censura lata esset principaliter contra consulentes) tunc si Censura ita esset lata, et qui consilium dedit, efficaciter illud revocavit, ita ut revocatio nota esset mandatario, et huius debet mandanti efficaciter quantum est ex se retractare mandatum: in quo casu, si mandatarius delictum perpetret, manifestum est ad ipsum reduci culpam omnem, et mandantem non influere moraliter post factam revocationem in illius actionem sub censura prohibitam.

Ita intelligendos, et explicandos judico DD.es non paucos, qui sub hac distinctione difficultati propositae satisfaciunt: asserentes, quod si mandans non ligetur censura satis erit, quod mandatum revocaverit, et revocatio ad notitiam mandatarij pervenerit. Sic enim explicandum iudico iuxta expositionem a nobis modo traditam. Quando, inquiunt isti DD.es, consulens non incurrat censuram, non sufficit, quod ante executionem consilium revocet; quia cum consilium spectet ad utilitatem non consulentis, sed consulti, potest consilium movere; quamvis a consulente retractatum sit. Cui distinctioni parum adhaereo nisi praedicto a nobis modo explicetur. Primo quia. etsi censura lata sit principaliter contra dantes consilium, vel mandatum, parum proderit revocatio consilij, vel mandati, quae solum evenire potest non perpetrationem delicti; non vero facit, quod consilium, vel mandatum datum fuerit licite. Secundo quia ratio consulentis, vel mandantis, ut consilium, vel mandatum sit, vel non sit peccatum, non sumitur ex utilitate, vel inutilitate mandantis, sed ex prohibitione. Nulla enim utilitate intercedente potest dari peccatum, et gravius peccatum in mandante.

Sectio. 4. Modus, locus, tem- ac Ritus Censurae ferendae.

Ad modum

Sectio. 4.

Ad modum censurae ferendae pertinet monitio, licet enim obscurum sit, utrum de essentia censurae sit monitio aliqua sub hoc nomine Modi ~~vellit~~ significet etiam substantiam rei: ut ex physicis constat, et metaphysicis. Sunt enim modi aliqui pertinentes ad substantiam, et qualitatem rei. Quare monitionem aliquam ad essentialem valorem censurae statim in eo talis supra diximus. Quoniam vero communiter non in meram punitionem, sive vindictam, sed censura in eo talis fieri solet, notare oportet non solum modum, quo fieri debet requisita monitio ad valorem censurae; sed notare etiam modum, quo fieri Praxis obtinuit.

Supposito primo quod supra disp. praecedenti sectione 5. difficultate 4. statuimus: Circa praxim haec debent obiectari. Primum notandum est, utrum censura sit a iure, seu sit ab homine. Si a iure sit, lex ipsa non ignorata sufficienter admonet delinquentem; et absque nova monitione potest incurri censura, quo ad exteriores, et internos illius effectus, ut patet in occisione clerici, et in aliis ipso facto incurrentibus irregularitatem, seu suspensionem. Deinde cum aliquis declarandus, ut incurrisse censuram, ut sentiat etiam externos censurae effectus citandus est ante declarationem; quia nemo inauditus condemnatur.

Si autem

Si autem Censura n. sit à Iure, s. ab homine, debet fieri monitio sub comminatione censuræ, l. alicuius determinatæ Personæ, cognita eam perpetrasse delictum probare solet. Vel fieri debet monitio Censuræ in generali c.a aliquam, l. aliquas Personas, eorumque quamvis delictum certum sit, aut determinatum, delinquentes tamen Personæ ignotæ sunt; et ideo illarum nomina n. exprimuntur, neque ipsis singulariter opus est fieri monitionem. In utroque autem casu fit monitio ~~[illegible]~~ fit monitio sub comminatione Censuræ, quod intra fixum terminum, dici solet intra tres dies, rem ablatam restituant.

2.m si censura sit c.a determinatam Personam, ubicumque deprehendatur P.a delinquens potest admoneri. Et si n. compareat, l. se abscondat, l. per vim impediat, aut impediri faciat monitionem, n. opus est fieri monitionem ipsi Personæ, s. sat erit fieri in illius Domo, intimando Famulis, amicis, notis, aut vicinis, ut certiorem faciant de monitione Personam delinquentem. His enim præeuntibus censet in foro externo sufficienter monita Persona delinquens, et proinde poterit procedi ad excommunicationem.

3.o Si Censura sit c.a Personam, l. Personas ignotas Eccl.æ praxi inductum est, ut monitiones fiant in Ecclesia festis diebus, quibus consuevit Populus ad Ecclesiam convenire Divinis assistendi causa: ut Populo, et delinquenti Personæ, si adsit, nota fiat monitio, l. si n. adsit, ad illius tandem notitiam deveniat. Possent v.o etiam extra Ecclesiam, ubi tamen Populi concursus adesset, fieri monitiones. Dico in Concursu Populi; nam fieri debet monitio præsentibus idoneis testibus, quibus, si casus, et necessitas id postularent, posset probari monitio. Sicut autem monitiones istæ fieri possunt diebus festis, causæ cognitio haberi n. potest die Deo dedicato: quamvis si ad ferendam censuram opus n. fuerit fieri tunc causæ cognitionem, valida est censura lata die festivo.

Deinde, si Censura ferenda sit c.a Communitatem cum distinctione respondendum est, quo

ad

No hay borrat [illegible]

: quambis si ad ferendam censuram opus n fuerit fieri tunc causae cognitio, valida sit censura lata die judicio.

Deinde si censura ferenda sit Communitati, ex distinctione respondendum est quoad modum faciendae monitionis: si namque sit censura excommunicatio, cum haec solum feriat delinquentibus, ferri ipsi delinquentibus debet singularis monitio. Si vero censura ferenda sit interdictum Communitati imponendum propter delictum unius personae Praesidis, vel Decani illius Communitatis, satis erit monitionem fieri unice isti personae, ut tali interdicto ligentur reliquae personae illius Communitatis.

3.tio Circa numerum monitionum, quae praecedere debent censuram, sive declarationem, et quae 3. debent esse aut formalis, aut virtualis: trina monitio erit formalis, sive canonica quando 3 monitiones distinctis temporibus et intervallis competentibus fiant, ut communiter fieri debent. Cum tamen aliquando causae gravitas, et necessitas urgent, postulantque judicium ad censuram procedere, sufficit ex juris dispositione unicam monitionem pro tribus fieri; ita tamen ut modum fiat delinquenti unicae monitionis pro tribus sufficere, et terminum peremptorium ea monitione designari.

5.to ut ex scripto mittatur Monitio, exprimatque censurae causam, et censurae speciem; n enim sufficit genus tantum censurae exprimi: ut reus recepto exemplum scriptum intra mensem tradat. Ac tandem, quod denuntiatio fiat. Ex dictis et observatis facile erit colligere, quaenam pertineant ad modum substantialem censurae, idest ad illius valorem: et quae spectent solum ad modum censurae accidentalem, sive ut licite fiat. Spectat ergo ad modum substantialem, et valorem censurae, quod vero subdito à vero superiore, et illius nomine intimetur monitio, ut pareat. Quod ad subditi notitiam devenerit sufficienter talis monitio. Ac etiam, quod sub censurae comminatione fiat monitio; eaque sit alicuius censurae determinatae. Sine his enim censurae valor stare n potest. Accidentalia vero est, quod sit trina, vel una pro tribus monitio: quod scripto

scripto tradat; q̄d si Reus postulet exemplar illi debet:
q̄d fiat cora͞ idoneis testibus; quibus n̄ servatis il-
licite procederet superior, seu Decanus et Ca͞ eam n̄ servantes
si in iure determinate pœna etiā suspensionis: valor
tamē censuræ n̄ impediret. ¶ Ex dictis colligitur n̄ solum
prædictas conditiones in censuræ valide, et licite ferenda
requiri; sed etiā formā censuræ debere cū externa. Et
conveniunt loquendo cū verba. Sunt tamē verba in-
quibus consistit censuræ forma, alij disiunctiva: ut qui-
hoc fecerit sit excommunicatus, vel suspensus. Et licet hac
disiunctiva forma dicant aliqui n̄ posse censuram compren-
dere, et ligare hominē. Dicendū est eam disiunctivā
formā sufficere, ut hæc censura liget. Cum enim
determinatio unius potius, quā alterius censuræ signate
per disiunctam relinquit iudici. Et si proponat censura sub
disiuncto, et ipso facto incurrenda, quicunque delinquens n̄ se ge-
rat ut suspensus, eo ipso intelligitur excommunicatus: ipse enim
suo facto sibi applicat, ac determinat unū extremum
disiuncti fugiens ab alio.

Aliquando fra censuræ fit per verba
conditionalia: utraque enim modo inveniuntur in iure
latæ censuræ, et de censura conditionali nulla ē difficultas
quā de illa, quæ fit per verba disiunctiva: purificata
namque conditione statim sequitur censura, et effectus
illius. Rogant hic communiter DD. Utrū ad essam
censuræ pertineat, q̄d illius fra sit verbalis determi
nare? Non eodem modo quæstioni respondent omnes.
Constat tamē inter eos, q̄d modo diximus, nempe censuræ
formā debere cū signis alijs externis. Deinde tenent
aliqui apud Palaū Suarez. hic disp. 13. sect. 2, censuram
ut valida sit, ferri debere verbis ore prolatis.
unde n̄ valide fert, inquiunt, alijs signis, aut nutibus:
Et proinde ferri n̄ potest ab homine muto. Dicen-
dum ē quæcunque signa externa ex se sufficere, ut va-
lide censura feratur, ut sc. voces, scriptura, et nutus;
dū modo illis sufficienter explicetur, et voluntas iudicis,
et species censuræ, ac determinatum delictum. Resolu-
tio communior facile pr. Nam, dū modo oppositum iure

n:

n. determinet: et à Suario firmabitur cum Paulo in=
fra de absolutione à Censura tractemus. Ita
sentiunt Suarez, et plures alij DD.

Quod autem sig=
no externo aliquo censura ferenda sit: et quibus
signis dignoscatur utrum censura sit latae sententiae,
vel ferendae? satis constat ex dictis à nobis in trac=
tatu de legibus, et supra insinuatis in divisio=
ne Censurae. Determinata verò fert unius potius quam
alterius censurae sufficienter exprimit verbis, aut
signis, quibus superior sufficienter explicaverit in=
tentionem efficacem privandi tali, vel tali spirituali
bono, tales, vel tales homines, ob hoc, aut illud de=
lictum. Ita enim in iure decretum est, et in censu=
ris a Judice ferendis servant dicta, quae maxime
praxi firmant. Peccaret enim superior, qui
Censuram verbo, et non scripto ferret sine causa.
Dixi sine causa, nam ut Bonacina, alijque theolo=
gi tenent.

Primo [?]. non obligant Episcopi dicta lege feren=
di censuram in scripto: non in capite illo, in quo
quod id fieri praecipit non, et Episcoporum munio ut juri de=
ceat uxoria pro[?] . . . nostra, et [?] sententiae. Secundo excusant
etiam inferiores judices, aut superiores à tradendo censuram in
scripto, quando causae necessitas, et casus urgentia id postulaverint.
Excusant tertio 3. superiores à peccato, qui ex inadvertentia
sententiam non ferrent in scripto. Licet enim in jure sint sta=
tutae poenae dicto non ferentibus sententiam in scripto, non tamen quo=
modocumque: id. Ita temerarius transgressores juris etiam
ferendi censuram in scripto: ut constat ex capite illo, cum medi=
cinalis, urgente verò causa, vel, intercedente inadvertentia, fer=
tur non dicitur judex temerarius transgressor legis ita de=
terminantis.

Excusant 4. aliqui Religiosorum praelatos ab
obligatione ferendi censuram in scripto, ex privilegijs quibus
fruuntur in Oeconomica gubernatione suis omnino dispo=
sitionem et magnam eorum expeditionem. Sic [?] alios opi=
natur Doctissimus noster Enriquez. Quem fortes autores se=
quuntur.

quitur non de quacumque censura, sed de illa quae per modum sententiae fertur praecedente causae cognitione; et de hac censura nulla erit difficultas, non vero de censura imposita per modum praecepti ad extorquendam veritatem. Cum tamen est juris ordinis, ac dispositionis comprehendere etiam &c. y sigue lo demas hasta el dia de s. Marcos, sancto simplex, y feria quinta comprehendere etiam religiosos praelatos, ni deobligent sine privilegiis, quo nos solitarii superiores gaudent. Et sic cum ad censuram ferendam devenient superiores quasi terminat patrimonius ordo; et incipit judicialis, qui servandus erit proinde. Sectio 5. Censurae effectus in communi: causae excusantes, et absolutio designantur.

Positis omnibus ad ferendam censuram causis, et conditionibus illius effectus poni necesse est; quemadmodum in naturalibus ponendus esset effectus necessario dicimus, quando semper ponitur adaequata causa, et conditiones, ablata quae sunt impedimenta. Similiter rite posita, et lata censura effectus suos sortietur sine dubio. Oportet autem inquirere, ac declarare, quinam sit, et cujus generis effectus isti. Sunt quidem alii censurae effectus intrinseci: omnis enim forma, sive physica, sive moralis effectum formalem habet se exhibendo subjecto, et cum illo componendo aliquod totum: alii sunt extrinseci censurae effectus. Effectus intrinsecus, sive formalis censurae erit reddere subjectum privatum spiritualibus quibusdam bonis, quemadmodum in censurae definitione exprimitur. Effectus extrinseci, sive

siue qui quasi effectiue causant à censura, alij &c.

Diuidunt extrins. et Censurę effectus in proximos, et remotos: quę diuisio non eodem modo à DDbus determinat, sicut diuisio supra dicta, diuisio declarat exemplo: excomunicatio v.g. ita priuat hominem suffragijs Eccl., ut ipsa orta statim incipiant non applicari suffragia tali homini: statim tollat ab eo jurisdictio, ita, ut si excomunicatus non sit toleratus, nulla sint, et proxus inualida ipsius acta, et sententiae; qui effectus, quoniam a censura causant positiue, et in ordine ad eos dicit excomunicationis semper secum trahere executionem juxta caput pastoralis de appellationibus; ideo dicunt effectus proximi, siue immediati censurę.

Priuat deinde Excom.º alijs bonis spiritualibus, et temporalibus illis annexis, v.g. Politica, fidelium comunicatione, et assistentia ad diuina officia. Hos tamen effectus, si attente perpendas, non efficaciter, et absolute causat Censura; solum enim efficaciter causat obligationem in homine, ut ipse se abstineat. Quare remoti effectus appellant: sicut à pluribus DDbus appellat remotus effectus, finis ille, quem obtinere intendit legislator in imponenda censura, nempe exterior rei furto ablatę restitutio, et interna animi resipiscentia. Ita dictus effectus ille sortiam juxta omnem axyoma: Quod prius est in intentione, est in executione postremus.

Circa hos effectus. Examen institui quęstio: Utrum DDbus possint impediri, et suspendi propter quasi primo producti sunt, eo quod exposita causa, et actus primi positus sit, quod ad censurę incursionem requirunt. Et quidem de effectu formali, siue intrinseco, et obligatione, quasi habituali abstinendi à bonis spiritualibus, et temporalibus illis annexis, non patiar eos effectus impediri: esset enim idem, ac esse formam, et non esse formam in subiecto. De extrinsecis autem R.º primo remotos effectus impediri posse ab ipso censurato, non sine culpa. Dicitur resolutio, quia, quod effectus remotus est finis, nempe resipiscentia, et correctio. Adimplentis: potest esse in sua obstinatia perseuerare: et potest ad sacramenta sicut indigne accedere; sic de alijs.

R.º 2.

R°. 2. effectus istos posse absolute impediri per dispensationem, et proinde sine peccato, potest Pontifex V.g. cum excommunicato dispensare, ut alijs sacramenta recipiat. Ratio est: quia ut supra diximus, censurarum in speciali institutio est de iure humano: ergo poterit institutor Pontifex V.c. Summus in illius obligatione dispensare. Ita omnino DD.s quos refert Covarrubias. Non tamen inferiores Praelati poterunt in eiusmodi obligatione dispensare; cum nullus sit titulus, ex quo eis videatur orta facultas dispensandi in iure communi, quod in viridi observantia semper fuit in Ecclesia.

Quaestio 2. est: Utrum censurae effectus suspendi possint alijs de causis? Affirmative respondent cum P. Suarez, et alij. Suspenditur enim 1.mo per recursum ad Pontificem, seu Superiorem iuxta cap.: Ad audientiam, et cap.: Dilecti filij de appellationibus. In appellatione tamen observandum est, 1.o quod censura est lata simpliciter, et absolute, sine ipso facto non datur locus appellationi, datur vero locus appellationibus; quando censura fertur sub comminatione, vel, ut infra mensem restituas, comparuit. Sat namque erit in eo casu infra mensem appellare, sive tacite, sive expresse. Expresse appellatur interponendo appellationem tacite, se remittendo Superiori: ut quando quis iter arripit ad illum.

Observandum 2. quod appellans debet habere causam sufficientem appellationis, id est, vel certo iustam, vel saltem probabilem, aut saltem ex bona fide. Si namque frivola sit causa non impediet censuram, neque appellationi dabit locum. Observandum 3. quod appellatio debet fieri in scripto. Observandum 4. appellationem non habere locum in causa fidei, nec in causis Regularium, quando ipsorum Regulae exigunt: ita communiter docent Theologi. 2. probabile est, censuram, eiusque effectus suspendi per consensum illius, in cuius favorem lata est, quamvis licet videatur per hoc fieri contra verba superioris; non tamen fit contra illius mentem: quod est, ut latro, vel debitor satisfaciat Domino, vel creditori. Unde, qui casu perdidit, vel furto mille aureos V.g. post impetratam, et promulgatam excommunicationem contra retinentes talem summam, potest effectus censurae suspendere;

Observandum

vel donando vl, l, quoquomodo libere remitendo, vel paciscendo cum latrone, l, debitore.

Post innumeratos censurarum effectus, augrunt causae ab illarum incursione excusantes, eas brebiter trado his regulis: 1a generalis, quod excusat a gravi culpa, excusat etiam ab incursione gravis censurae. Ratio est, quia ut in superioribus diximus, gravis adeo poena non cadit in subditos a gravi culpa liberos: esset enim improportionata, et proinde irrationalis, et iniusta poena. 2. etiam generalis. Nullitas censurae excusat ab illius incursione. Ratio est: quia non datur poena, ubi sufficiens causa non praecedit; quemadmodum in Physicis dari non potest effectus, ubi non imbenit sufficiens causa. Quoniam vero nullitas potest a multiplici capite provenire:

3a Regula sit: Censura iniusta ex eo quod in illa forma, quae a iure datur, non sit ordo substantialis, verbi gratia non detur probatio culpae, excusat. Non excusat vero, quod tantum violatus sit ordo accidentalis, dixi supra, quae ad substantialem, et quae ad accidentalem ordinem expectant. Quid, quid sit causa dubia sit, et iudex in favorem unius partis censuram tulerit? Censura est valida, et excusationem non admittere tenet cum multis Suarez. Mihi tamen cum sufficienti fundamento non videtur improbabile oppositum, sicut enim favet uni sententiae, et ius illius affirmat, illudque praeponderare facit; ex tamen alterius imbenire potest circumstantia aliqua possessionis verbi gratia bonae fidei, aut alterius generis: ac semper relicta probabile causa opposita patebit pro ac foro interiori (recurrens ad ius natale, quod sit de foro exteriori.

4. Regula: Ignorantia physica, et moralis, et gravis quidem. Excusat ab incurrenda censura, saltem in obedientia, quare, si quando aliquid sub excommunicatione tibi praecipit, verbi gratia restituere rem furto ablatam, eamque pro tunc non potest restituere, non comprehenderis tali censura: Et non solum verum est quando in potentia casu accidit, et non ex malitia; sed, etiam ex probabile quando in potentia inducta

fuit

fuit ex malitia; si tamen alleg.do postea possis rem praecepta praestare, v.g. furto ablata restituere, restituere teneris, v.g. totum, vel partem poenae solveris: alias incides in illam censuram, si nihil aliud ex officio Judicis desit.

5.ta Regula. Ignorantia invincibilis, sive juris, sive facti, excusat: ignorantia juris dicitur, quando ignoras dari legem [illegible], aut taliter prohibentem actionem aliquam, quam exerces: v.g. occidis clericum, ignoras tamen latam esse excommunicationem contra occisorem clerici: tunc habes ignorantiam juris. Ignorantia facti datur, quando scis dari legem sub excommunicatione aliquid prohibentem; si tamen determinas, utrum tua actio sit ex illis, quae tali lege, vel sine[?] prohibentur, v.g. sagittam jacis ut hominem interficias, ignoras tamen hominem illum esse clericum; talis ignorantia dicitur facti. Utrumque autem esto desumitur ex prima regula generali; [illegible]: quod [illegible] excusat a censura, quod excusat a peccato. Si autem ignorantia sit vincibilis, non adeo facile regula statuitur. [illegible] de [illegible] distinctione R.at Immunit. DD.s, si lex, inquiunt, habet clausulam exigentem scientiam in transgressore, v.g. si lex dicat: Si quis sciens, vel ausu temerario hoc fecerit, vel non habet lex similem clausulam. Si clausulam habeat respondent multi excusare a censura vincibilem ignorantiam, etiam crassam, imo, et affectatam, ut aliqui volunt. Si vero talis clausula non detur in lege excusabit a censura vincibilis ignorantia, non tamen si sit crassa; et nullo modo excusabit affectata.

6 Regula

Metus gravis v.g. excusat hominem ab incursione censurae: et ratio eadem est. Nam metus gravis excusat etiam culpa, reditque actionem involuntariam. Unde Christiani captivi invicti remigantes adversus Christianos excusant, et a culpa, et a poena censurae impositae in Bulla Coenae contra faventes, vel iuvantes Turcas adversus Christianos. Similiter, si clerico prohibitum sit sub excommunicatione deferre arma prohibita, excusat ab incursione censurae, si, ut se a mortis imminenti periculo defendat, tantum deferat arma.

Nulla

Ex his excusantibus interveniente causa censurae in currere necesse est:

est. Ad enim absolutionem non sat est, neque mors Authoris, neque poenitentia rei. Solum quod manet causa illa aufe=rens Absolutio. ut autem illa ~~[illegible]~~ rite det, debent supponi in auferente censuram conditiones ~~omnes~~ ipsae, quae in imponente generaliter requiruntur, et ex parte absolvendi debent conditiones concurrere, quae in incursu debent= requiri. Videlicet, quod auferens censuram habeat jurisdictio=nem, vel ordinariam, vel delegatam, ad quod requiritur, quod sit clericus saltem tonsuratus, ut sit capax jurisdictionis, qui censuram fuerit ablaturus. Dubitatur tamen: utrum in articulo mortis, possit a censuris absolvere hic laycus? Et licet probabilius sit, quod etiam verum existimo, non posse. Probabile tamen est in dicto articulo viginti Authores posse Laycum in eo articulo absolutionem a censuris impendere, propter ingentem utilitatem inde morituro emergentem videlicet sui suffragiis, et ecclesiastica sepultura.

Debet absoluturus a censuris in primis ~~notitiam~~ notitiam censurae habere: si namque vera non fiat poenae, ac delicti, revelatio nulla erit absolutio, neque intentionem ~~propriam~~ debitam habere poterit absolvendi. Debet 2. voluntarie tradi absolutio: nam si fuerit violenta, et per vim extorta, nulla erit absolutio: Et vim inferens incurret novam censuram ipso facto.

Ex parte absolvendi debent requiri non praeter communes conditiones ad incurrendam censuram requisitas, quod absolvendus satisfecerit parti; si namque non satisfacta parte detur absolutio, nulla erit. Hoc tamen intelligendum est, quando expresse ponit, et requirit satisfactionem, his, aut similibus verbis: absolvatur si parti satisfecerit.

Non tamen requiritur ad valorem absolutionis dimissus absolvendi. Sicut enim

imbiles

imbitus censuras incurrerit, et ignorans alteru[m]; ita potuerit, non solum ignorans, sed, renitens absolutioni absolvi valide, dum modo adhuc non sit contumax. Hac enim de causa, et timore justo non datur invito absolutio, ne videatur censuras contemni. Neque requiritur, quod absolvendus sit praesens, sed, absens potest absolvi: et probabile est effectum suum habere absolutionem antequam perveniat ad notitiam absoluti. Nec item postulatur, quod multiplici censura ligatus, multiplici absolutione donetur; sed, unica potest absolutione a censuris etiam diversi generis liberari.

Nec requiritur, quod praemittatur confessio sacramentalis ad optinendam absolutionem a censuris, nisi in privilegio dandi, vel recipiendi absolutionem, illa conditio expresse petatur. Ac demum, si quis ex oblivione omitat quis petere absolutionem etiam reservatam, idque accidat in sacramentali foro, dum modo talis penitens petierit generaliter absolutionem ab omni censura, quas incurrerit, manet absolutus regulariter etiam ab illa reservata.

Forma absolutionis non est ab Ecclesia statuta certis aliquibus terminis aut verbis: quare sufficiunt ad dandam absolutionem scriptum, et verba, quae sufficiant effectum, et intentionem absolvendi a censuris demonstrent in habente sufficientem iurisdictionem. Quae autem absolutio generaliter fiat in scriptis, et aliquo verbis, est ex communi determinatione, ut iam notavi, licet absolute fieri posset saltem a Summo Pontifice nutibus aut alijs signis. Dubium tamen est utrum voces istae: Te absolvo quin addantur aliae vel ab excommunicatione, vel censuris, sufficiant ad impertiendam a censuris absolutionem? Probabile est voces illas istis non additis sufficere posse. Itaque, et expedit absolutionem dari ad cautelam: vel quando dubium est de incursione censurae, vel ad maiorem etiam securitatem.

Potest denique dari absolutio, quae vocatur ad rei incidentiam: ut quando fiat alicui collatio Beneficij, ut intra determinatum tempus solvat aliquam quantitatem, vel parti satisfaciat: quod si non praestiterit intra praefixum terminum datur reincidentia in censura, a qua fuit absolutus.

— Finis. —

e Gratia Auxilianti et Censu

9